

ธรรมานุสรณ์

ประวัติชีวิต การงาน หลักธรรม

เทศก์ เทศรังสี

ธรรมานุสรณ์ ๑๐๔ ปี

ประวัติชีวิต • การงาน • หลักธรรม

หลวงปู่เทสก์ เทสรังสี

การพิมพ์หนังสือธรรมะเป็นอนุสรณ์และที่ระลึก นอกจากเป็นการจัดทำสิ่งที่มีประโยชน์ที่คงอยู่ยืนนานแล้ว ยังเป็นการบำเพ็ญธรรมทาน คือ การให้ทานที่พระพุทธเจ้าตรัสสรรเสริญว่าเป็นทานอันยอดเยี่ยมอีกด้วย ผู้ปฏิบัติเช่นนี้จึงชื่อว่าได้มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ธรรม อันจักอำนวยประโยชน์สุขที่แท้จริงแก่มนุษย์ทั้งมวล

ธรรมสภาจัดพิมพ์หนังสือธรรมะที่ดีมีคุณภาพ ชุมนด้วยเนื้อหาสาระ เป็นที่ระลึกในทุกโอกาสของงานประเพณี เป็นการใช้จ่ายเงินที่มีคุณค่าและให้ประโยชน์อย่างถูกต้อง ท่านที่เห็นคุณค่าและประสงค์จัดพิมพ์เผยแพร่เป็นธรรมทานโปรดติดต่อได้ที่...

■ **ธรรมสภา สถาบันบันลือธรรม และ ศูนย์หนังสือพระพุทธศาสนา**

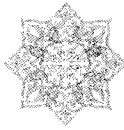
เลขที่ ๑/๔-๕ ถนนบรมราชชนนี เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๗๐
โทรศัพท์ / โทรสาร : (๐๒) ๔๔๑๑๕๓๕, ๘๘๘๗๗๙๔๐, ๔๔๑๑๕๘๘

การให้ธรรมะชนะการให้ทั้งปวง การรับธรรมะและนำไปปฏิบัติย่อมชนะการรับทั้งปวงเช่นกัน

คำนำในการจัดพิมพ์

ฉลง ๑๐๔ ปี พุทธศักราช ๒๕๔๙

ประวัติ : ชีวิต การงาน หลักธรรม หลวงปู่เทสก์ เทสรังสี

“ความสำเร็จ เฝ้ารอคอยความพยายามด้วยใจจดจ่อ แต่ความพยายาม
ไม่เคยรอคอยความสำเร็จ”

หลวงปู่เทสก์ เทสรังสี หรือ พระราชนิโรธรังสีคัมภีร์ปัญญาวิศิษฐ์ เป็น
พระนักปฏิบัติที่ใจเด็ดเดี่ยวมาก อันเป็นคุณสมบัติของพระอริยะทั้งหลาย

ในการปฏิบัติธรรม ท่านตั้งจิตอธิษฐาน ขอมอบกายถวายชีวิตเพื่อบูชาพระ
รัตนตรัย ทำความเพียร เติบงกรรม จนเท่าแตกทะเล เลือกละลอนอง แต่ก็ไม่ยอม
ท้อถอย เพราะชีวิตถวายพระพุทธศาสนาเสียแล้ว

ท่านปฏิบัติธรรมก้าวหน้าขึ้นเรื่อย ๆ ถึงขนาด “ค้นธรรมที่ไม่เคยคิด และ
รู้ธรรมที่ยังไม่เคยรู้ ตลอดจนลำดับอุบายและแนวปฏิบัติได้อย่างละเอียดถี่ถ้วนยิ่งขึ้น
นำมาอบรมพุทธบริษัทได้อย่างถูกต้องแท้จริง”

บางครั้งมีอุปสรรคขัดขวางทำให้ความก้าวหน้าสะดุดหยุดลงไปเหมือนกัน แต่
ท่านก็มีได้ยอหื้อ ศิษย์ตถาคตไม่เคยกลัวอุปสรรค พินฝ่าท้าทายไปได้เสมอ

ภายหลังผ่านประสบการณ์อันโชกโชน ความรู้ธรรม ความประจักษ์แจ้งในธรรม ก็เกิดขึ้นตามลำดับ

จากการศึกษาศึกษาอาจารย์วัตร วัตรปฏิบัติ คำเทศนาของท่าน นับได้ว่าท่านเป็นธรรมอาจารย์ผู้ยิ่งใหญ่องค์หนึ่งแห่งพุทธศาสนา

ด้วยธรรมวัตรของท่านหลวงปู่ถึงปานนี้ ธรรมสภาจึงได้จัดทำชีวิต ผลงาน และหลักธรรมของ หลวงปู่เทศก์ เทศรังสี ขึ้นเพื่อจารึกไว้ในบวรพระพุทธศาสนา อันเป็นการบูชาพระคุณท่านอย่างสูงสุด ซึ่งการจัดทำหนังสือในครั้งนี้ ก็เพื่อความปรารถนาให้ท่านสาธุชนและอนุชนรุ่นหลังได้มีหนังสือชีวประวัติ ผลงาน และหลักธรรมของพระธรรมจารย์ทั้งหลายไว้ศึกษา ดังที่ธรรมสภาได้จัดทำเพื่อให้เป็นธรรมานุสรณ์ สถิตยส์สถาพรไว้ในแผ่นดิน คือ

๑. ชีวิต การงาน หลักธรรม ของ สมเด็จพระญาณสังวร ฯ
๒. ชีวิต การงาน หลักธรรม ของ สมเด็จพระพุทธมาจารย์ (โต)
๓. ชีวิต การงาน หลักธรรม ของ หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต
๔. ชีวิต การงาน หลักธรรม ของ หลวงปู่เทศก์ เทศรังสี
๕. ชีวิต การงาน หลักธรรม ของ หลวงปู่คุณัลย์ อุดฺโด
๖. ชีวิต การงาน หลักธรรม ของ หลวงปู่ขาว อนาลโย
๗. ชีวิต การงาน หลักธรรม ของ หลวงปู่บุดดา ถาวโร
๘. ชีวิต การงาน หลักธรรม ของ พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร
๙. ชีวิต การงาน หลักธรรม ของ พระธรรมวิสุทธิทาสจารย์
๑๐. ชีวิต การงาน หลักธรรม ของ หลวงพ่อพุทธทาสภิกขุ
๑๑. ชีวิต การงาน หลักธรรม ของ หลวงพ่อปัญญานันท์ภิกขุ

๑๒. ชีวิต การงาน หลักธรรม ของ หลวงพ่อสด วัดปากน้ำ
 ๑๓. ชีวิต การงาน หลักธรรม ของ หลวงพ่อพุธ ฐานิโย
 ๑๔. ชีวิต การงาน หลักธรรม ของ หลวงพ่อชา สุภัทโท
 ๑๕. ชีวิต การงาน หลักธรรม ของ หลวงพ่อจรัญ ฐิตธัมโม
 ๑๖. ชีวิต การงาน หลักธรรม ของ พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต)

การจัดพิมพ์หนังสือ การงาน และหลักธรรม ในครั้งนี้ ได้จัดพิมพ์ให้ขนาดของหนังสือเป็น ๑๖ หน้ายกพิเศษ ดำเนินการเข้าเล่มปกโดยเคลือบ PVC ชนิดพิเศษ และบ่มทองอย่างดี และจัดเผยแพร่ในราคาข่อมเยาว่า โดยมีจุดประสงค์ให้ท่านสาธุชนได้มีโอกาสศึกษาและปฏิบัติ พร้อมทั้งเป็นของขวัญธรรมบรรณาการแก่บรรดาญาติมิตร บุตรหลาน และผู้ที่เคารพรักทั้งหลาย เพื่อในกาลต่อไปไม่มีใครจัดพิมพ์หนังสือธรรมะเช่นนี้ออกเผยแพร่ ลูกหลานของเราจักได้มีหนังสือที่ดีไว้ศึกษาเป็นประทีปส่องทางชีวิต ไม่เดินผิดทาง เป็นเข็มทิศชี้ทางธรรมตลอดเวลา

ธรรมสภา ขอกราบขอบพระคุณ แต่พระคุณเจ้า ครูบาอาจารย์ทั้งหลาย และผู้เคารพเลื่อมใสศรัทธาในพระธรรมคำสอนของ หลวงปู่เทสก์ เทสรังสี เป็นอย่างสูง ที่ได้แนะนำ ให้ความรู้และข้อมูล ในการเรียบเรียงหนังสือชีวิต ผลงาน และหลักธรรมของ หลวงปู่เทสก์ เทสรังสี ไว้ ณ ที่นี้ ด้วยความสำนึกในความเมตตาของท่านทั้งหลาย บุญกุศลอันจักมีพึงได้จากกรจัดพิมพ์หนังสือในครั้งนี้ ยังผลให้ท่านสาธุชนบังเกิดดวงตาเห็นธรรม ขอน้อมถวายแต่ท่านธรรมาจารย์ หลวงปู่เทสก์ เทสรังสี พระผู้เป็นนักปฏิบัติที่ใจเด็ดเดี่ยวเฉกเช่นพระอริยะทั้งหลายโดยแท้

ด้วยความสุจริตและหวังดี
 ธรรมสภาปรารถนาให้โลกพบความสงบสุข

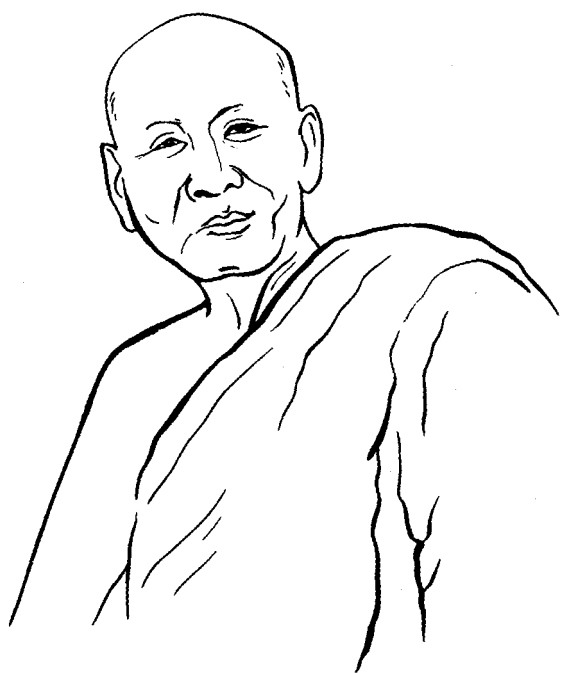
สารบัญ

	หน้า
๑. อุดรธานีถิ่นกำเนิดหลวงปู่เทสก์ เทสรังสี	๑
๒. เรียนหนังสือและรับใช้พระเถร	๑๓
๓. พบสัจจะแห่งชีวิต	๒๕
๔. อุปสมบทเป็นพระ	๕๑
๕. บำเพ็ญเพียรเข้ม	๕๕
๖. ปราบพระอวดเก่ง	๗๕
๗. ผจญกามและความเข้มแข็งแห่งพรหมจรรย์	๙๕
๘. ตามหาอาจารย์มั่น	๑๑๑
๙. เรียนกัมมัฏฐานใหม่	๑๒๑
๑๐. ธรรมทายาทผู้ถ่อมตน	๑๓๓
๑๑. เป็นสมภาร	๑๕๑
๑๒. นิमितผ่านพลันเป็นจริง	๑๕๕
๑๓. สมณศักดิ์	๑๗๓
๑๔. หินหมากเป้ง	๑๘๑
๑๕. ประการธรรมต่างประเทศ	๑๘๕
๑๖. ดับขันธุ์	๒๐๗
หลักธรรมและคำสอนของหลวงปู่เทสก์ เทสรังสี	๒๑๕

สารบัญโดยละเอียด

	หน้า		หน้า
อุตรธานิกินกำเนิด	๑	ผีอำจริงหรือไม่	๖๙
เรียกหนังสือและรับใช้พระณเร	๑๓	ยานอนหลับ	๗๑
บวชได้บุญกว่า	๑๖	เท้าทะลุแตก	๗๔
ผู้หญิงที่คู่ควร	๑๗	ปราบพระอวดเก่ง	๗๙
พระกรรมฐานในฝัน	๒๕	ไม่อวด	๘๒
พบสังข์แห่งชีวิต	๒๙	คิดถึงอาจารย์	๘๕
สภาพแวดล้อมทำให้ใจหันเห	๓๕	ภูตผีปีศาจ	๘๘
อยู่กับพระแต่พระไม่สอน	๓๘	ใจอันบริสุทธิ์	๙๑
พบพระอาจารย์สิงห์	๔๐	อย่าบันถึงความทุกข์	๙๕
บรรพชาเป็นสามเณร	๔๓	ผจญกามและความเข้มแข็ง	
ฝันว่าเป็นเศรษฐี	๔๖	แห่งพรหมจรรย์	๙๙
อุปสมบทเป็นพระ	๕๑	เล่ห์หญิง	๑๐๐
ความอาลัย	๕๒	เกิดจากกาม	๑๐๒
อาจารย์มั่นให้กำลังใจ	๕๔	หวาดเสียว	๑๐๓
บำเพ็ญเพียรเข้ม	๕๕	ขอบคุณกามโลกีย์	๑๐๕
พระอวดอุตริมานุสสรธรรม	๖๑	ตามหาอาจารย์มั่น	๑๑๑
โปรดโยมแม่ อาร์วี่-พี่ชาย	๖๓	สิ่งไม่น่าเชื่อ	๑๑๓
ผิดาชระบาด	๖๔	มีข่าวดีมาบอก	๑๑๕
ถูกตำหนิยึงเอาชนะ	๖๗	พบอาจารย์มั่น	๑๑๗

	หน้า		หน้า
เรียนกัมมัฏฐานใหม่	๑๒๑	สมณศักดิ์	๑๗๓
คิดวิปัสสนา	๑๒๓	อ่ำลา	๑๗๕
ที่บ้านมุเซอร์	๑๒๕	ภาวนาตลอดกาล	๑๗๗
ชีวิตเหมือนดอกบัวบูชาพระ	๑๒๗	หินหมางเป้ง	๑๘๑
มุเซอร์อาร์ลีย์	๑๒๙	เตรียมตัวตายอย่างมีสติ	๑๘๓
ธรรมทายาทผู้ต่อมตน	๑๓๓	ประกาศธรรมต่างประเทศ	๑๘๔
ผีตอเหลือง	๑๓๕	ลากลับการะหมักคนได้	๑๘๖
อีสานกับเหนือ	๑๓๘	วัดพัฒนา	๑๘๘
กิเลสใต้สำนึก	๑๔๐	มณฑป	๑๘๕
เผชิญเสือ	๑๔๖	บุญคุณของศาสนา	๒๐๐
คนเก่งผู้พ่ายแพ้	๑๔๗	คุณบิดามารดา	๒๐๒
เป็นสมภาร	๑๕๑	ดับขันธ	๒๐๗
สู่อีสาน	๑๕๔	หลักธรรมะและคำสอน	๒๑๕
ประสาทติ	๑๕๖	ส่ง...รับ	๒๑๗
นิมิตฝันพลันเป็นจริง	๑๕๙	ธรรมที่ควรปฏิบัติ	๒๒๔
โยมมารดาลาปลั่ง	๑๖๒	ธรรมที่บุคคลปฏิบัติได้แล้ว	๒๓๒
กับคนเมา คนใบ้	๑๖๔	แกกัสม	๒๓๙
เหตุร้ายฉฉฉฉ	๑๖๖	มาร	๒๔๖
เสือที่ภูเกิด	๑๖๙	ขันธ ๕	๒๕๔

๑. อุตรกัณฑ์ที่กำเนิด

(ชาติกำเนิดของหลวงปู่เทสก์ เทสรังสี เรียบเรียงโดยประกายธรรม)

ภาคอีสานมีพระที่มีชื่อเสียงด้านการปฏิบัติธรรมมากกว่าภาคอื่น และมีจำนวนมิใช่น้อยด้วย นับเป็นบุญกุศลของชาวพุทธที่ได้มีสรณะอันเกษม

“นำตกจากสันภูพาน อุทยานแห่งธรรมะ อารยธรรมห้าพันปี ธานีผ้าหมี่ขิด แดนเนรมิตหนองปลาไหล เลิศลักษณ์กล้วยไม้หอม อุตรซันไชน์”

นี่เป็นคำขวัญของจังหวัดอุดรธานี จังหวัดหนึ่งแห่งภาคอีสาน จังหวัดนี้แหละได้ให้กำเนิดพระผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบองค์สำคัญ คือ อาจารย์เทสก์

เทสก์ เรียวแรง เป็นชื่อและนามสกุลเดิมของท่าน

ท่านเป็นบุตรของนายอุตสาห์ นางครั้ง ชาวนาแห่งบ้านนาสีดา ตำบลกลางใหญ่ อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี

อาจารย์เทสก์เกิดเมื่อวันเสาร์ที่ ๒๖ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๔๕

(ปีชาล)

มีพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน ๑๐ คน คือ

๑. นายคำดี เรี่ยวแรง
๒. นางอาน ปราบพาล
๓. ด.ช.แกน เรี่ยวแรง
๔. ด.ช.ไคร เรี่ยวแรง
๕. นางแนน เชียงทอง
๖. นายเปลี่ยน เรี่ยวแรง
๗. นางนวล กล้าแข็ง
๘. พระเกต ชันดีโก (เรี่ยวแรง)
๙. อาจารย์เทสก์ เรี่ยวแรง
๑๐. นางรูป ดิหมัน

๒. เรียนหนังสือและรับพระเณร

เด็กไทยสมัยก่อนจะเรียนหนังสือที่วัด โดยพระจะเป็นครูสอนให้วิชาที่สอนก็เป็นเรื่องศาสนา ศีลธรรม จรรยา มารยาท และความรู้ทางหนังสือให้อ่านออกเขียนได้

อาจารย์เทศก์ ท่านได้เรียนหนังสือเมื่ออายุ ๔ ขวบ ที่วัดบ้านนาสีดา ตำบลกลางใหญ่ อำเภอบ้านมือ จังหวัดอุตรธานี โดยพระพี่ชายเป็นครูสอน มีพระเณรในวัดเรียนกันหลายรูป

อาจารย์เล่าว่า “พวกเรามิใช่เรียนแต่เฉพาะหนังสือไทยเท่านั้น สวดมนต์ หนังสือธรรมะขอม พวกเราก็เรียนควบคู่กันไปด้วย”

ในตอนนั้นท่านยังชอบอยู่ ปรากฏว่าห่วยเล่นมากกว่าเรียน จึงทำให้เรียนไม่เก่ง

อย่างไรก็ตาม นักเรียนเหล่านั้นก็ได้เรียนกันแค่ ๓ ปีเท่านั้น เพราะพระที่สอนท่านลาสิกขาไป จึงไม่มีใครสอนหนังสือต่อ

เมื่อไม่มีครู นักเรียนก็ไม่รู้จะอยู่อย่างไร จึงออกจากวัดกันไปรวมทั้งอาจารย์เทศก์ด้วย

รับใช้พระเณร

ด้วยเหตุที่มีอุปนิสัยโน้มเอียงไปในทางศาสนา เพราะฉะนั้นถึงแม้ว่าจะออกจากวัดแล้ว ก็ยังไม่ห่างวัด ยังไปมหาสุ รับใช้พระเณรเป็นประจำ ดังที่ท่านบอกวา

“ชีวิตของเราคลุกคลีอยู่กับพระเณรในวัดโดยส่วนมาก เนื่องจากเมื่อพี่ชายของเราสึกออกไปแล้ว พระที่เป็นสมภารอยู่ที่วัดไม่มี มีพระอาคันตุกะมาอยู่เป็นครั้งคราว เราเองต้องเป็นสื่อกลางระหว่างพระกับชาวบ้านรับใช้เป็นประจำ เข้าไปประเคนสำรับ เย็นตักน้ำกรองน้ำ เก็บดอกไม้วางยถ่านบูชาพระ พระมาทานน้อยอาหารพอไม่พอเราต้องวิ่งบอกชาวบ้าน”

ทำหน้าที่เป็นไวยวัจกร - คอยดูแลช่วยเหลือรับใช้พระ โดยไม่ต้องมีใครมาแต่งตั้ง เพราะทำด้วยความเต็มใจและอย่างมีความสุข จนเป็นที่ยกย่องของชาวบ้านว่าเป็นผู้เสียสละ และเมื่อมีกิจธุระเกี่ยวกับพระหรือวัด ชาวบ้านก็จะเรียกหา

“เทศก์ เรียวแรง” อยู่เสมอ

พ่อแม่ได้เพิ่มความรักมากขึ้นอีก และให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่เกี่ยวกับการรับใช้พระ เพราะเป็นเรื่องบุญกุศล ทั้งยังคอยเตือนเมื่อเห็นชักช้าอยู่

ท่านคอยประสานบ้านกับวัด ให้ถึงกันอยู่อย่างนี้เป็นเวลา ๖ ปี จนรู้สึกแนบแน่นกับพระศาสนา มีความสนใจในเรื่องของบาปบุญเป็นพิเศษ

“ตอนนี้เรารู้สึกสนใจเรื่องบาปเรื่องบุญขึ้นมาก สงสัยแลขัดข้องอะไร มักไถ่ถามบิดามารดา บิดาก็มักจะสนใจในรามมากขึ้น ตอนกลางคืนเวลาราวง ท่านมักจะสอนให้รู้จักคติโลกคติธรรมเสมอ”

ความเจริญก้าวหน้าของบุตรธิดา จะหวังเอาจากครูบาอาจารย์ที่โรงเรียนเท่านั้นคงไม่ได้ผล ครูที่สำคัญที่สุด อยู่ใกล้ชิดมากที่สุดนั้นอยู่ที่บ้าน คือพ่อแม่และผู้ปกครองนั่นเอง

คุณพ่อมีคำสอนอยู่ข้อหนึ่ง ซึ่งอาจารย์จดจำไว้ ไม่ลืมเลือนก็คือคำสอนที่ว่า “เกิดเป็นลูกคนชาย อย่าได้ตายร่วมเรว”

คำว่า “ลูกคนชาย” หมายถึง ลูกผู้ชาย

คำว่า “เรว” หมายถึง ป่าช้า

คำสอนนี้มีความหมายว่า เกิดเป็นลูกผู้ชายต้องพยายามชวนชวชนชวหาความรู้วิชานอกบ้านเกิดของตน ถึงแม้จะตายก็อย่าได้มาตายบ้านเกิด ท่านอธิบายอย่างนั้น

คนเราเวลาอยู่บ้านตนเอง ไม่ใคร่ต่อสู้ เรื่อยๆ เฉื่อยๆ เพราะหากินง่าย ชีวิตจึงไม่ก้าวหน้า ทั้งทางโลกและทางธรรม แต่พอย้ายถิ่นไปอยู่ที่อื่น ต้องพึ่งตัวเองทุกอย่าง ถ้าไม่ต่อสู้ก็อยู่ไม่ได้ จึงขยันขันแข็งทำการงานจนตั้งตัวได้ ประพฤติตนเป็นคนดีเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างไม่มีปัญหา จนได้ตีมีความเจริญรุ่งเรือง

บวชได้บุญกว่า

เมื่ออยู่ในวัยหนุ่มน้อย อาจารย์เคยถามคุณพ่อว่า
“ผู้บวชกับผู้ไม่บวชทำบุญ ใครจะได้บุญมากกว่ากัน?”
“ผู้บวชทำเท่าไม่มีมือ ได้บุญเท่าสองกำปั้น”
“ผู้ไม่บวชทำบุญเท่าสองกำปั้น ได้บุญเท่าหัวไม้มีมือ” คุณพ่อตอบพร้อมทำ

มือให้ดู

ด้วยเหตุที่เป็นผู้มีจิตใจชอบสมณเพศอยู่แล้ว ได้ฟังเท่านั้นก็ยินดี แม้จะยังไม่เข้าใจอะไรมากก็ตาม

เมื่อคราวที่ไปอยู่วัดใหม่ๆ เห็นสามเณรรูปหนึ่ง มีศีลาจารวัตรงดงาม มารยาทเรียบร้อย ให้รู้สึกเลื่อมใสนัก ไม่ว่าสามเณรจะทำอะไรเป็นต้องคอยมอง จ้องจับอริยาบถอยู่นั้นแหละ

กลับมาอยู่บ้าน ภาพอันน่ารักนั้นยังติดตาตรึงใจไม่รู้หาย และนี่คือ
เสมอว่า

“เมื่อไหร่หนอ ! เราจึงจะได้บวช”

ดำรือนานที่อยู่ตลอดเวลา

เด็กหนุ่มสมัยนั้นคิดออกบวช แต่เด็กสมัยนี้คิดอะไร ช่วยบอกที

ผู้หญิงที่คู่ควร

วัยของคนมีอิทธิพลต่อชีวิตเหมือนกัน คนอยู่ในวัยหนึ่งก็ใฝ่ใจอย่างหนึ่ง คนอยู่ในอีกวัยหนึ่ง ก็ใฝ่ใจในอีกอย่างหนึ่ง คนหนุ่มมักหลงใหลในกามารมณ์ คนแก่มักลุ่มหลงในลาภยศ ส่วนคนวัยฉกรรจ์ชอบแสวงหาอำนาจ

คำกล่าวข้างบนจะเป็นจริงหรือเปล่ามีทราบ แต่ในช่วงที่หลงงมงายอยู่ในวัยหนุ่ม ท่านก็รู้สึกชอบผู้หญิงเหมือนกัน เพียงแต่ว่าหลงงมงายเหมือนไอ้หนุ่มสมัยนี้ ที่เมารักจนหัวปักหัวปำ ถลาลึกจนหัวทิ่มไปเลย

คุณพ่อเอ่ยถามท่านในวันหนึ่ง ตอนรับประทานอาหารมื้อเย็น

“มีงชอบผู้หญิงหรือยัง และเมื่อจะแต่งงาน จะแต่งงานกับผู้หญิงชนิดไหน?”

“ชอบผู้หญิงผิวขาวเหลือง เนื้อกลมเกลี้ยง และสุขภาพเรียบร้อย พร้อมทั้งกาย วาจา ใจ ส่วนสกุลไม่ค่อยมีปัญหา แต่หากมีสกุลด้วยก็ยิ่งดี” หนุ่มเทศก์ตอบ

เป็นไงครับ ผู้หญิงที่คู่ควรแก่การแต่งงานในทัศนะของหลวงปู่เทสก์เมื้อ
วัยหนุ่ม

เขียนมาถึงตรงนี้ก็ให้นึกถึงหนังสือเล่มหนึ่งของ พ.อ.ปิ่น มุกขนัด คือ
เรือนชั้นใน-ชั้นนอก ที่ท่านพูดถึง "นรนาวิลักษณะ" ไว้ก็น่ารับฟัง ท่านบอกว่า
"พูดถึงเรื่องเลือกคู่ที่ไร นึกถึงตำราของเก่าทุกทีคือผมมีตำราเลือกคู่เป็น
ของเก่า คนโบราณเอาไว้เกี่ยวกับลักษณะคู่ครองที่ดี เรียกสั้นๆ ว่า "นรนาวิลักษณะ"
คือลักษณะของ ชายดี หญิงดี รู้สึกว่าท่านวางกฎเกณฑ์ไว้ครบถ้วนและเหมาะสมจะ
ดีกว่าอีกหลายแบบ ที่เคยเห็นมา ที่จริงผมเคยเผยแผ่มามากแล้วเหมือนกัน แต่
เอามาเล่าสู่กันฟังเสียอีกที คืออย่างนี้ แต่นี่พูดฟังเฉยๆ นะ ท่านผู้ใดมีแล้วก็แล้ว
กันไป ไม่ต้องเลือกคู่กันใหม่ประเด็นจะนึกว่า ปาฐกถายให้เลือกคู่กันใหม่เลยจะ
ยุ่งกันใหญ่ และพลอยทำให้ผมไม่ปลอดภัยไปด้วย การเผยแผ่นี้ก็เพื่อเสนอให้ท่าน
ผู้ฟังลองพิจารณาและจำไว้เมื่อลูกหลานต่อไป เขาทำอะไรจะได้เป็นคนมีหลัก ซึ่ง
ดีกว่าปล่อยให้หลักลอย

ดี

นรนาวิลักษณะที่ว่านั้นมี ๖ อย่าง ผมเรียกง่ายๆ ว่า "ดี ๖" คือ

๑. รูปสวย
๒. รวยทรัพย์
๓. นบวิชา
๔. มารยาท
๕. ชาติผู้ดี
๖. มีศีลธรรม

จำง่ายๆ ว่า "รูปสวย-รวยทรัพย์-นบวิชา-มารยาท-ชาติผู้ดี-มีศีลธรรม"

ต้องหัดว่าให้คล้องปากมีอยู่ ๖ อย่างด้วยกัน จะอธิบายความหมายย่อๆ พอเป็น
ทางพิจารณา

๑. รูปสวย

ที่ว่ารูปสวย ก็หมายความว่า เป็นคนงามทางรูปร่างกายสมลัดสมส่วน แต่ความสวยของคนจะวางเกณฑ์ตายตัวยากกว่าคนอย่างไรสวย เรื่องนี้ย่อมขึ้นอยู่กับความนิยมของคนในถิ่นนั้นๆ แม้ในถิ่นเดียวกันก็ยังคงแยกแยะตามความชอบใจของแต่ละคนอีกด้วย เราจะตั้งเป็นกฎตายตัว เช่นว่าคนขาวสวยคนดำไม่สวยอย่างนี้ไม่ได้ เพราะคนดำซำก็มีคนนิยมมากเหมือนกัน ยิ่งในประเทศคนผิวดำ เขายังนิยมคนผิวดำ ดำเมียจริง ๆ ยิ่งดำยิ่งดี

รูปร่างผิวพรรณที่ต้องตามความนิยม ทางพุทธศาสนาก็ถือว่า เป็นผลบุญอย่างหนึ่งว่า ดังที่พรรณนาไว้ในนิธิกถนุสูตรกล่าวถึงรูปลักษณะคนมีบุญว่า

(๑) สุวณฺณตา	มีผิวดี
สุสรตา	มีเสียงดี
สุสณฺฐานํ	มีทรวดทรงดี
สุรูปตา	มีร่างกายดี

นี่เป็นการบรรยายความงาม ว่าไว้เป็นกลางๆ บอกแต่ว่าดี แต่ก็ไม่จำกัดเด็ดขาดลงไปว่าดีอย่างไร ผิวดีก็คือผิวเกลี้ยงเกลาหน้าดู, เสียงดี คือเสียงเพราะเสียงมีเสน่ห์, ทรงดีคือสัดส่วนต่างๆ ของร่างกายดี ไม่สูงเกินไป ไม่เตี้ยเกินไป

(๑) มีคำอธิบายใน "พุทธวิธีครองใจคน" ภาค ๑ โดยไพโรจน์ อยู่มณเฑียร

ไม่อ้วนเกินไป ไม่ผอมเกินไป, ร่างกายดี คือร่างกายสมบูรณ์ไม่ย่อยเปลี้ยเสียขา
หูด้าไม่พิกลพิการ

เรื่องรูปสวย แสดงพอเป็นแนวทางพิจารณาเท่านั้นก่อน

๒. รวยทรัพย์

ข้อความบอกชตอยู่แล้วเหมือนกัน ว่าเป็นคนมีทรัพย์ ความจริงข้าพเจ้าคิดว่า
ว่า ท่านคงมุ่งสอนให้เพ่งเล็งความแข็งแรงเป็นสำคัญ เพราะข้อเท็จจริงนั้นใครก็รู้
คนหนุ่มๆ สาวๆ ที่อยู่ในวัยเลือกคู่ ส่วนมากก็อยู่ในวัย ๑๘-๒๐ ปี คนวัยนี้ว่า
กันทั่วๆ ไป ก็เพ็งจะออกจากโรงเรียน ผู้ชายก็เพ็งจะมุ่งกางเกงขายาว ผู้หญิงก็
เพ็งจะตัดเปีย จะไปเอาทรัพย์ที่ไหนมาให้อีกฝ่ายหนึ่งดู นอกจากของบรรพบุรุษ
หรือไม่ก็ยืมเขามาโชว์ การที่เราจะมาตั้งข้อเพ่งเล็งเขาในแง่นี้ จึงดูจะไม่เป็นการ
ยุติธรรม

ความเข้าใจของผมว่า ท่านเจ้าของตำราคงจะไม่ใช้คนงกสมบัติเห็นแก่ได้
แล้วสอนคนอื่นให้เลือกคู่ เพราะเห็นแก่สมบัติของเขา ซึ่งเป็นวิธีขายตัวชัดๆ

แต่ท่านคงจะสอนเรา ให้สังเกตไว้บ้าง ว่าคนที่เราจะเลือกมาเป็นคู่ครองนั้น
มีแนวเศรษฐกิจตัวบ้างหรือเปล่า คือ

(๑) อดฐานะสมปทา	ขยันหาทรัพย์
อาราทุสมปทา	รู้จักเก็บหอมรอมริบ
กल्याณเมิตตตา	คบแต่คนดีเป็นมิตร
สมชีวิตา	รู้จักจ่ายทรัพย์พอควร

(๑) มีคำอธิบายในภาค "เรือนชั้นนอก" แล้ว

ลักษณะทั้งสี่นี้ บางท่านเรียกว่า “หัวใจเศรษฐี” เพราะคนที่มีลักษณะดังกล่าว ย่อมหวังตั้งตัวได้แน่นอนดังนั้น นรนาทริลักษณะชื่อว่า “รวยทรัพย์” นี้ควรจะต้องเกณฑ์เพียงว่าให้ดูผู้ที่ตนจะเลือกเป็นคู่ครองว่ามีลักษณะของผู้ที่ร่ำรวยทรัพย์หรือเปล่า

๓. นัปวิชา

หมายความว่า เป็นคนมีความรู้ความฉลาดไม่ว่าในแง่ของอะไร รู้แคไหน นั่นสุดแล้วแต่ความพอใจของผู้เลือก ที่สำคัญก็คือ ต้องเป็นคนมีความรู้ทำมาหากินเป็น เป็นผู้ขายจะเป็นช่างไม้ ช่างเหล็ก ช่างเขียน ช่างเครื่องยนต์ หรือช่างอย่างอื่นก็ได้ ข้อสำคัญให้เป็นวิชาทำมาหากินโดยสุจริตอย่างน้อยที่สุดหนึ่งอย่าง ฝ่ายหญิงก็เหมือนกัน อย่างน้อยที่สุด ทำอะไรไม่เป็นจริงๆ ทอดคนเมขายเป็นก็ยังดี เมื่อถึงคราวจำเป็นจะได้ช่วยกันคิดช่วยกันแก้เหมือนคนสองคนเกาะกันว่ายอยู่ในน้ำ ถ้าวายน้ำเป็นทั้งสองคน เมื่อคนหนึ่งหมดแรงอีกคนหนึ่งก็พอพยุงกันได้ ไม้ให้จม น้ำตาย เรื่องวิชาความรู้นี้เป็นสิ่งจำเป็นไม่น้อย คนที่ทำอะไรไม่เป็น เป็นแต่ทำทำเจ้าทุ้ประตุตินอย่างเดียวไม่ต้องด้วยตำรา ใครเลือกเป็นคู่ครองไม่ได้

๔. มารยาท

หมายความว่า เป็นคนมีกิริยาจาสุภาพเรียบร้อยน่ารัก เรื่องนี้เป็นข้อจำเป็นอยู่มาก สำหรับผู้ครองเรือน ซึ่งท่านผู้ฟังย่อมทราบอยู่ด้วยกันแล้ว กิริยามารยาทน่ารักนั้น ความจริงไม่ต้องเพิ่มเติมอะไรก็ได้เพียงรักษาระดับเดิมของตนไว้คือให้เท่ากัน หรือใกล้เคียงกับตอนก่อนแต่งงานก็พอแล้ว เมื่อก่อนแต่งงานเราทำไม่จริงทำหวานกับคู่รักได้ คำพูดแต่ละคำก็สรรค์แต่คำหวานๆ ออกมาให้อีกฝ่ายหนึ่งฟัง ดูเหมือนว่า จะพูดอะไรออกมาแต่ละคำได้คิดร้อยกรองไว้สักสิบครั้งยี่สิบ

ครั้ง ถึงอย่างนั้นก็ยังกลัวเขาจะไม่ชอบใจ พุดไปแล้วก็นำมาคิดคำนึงอีกตั้งหลายครั้งหลายหนว่า คำที่พุดไปนั้นเหมาะสมแน่นอนแล้วหรืออย่างไร ฝ่ายกิริยาอาการทางกายก็เต็มไปด้วยความละมุนละม่อม น่ารักจริงๆ รู้สึกว่าเป็นผู้ดีทุกกระเบียดนิ้ว จะไปบ้านคู่รักแต่ละครั้งละหน เตรียมยิ้มไปแต่ปากตรอก

แต่ครั้นแต่งงานกันแล้ว เราทิ้งเสน่ห์เดิมของตนเสีย กลายเป็นคนอึดคัตยิ้ม ดีหน้าบึ้งบุดบอญไม่รับเสียเรื่อย แม้คำพุดก็เปลี่ยนเป็นกระด้างหยาบคาย ขำร้ายบางคนกลายเป็นคนปากเน่าปากเหม็น พุดจาตว่าเจ็บๆ แสบๆ น่ารำคาญจริงๆ พุทธิ ! ต่ากันอยู่ได้ทุกเช้าทุกเย็น บางคนตำเองกลัวจะไม่ขลังพอ แถมเรียกหาเรียกผีมาช่วยเข้าด้วย กว่าจะตำน้ำพริกเสร็จสักครกหนึ่งไม่รู้ว่ใส่หาใส่ผีลงไปเท่าไร แล้วมันจะมีรสชาติผูกมัดใจของอีกฝ่ายได้อย่างไร นี่แหละความผิดพลาดของผู้ครองเรือน

๕. ชาติผู้ดี

ที่ว่าชาติผู้ดี หมายถึงเป็นหน่อเนื้อเชื้อไขของคนดี ซึ่งตรงกันข้ามกับคนร้ายหรือคนชั่ว ธรรมดาคนดีย่อมบรรพบุรุษธิดาของตนแต่ในทางดี

ผมได้กล่าวมาแล้วว่า คนเราเมื่อก่อนแต่งงาน เขาเคลือบไว้ด้วยน้ำผึ้ง น้ำตาล ชโลมไว้ด้วยของหอม ใส่ทาไว้ด้วยสิ่งนำคุณงามทั้งสิ้น ยิ่งสมัยนี้บ้านเมืองเต็มไปด้วย “คนวิทยาศาสตร์” ดูยากเหลือเกิน มักจะเข้าตำราว่าเลือกผักกินหนอนเสียแหละมาก

แม้คนสมัยโบราณ ก็ตระหนักในเรื่องนี้อยู่มากเหมือนกัน คือการพึ่งเลี้ยงถึงชาติโคตรตระกูลของคนที่จะเลือกเป็นคู่ครอง จนถึงมีคำสอนสืบๆ กันมาว่า

“ดูช้างให้ดูหาง
ดูนางให้ดูแม่

จะดูให้แน่ต้องดูถึงยา”

ท่านผู้ฟังที่เคารพ ถ้าเราจะซื้อยากินสักขวดหนึ่งแทนที่เราจะดูแค่ฝอยปิดข้างขวด ก็ควรจะดูกันถึงยี่ห้อดูส่วนผสมด้วย เพราะถ้าเชื่อสลากปิดข้างขวดแล้ว มันก็ตีวิเคราะห์ด้วยกันทั้งนั้นแหละ สมัยนี้ยาฝรั่งเขาพิมพ์ตำรับไว้ให้ผู้ซื้อดูด้วยว่า ในยานั้นมี Vitamin A เท่าไร? B.C.D. เท่าไร? มี Calcium และ Phosphorus อย่างไรบ้าง? สะดวกแก่การใช้มาก เรื่องของคนก็เหมือนกันกับยา คนเหมือนกันก็จริง แต่ส่วนผสมมันไม่เหมือนกัน เบียร์จัดก็มี เค็มจัดก็มี จืดชืดไม่เป็นท่าเลยก็มี ต้องดูให้ดี

๖. มีศีลธรรม

คุณสมบัติข้อสุดท้ายนี้ สำคัญมาก ที่ว่ามีศีลธรรมนั้นหมายความว่า เป็นคนมีธรรมะในใจ ไม่ใช่เป็นคนอธรรมและที่ว่า “ธรรมะๆ” นั้น ก็คือเหตุผล คนมีธรรมะก็คือเป็นคนมีเหตุผล หรือเป็นคนชอบเหตุผลนั่นเอง ตามปกติคู่ครองที่เป็นคนไร้ธรรมะ เป็นคนที่ไม่ชอบเหตุผล ชอบทำอะไรตามอารมณ์ เป็นคนเจ้าहिฐิ ชอบดื้อ ชอบรั้น เกียวกัณฑ์ไรเป็นต้องเอาข้างเข้าภูทันทที่ ทะเลาะกันที่ไร เราต้องถูกบังคับให้เป็นฝ่ายแพ้เสมอ เล่นกับคนไม่มีเหตุผลในใจแล้วยากจริงๆ จะเอาแต่ใจตัวทำเดี๋ยว เรื่องนี้ท่านผู้ฟังย่อมทราบอยู่ด้วยแล้ว จึงขอผ่านไปก่อน

อย่างไรก็ตาม ผมขอย้ำอีกนิดว่า ศีลธรรมนั้นเป็นยอดดีของคน ใครได้คู่ครองที่เป็นคนไร้ศีลธรรมไม่พินลำบาก เต็มไปด้วยการทะเลาะวิวาทบาดหมาง สามวันดีสี่วันร้ายแยจจริง

ยิ่งกว่านั้น คู่ครองที่ไม่มีศีลธรรมย่อมเป็นเหมือนกัศत्रุที่แฝงอยู่ในเรือนร่างของมิตร คือชอบแนะนำให้เราทำความผิด คอยกระซิบทักทุกว่าทุกวัน พี่เมื่อไรจะโกงเขาสักทีละ? พี่เมื่อไรจะไปปล้นกับเขาละ? พี่เมื่อไรจะไปเล่นงานได้คนนั้นสัก

ทีละ? ถูกรบเร้าหนักเข้า เราเป็นผ้า มันก็ทนไม่ไหว ตัดสินใจ เอาก็เอา ! เพราะเห็นแก่เมียรัก ผลที่สุดละท่าน? เราเองเสวยตะรางไปตามระเบียบ, เขาละ? อ้อ ดูหนังดูละครต่อไป อย่าลืมน่าเสียงกระซิบแผ่วๆ ที่ว่านั่น คือเสียงปีศาจเข้าสิง ไม่ใช่เสียงเมียเราแท้ ก็เท่ากับเขาบอกเราว่า "ทีเมื่อไรจะเข้าตะรางสักทีละ?" นั่นแหละระวังให้มากๆ ที่ว่านี่ ว่าข้างฝ่ายหญิงไม่มีศีลธรรม

ทีนี้ถ้าหญิงเกิดไปได้ผู้ชายที่ไม่มีศีลธรรม ยิ่งร้ายใหญ่มันจะไม่ใช่เพียงแต่เสียงกระซิบเท่านั้น แต่จะกลายเป็นเสียงซู่คำรามบังคับให้เมียต้องสร้างกรรมทำบาปมากมายหลายเท่าหนัก เพราะว่า ลงได้ข้างใจร้ายแล้วก็มีทางทำความพินาศได้มากกว่ามดใจร้ายหลายร้อยพันเท่าเป็นธรรมดา แต่ถ้าใครได้คู่ครองที่มีศีลธรรมประจำใจ ก็เป็นอันว่าได้ก็กลายมิตรคอยประคองให้เราเดินทางถูก เป็นยอดแห่งประโยชน์ในครอบครัว

ดังนั้น นรนาเรีลักษณะข้อสุดท้ายนี้ จึงเป็นหลักประกันสันติสุขของครอบครัวอย่างแท้จริง สร้างตึกใหญ่แล้วไม่ติดสายล่อฟ้า ก็น่ากลัวฟ้าผ่า ผ่นตึกฟ้าร้องนอนไม่หลับ ครอบครัวที่พ่อบ้านแม่เรือนขาดศีลธรรม ก็เหมือนตึกใหญ่ที่ขาดสายล่อฟ้า นั่นแหละ ไม่รู้เคราะห์ร้ายจะพาดโครมลงมาเมื่อไร

แม้จะรู้สึกชอบผู้หญิงอยู่บ้าง ก็เป็นไปตามวัยเท่านั้น แต่ส่วนเบื้องลึกแห่งหัวใจของหนุ่มเทศก็จริงๆ แล้ว ยังเลือกที่จะแต่งกับพระธรรมมากกว่า

พระกรรมฐานในฝัน

จิตใจที่ไร้ธรรม ย่อมโน้มเอียงเข้าหาธรรมอยู่วันยังค่ำ แม้บางครั้งจะรู้สึกในทางกามมีกิเลสฟูขึ้น แต่แล้วมันก็คืนรนไปบนหนทางธรรมในที่สุด

หัวใจของหนุ่มเทศก์ยังรำร้องถึงการบวชเหมือนดังก่อน คืนหนึ่งถึงกับฝันเห็นพระกรรมฐานเอาเลยทีเดียว

"เรากับเพื่อนหลายคนด้วยกันออกจากบ้านไปเที่ยวตามท้องทุ่งนาตามประสาทของเด็กสมัยนั้น ขณะนั้นได้มีพระกัมมัฏฐานสองรูปสหายบาตรแบกกลดเดินมาเห็นเราเข้า แล้วหนึ่งในสองนั้นวิ่งรี่เข้าหาเราเลย เรากลับ วิ่งหนีไม่คิดชีวิตชีวาเอาทีเดียว เพื่อนๆ เขาก็เฉยๆ ดูเหมือนไม่มีเหตุการณ์อะไรเลยอย่างนั้นแหละ เมื่อเป็นเช่นนั้น โน่นแน่ะ ที่ฟังชั้นสุดท้ายของเราก็คือบ้านและพ่อแม่ แต่ที่ไหนได้เมื่อวิ่งขึ้นไปบนบ้านเรียกร้องขอให้พ่อแม่ท่านช่วยบ้าง ท่านกลับเฉย ดูเหมือนไม่มีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นเหมือนกัน ส่วนพระกัมมัฏฐานรูปนั้นท่านก็วิ่งติดตามมาได้

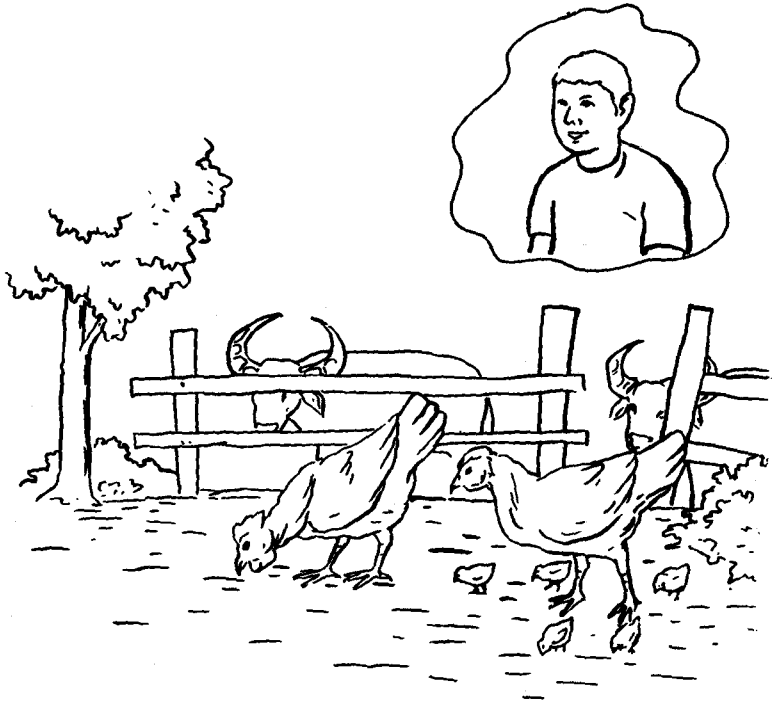

หยุดจนกระชั้นชิด เราริ่งเข้าในห้องนอนมุดเข้ามุ้งเลย ท่านก็บุกเข้าไปจนได้ เลิกมุ้งขึ้นแล้วใช้แสงหวดเรลงไปอย่างเต็มแรง

เรตกใจสะดุ้งเฮือกตื่นขึ้นมา ได้สติตัวสั่นเหงื่อเปียกโชกไปหมดทั้งตัว หัวใจยังสั่นริกๆ อยู่เลยที่ถูกแสงท่านฟาดก็ดูยิ่งปรากฏแสบๆ อยู่ เราเข้าใจว่าเป็นความจริงเอามือลูบๆ ดูก็ยังเข้าใจว่าเป็นจริงอย่างนั้นอีกด้วย เมื่อเรมาตั้งสติกำหนดทวนเหตุการณ์ไปมาโดยรอบคอบจนกระทั่งจิตสงบหายกลัวแล้ว เรื่องทั้งหลายแหล่จึงค่อยสงบลง”

ฝันของหนุ่มเทศก์ ไม่ใช่ความเลือนลอย แต่มันเป็นเครื่องชี้ชะตาชีวิตที่จะต้องลิขิตไปตามธรรมอย่างแน่นอน

หนุ่มเทศก์จะไม่ได้แต่งงาน

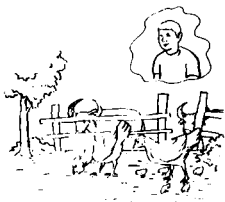
๓. พบลัจจะแห่งชีวิต

หนุ่มเทศก์ไม่ใช่คนมีการศึกษา แต่เป็นคนช่างคิด รู้จักพินิจพิจารณา จึงเป็นคนมีปัญญา ไม่ซื่อมือเหมือนชายหนุ่มบางคน

วันหนึ่ง ท่านครุ่นคิดถึงพระคุณของบิดามารดาแล้วให้รู้สึกสงสารยิ่งนัก

“บิดามารดาของเราเลี้ยงเราด้วยความทุกข์ยากกรรกรำตั้ง ๑๐ ชีวิตจนเติบโตขึ้นมา ต่อไปไม่นาน ลูกๆ เหล่านั้น เมื่อเขาแต่งงานมีครอบครัวแล้วต่างก็จะแยกย้ายกันออกไปอยู่เป็นของใครของมัน

พอคิดมาถึงตอนนี้ทำให้ระลึกถึงบิดามารดาว่า เอ๊ะ บิดามารดาของเราละใครจะเลี้ยงดูท่าน โดยที่ไม่มีได้คิดถึงอนาคตว่าจะเป็นอย่างไรตามวิสัยของเด็กแล้วทำให้เกิดเศร้าสลดใจในความมอมเมาของบิดามารดาเป็นอย่างยิ่ง จนสะอื้นน้ำตา ร่วงหมอนเปียกไปหมด อากาการเช่นนี้เป็นอยู่นานครันทีเดียว ยิ่งคิดจิตก็ยิ่งละห้อยถึงท่านทั้งสองเป็นกำลัง

ภายหลังมาตัดสินใจด้วยตนเองว่า เราละ โดมาเราจะไม่แต่งงานอย่างเขา เมื่อเขาแยกย้ายกันออกจากบ้านไปแล้วเราจะรับเลี้ยงบิดามารดาของเราแต่ผู้เดียวให้เต็มที่ เมื่อเราดกลงตัดสินใจของเราคนเดียวอย่างนั้นแล้ว ก็เกิดความเต็มตื่น อิ่มใจเวลานั้นก็ตึกครัน จึงได้นอนหลับไป”

คนหนุ่มอยู่ในวัยที่ควรจะหาภรรยาได้แล้ว แต่กลับไม่คิดจะแต่งงาน เพราะรู้สึกห่วงใยพ่อแม่ที่ไม่มีใครคอยดูแล คนแบบนี้หาไม่ได้ง่ายๆ เท่าไรก็หอรอกนะ มีแต่จะวิ่งหาคู่ชู้กันทั้งหญิงและชาย ปล่อยให้สองตายายลำบากลำบากกันแค่สองคนนั้นละมากกว่า

มนุษย์ก็เป็นเหมือนกัน อย่างนี้แหละ คือเมื่อโตเป็นหนุ่มสาวก็คิดแต่จะมีคู่กันทำเดี่ยว แต่งงานแล้วแยกครอบครัว ออกไปหากินเฉพาะคู่ผัวตัวเมียของตน คนแต่่าคนแก่จึงถูกทอดทิ้ง ไม่มีใครเหลียวแล ประพฤติปฏิบัติกันมาอย่างนี้ช้านาน บางทีปู่ตายายของเราก็เป็นอย่างนี้ พ่อแม่เราก็อำแบบนี่ “เป็นแบบอย่างกันมาน่าตกใจ” เพลงเขาวัวแต่เป็นความจริงนะครับ

เป็นความจริงที่หนุ่มเทศก์มองเห็นแล้วสลัดใจ ท่านผู้อ่านล่ะรู้สึกอย่างไรครับ

สี่จะชีวิตอีกประการหนึ่งที่หนุ่มเทศก์พิจารณาไตร่ตรองแล้วทำให้รู้สึกเบื่อหน่ายในชีวิตมากขึ้น คือความทุกข์ในการทำมาหากิน

“เราได้นอนคิดหวนล้าดับถึงกิจการงานอาชีพความเป็นอยู่ของชาวบ้านเหล่านั้นว่า เริ่มต้นระหว่างเดือน มินา-เมษา จะต้องงาบทำไร่แห้งแล้วจุดไฟเผา ขูดรากไม้หัวต่อทำรั้วกัน ฝนตกลงมา จะต้องนำพืชพันธุ์ต่างๆ ไปปลูกตามต้องการ

พร้อมกันนั้นถ้าครอบครัวไหนคนไม่มากพอจะต้องแบ่งเวลาไปไถนาแลหว่านกล้าด้วย ทำอย่างนั้นเรื่อยไปจนกล้าจะแก่พอปักดำได้ แล้วก็ลงมือปักดำไปเลย

นี่พูดเฉพาะปีที่ฟ้าฝนตกดีเป็นปกติ ถ้าปีไหนแล้ง ก็จะต้องเสียเวลาและเสียหายมากไปอีกด้วย อีกส่วนหนึ่ง โดยมากแม่บ้านจะต้องเตรียมเสบียงไว้ให้เพียงพอ เป็นต้นว่า ข้าวสาร พริกเกลือ ปลาว่า ยาเส้น เมื่อลงมือทำมาแล้วจะไม่ต้องเป็นห่วงในเรื่องการแสวงหาเสบียง

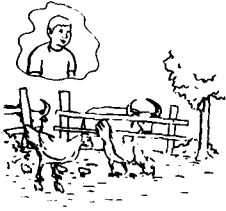
การทำนानี้ปกติถ้าฟ้าฝนดี มักจะไปเสร็จเอาเดือนสิงหาคม หรือต่อเดือนกันยายน เมื่อเสร็จจากการปักดำแล้วต่างก็พากันหาเสบียงครั้งไว้ เมื่อยามเก็บเกี่ยวอีก นอกจากนี้ก็เตรียมเครื่องมือไว้จับปลาในหน้าแล้งต่อไป พอพระองค์ออกพระราชก็เริ่มเก็บเกี่ยวข้าวนา บางทีก่อนเก็บเกี่ยวข้าวนาต้องไปเก็บเกี่ยวข้าวไร่ไว้ก่อนด้วย

ในขณะที่เดียวกันนี้ยังมีการเก็บพืชผลของไร่เป็นต้นว่า พริกฝ้ายและถั่วอีกด้วย สมัยเมื่อข้าวนายังโตอยู่ การเก็บเกี่ยวมักจะไปเสร็จเอาโน้น-สิ้นเดือนมกราคมโน้น แล้วขนขึ้นยุ้งตอนต้นเดือนกุมภาพันธ์ ในขณะที่เก็บเกี่ยวอยู่นี้ตอนกลางคืนจะต้องจกตอกสำหรับผูกฟ่อนข้าวไว้อีกด้วย เมื่อเสร็จจากการทำนาแล้ว ตอนนั้นก็ต้องหาพินตัมน้ำอ้อย

การตัมน้ำอ้อย ตอนบ่ายของทุกวันจะต้องเข้าสวนอ้อยตัดให้พอแก่การที่จะตัมในวันรุ่งขึ้น เมื่อตัดแล้วก็ต้องแบกขน ผู้มีเกวียนก็ใช้เกวียนเป็นพาหนะขนมาไว้ในโรงตัมอ้อย ตันเข้ามิดต้องออกไปที่บ่ออ้อยจนกว่าจะแล้วเสร็จก็สายครันทีเดียว ถ้าคนไม่พอ สายมากก็ต้องแบ่งกันมากทำอาหารไว้คอยทำ

เสร็จจากที่บ่ออ้อยแล้วก็รวมกันรับประทานอาหารแล้วต่างก็แยกกันไปทำงานตามหน้าที่ของตน คงยังเหลือแต่คนเฝ้าหม้อน้ำอ้อยเท่านั้น บางเจ้ามีอ้อยมากกว่าจะเสร็จก็โน้น-เดือนมีนาคมโน้นจึงจะเสร็จ พอเสร็จก็ถึงเวลาเข้าป่าถางไร่อีกครั้งแล้ว"

ท่านผู้อ่านที่มีอาชีพอย่างอื่น มิใช่เกษตรกร ก็ลองเปรียบเทียบกับดูเถิดครับ

ว่ามันน่าเบื่อขนาดไหน

หลวงปู่เทศก์ ในฐานะหนุ่มเทศก์ในตอนนั้นมองดูการทำงานที่ต่างๆ กันอยู่
อย่างละเอียดถี่ถ้วนแล้ว รู้สึกเศร้า และสงสารมนุษย์ด้วยกันที่เกิดมาแล้วไม่มี
โอกาสของชีวิตที่ดีกว่านี้

คนเราเกิดมาเพียงเพื่อทำมาหากินเท่านั้นหรือ? หรือว่าเรายังจะมีชีวิตที่ดี
กว่านี้อีก?

นี่เป็นคำถามที่เราต้องถามตัวเองบ้าง

อย่างไรก็ตาม ในฐานะที่เป็นฆราวาสอยู่ครองเรือน บารมียังไม่แก่กล้าถึง
กับให้ต้องออกบวช ชีวิตยังเกี่ยวข้องกับการงานเกือบก่อนชีวิตหรือทั้งชีวิต ก็
จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำงานให้มีสุข เพื่อจะได้อยู่เป็นฆราวาสด้วยความเย็นอก
เย็นใจ มีบทกวีธรรมของท่านพุทธทาส ที่น่านำมาขบคิดดังนี้

การทำงานทำให้ชีวิตสดใส

อันการงานนั้นประเสริฐตรงที่สนุก

ยิ่งทำงานยิ่งเป็นสุขทุกสถาน

ทำชีวิตให้สดใสเบิกบาน

ในการงานประจำวันนั้นองนา

เมื่ออย่างนี้มีแต่คนวิมลจิต

เย็นสนิทดวงใจไร้โทสา

เกิดสังคมที่อุดมด้วยเมตตา

อยากเรียกว่าข้ามมิกะสังคมนิยม

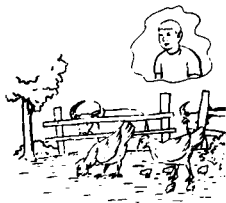
ผลของงานลับเหลือเมื่อแผ่ทั่ว
สัตว์ทุกตัวใหญ่่น้อยพลอยสุขสม
ทั้งเมืองเล็กเมืองใหญ่ได้ชื่นชม
โลกระดมสุขวางทางนิพพาน

พุทธทาสภิกขุ

การงานเป็นสิ่งน่ารัก

อันที่จริงการงานนั้นน่ารัก
เมื่อยังไม่รู้จักก็องขนาง (คือไม่ชอบ)
ไม่รู้จักก็ปล่อยปละแล้วละวาง
บ้างร้องครางเมื่อรอนหน้าว่าเบื่องจริง
แต่ที่แท้การงานนั้นน่ารัก
สอนให้คนรู้จักไปทุกสิ่ง
ถ้ายังทำยังฉลาดไม่ฉลาดยิง-
ได้ตรงดิ่งสิ่งอุกฤษฏ์คือจิตเจริญ
การงานนี้ดูให้ติมันน่ารัก
เป็นการชักจูงระมณำสรรเสริญ
คือมีสติฉันทะหะเมเกิน
ครั้นหยุดเพลนจิตก็วางทางนิพพาน

พุทธทาสภิกขุ

การงานคือการปฏิบัติธรรม

อันการงานคือคุณค่าของมนุษย์
ของมีเกียรติสูงสุดอย่าสงสัย
ถ้าสนุกด้วยการงานเบิกบานใจ
ไม่เท่าไรได้รู้ธรรมค่าซึ่งจริง
เพราะการงานเป็นตัวการประพடுத்தธรรม
กุศลกรรมกล้าปณามมีค่ายิ่ง
ถ้าจะเปรียบก็เปรียบคนฉลาดยิ่ง
นัดเดียววิ่งเก็บนกหลายพวงมา
คือการงานนั้นต้องทำด้วยสติ
มีสมาธิขันติมีอุตสาห์
มีศีลจะมีทมะมีปัญญา
มีศรัทธาและกล้าหาญร้งานจริง

พุทธทาสภิกขุ

สภาพแวดล้อมทำให้ใจหันเห

วัตถุมีอิทธิพลต่อจิต แต่จิตก็สามารถกำหนดวัตถุได้เหมือนกัน สภาพแวดล้อมหล่อหลอมให้คนดีหรือเลวก็ได้ คนที่มีจิตใจเข้มแข็งและกล้าหาญย่อมอยู่เหนืออำนาจของสิ่งแวดล้อม แต่สำหรับคนที่ยังไม่เข้มแข็งพอ แม้จะมีจิตใจไม่ธรรม อย่างไรก็ตามโอนเอียงไปตามสภาพแวดล้อมได้บ้างในบางครั้ง

ในชนบทถิ่นทุรกันดาร การทำมาหากินมีคดเคี้ยว ความเจริญรุ่งเรืองในทางธรรมไม่ใคร่ปรากฏ โจรผู้ร้ายขโมยลักเล็กลักน้อย มักมีทุกมุม วัชพายุที่ผูกไว้เนคอกอาจถูกปล้น โทในแล้จากถูกลัก ข้าวในนา พิษในไร่อาจถูกขโมยไป

สภาพอย่างนี้กำหนดให้จิตใจผู้คนก้าวร้าวแก่งแย่ง ทยากกร้าวกันขึ้น เข้มขันเพื่อที่จะยืนหยัดปกป้องชีวิต รักษาทรัพย์สินไว้ให้ได้

บ้านของอาจารย์เทศกในคอนล้นนั้นเป็นอย่างนี้ เจ้าหน้าที่ที่อ่อนแอและไม่เอาใจใส่ ชาวบ้านต้องพึ่งตนเองในการปราบปรามโจรผู้ร้าย

หนุ่มเทศกัก็เ็นกสนุกกับเขาเหมือนกัน เป็นลูกผู้ชายนี้ต้องใจกล้า ช่วยกันปราบปรามคนชั่ว คนดีจะได้อยู่เย็นเป็นสุข จึงคิดที่จะมีของดีไว้ป้องกันตัว

“ในใจมันคิดคำนึงอยู่เสมอว่า ทำอย่างไรหนอเราจึงจะเหนียวจนคนฆ่าตัวตายอาวุธไม่ตาย แล้วจะมาปราบอ้ายเจ้าพวกเหล่านี้ให้ราบคาบไปจนสิ้นซากเสียที”

พอดีในขณะนั้นมีพระชื่อกุญรูปหนึ่งมาจากบ้านม่วงไข่ อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร ท่านพูดถูกใจ

“ออกพรรษาแล้วมาไปกับฉัน ที่บ้านฉันมีสารพัดทุกอย่าง ต้องการตะกรุดเอ๋ย ว่านเอ๋ย หรือสรรพเครื่องคงกระพันทุกอย่างของฉันมีพร้อม”

ได้ยินท่านชวนอย่างนั้นดีใจมาก จึงพร้อมด้วยพี่ชายกับเพื่อนของพี่อีกสองคน รวมกันเป็นสี่ ติดตามพระรูปนั้นถึงบ้านม่วงไข่

อยู่กับท่าน ๑๐ วัน เพียรพยายามขอเครื่องรางของขลังคาถาอาคมอะไร ท่านก็พูดกลบเกลื่อน เลี่ยงไปเลี่ยงมา อ้างโน้นอ้างนี้ แก้วตัวไปเรื่อยๆ สิ้นยี่งกว่าปลาไหลใส่สเก็ดเสียอีก

เมื่อได้ถามพระที่วัดนั้นจึงได้ความจริงว่า “ท่านไม่มีของวิเศษวิโสอะไรดอก แต่ท่านเป็นคนช่างพูด” ปากไม่มีหูพูด ก็พูดไปเรื่อย โดยไม่สนใจว่าใครเขาจะเดือดร้อน จึงกลายเป็นว่า ถูกพระหลอกให้เดินทางไปส่ง

โอ ! เรวกรรม พระคุณเจ้ามาหลอกกันได้

ได้ทราบข่าวชาวบ้านแถบนั้นไม่มีใครเคารพนับถือพระรูปนั้นเลย เพราะท่านเป็นพระที่ไม่ได้ประพฤติอยู่ในธรรมวินัย จนเป็นที่ระอาของญาติโยม (ต่อมาได้ทราบว่าคุณท่านสึกออกไป มีภรรยาแล้วสู้บิณฑบาตด้วยกันทั้งสองคน -อย่างนี้เขาเรียกว่าแย้ถึงขนาด เลวเกินไปแล้ว)

ออกจากบ้านไป มุ่งหวังจะได้เรียนวิชาคงกระพันเอาไว้ปราบขโมยโจรผู้ร้าย แต่ต้องถูกพระมาหลอก มันชอกช้ำใจนัก ถมกกลับมามีบ้าน ก็ถูกเพื่อน

ลื้อเลียนให้อับอายอีก ไม่น่าเลย

แต่เหตุการณ์ครั้งนี้ มิใช่ว่าจะมีแต่ด้านเสียเท่านั้น ด้านดีก็มีเหมือนกัน
คือเป็นเหตุให้ท่านหายจากความเชื่อมงายในเครื่องรางของขลัง ท่านบอกว่า

“ตั้งแต่นั้นจนกระทั่งบัดนี้ ใครจะมาพูดว่าดีอย่างไรๆ ในใจมันเฉยเอา
เสียเลย สมัยเมื่อเป็นสามเณร เพื่อนๆ เขามาชวนให้ไปเรียน ขนาดเขาจะออกค่า
ยกครูให้และรับรองให้ทดลองเอาเลย ใจมันก็ไม่ยอม”

จำไว้นะครับ สิ่งใดที่ไม่ชอบ “ใจต้องไม่ยอมด้วย” แม้จะถูกทำทายเป็นไร
“ใจต้องไม่ยอม” แล้วเราจะได้รับชัยชนะต่อสิ่งนั้น

อยู่กับพระแต่พระไม่สอน

ในขณะที่อยู่บ้านม่วงไข่ อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร หนุ่มเทศก์ ได้ยินแต่ข่าวสงครามโลกครั้งที่หนึ่งว่าจะระเบิดแล้ว ใครไปใครมาก็เล่าแต่เรื่องสงคราม ทำให้ไม่สบายใจ เพราะเป็นห่วงพ่อแม่ นอนคิดถึงบ้าน น้ำตาร่วงทุกวัน

อันที่จริง สงครามโลกครั้งที่ ๑ (เกิดเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๗) เกิดที่ทวีปยุโรปโน่น ห่างไกลจากประเทศไทยลิบลับ แต่มันก็อดเป็นห่วงไม่ได้หรอก เพราะไฟสงครามมันลูกกลมรวดเร็วรุนแรง และเลวร้ายมากนัก ยิ่งถ้าเดี๋ยวนี้ ซึ่งเป็นยุคที่อะไรๆ ก็รวดเร็วปรุ๊ดปร๊าดไปหมด ลองเกิดสงครามเข้าซิ แปล๊บเดียวก็มาถึงเมืองไทยแล้ว

แต่เมื่อกลับมาบ้านแล้ว หนุ่มเทศก์รู้สึกสบายใจเหลือเกิน

อยู่ที่บ้านก็ทำหน้าที่เป็นไวยาวัจกร ติดต่อพระกับชาวบ้านเหมือนเดิม จนเป็นที่พอกพอใจของชาวบ้าน เพราะเป็นคนใช้ง่าย ไม่ชี้เกี้ยว

คนขยันก็อย่างนี้แหละ มีแต่คนรัก เทวดาก็ชอบ ส่วนคนซื้อคร้านสันหลัง ยาวมีแต่คนเกลียด ผิกซึ่งนำหน้า

๖ ปี ที่คุ้นเคยกับพระ ซึ่งเป็นระยะเวลาที่ยาวนานพอสมควร แต่ก็ไม่เคย มีพระรูปไหนจะสอนธรรมะให้เข้าใจเลย เพียงแค่ศีลห้าศีลแปด ก็ไม่มีพระองค์ ไหนจะสอนให้รักษาเลย สารสำคัญของศีลเป็นอย่างไรก็ไม่รู้ เพราะพระภิกษุไม่มี การศึกษา

สภาพอย่างนี้มีอยู่ในแถบชนบทหลายวัด จนน่าเป็นห่วงในความเจริญของ พุทธศาสนาว่าจะเสื่อมลงหรือรุ่งเรืองขึ้นกันแน่

พบพระอาจารย์สิงห์

ต่อมาพระอาจารย์สิงห์ ชันตยาโคโม (เจ้าคุณญาณวิศิษฐ์) กับพระอาจารย์
ดำ ศิษย์พระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต ได้เดินธุดงค์มาที่บ้านนาสีดา

ที่วัดบ้านนาสีดา ก็มีพระอยู่ แต่ท่านไม่ไปพัก กลับมุ่งตรงมายังหมู่บ้าน
และขอพักที่บ้านหนองเทศก์ เหมือนกับว่าจะมาโปรดหนองเทศก์และบิดาโดยตรง

บ้านหลังนี้ใจบุญเป็นพิเศษอยู่แล้ว พระธุดงค์มาโปรดอย่างนี้นับเป็นกุศล
ทุกคนได้ปฏิบัติพระด้วยความเคารพเลื่อมใสเป็นอย่างยิ่ง

เมื่อพระมาบ้าน ชาวพุทธที่ตีความต้อนรับด้วยความเคารพ ควรสนทนากับ
ท่านด้วยเรื่องของธรรมะ ไม่ควรขอหวย หรือเครื่องรางของขลังอะไรจากท่าน จึง
นับเป็นชาวพุทธที่ดี

พบพระธุดงค์ครั้งนั้น หลวงปู่เทศก์เล่าว่า ได้รับคำสั่งสอนจากท่านหลาย
ข้อเหมือนกัน

“โดยเฉพาะท่านสอนเราในข้อวัตรต่างๆ เช่น สอนให้รู้จักของที่ควร
 ประเคนและไม่ควรประเคน ท่านสอนภาวนา บริกรรมพุทโธ เป็นอารมณ์จิตของ
 เรารวมได้เป็นสมาธิ จนไม่อยากจะพูดกับคนเลย เราได้รับรสชาติแห่งความสงบใน
 ก็มีพื้นฐานภาวนาเริ่มแรกจากโน้นมาไม่ลืมเลย”

อยู่ที่บ้านนาสีดา พืชไข้ป่าหรือไข้จับสั่น (malaria) ที่ท่านอาจารย์สิงห์เป็น
 อยู่แล้ว กำเริบขึ้น ฉะนั้น ท่านจึงป่วยตลอดเวลา ใช้นี้เวลาจับ จะมีอาการหนาวสั่น
 จับทุก ๒๔ ชั่วโมงบ้าง วันเว้นวันบ้าง และทุก ๔ วันบ้าง ใครเป็นเข้าก็แย
 เหมือนกัน

ท่านพักอยู่บ้านนาสีดาได้ราว ๒ เดือนเศษๆ พอใกล้เข้าพรรษาได้ออกไป
 จำพรรษาที่วัดร้าง บ้านนาบง ตำบลน้ำโมง อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย

หนุ่มเทศก์เป็นลูกศิษย์ติดตามไปคอยปรนนิบัติด้วย

ในพรรษานั้น ท่านอาจารย์สิงห์อาพาธเป็นไข้ป่าตลอดพรรษา แต่ท่านก็ยัง
 อุตส่าห์หาเวลาสอนหนังสือ ช่วยอบรมสั่งสอนในหลายสิ่งหลายประการ

เมื่อใกล้ออกพรรษา ท่านอาจารย์สิงห์ประสงค์จะกลับไปบ้านเดิม
 จึงถามหนุ่มเทศก์ว่า

“เธอจะไปด้วยไหม ทางไกลและลำบากมากนะ?”

“ผมไปด้วยครับ” หนุ่มเทศก์ตอบอย่างไม่ลังเล

จะต้องจากบ้านไปไกลอีกแล้ว หนุ่มเทศก์จึงขออนุญาตท่านไปกราบลา
 บิดามารดาและญาติผู้ใหญ่แห่งบ้านนาสีดาเสียก่อน

บิดามารดาเป็นผู้มีสัมมาทิฐิ ดีใจมากที่ลูกชายฝึกฝนในทางศาสนาอย่าง
 นั้น จึงรีบเตรียมดอกไม้ธูปเทียนมากให้สำหรับพิธีขอขมา

หลวงปู่เทศก์เล่าถึงตอนนั้นว่า

“คืนวันนั้นเราขอขมาบิดามารดาแล้ว ไปขอขมาญาติผู้เฒ่าผู้แก่จน

ทั้งหมด เมื่อเราไปหาใคร ทุกคนพากันร้องไห้เหมือนกับเราจะลาไปตายนั่นแหละ เราเองก็ใจอ่อนอดน้ำตาร่วงไม่ได้ รุ่งเช้ามารดาและป้าได้ตามมาส่งถึงอาจารย์ พากันนอนค้างคืนหนึ่ง วันนั้นเป็นวันปวารณาออกพรรษา รุ่งขึ้นฉันจึงหันแล้วท่านอาจารย์พาเราออกเดินทางเลย ตอนนี้นำและชาวบ้านที่นั่นพากันมารุมร้องไห้อีก

มันก็แปลก มนุษย์นี้ การที่ใครบางคนซึ่งเรารู้จักจะจากไปไกล เพื่อแสวงหาความเจริญอกงามในพระศาสนา เรามักไม่ยินดีปรีดา กลับเสียอกเสียใจ ร้องไห้ร้องไห้กันอย่างน่าสงสาร เหมือนกับว่าชาตินี้จะไม่ได้เจอกันอีกแล้วอย่างนั้นแหละ แต่หากเป็นการจากไปเพื่อแสวงหาโซคลาภในทางโลกละก็น้ำตามักไม่เล็ดออกมา เพราะรู้ว่าไม่ช้านานก็คงกลับมาอยู่ร่วมทุกข์สุขสนุกสนานกันอีก

แต่หนุ่มเทศก์มีจิตศรัทธาในพระศาสนาอย่างแรงกล้าเสียงร้องไห้ใดหรือจะมีกำลังทัดทานได้ น้ำตาไม่เคยแก้ปัญหาใจได้สำเร็จ น้ำตาแก้ปัญหาชีวิตที่เป็นทุกข์ไม่ได้มาแต่ไหนแต่ไร หนุ่มเทศก์ก็ก้าวสู่ถนนทางธรรมแล้ว

บรรพชาเป็นสามเณร

เด็กหนุ่มออกจากบ้านติดตามพระอุปัชฌาย์ไปในป่าในดงเพื่อแสวงหาความวิเวก
ยากนักที่จะทำกันได้ง่ายๆ

เด็กหนุ่มส่วนใหญ่อยู่ในวัยสิบสน ฤๅจะกล้าเดินบนถนนสายธรรม แต่
หนุ่มเทศก์ในสมัยนั้นกล้าและเข้มแข็งต่อถนนสายนี้มาก

ออกจากท่าบ่อ ก็ลุยน้ำลุยโคลนบุกพงดงป่าไปเรื่อย ระหว่างทางท่าน
อาจารย์สิงห์ถูกใช้จับสั้นกำเร็บขึ้นอีก ท่านต้องนอนบนห้างนาบ้าง ใต้ต้นไม้บ้าง
ทำการพยาบาลเท่าที่จะทำได้ พออาการทุเลาลง รุ่งเช้า ท่านอาจารย์สิงห์ก็ไป
บิณฑบาตมาเลี้ยง หนุ่มเทศก์ซาบซึ้งใจท่านนัก

ใช้เวลาเดินทางกันสามคืนสามวันจึงถึงอุตรธานี ต้องอาศัยความทรหด
อดทนกันไม่ใช่น้อยเลยนะครับ

ด้วยความเหนียวอ่อนจึงแวะพักอยู่ที่วัดมัชฌิมาวาส ๑๐ คืน พอกำลัง

พื้นขึ้นมาใหม่ก็ออกเดินต่อไปทางจังหวัดขอนแก่น ผ่านมหาสารคาม ร้อยเอ็ด ยโสธร จนถึงบ้านหนองซอน ตำบลหัวตะพาน อำเภออำนาจเจริญ โดยใช้เวลาเดินทางถึงเดือนกว่า นับเป็นจุดคงค้มาราธอนจริงๆ

บ้านหนองซอน เป็นบ้านโยมมารดาของท่านอาจารย์สิงห์ ซึ่งท่านได้อยู่อบรมโยมมารดาที่นี่เป็นเวลาประมาณ ๓ เดือน

ต่อมาท่านอาจารย์ได้ให้หนุ่มเทศก์ ซึ่งมีอายุได้ ๑๘ ปี ในตอนนั้น บวชเป็นสามเณรกับพระอุปัชฌาย์ลุลย์ แห่งวัดบ้านคิ่งใหญ่

การอ่านหนังสือตอนนี้เริ่มคล่องขึ้นมากแล้ว จึงได้อ่านหนังสือดีๆ อย่าง ไตรโลกวิถิตถาร อ่านถึงตอนโลกเสื่อม จนเกิดสัจตถันตรงกับปีแล้วทำให้สลดใจมาก ท่านเล่าว่า

“น้ำตาไหลพรากอยู่เป็นเวลาหลายวัน เวลาฉันอาหารก็ไม่ค่อยจะรู้สึกรสชาติ ใจมันให้มัวแต่คิดถึงความเสี่ยงวิบัติของมนุษย์สัตว์ทั้งหลายคล้ายๆ จะมีภาพให้เห็นปรากฏในวันสองวันข้างหน้าอย่างนั้นแหละ”

อยู่ที่นั่นได้ไม่นาน ท่านอาจารย์สิงห์ก็พาสามเณรเทศก์ไปพำนักอยู่ที่วัดสุทัศนาราม จังหวัดอุบลราชธานี อันเป็นวัดเก่าก่อนที่ท่านเคยอยู่มากแล้วส่งสามเณรเข้าเรียนหนังสือที่โรงเรียนวัดศรีทอง

ชีวิตสามเณรเริ่มจะมีหลักแหล่งขึ้นมาแล้ว

ส่วนตัวท่านอาจารย์สิงห์ไม่ชอบจะอยู่กับที่ ได้ตั้งใจไว้ว่าจะจุดคงค้ไปทางจังหวัดสกลนคร เพื่อพบอาจารย์มั่น อาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนา ซึ่งจุดคงค้อยู่นั้นด้วย

แต่ก่อนที่จะไป ท่านได้เรียกประชุมพระเณรเพื่อบอกลา ทำเอาพระเณรรู้สึกอาลัยอาวรณ์กัน โดยเฉพาะสามเณรเทศก์ ผู้มีความผูกพันเป็นพิเศษ เสียใจมาก

“ขณะนั้นเรารู้สึกอาลัยอาวรณ์ท่านมากถึงกับสะอื้นในที่ประชุมหมู่หลายๆ นั้นเอง เรารู้ตัวละอายเพื่อนรีบหนีออกมาข้างนอก แล้วมาตั้งสติใหม่มาระลึกได้ถึงเรื่องพระอานนทร์ร้องไห้เมื่อครั้งพระพุทธองค์ทรงปรองพระชนมายุสังขาร จิตจึงค่อยคลายความโศกลงบ้าง แล้วจึงได้เข้าไปในที่ประชุมใหญ่ ท่านได้ให้โอวาทด้วยประการต่างๆ”

แม้อาจารย์จะจากไปแล้ว แต่สามเณรก็ยังประคองตัวอยู่ได้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนจนจบชั้นประถม ในขณะที่เดียวกันได้แบ่งเวลาสำหรับท่องบทสวดมนต์และท่องหลักสูตรนิกธรรมตรีไปด้วย เมื่อถึงเวลาสอบนิกธรรมก็สามารถสอบได้สำเร็จเป็นนิกธรรมชั้นตรี

หลังจากนั้นสามเณรเทศก็ได้ท่องบาลีและปาฏิโมกข์ โดยเฉพาะชอบท่องปาฏิโมกข์เป็นพิเศษ

แต่งงานหนักก็คือการเรียนบาลี ซึ่งหลายรูปเรียนๆ ไปแล้วก็เลิกอ้างว่าไม่สนุกบ้าง ยากเกินไปบ้าง แต่สามเณรเทศก็สู้ไม่ยอมถอย

เรียนไปได้ไม่เท่าไร พระมหาปิ่น ปัญญาพล น้องชายของท่านอาจารย์สิงห์ ซึ่งอยู่กรุงเทพฯ ได้กลับมาอีสาน เพื่อเปิดสอนนิกธรรมชั้นโท สามเณรเทศก็จึงสมัครเรียนด้วย

เป็นอันว่าตอนนี้สามเณรเรียนพร้อมกันทั้งสองอย่าง คือ บาลี และนิกธรรมโท

แต่แล้วก็เรียนไม่จบทั้งสองอย่าง เพราะในปีนั้นท่านอาจารย์สิงห์ได้กลับมาจำพรรษาอยู่ที่วัดสุทัศนาราม แล้วได้พาพระมหาปิ่น ปัญญาพล และสามเณรเทศก์ ออกเดินธุดงค์ แสวงหาความสงบวิเวกตามป่าเขาลำเนาไพร

ฝันว่าเป็นเศรษฐี

สมัยนั้นรัฐบาลไทยได้ออกล็อตเตอรี่ปีละครั้ง โดยตั้งรางวัลที่ ๑ ให้ ๗๐๐,๐๐๐ บาท (เจ็ดแสนบาท) เพื่อให้เมืองไทยมีเศรษฐีเกิดขึ้นปีละคน จะได้ไม่น้อยหน้าต่างประเทศเขา

คืนวันหนึ่ง สามเนรเทศก็ฝันกลางอากาศว่าถูกล็อตเตอรี่รางวัลที่ ๑ ทำให้สามเนรเทศคิดเพลิดเพลินไปไกลอย่างไม่น่าเชื่อ ดังที่ท่านเล่าว่า

“คืนวันหนึ่งสามเนรเทศก็แกนอนไม่หลับ เพราะแกไปถูกล็อตเตอรี่รางวัลที่หนึ่งเข้า แล้วแกก็ลงมือจัดแจงหาที่สร้างอาคารหลังใหญ่โตมโหฬารเป็นบ้านตึกสามชั้น ตกแต่งด้วยเครื่องเฟอร์นิเจอร์อย่างดีทันสมัย ณ ท่ามกลางย่านการค้าให้ลูกน้องขนสรรพสินค้ามาใส่เต็มไปหมด ตัวแกมีความสุขกายสบายจิต ไม่คิดอะไรมากแล้ว นอนแก้อึยยาวทำตาปริบๆ มองดูบรรดาสาว ๆ สวย ๆ ที่พากันนรเข้ามาหาซื้อสินค้าต่างๆ ตามชอบใจ คนไหนชำเลื่องตามาดูแกแล้วยิ้มๆ แกก็จะยิ้ม

ตอบอย่างมีความสุขในชีวิตของแกแต่เกิดมาได้ ๑๘-๑๙ ปีนี้แล้ว ไม่มีความสุข
ครั้งไหนจะยิ่งใหญ่ไปกว่าความสุขครั้งนี้เลย แกได้ตำแหน่งเศรษฐีตามความ
ประสงค์ของรัฐบาลแล้วในพริบตาเดียวทั้งๆ ที่อะไรๆ ของแกก็ยังไม่มียศด้วย"

ฝันไปได้ไม่เท่าไร สติสัมปชัญญะก็กลับคืนมาทำให้รู้สึกตัวได้ว่า

"เอ๊ะ นี้อะไรกัน ลีตเตอร์ก็ยังไม่ทันจะออก แล้วก็ยังไม่ทันจะซื้อ
เสียอีกด้วย ทำไมจึงมาเป็นเศรษฐีกันเสียแล้วนี่ เราชักจะบ้าเสียแล้วกระมัง คิน
วันนั้นแกเกิดความละอายใจตนเองอย่างพูดไม่ถูกเสียเลย นี่หากมีท่านผู้รู้มา
ของเราเข้าจะว่าอย่างไรกันนี้ แล้วแกก็นอนหลับพักผ่อนไปจนสว่าง พอตื่นเข้ามา
แกยังมีความรู้สึกละอายแก่ใจตัวเองอยู่เลย โดยที่เรื่องนั้นแกก็ได้เล่าให้ใครฟัง"

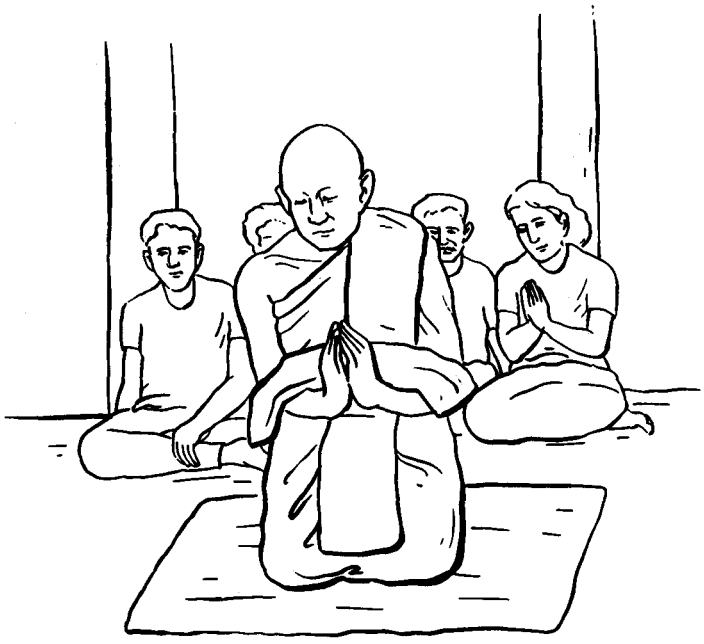
น่าเสียดายที่คนไทยจำนวนมาก หลงมกมายอยู่กับการเล่นหวยด้วยหวังว่า
วันหนึ่งจะรวย จึงหมั่นซื้อลอตเตอรี่หรือหวยใต้ดินอยู่บ่อยๆ จนจนลงไปทุกทีๆ
โดยไม่ยอมรู้สึกกันเลย

หลวงปู่เทสก์ท่านกล่าวว่า

"เศรษฐีอย่างนี้ใครๆ ก็สามารถจะเป็นได้ มิใช่แต่สามเณรเทสก์คนเดียว
แต่ที่ข้าพเจ้าเรียกแกว่าเป็นเศรษฐีนั้นเพียงแต่แกมีมโนภาพสมบัติอันเหลือ
หลายอย่างเดียว แต่รู้จักพอ ยังดีกว่าผู้ที่มีทั้งมโนภาพสมบัติและวัตถุสมบัติ แต่
ไม่มีความพอแล้วเป็นทุกข์เดือดร้อน มันจะมีประโยชน์อันใดแก่เขาผู้นั้นเล่า
ความมีหรือจนอยู่ที่มีความสุขนั้นต่างหาก ทาไชเพราะมิชองมากเหลือหลายไม่
พระพุทธรเจ้าจึงตรัสว่า ความพอใจของตนที่มีอยู่แล้วนั้นแลเป็นทรัพย์อันมีค่ามาก
เราเลื่อมใสในธรรมวินัยคำสอนของพระพุทธรเจ้าแล้ว จึงได้มาบวชแล้วปฏิบัติตาม
คำสอนของพระองค์ เห็นจริงตามที่พระพุทธรองค์ทรงชี้ลงไปถึงทรัพย์ให้พระอานนท์
ดูว่า นันอานนท์ของมิพิช มิใช่จะเป็นพิชแต่แก่สมณะผู้เข้าไปเกี่ยวข้องเท่านั้นก็
หาไม่ ถึงแม้คฤหัสถ์ก็ทำให้เกิดพิชได้เหมือนกัน ถ้านำมาใช้ไม่ถูกตามหน้าที่

ของมัน แต่ก็เป็นการจำเป็นที่จะต้องมี เพราะภาวะความเป็นอยู่ผิดแปลกต่าง
จากสมณะ ยิ่งกว่านั้น หากผู้มีทรัพย์แล้ว แต่ใช้ทรัพย์นั้นไม่เป็นก็ไม่ผิดอะไรกับ
บุคคลผู้ถือคณินที่มีไฟติดข้างหนึ่ง ไฟจะต้องลามมาไหม้มือจนได้”

๔. อุปสมบทเป็นพระ

เมื่อสามเณรเทศก์อายุย่างเข้า ๒๒ ปี ได้อุปสมบทเป็นพระ ณ วัด
 สุกทัศน์าราม จังหวัดอุบลราชธานี เมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๖๖ มีพระ
 มหารัฐ เป็นพระอุปัชฌาย์ พระมหากบิน ปัญญาพโล เป็นพระกรรมวาจาจารย์
 บวชแล้วไม่นาน ท่านอาจารย์สิงห์ ชันตยาโคโม ได้ทราบข่าวว่า พระ
 มหากบิน ปัญญาพโล เปรียญธรรม ๕ ประโยค พระน้องชายมาจากกรุงเทพฯ มา
 จำพรรษาอยู่ที่วัดสุทัศน์าราม จึงพาคณะพระภิกษุสามเณรรวม ๖ รูป มาอยู่ที่วัด
 นั้น เพื่อจะได้พาพระมหากบินออกอุตงค์

พระมหากบิน รูปนี้เคยให้สัญญากับพระอาจารย์มั่นไว้ว่า "ผมขอไปเรียน
 หนังสือเสียก่อน แล้วจะออกไปปฏิบัติตามหลัง"

การออกอุตงค์ครั้งนี้มี ๑๒ รูป ด้วยกัน เป็นพระ ๑๐ รูป สามเณรอีก

ความอาลัย

คนเราใกล้อะไรก็มักติดอั้นนั้น อยู่กับที่ก็ติดที่ อยู่กับคนก็ติดคน ยามจะจากกันจึงอาลัยอาวรณ์

ก่อนจะออกเดินธุดงค์ในครั้งนี้ พระเทสก์ เทสรังสี ท่านได้ล้มผัสสรสชาติแห่งความอาลัยอาวรณ์อีกเป็นครั้งที่สาม (ครั้งแรกตอนออกจากบ้านติดตามอาจารย์สิงห์ ครั้งที่สองตอนอาจารย์จะจากไปเดินธุดงค์) เพราะท่านอยู่ที่วัดสุทัศนารามนี้นานถึง ๖ ปีเต็ม ทั้งยังมีลูกศิษย์ลูกหาที่ญาติโยมเอามาฝาก เป็นสามเณร ๒ รูป เด็กวัดอีก ๒ คน เมื่อจะจากไปไกลจึงห่วงใยอาลัยอาวรณ์ยิ่งนัก

“พอตอนเราจะจากไป เขาพากันร้องให้อาลัยเรา เราก็แทบกลืนน้ำตาไม่อยู่เหมือนกัน แต่เราเป็นอาจารย์เราจะร้องไห้ก็ละอายเขาจึงกัดฟันอดกลืนไม่แสดงความอาลัยออกมา แต่ถึงกระนั้นมันก็ทำให้เสียงเครือไปเหมือนกัน ตอนนี้ไม่สู้กระไรนัก พอออกเดินทางไปแล้วนั้นชิมันทำให้เราซึมเซอไปเป็นเวลานาน

ที่เดียว จะเดิน-ยืน-นั่ง-นอน แม้แต่พูดและฉันอยู่ก็ตาม ใจมันให้ละห้อยอาลัย คิดถึงเขาว่า เขาจะอยู่อย่างไร กินอะไร อดอ้อมอย่างไรแล้ว ใครจะมาสั่งสอนเขา หรือจะมีใครมาดขี่ข่มเหงเบียดเบียนเขาอย่างไร ความกลุ้มใจอย่างนี้ยังไม่เคยมี มาเลยในชีวิตของเรา ครั้งนี้เป็นครั้งแรก”

พอเวลาผ่านไประยะหนึ่ง ท่านก็รู้สึกตัว มีสติรู้เท่าทัน เพราะ “ได้ทบทวนคิดค้นไปมาว่า เขาเหล่านั้นก็มีใช้ลูกหลานว่านเครือของเรา เป็นแต่เขามาอยู่อาศัยเราเท่านั้น อนึ่งเราก็ได้อบรมเขาและคุ้มครองเขาเป็นอย่างดีที่สุดแล้วเท่าที่เราสามารถจะทำได้ ทำไมจึงอาลัยอาวรณ์ถึงเขาหนักหนา มาตอนนั้นมันให้ระลึกถึงผู้มีบุญตรมิกรรยาว่า โอ๊ย หากเป็นบุตรที่เกิดโดยสายเลือดของเราแล้ว ความอาลัยมันจะหนักขนาดไหน เราเห็นโทษในความอาลัยในครั้งนั้น มันซาบซึ่งเข้าไปตรึงหัวใจของเราไม่มีวันหายเลยมนุษย์เรานี้ไม่มีผิดอะไรกับลูกลิง ซึ่งปราศจากแม่แล้วอยู่ตามลำพังตัวเดียวไม่ได้ มันทำให้เรากลัวความอาลัยจนแทบพูดไม่ถูกเอาเสียเลย ความอาลัยเป็นทุกข์ทั้งที่มีอยู่และพลัดพรากจากกันไป ทำอย่างไรคนเราจึงจะทำให้เป็นอิสระในตัวของตนเองได้เล่า”

ความอาลัยอาวรณ์เป็นเหมือนคุกขังชีวิตของมนุษย์มาแต่ไหนแต่ไรแล้ว แต่มนุษย์ก็ไม่มีใครพยายามแหกคุกชนิดนี้กัน ยังปล่อยให้มันคุมขังอยู่เรื่อยมา การคิดแหกคุกเพื่อให้ตัวเองเป็นอิสระ ไม่ถ่วงนัก แต่ถ้าไม่เป็นอิสระก็เป็นทุกข์

อาจารย์มั่นให้กำลังใจ

คณะชุดงค์ ๑๒ รูป นำโดยท่านอาจารย์สิงห์ ได้ออกเดินทางจากวัดสุทัศนาราม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ผ่านมาโดยลำดับ แล้วมาหยุดพักอยู่ที่บ้านหัวตะพาน และบัวหัวบัว เตรียมเครื่องบริวารพร้อมแล้ว จึงออกเดินทางต่อไป

หลวงปู่ได้เล่าถึงการเดินทางในครั้งนั้นว่า

“การออกเดินรุกขมูลครั้งนี้ ถึงแม้จะไม่ได้วิเวกเท่าที่ควร เพราะเดินด้วยกันเป็นคณะใหญ่ แต่ก็ได้รับรสชาติของการออกเที่ยวรุกขมูลพอน่าดูเหมือนกัน กล่าวคือ คืนวันหนึ่ง พอจัดที่พักแวนกลดกางกลดตมุ้งไหว้พระสวดมนต์เรียบร้อยแล้ว ฝนตกเทลงมาพร้อมด้วยลมพายุอย่างแรงนอนไม่ได้ นั่งอยู่น้ำยังท่วมกันแลย พวกกันหอบเครื่องบริวารหนีเข้าไปขออาศัยวัดบ้านแซว แถมยังหลงทางเข้าบ้านไม่ถูกเดินวกไปเวียนมาใกล้ๆ ริมบ้านนั้นตั้งหลายชั่วโมงพอดีถึงวัด

ณ ที่นั้นมิโยมเข้าไปนอนอยู่ก่อน คือโยมที่เขาเดินทางมาด้วย ๖ คน เขามีฐานะการค้ำของเขา แต่เขาเห็นก้อนเมฆในตอนเย็น เขาบอกว่าพวกผมไม่นอนละ จะเข้าไปพักในบ้าน พอพวกเราไปถึงเขาเขาจึงช่วยจัดหาที่นอนตามมีตามได้ หมอนเสื่ออะไรก็ไม่มีทั้งนั้น แล้วจึงรีบกลับไปรับอาจารย์กับพวกเพื่อนอีก ๗-๘ รูป พอถึงเก็บบริวารเรียบร้อยแล้วก็นอนเฉยๆ ไปอย่างนั้น เพราะกุฎิก็เปียกไปหมดทั่วทั้งห้อง เสื่อหมอนก็ไม่มีเพราะเป็นวัดร้าง แต่เมื่อความเหนื่อยเพลียมาถึงเช้าแล้วก็นอนหลับได้ชั่วคราวหนึ่งห้านาทีนอนเบียดๆ อยู่นั่นเอง แถมรุ่งเช้าบิณฑบาตก็ไม่ได้ อาหารได้กล้วยน้ำว้ากับข้าวสุก ฉันท้าวกับกล้วยคนละใบ แล้วก็ออกเดินทางต่อ

ท่านอาจารย์พาพวกเราบุกป่าฝ่าดงมาทางร้อยเอ็ด ภาพลึนธูผ่านดงลิงมา ออกอำเภอสหัสขันธ์ เข้าเขตกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี แต่ไม่ได้เข้าในเมือง เว้นไปพักอยู่บ้านเชียงพินตะวันตกของอุดร เพื่อรอการมาจากกรุงเทพฯ ของเจ้าคณะมณฑล การที่ท่านให้พวกเรามารออยู่ที่อุดรครั้งนี้ ท่านมีจุดประสงค์อยากให้พระมหาปิ่นมาประจำอยู่ที่อุดร เพราะที่อุดรยังไม่มีคณะธรรมยุต แต่ที่ไหนได้เมื่อเจ้าคณะมณฑลมาจากกรุงเทพฯ ครั้งนี้พระยาราชนกุล (ที่หลังเป็นพระยามุขมนตรี) ได้มีเมตตาพระมหาจุม พันธุโล (ภายหลังเป็นพระธรรมเจดีย์มาพร้อม เพื่อจะให้มาอยู่ที่วัดโพธิสมภารณที่อุดร)

ฉะนั้น เมื่อเจ้าคณะมณฑลมาถึงแล้ว พวกเราจึงเข้าไปกราบมนัสการท่าน ท่านจึงได้เปลี่ยนโปรแกรมใหม่ จะเอาพระมหาปิ่นไปไว้สกลนคร แล้วจะให้เราอยู่ด้วยพระมหาจุมเพราะทางนี้ก็ไม่มีใครและเธอก็คนทางเดียวกัน อนึ่งเธอก็ได้เรียนมาบ้างแล้วจึงอยู่บริหารหมู่คนช่วยดูแลกิจการคณะสงฆ์ด้วยกัน เราได้ถือโอกาสกราบเรียนท่านว่า กระผมขอออกปฏิบัติเพื่อฉลองพระเดชพระคุณ เพราะผู้ปฏิบัติมีน้อยหายาก ส่วนพระปริยัติและผู้บริหารมีมากพอจะหาได้ไม่ยากนัก ท่านก็อนุญาตแล้วแนะให้เราอยู่ช่วยพระมหาปิ่น

ต่อจากนั้น ท่านอาจารย์สิงห์ก็พาคณะออกเดินทางไปนมัสการท่านอาจารย์มั่น อาจารย์ใหญ่ที่บ้านคือ อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี เป็นครั้งแรกที่ได้มีโอกาสกราบท่านอาจารย์มั่น นับเป็นวาสนาแห่งชีวิตของพระเทสก์

คืนวันนั้น ท่านอาจารย์มั่นได้ให้อาวาสบรมสั่งสอนอย่างเต็มที่ ทั้งยังได้กล่าวยกย่องเป็นเชิงให้กำลังใจว่า พระมหาปิ่น และพระเทสก์เป็นผู้มีความสามารถต่อไปในอนาคต จะได้เป็นธรรมทายาท เป็นกำลังสำคัญในการประกาศพระศาสนา ทำเอาพระเทสก์เขินอายหมู่เพื่อนในที่ประชุมไปเหมือนกัน

“เพราะตัวของเราเองเพิ่งบวชใหม่แลมองดูตัวเราแล้วก็ไม่เห็นมีอะไรพอที่ท่านจะสนใจในตัวของเรา ความจริงตั้งแต่ตอนเย็น พออย่างเข้ามาในเขตวัดของท่าน มันทำให้เราขวยเขินอยู่แล้ว แต่คนอื่นเราไม่ทราบเพราะเห็นสถานที่แลความเป็นอยู่ของพระเถรตลอดถึงโยมในวัด เขาช่างสุภาพเรียบร้อยนี่กระไร ต่างก็มีกิจวัตรและข้อวัตรประจำของตน พอท่านพยากรณ์พระมหาปิ่นแล้วมาพยากรณ์เราเข้า ยิ่งทำให้เรากระดากใจยิ่งขึ้นเป็นทวีคูณ แต่พระมหาปิ่นคงไม่มีความรู้สึกอะไรนอกจากท่านจะตรวจดูความสามารถของท่านเทียบกับคำพยากรณ์เท่านั้น”

รุ่งขึ้นฉันอาหารเช้าแล้ว คณะชุดงค์ได้เดินทางต่อไปบ้านนาฮีตา พักอยู่สี่คืนแล้วกลับมาพักอยู่ที่อาจารย์มั่นหนึ่งคืน จึงกลับอุดรธานี แล้วไปสกลนครตามสัญญาที่ได้ให้ไว้กับเจ้าคณะมณฑล

“แต่กิจการนั้นไม่เป็นไปตามจุดประสงค์ของเจ้าคณะมณฑล เพราะพระมหาปิ่นอาพาธไม่สามารถจะไปรับหน้าที่ที่มอบหมายให้ได้ ฉะนั้นในพรรษานั้นท่านอาจารย์สิงห์จึงได้พาคณะเราไปจำพรรษาที่วัดป่าหนองลาด เรื่องนี้ทำให้เจ้าคณะมณฑลไม่พอใจอย่างยิ่ง จึงได้เอาพระบุญ นักรธรรมเอกไปไว้ที่สกลนครต่อไป”

๕. บำเพ็ญเพียรเข้ม

ที่บ้านหนองลาด ก่อนเข้าพรรษา พระเทศก็ได้เร่งบำเพ็ญเพียรกับพระ
 กลมผู้เป็นกัลยาณมิตรในถ้ำภูเหล็กสองครั้ง ครั้งหนึ่ง ๔ คืน ครั้งที่สอง ๖ คืน
 ระหว่างนั้นได้อาศัยอาหารที่ผู้ใหญ่บ้านอ๋อนสีผู้ใจบุญจัดมาถวาย ทำให้มี
 กำลังในการบำเพ็ญเพียร ท่านอาจารย์ยังคงกล่าวว่

“เราได้จารึกพระคุณของแกไว้ในใจ ไม่รู้หายเลยจนกระทั่งบัดนี้ ผู้ใหญ่
 บ้านคนนี้ท่านอาจารย์มั่นหักว่าเป็นคนฉลาดแคล้วคล่องทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นด้าน
 คำพูดปฏิภาณโต้ตอบและการงานตลอดถึงการสังคมทันกับเหตุการณ์แลสมัย
 ทุกอย่าง โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับฝ่ายพระแล้วยกให้แกเลย ไม่ว่าพระต้องการอะไร
 ไม่ถึงกับพูดตรงๆ ดอก พอปรารถนาเท่านั้นแกจัดการให้เรียบร้อยเลย

พวกเราได้สัปปายะครบทั้งสี่แล้วก็เริ่มประกอบความเพียรอย่างสุด
 เหนียว ยิ่งทำความเพียรก็ยิ่งระลึกถึงคุณของผู้ใหญ่บ้านและชาวบ้านเป็นกำลัง

อาหารพริกแห้งผกกับข้าวเหนียววันละหนึ่งก้อนเท่าผลมะตูม เราอยู่ได้พอทำความเพียรไม่ตาย เมื่อเราลดอาหารแต่มาเพิ่มความเพียรกาย เราเบาสติเราดีสมาธิเราก็ไม่ยากเราปรารถนาความเพียรมากสติของเราก็ดีขึ้นแลมันคงดี

เราหัดสติอยู่ ณ ที่นั้นแเอาให้สม่ำเสมอตลอดกลางวันกลางคืน มิให้ผลอส่องออกไปตามอารมณ์ภายนอกได้ให้ตั้งมั่นอยู่ที่กายที่ใจแห่งเดียว แม้ก่อนนอนหลับตั้งไว้อย่างไร ตื่นขึ้นมาก็ให้ตั้งอยู่อย่างนั้น จะมีผลอยู่บ้างก็ตอนฉันอาหาร”

เมื่อถึงฤดูกาลเข้าพรรษา ก็พำนักอยู่ที่วัดบ้านหนองลาดนั้นแหละได้ระดมความเพียรอย่างเต็มที่อย่างที่เคยทำมาแล้วตอนอยู่ถ้ำ และได้ทดลองฉันอาหารผ่อนตั้งแต่ ๗๐ คำข้าวเหนียวลงมา จนถึง ๓ คำ แล้วเขยิบขึ้นไปถึง ๗๐ คำ แล้วก็ผ่อนลงมาถึง ๕ คำ ไปๆ มาๆ อย่างนี้ เป็นระยะๆ ๓-๔ วัน ทำอย่างนี้อยู่ตลอดพรรษา แต่ระยะที่ยาวนานกว่าเขาหน่อยคือ ๑๕ คำ โดยฉันแต่อาหารมังสวิรัต เพราะ همینบ่อคารสสัตว์ จนร่างกายผอมลงไปมาก ออกพรรษาจึงเริ่มฉันเนื้อปลา ท่านอาจารย์บอกว่ามันเหม็นคาวนี่กระไร

“มนุษย์คนเรานี้กินเนื้อเขาเอามาเป็นเนื้อของเรา เหมือนกับไปฉกขโมยของสกปรกเขามากินอย่างนั้นแหละ เทพยดาทั้งหลายจึงเข้าใกล้มนุษย์ไม่ได้มันเหม็นสาบ แต่มนุษย์ทั้งหลายก็ยังกอดชมชกาทักกันอยู่ได้

มนุษย์ก็อย่างนี้แหละ ชอบที่จะกินเนื้อคนอื่น พอจะถูกเขากินเนื้อตัวเองบ้างก็โอดครวญ ช่างไม่ยุติธรรมเลย

พระอวดอุตริมานุสธรรม

ปีต่อมาได้จำพรรษาที่บ้านนาช้างน้ำ ใกล้กับบ้านท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย ที่อาจารย์มั่นอยู่ จึงได้มีโอกาสไปฟังธรรมจากท่านอาจารย์มั่นเป็นประจำ พรรษานี้โชคดีได้บำเพ็ญเพียรเต็มที่ เพราะภาระอื่นๆ เช่น การต้อนรับแขก มีพระอื่นรับทำไป

ท่านอาจารย์เทศน์ได้กล่าวถึงพระที่สำคัญผิดคิดว่าตัวเองบรรลุธรรมสำเร็จ เป็นพระอรหันต์แล้ว เกิดความเดือดร้อนใจในภายหลัง ถึงกับดิ้นรนจะสึกให้ได้

เรื่องมีว่า "พระอาจารย์ทา ซึ่งเป็นพระผู้ใหญ่แล้วก็ดูเหมือนจะเป็น ลูกศิษย์คนแรกของท่านอาจารย์มั่นเสียด้วย ถ้าจำไม่ผิด พรรษาราว ๑๖-๑๗ พรรษานี้แหละ เดิมท่านไปเรียนหนังสือที่กรุงเทพฯ แต่ไม่สำเร็จ พอท่านได้กิตติศัพท์ของท่านอาจารย์มั่น ซึ่งเจ้าคุณพระอุบาลี (สิริจันทโฆจันทร) สรรเสริญจึงได้ออกติดตามท่านมา

ในพรรษานั้นท่านได้ไปจำพรรษาที่ถ้ำผามิ่ง จังหวัดเลย กับอาจารย์ชั้นร์ ท่านเกิดสัญญาวิปลาสหนีมาหาท่านอาจารย์มั่นกลางพรรษา บอกว่าท่านเองต้อง

อาบัติถึงที่สุดแล้วร้อนไปหมดทั้งตัว เห็นผ้าเหลืองเป็นพิษเป็นไฟไปหมด เมื่อซัก
ไซ้ไล่เลียงไปในสิ่งที่ว่าผิดนั้น ก็ไม่มีมูลความจริงสักอย่างเป็นแต่ตัวเองสงสัย
สิ่งเล็กๆ น้อย แล้วก็เดือดร้อนเองเท่านั้น

สิ่งหนึ่งซึ่งท่านเดือดร้อนมากก็คือเมื่อท่านไปทำความเพียรอยู่ที่บ้าน-
โพจนสว่าง สมาธิมีกำลัง ทำให้สว่างไสวมาก จะคิดค้นพิจารณาธรรมหมวดใดก็ดู
เหมือนหมดจดไปหมด แล้วลงสู่ที่ใจแห่งเดียว แล้วตัดสติใจตนเองว่า เราถึงที่สุด
แห่งพรหมจรรย์แล้ว จนปฏิญาณตนในท่ามกลางสงฆ์เอาเสียเลย ต่อมาอาการนั้น
เสื่อมไปเลยสงสัยตนว่า เราວວດູຕຣິມນຸສຸຕຣມເປັນອາບັຕິຕິງທີ່ສຸດແລ້ວ ຈຶ່ງແມ່ຈະມີ
ຜູ້ອຶບາຍໃຫ້ຟັງວ່າ ຫາພຸດດ້ວຍຄວາມສໍາຄັນຜິດພຣະວິນຍມີໄດ້ປັບໂຫຍດອອກ ທ່ານກໍ່ໄມ້
ເຮື້ອ

ความจริงความวิปฏิสารเดือดร้อนอันนี้ท่านมีมาหลายปีแล้วแต่ก็พออดทน
อยู่มาได้ พอมาถึงพรรษานี้ จึงเหลือทนมิแต่จะสึกอย่างเดียว ท่านอาจารย์มั่นก็แก้
ไม่ไหวจึงทิ้งไป ให้อยู่ด้วยท่านอาจารย์เสาร์ ปีต่อมาท่านอาจารย์เสาร์ก็เอาไม่อยู่
ผลที่สุดสึกจนได้ สึกแล้วก็หายเข้ากลีบเมฆกลีบฟ้าไปไหนก็ไม่รู้ ไม่มีใครทราบจน
บัดนี้”

เหตุการณ์ครั้งนี้ สร้างความสลดใจมาก พระเทศก์รำพึงกับตัวเองว่า

“แม้ท่านเป็นผู้ใหญ่ปฏิบัติมานานถึงขนาดนี้ยังเกิดวิปาสลงไปได้ ตัวของเรา
เล่าจะทำอย่างไร จึงจะพ้นจากความวิปาสนี้ไปได้ คิดแล้วก็นึกทวาดเกรงตนเอง”

เมื่อกราบเรียนต่ออาจารย์มั่น ท่านก็บอกให้ระวังตัวเอง อย่าห่างไกลผู้รู้
มีอะไรให้รีบปรึกษา

ว่าไปแล้ว พระเดี๋ยวนี้ก็เห็นมีວວດູຕຣິມນຸສຸຕຣມກັນหลายรูป แต่ไม่
ยักจะเดือดเนื้อร้อนใจกัน บางท่านก็สำคัญผิด บางท่านก็โกหกพกลมว่ากันสนุก
ไปเลย

โปรดโยมแม่-อาร์-พี่ชาย

เมื่อรู้สึกคิดถึงบ้าน พระอาจารย์เทศก์จึงกลับไปเยี่ยมโยมแม่ เทศน์โปรดโยมแม่ให้ตั้งตนอยู่ใน ๘ นุ่งขาวท่มขาว

ต่อมาโยมป้า น้องชาย และพี่ชาย เกิดศรัทธาขึ้นมา จึงพากันประพฤติตามบ้าง ภายหลังพี่ชายศรัทธาแรงกล้าขึ้นถึงกับออกบวชด้วยเลยทีเดียว

นี่เป็นอนานิสงส์ประการหนึ่งของการบวช นอกจากจะได้แก่ตนเองแล้ว ยังช่วยให้พ่อแม่พี่น้องครองตนอยู่ในศีลธรรม เมื่อก่อนไม่ค่อยได้เข้าวัดก็ต้องเข้าวัดบ่อยๆ เพราะต้องเอาอาหารไปถวายพระบ้าง ไปเยี่ยมท่านบ้าง

เมื่อไปวัดบ่อยๆ ก็ทำให้เกิดความคุ้นเคยกับวัดและพระ พอทางวัดมีงานก็ช่วยเหลือร่วมบุญกัน ต่อมาก็จะได้ฟังธรรมจากพระญาติที่บวชบ้าง จากท่านเจ้าอาวาสบ้าง จากพระในวัดนั้นเองบ้าง ฟังบ่อยๆ เข้า ก็ทำให้รู้บาป รู้บุญคุณโทษ ประโยชน์ มิใช่ประโยชน์ เริ่มละชั่ว ทำดี ทำจิตใจให้บริสุทธิ์ผุดผ่อง ตามลักษณะของศาสนามากขึ้นๆ ก็กลายเป็นชาวพุทธที่ดีไปในที่สุด

ผิดาษระบาด

ปีต่อมาท่านอาจารย์เทศก์ได้เข้าจำพรรษาอยู่ที่ป่าช้า ทางทิศเหนือ ใน
อำเภออากาศอำนวย จังหวัดหนองคาย

ป่าช้านั้นเงียบสงบดี แม้ว่าจะน่ากลัวหน่อยสำหรับชาวบ้าน แต่พระชุดงค์
ท่านเฉยมาก ไม่กลัวหอรอกผีสิง กลัวแต่ว่าจะไม่ได้บำเพ็ญเพียร

ช่วงเข้าพรรษา โรคผิดาษระบาดหนัก ชาวบ้านล้มตายกันไปหลายคน ที่
เหลืออยู่ก็หลบหนีเข้าไปอยู่ในป่า พระสงฆ์องค์เณรก็อยู่ไม่ได้เหมือนกัน

ในอำเภออากาศอำนวยนี้ ไม่ปรากฏว่าเคยมีโรคนี้ พอมีใครเป็นเข้าเพียง
ไม่กี่คน ก็กลัวคนอื่นจะรู้ จึงปล่อยให้โรคมันลุกลามไปมากแล้วจนรู้กันทั่ว

เมื่อใครป่วยเป็นผิดาษ ก็จะถูกเอาไปอยู่ในป่า ญาติๆ จะปลุกกระต๊อบให้
อยู่คนเดียว พอถึงเวลารับประทาน ก็จะส่งข้าวปลาอาหารไปให้

ชาวบ้านกลัวผิดาษยิ่งกว่าเสือเสียอีก แต่กระนั้นเขาก็ยังไม่ทิ้งพระตอน
ตี ๔-๕ ก็มาหุงข้าวไว้ใส่บาตร ตักบาตรแล้วก็รีบเข้าไป ทำให้พระไม่ต้องอดข้าว
บุญนั้นทำไว้เกิด จะอยู่ในสภาพอย่างไร อย่าได้ห่างบุญเป็นดีที่สุด
ท่านอาจารย์ธรรมรักษา พระนักเขียนและนักปฏิบัติได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับ

การตักบาตรทำบุญไว้อย่างน่ารับฟัง ในหนังสือ “คู่มือชาวพุทธ” ว่า

“การตักบาตร เป็นสัญลักษณ์ที่ดีของชาวพุทธ ที่ควรจะทำเป็นประจำ ถ้าไม่ติดขัดด้วยเหตุ ๒ ประการ คือ กำลังทรัพย์ และเวลา ก็ควรที่จะทำเป็นประจำ เพราะพระท่านฝากปากท้องไว้กับชาวบ้าน ถ้าชาวบ้านไม่ใส่บาตรให้ท่าน ท่านก็ไม่อาจที่จะอยู่ในเพศนักบวชได้ เพราะมีพุทธบัญญัติห้าม มิให้พระหุงต้มฉันเองในยามปกติ

แต่จะอย่างไรก็ตาม พระก็มีชีวาจะอยู่ได้เพียงอาหารอย่างเดียว พระท่านอยู่ได้เพราะปัจจัย ๔ คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่พักอาศัย และยารักษาโรค ทั้ง ๔ ชนิดจะต้องสมดุลกัน จึงจะเกิด “สัพพายะ” คือความสะอาดและสบายตามอรรถภาพของสมณะ

หน้าที่ของชาวพุทธที่ดี จึงต้องบำรุงพระที่ดี เพื่อให้ท่านได้มีกำลังไว้สืบอายุพระพุทธศาสนา ไว้ให้ลูกหลานของเราได้มีที่พึ่งทางใจต่อไป

ถ้าเราไม่อาจที่จะตักบาตรประจำวันได้ ก็อาจจะนานๆ ตักทีก็ได้ ถ้ายังไม่สะดวกอีก ก็อาจจะเสริมในส่วนที่พระท่านขาดแคลน ซึ่งก็มีอยู่มากมาย

แม้ในการตักบาตรก็ควรที่จะใช้ “วิมังสา” ร่วมด้วยว่าท่านขาดหรือเกินมากน้อยเพียงใด ถ้าท่านขาดเราก็เพิ่มให้มาก ถ้าเกินเราก็ตัดหรืองดไปเลยจะเป็นการดี แต่ไปเสริมในส่วนที่ท่านขาด หรือว่ามีศรัทธาเฉพาะเรื่องอาหารก็ควรไปเลือกทำในวัดที่ท่านขาดแคลน เราก็ย่อมจะได้านิสงส์แห่งบุญมากยิ่งขึ้น

ในการทำบุญทำทานนี้ ต้องระวัง อย่าให้ศรัทธานำหน้าปัญญา หรือปัญญานำหน้าศรัทธาได้ละเป็นดี กล่าวคือ

ถ้ามีศรัทธานำ มันก็จะทำบุญอย่างมกมาย ทำจนเดือดร้อน หรือทำจนหมดตัว แต่ได้บุญน้อย หรือไม่ได้บุญเลย แถมจะกลายเป็นโทษ เพราะไปเลี้ยงโจรไว้ปล้นศาสนาเสียอีกด้วย !

ถ้ามีปัญหา นำ มันก็จะควักกระเป๋ายาก จะต้องเลือกพระ เลือกวัด เลื่อนิกาย เลือกสำนัก เลือกประเภทของบุญหรือทาน ดีไม่ดีก็จะกลายเป็นผู้กินทานเสียเอง !

แต่จะอย่างไรก็ตาม ในฐานะชาวบ้าน หรืออุบาสก-อุบาสิกาที่ดี ก็จะต้องบำเพ็ญบุญให้ครบ ๓ ประเภท คือ ทานศีล และภาวนา ให้ทั้ง ๓ ประเภทพอๆ กัน เมื่อเวลาได้รับผล หรืออานิสงส์จึงจะได้รับครบวงจร

สำหรับผู้ที่สัทธาจวิต ประเภทชอบใส่บาตรประจำ ก็ควรจะช่วยพระศาสนาด้วย อย่าได้ส่งเสริมให้พระท่านโลกในอาหาร รับเอาไปมากมายแล้วทิ้งๆ ขว้างๆ นอกจากจะเสียเศรษฐกิจแล้ว ยังทำให้วัดเหม็นหึ่งและเสียสุขภาพอีกด้วย !

ดังนั้น การตักบาตรจึงต้องมีทั้งศรัทธาและปัญญาควบคู่กัน จะแยกจากกันไม่ได้เป็นอันขาด อานิสงส์แห่งทานจึงจะได้รับครบวงจร

ชาวพุทธที่ดี จึงต้องมีการตักบาตร ส่วนว่าเราจะตักบาตรเป็นประจำทุกวัน ทุกสัปดาห์ หรือครบรอบปีจึงจะตักสักหนหนึ่ง นั้นก็แล้วแต่กำลังทรัพย์โอกาส และศรัทธา

ท่านกล่าวไว้ในตอนท้ายว่า “การตักบาตรประจำวัน นอกจากจะเป็นการช่วยต่ออายุพระพุทธศาสนา ให้ยืนยาวถาวรต่อไปแล้ว ยังเป็นการสั่งสม “ทานบารมี” ให้แก่ตนเองอีกด้วย”

หลวงปู่เทสก์ ท่านบอกว่า

“บุญกุศลนี้เป็นของสูงเหนือชีวิตจิตใจ เป็นที่พึ่งของมนุษย์ผู้ได้รับทุกข์ทั้งที่มีชีวิตอยู่และละโลกนี้ไปแล้วได้อย่างแท้จริง คนเราเมื่อได้รับทุกข์ หากไม่พึ่งบุญแล้วจะไปพึ่งอะไรเล่า”

บุญกุศลเป็นที่พึ่งของคน แต่คนไม่ได้ชอบทำบุญสร้างกุศล เห็นมีแต่ก่อเวรอยู่วันยังค่ำ คนเดี๋ยวนี้จึงไม่มีที่พึ่ง ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ถูกตำหนิยิ่งเอาชนะ

อาจารย์เทสก์อยู่ห่างจากท่านอาจารย์สิงห์ ขันตยาคโม ซึ่งอยู่ทางทิศใต้ของอำเภออากาศอำนวย ประมาณ ๓ กิโลเมตร

ระยะทางขนาดนี้ อาจารย์เทสก์เดินเที่ยวไปเที่ยวมาได้สบายมาก ท่านเดินไปฟังเทศนาธรรมของท่านอาจารย์สิงห์ที่อยู่เป็นประจำ เดินผ่านหมู่บ้านร้างที่ไม่เพียงไม่มีคน แม้สุนัขสักตัวก็ไม่มีให้เห็น

ในการฟังเทศน์ครั้งหนึ่ง ท่านถูกตำหนิอย่างรุนแรง จนรู้สึกขัดขึ้นมา

“ท่านว่านิสัยของเราเป็นคนกระด้าง หัวดื้อ ไม่ค่อยจะลงคน”

อาจารย์เทสก์ยังสงสัยว่าท่านแกล้งว่าให้กระเทือนใจ หรือท่านไม่รู้นิสัยของเราตามความเป็นจริงก็เหลือที่จะเดาถูก

“ขณะที่ท่านเทศน์อยู่นั้น เราได้กำหนดจิตตรวจดูภายในใจของเราเองก็เคารพนับถือท่านอย่างสุดซึ้ง คอยรับโอวาทของท่านอยู่เสมอ ทำไมท่านจึงว่าอย่าง

นั่น”

ที่ถูกว่าอย่างนั้นก็ถูกเหมือนกัน โดยเฉพาะเรื่องการไม่ค่อยจะลงกับคนนั้น เป็นความจริง อันใดที่อาจารย์เทศก์เห็นว่ามันสมเหตุสมผลแล้ว ไม่ยอมลงด้วย อย่างง่ายๆ ขนาดความเห็นของตัวเองก็ยังคงต้องตรวจสอบเทียบดูให้แน่นอนเสียก่อน จึงจะปลงใจเชื่อ

นั่งฟังเทศน์ไป ใจก็เกิดมานะแข็งกล้าขึ้น ยิ่งเทศน์ว่าเท่ากับย่ำให้โมโห โฟโทสะจึงลุกโหลลงในตอนนั้น

ฟังเทศน์เสร็จจึงเดินกลับวัดตัวปลิว แต่จิตใจหนักอึ้งด้วยทริฐมานะ จะเอาชนะคำดำวาทให้ได้ คิณนั้นจึงเร่งความเพียรเป็นทวีคูณ เพราะคิดว่า

“เราได้ปรารภความเพียรมาถึงขนาดนี้แล้วก็เลสซึ่งมีอยู่ในใจของเราแท้ๆ ทำไมเราจึงรู้ไม่ได้ แต่คนอื่นกลับมาล้วงรู้ของเราได้น่าขยี้หน้าท่านก็เป็นคนเกิดจากบิดามารดาเติบโตมาด้วยน้ำนม ชั่วบ่อนเหมือนๆ กับเรา ท่านยังสามารถล้วงรู้กิเลสภายในของเราได้ วันนี้ถ้าหากเราไม่สามารถรู้เรื่องกิเลสของเราแล้ว เราจะยอมตายกับการทำความเพียรของเราแน่ละ”

ไม่ปรากฏบำเพ็ญเพียรในคิณนั้น จะมีอะไรดีขึ้น แต่พิจารณาเห็นว่า

“ท่านเห็นอย่างนั้น ท่านก็เทศน์ไปอย่างนั้นตามสิทธิของท่าน เมื่อของเราไม่เป็นอย่างท่านว่า เราก็ปรารภชำระตนเอง ใครจะไปรู้ยิ่งไปกว่าเราแล้วไม่มี”

สักครู่ ใจก็สงบเย็นไปเฉยๆ เพราะรู้เท่าทันอารมณ์ของตนแล้ว

อารมณ์ใดเข้ามา เอาสติไปจับให้ได้ เต็มยาก็หยุดนิ่ง

ผีอำจริงหรือไม่?

ในคืนวันที่ท่านอาจารย์เทศก์พิจารณาถึงความจริงเกี่ยวกับการถูกตำหนิ หลังจากที่อยู่นอนเปลี่ย ท่านได้เอนกายลงพักผ่อน แต่นอนไม่มีใครหลับพอเคลิ้มๆ ไปได้เท่านั้นก็ถูกผีอำ

ตรงนี้ท่านได้เล่าไว้ดีมาก เป็นความรู้เกี่ยวกับเรื่องผีอำ ที่บางคนก็เชื่อ บางคนไม่เชื่อ แต่ส่วนใหญ่จะเชื่อว่าผีอำจริงๆ ท่านบอกว่า

“เรื่องผีอำไม่ต้องอธิบายใครๆ ก็รู้กันคืออยู่แล้วว่ามันมีอาการอย่างไร แต่ข้อสำคัญมันเป็นผีอำจริงหรือไม่

คืนวันนั้นเราได้ทดสอบหาข้อเท็จจริงหลายอย่าง เบื้องต้นมันเป็นตัวคล้ายๆกับตัวอะไรใหญ่โตดำทมิฬเข้ามานั่งทับอกเราแล้วหายใจไม่ออก พยายามดิ้นกว่าจะรู้สึกหายใจได้แทบใจขาดทีเดียว เขาว่าผีสัตว์ที่เราฆ่ามันอยู่ที่หัวนิ้วโป้งมือเอามือทับหน้าอกมันจึงอำเอา

ทีนี้เอามือออกจากหน้าอกแล้วมาวางเหยียดแนบ ตัว มันก็ตามมาอำอีก เอ็นืออะไรกัน เป็นเพราะเรานอนหงายกระมัง ลองนอนตะแคงดูมันก็ยังมาอำอีก

เวลานั้นอ่า ทำเอาจนหายใจจะขาดให้ได้ จึงได้มากำหนดดูว่าอาการของคนจะตายมันเป็นอย่างไร

ครั้งแรกเรามีสติตามรู้ตัวจิตอยู่ว่าเวลาใจจะขาดนั้นเป็นอย่างไร สติตามรู้จิตจนวาระสุดท้ายยังเหลือสติตามรู้จิตอยู่นิดเดียว ในความรู้สึกนั้นว่าถ้าเราปล่อยสติที่ยังตามรู้จิตอยู่นิดเดียวนั้นแหละเมื่อไรนั้นแหละ คือความตาย

บัดนี้เราจะปล่อยให้มันตายหรือไม่ปล่อยดี เวลานั้นจิตของเราก็บริสุทธิ์ดีอยู่แล้วหากจะปล่อยให้มันตายก็ไม่เสียที มันยังมีความรู้สึกนิดๆหนึ่งว่า ถ้าเราไม่ปล่อยให้มันตาย มีชีวิตอยู่ ก็ยังสามารถทำประโยชน์ให้แก่คนอื่นได้อีกต่อไป ถ้าตายเสียเวลานี้ก็จะได้แต่ประโยชน์ส่วนตัวเท่านั้น

แล้วคนที่อยู่ภายหลังก็จะไม่รู้ต้นสายปลายเหตุแห่งความตายนี้อีกด้วย ถ้าอย่างนั้นก็อย่าให้มันตายเลย แล้วพยายามกระตุกกระดิกมือทำให้มันเคลื่อนไหวจนรู้สึกตัวขึ้นมา

ตอนที่สองไม่เป็นตัวดอก แต่มันเป็นก้อนดำหมึนๆเข้ามา ทีนี้เราทราบแน่แล้วว่าไม่ใช่ผี มันเป็นเรื่องของลมตื้นข้างบนต่างหาก เราพยายามเคลื่อนไหวมือเท้าแล้วก็หายไป

ตอนที่สามไม่ถึงขนาดนั้นเป็นแต่ซึ่มๆเคลิ้มๆ แล้วเราพยายามลุกขึ้นเสีย ผู้อ่านทั้งหลายพึงสังเกตตัวเมื่อรู้สึกตัวขึ้นมา จะมีอาการมึนศีรษะและซึ่มเซอ ถ้าไม่พยายามรับประทนยาแก้ลมแล้วนอนไปอีกก็จะเป็นเช่นนั้นอีก เฉพาะตัวข้าพเจ้าแล้วก็ได้เฉพาะคมพินเสนาอย่างเดียว”

อาการถูกผีอ่า เวลาลุกขึ้นเราจะรู้สึกมึนซึ่มอย่างที่ทำหน้าจริงๆ ผมเองสมัยอยู่วัด เคยมีอาการถูกผีอ่าบ่อยเหมือนกัน พอลุกขึ้นก็จะลองสำรวจว่ามันคืออะไรกันแน่ มองดูรอบๆแล้วก็ไม่เห็นมีอะไร จึงไม่เชื่อว่าเรื่องผีอ่าจะเป็นเรื่องจริง หรือท่านผู้อ่านว่าไง?

ยานอนหลับ

หลังจากพิสูจน์เรื่องผีอำแล้ว ท่านอาจารย์เทศก็ได้พยายามพิจารณาถึง การนอนหลับของคน โดยจับอาการในการนอนหลับของตนเองว่าเป็นอย่างไร

ท่านบอกว่า “โดยมากเราไม่รู้ตัวขณะที่มันจะหลับจริงๆ ตื่นแล้วจึงรู้ว่า ตนนอนหลับ คนแรกก่อนหลับจะมีการเมื่อยอ่อนเพลียและง่วงซึมเช่ทั้งกายและใจ ความนึกคิดสิ้นเข้า ที่สุดปล่อยวางสติอารมณ์ทั้งหมดแล้วหลับผลอยไปเรียกว่า หลับ

เมื่อมาตั้งสติคอยจับอาการ ขณะที่มันปล่อยวางขั้นสุดท้ายนั้นสติจะยัง เหลือน้อยมาก แทบจะจับไม่ได้เลยที่เดียวอารมณ์ต่างๆ ไม่มีเหลือเลยจะยัง เหลือสติตามเพ่งดูจิตซึ่งปรากฏในขณะนั้นนิดเดียว คล้ายๆกับว่าจิตจะตกภวังค์ ตอนนีถ้ถ้าหากเราไม่ต้องการจะให้มันหลับ พยายามค้นหาอารมณ์อันใดอันหนึ่งให้ มันเอามายึดแล้วคิดค้นและปรุงแต่งต่อไป จิตใจก็จะแช่มชื่นเบิกบานหาย

จากความว่างไม่หลับ แล้วจะมีคุณค่าเท่ากับเรานอนหลับตั้ง ๔-๕ ชั่วโมง

ถ้าเราประสงค์จะให้มันหลับเราก็ปล่อยสติที่ว่ายยังเหลืออยู่นิดเดียว นั้นเสียแล้วจะหลับไปอย่างสบาย แต่ติไม่เสียเวลา จะหลับน้อยมากไม่เกิน ๕-๑๐ นาที หรือถ้าเราตั้งสติกำหนดได้ตั้งอธิษฐานนี้ จริงๆแล้วรับรองว่าไม่เกิน ๕ นาที

อึ่งถ้าเราไม่ต้องการให้มันหลับละ แต่จะพักกายพักจิตเฉยๆ ก็ให้หาที่พักอันสงบพอสมควร จะเป็นที่ลับตาหรือท่ามกลางผู้คนก็ตาม แล้วเอนกายนอนทอดเหยียดให้สบายอย่าให้เกร็งส่วนใดๆ ทั้งหมดของร่างกายแล้วให้กำหนดจิตให้อยู่ในอารมณ์เดียวในความปล่อยาว ให้มันว่างอยู่เฉยๆเฉพาะมันสักพักหนึ่ง แล้วเราลุกขึ้นมาอาการทั้งหมดก็จะเหมือนกับว่าเราได้นอนหลับไปแล้วตั้ง ๔-๕ ชั่วโมงก็เหมือนกัน"

ท่านกล่าวในตอนท้ายว่า "ความจริงคำที่ว่า "นอนหลับ" นั้นใจมิได้หลับ แต่กายพักผ่อนไม่ต้องเคลื่อนไหวทั้งหมดต่างหาก แม้ท่านที่เข้านิโรธสมาบัติก็มีไข้ อาการของคนนอนหลับ เป็นอาการของท่านคุมสติให้จิตแน่วอยู่ในอารมณ์อันเดียว แล้วละอารมณ์นั้นๆ ละเหยียดลงไปโดยลำดับพร้อมทั้งสติและจิตด้วย จนขาดความรู้สึกนึกคิดอะไรทั้งหมด

ด้วยอำนาจการอบรมของท่านขณะนั้นสติไม่มึนงาทำ สติจึงหมดไปแม้ลมในร่างกายจะเดินอยู่ แต่ก็เป็นของละเอียดที่สุดจนจะเรียกว่ามีก็ไม่ใช่ ไม่มีก็ไม่ใช่ คือมี แต่ไม่ปรากฏเดินทางจุมก

ถ้าจะอุปมา ก็เหมือนกับลมภายนอก ลมมีอยู่ไม่ถึงกับพัดเอาใบไม้หรือสิ่งใดๆ ให้หวั่นไหวปรากฏ ลักษณะเช่นนั้นใครจะพูดว่าลมไม่มีไม่ได้ ถ้าลมไม่มีคืออากาศไม่มีนั้นเอง มนุษย์สัตว์ทั้งหลายที่อยู่อาศัยในโลกนี้ก็ต้องตาย ท่านเรียกว่า เข้านิโรธสมาบัติ ตอนนี้เป็นประสาทในอายตนะทั้ง ๖ ไม่ยอมรับสัมผัสอะไรทั้งนั้น แต่มิใช่นอนหลับ การนอนหลับ ถ้ามีอะไรมากระทบอาจรู้สึกขึ้นมาได้ทันที

ส่วนท่านผู้ที่เข้านิโรธสมาบัตินั้น เข้าด้วยอาการอบรมฝึกฝนจิตของท่านให้ชำนาญแล้วจึงเข้า เมื่อเข้าแล้วจึงมีปฏิกิริยาอย่างมาก ถึงแม้ใครๆ จะมาทำร้ายท่านในขณะนั้น ขนาดเอาไฟมาเผาก็ไม่ไหม้ ส่วนนิพพาน ชาติตถกชั้นธดับได้ หากท่านจะออกจากนิโรธสมาบัติด้วยอำนาจแรงอธิษฐานของท่านเมื่อถึงกำหนดแล้ว ลมหายใจจะค่อยๆ หายขึ้นโดยลำดับ ต่อจากนั้นไปทุกสิ่งทุกอย่างในตัวของท่านก็จะปกติเช่นเดิม

นิโรธสมาบัติมิใช่พระนิพพาน เป็นฉนวน เพราะขาดปัญญาสัมมาทิฐิที่จะวินิจฉัยเหตุปัจจัยของกิเลสเหล่านั้นๆ คือกามาพจร รูปาพจร อันเป็นภุมิของวิปัสสนาญาณ-ทัสสนะมีคควิถิ ฉานทั้งหมดเป็นแต่เครื่องสนับสนุนแลขัดเกลามรรคให้มีความงัดแงะเท่านั้น"

เมื่อออกพรรษาแล้ว จึงพากันไปนมัสการท่านอาจารย์มั่นที่บ้านสามผง

ระหว่างทาง อาจารย์เทศก็ได้เล่าเรื่องทั้งหมดนั้นให้อาจารย์สิงห์ฟัง ท่านฟังแล้วก็ทำเฉย ไม่ว่าอะไร

หลังจากไปรวมตัวพบท่านอาจารย์มั่นแล้ว ก็ได้ติดตามอาจารย์มั่นเดินทางไปบ้านท่าโนนแดง

ที่นี่มีท่านอาจารย์อุ่น อาจารย์กู่ และอาจารย์ฝัน จำพรรษาอยู่ด้วยพักอยู่ที่นี้สามวัน อาจารย์เทศก็ได้เล่าเรื่องที่ท่านหัดนอนหลับและไม่หลับให้ฟังแต่ทุกรูปเวียนหมด ไม่พูดอะไร

เท้าทะเลแตก

พรรษา ๕ พ.ศ. ๒๔๗๐ อาจารย์เทศก์กลับมาจำพรรษาที่บ้านนาช้างน้ำอีก โดยไปบำเพ็ญเพียรอยู่ที่ถ้ำพระนาผักหอมกับพี่ชาย ตอนหลังพี่ชายลงไปมัสการ ท่านอาจารย์เสาร์ที่นครพนม แล้วได้อุปสมบทเป็นพระที่วัดศรีเทพ หลังจากออกพรรษาแล้ว

ในพรรษาที่ ๖ พ.ศ. ๒๔๗๑ ท่านยังอาศัยอยู่ที่ถ้ำพระนาผักหอม โดยพาโยมบิดาซึ่งบวชเป็นชีปะขาวมาได้ ๑๑ ปี แล้วมกด้วย

ท่านอาจารย์เทศก์ ได้ถือโอกาสนี้แสดงความกตัญญูทวนเวทีต่อท่านด้วยการชักนำให้เข้าสู่ธรรมยิ่งขึ้น ท่านสอนให้โยมบิดาเจริญภาวนาอย่างเต็มที่จนโยมบิดาเกิดปีติเปล่งอุทานออกมว่า

“ตั้งแต่เกิดมาในชีวิต เพิ่งได้ซาบซึ่งในรสชาติของพระธรรมในครั้งนี่เอง”

“ในปีนั้นมีสิ่งที่น่ามหัศจรรย์อยู่อย่างหนึ่งสำหรับโยมพ่อของเรา กล่าวคือ

ข้าวกล้าในนาของชาวบ้านทั้งหมดแถบนั้นไม่ติเลย ทั้งๆที่ฟ้าฝนก็พอปานกลาง ต้นข้าวแดงไปหมดมีข้าวที่เขียวงามผิดปกติของคนทั้งหลายเฉพาะทุ่งนาที่ทำนออยู่เท่านั้น จนชาวบ้านพูดกันว่าคุณพ่อปะชาวคงจะไม่รอดปีนี้ แล้วก็จริงอย่างที่ เขาพูด”

เหตุการณ์อันมหัศจรรย์นี้ เป็นลางบอกเหตุถึงชีวิตของโยมบิดา ซึ่งมันก็เป็นความจริงเสียด้วย

ต่อมาโยมบิดาเกิดเจ็บป่วยขึ้น ลูกหลานจึงพากันมารับไปรักษาที่บ้าน แต่ท่านไม่ยอมกลับ ขอให้นำไปที่กระท่อมกลางทุ่ง

วันนั้น อาจารย์เทศน์ได้ให้โยมบิดาเจริญสติบ่อยๆ และใช้อุบายต่างๆ จนท่านพอใจ และเริ่มแข็งแรงขึ้นมาบ้าง

ตกค่ำอาจารย์เทศน์จึงกลับถ้านาผักพอก

“กลางคืนวันนั้นเอง ท่านได้ถึงแก่กรรม ด้วยอาการมีสติสงบอารมณ์อยู่ตลอดหมดลมหายใจ”

รุ่งเช้าการฌาปนกิจศพเป็นเสร็จเรียบร้อยในวันนั้น โดยไม่ต้องมีพิธีรีตองอะไรมาก (รวมอายุได้ ๗๗ ปี)

หลังจากโยมบิดาจากไปแล้ว อาจารย์เทศน์อยู่ภายในถ้ำเพียงผู้เดียว ได้สัมผัสความวิเวกอย่างที่สุด จึงได้ตั้งจิตอธิษฐานว่า

“ชีวิตและเลือดเนื้อตลอดถึงขันธ์ห้าที่เราจะทำอยู่ทั้งหมด เราขอมอบบูชาพระรัตนตรัยเหมือนกับบุคคลเด็ดดอกไม้บูชาพระฉะนั้น”

ท่านนั่งบำเพ็ญสมณธรรมอย่างหนัก จนมีสติรู้ตัวตลอดเวลา

“แล้วเราก็รีบเร่งปรารถนาความเพียรอย่างแรงกล้า ตั้งสติกำหนดจิตมิให้คิดนึกส่งออกไปภายนอกให้อยู่ในความสงบ เฉพาะภายในอย่างเดียวตลอดวันยังค่ำคืนยังรุ่ง ก่อนจะนอนตั้งสติไว้อย่างไรดีที่มากก็ได้ดั่งอย่างนั้น

แม้บางครั้งนอนหลับอยู่ก็รู้สึกตัวตื่นขึ้นมาโดยไม่รู้ตัว แต่ลุกขึ้นไม่ได้พยายามให้กายเคลื่อนไหวแล้วจึงรู้สึกตัวตื่นขึ้นมาด้วยความเข้าใจในตนเองว่า จิตที่ไม่คิดนึกส่งสายออกไปภายนอก สงบนิ่งอยู่ ณ ที่เดียวนั้นแลคือความหมดจดพ้นจากทุกข์ทั้งปวงได้ ปัญญาที่เอามาใช้ชำระจิตใจที่ส่งสายแล้วเข้ามาหาความสงบนั้นเอง ฉะนั้นจึงไม่พยายามที่จะใช้ปัญญาพิจารณาธาตุขันธ์-อายตนะเป็นต้น

หาได้รู้ไม่ว่า กายกับจิตมันยังเกี่ยวเนื่องกันอยู่ เมื่อวัตถุหรืออารมณ์อันใดมากระทบส่วนใดส่วนหนึ่งเข้าแล้ว มันจะต้องกระเทือนถึงกัน ทำให้ใจที่สงบอยู่แล้วนั้น หวั่นไหวไปตามกิเลสได้”

อาจารย์เทศน์เดินจงกรม ไปมา อย่างเอาเป็นตาย จนห้าทะเลือเล็ดออก ใช้ชั้นตลอดพรรษา แต่ก็ทำได้ห้อยลอยไม่ เหมือนดังพระสาวกในสมัยก่อนเลยทีเดียว

“เราเคยได้อ่านเรื่องของพระเถระบางองค์ในสมัยก่อนเดินจงกรมจนเท้าแตกเราไม่ค่อยจะเชื่อ

คำว่า แตก คงหมายถึงไปกระทบของแข็งอะไรเข้าแล้วก็แตก

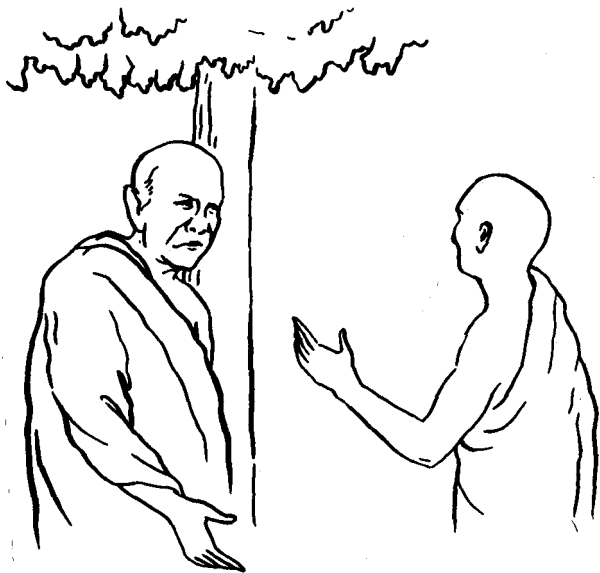
ก็เดินจงกรมสำรวมในทางเรียบๆ จะไปกระทบอะไร

ความจริงศัพท์บาลีคำว่า แตก หรือ ทะลุ ใช้ศัพท์เดียวกันนั่นเอง

และที่ว่าพระอพาฬ (ใช้) เกิดจากกรรม-ฤดู-น้ำดีกำเริบ-การกระทบสิ่งภายนอกแลเกิดจากการทำความเพียร ก็ฟังมาเข้าใจเอาเองว่า ความเพียรที่จิตมีกำลังกล้าไม่มีปัญญา

แต่นี้เราอยู่คนเดียวไม่มีกัลยาณมิตรกล้าแต่ความเพียร จิตไม่กล้าปัญญาไม่ค่อยดี จึงทำให้เป็นไข้”

ขอคารวะต่อความเด็ดเดี่ยวของท่าน

๖. ปราบพระอวดเก่ง

หลวงตามั่น เป็นพระจากบ้านค้อ ได้มาจำพรรษาอยู่ที่บ้านนาสีดา ท่านชอบคุยโตโอ้อวดตัวเองว่าเป็นคนเก่งทางศาสนา สามารถได้วาทะของใครต่อใครจนได้ชัยชนะไปทั่ว พระเถรเห็นท่านเป็นต้องหนีกระเจิง สู้ไม่ได้

“ดูซิ ! พระกัมมัญฐานทั้งหลายอยู่ไม่ได้ หนีไปหมด เพราะกลัวเรา ยังเหลือแต่เทศก์องค์เดียว น้อยู่อีกไม่กี่วันก็คงจะไปแล้ว” หลวงตามั่นคุยโตไปทั่ววัด แต่แล้ววันหนึ่ง หลวงตามั่นก็ได้ปะทะคารมกับอาจารย์เทศก์เข้าให้จนหงายท้องไปเลย

“พอดีพรรษานั้นเกิดอธิกรณ์กับพระบ้านกลางใหญ่ เขาแอบไปนิมนต์เราให้ลงมาจากถ้ำพระเพื่อมาชำระอธิกรณ์ พอเราลงมาแก่กลับให้ล้มเลิกอธิกรณ์นั้นเสีย แกชวนทำอย่างนี้อยู่รำไป จนเป็นเหตุให้พระเถรนั้นเอือมระอาไปหมด นี่จะเป็นเพราะบ้ายอดคงคนปักษีได้พูดก็ได้ เพราะเขารู้เสียจุด จุดไปก็ไร้สาระประโยชน์

พอดีวันนั้นเป็นวันปวารณา เขาทำบุญตามประเพณีเขาไปนิมนต์แกมาร่วมเทศน์ด้วย และเขาได้ไปนิมนต์เราลงมาร่วมด้วยเหมือนกัน แต่เขาไม่ได้บอกให้แกรู้พอดีเราเดินผ่านบ้านมาไม่เห็นแกคน เขาไปรอคอยเราอยู่ที่วัดหมดแล้ว ซึ่งผิดปกติจากทุกวันนี้ แต่ไหนแต่ไรมาพอรู้ว่าเราจะเดินผ่านบ้านเขาจะมารอดูเราเต็มไปหมดสองข้างทางบางคนร้องเรียกจ้ะลหวัน จนเราไม่อยากจะเดินผ่านบ้านกลางใหญ่”

พอหลวงตามันเทศน์จบ อาจารย์เทศก์เรียกประชุมสงฆ์ แล้วถามท่ามกลางประชุมกันว่า

“ที่ท่านบอกว่า ไหว้พระเออะระหัง ขึ้นตอนนั้นผิด เราไม่ได้เป็นพระอรหันต์ ไหว้อรหันต์ไม่ได้ หมายความว่าอย่างไร?”

“ต้องว่านะโม ขึ้นก่อนสิ นะโม ดัสสะ ภาคะวะโต อระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ” หลวงตามันตอบ

“มันก็ไหว้อระหะโต เหมือนกัน หลวงตาเป็นพระอรหันต์หรือจึงไหว้อระหะโต”

คำโต้แย้งอันสมเหตุสมผลนี้ ทำลายทิฐิความเห็นผิดของหลวงตามันอย่างราบคาบ หลวงตามันไม่โหมมาก กล่าวได้ว่า

“ถ้าไม่ได้เป็นพระอรหันต์แล้ว ไม่บวชอยู่อย่างนี้หรือก สึกออกไปนอนกับเมียดีกว่า”

ฟังวาจาของท่านสิ เหลือเกินจริงๆ

หลวงตามันได้กล่าวมธุรสวาจา คำทนายคายออกมาอีกเป็นชุดๆ จนฟังกันร้อนหูเลยทะเล

อาจารย์เทศก์ถามอีกว่า

“ที่เราเป็นพระอรหันต์มีอะไรเป็นเครื่องวัด?”

“ดูดินเป็นเครื่องวัด” นี่เป็นคำตอบของหลวงตามัน ไม่รู้ว่าตอบออกมา

ได้อย่างไร

“เราบอกว่าดินใครๆ ก็ดูได้แม่แต่วัวควาย มันก็กินหญ้าก็มุดดินอยู่ตลอดวันยังค่ำ มันเป็นอรหันต์หมดด้วยกันละซิ หลวงตานี้เฝ้าอุตุตรนิมุตธรรมแล้ว”

คำสุดท้าย ทำเอาหลวงตามันหยุดชะงักทันที

ใกล้ค่ำ พระจะปลาวรรณา หลวงตามันก็เข้าไปในโบสถ์ จะปลาวรรณากับเขานั่ง แต่พระทั้งหลายไม่ยอม เพราะถือว่าหลวงตามันไม่บริสุทธิ์ ทำสังฆกรรมร่วมไม่ได้

หลวงตามันเสียใจ จึงเดินคอตกออกจากวัด ไปบ้านนาสีดาเพียงผู้เดียว
วันนั้นอาจารย์เทศน์ไม่ได้กลับถ้าพระ นอนวัดบ้านนาสีดา

“หลวงตามันได้กระหืดกระหอบมาหาเรา แล้วพูดแทบไม่เป็นศัพท์เป็นแสงด้วยความน้อยใจ แล้วจะหนีไปในคืนนั้น ได้บอกว่าอับอายขายหน้าเขาอยู่ไม่ได้ เราได้ร้องขอให้อยู่ต่อไปรุ่งเช้าจึงไป ผมพูดตามเหตุผล ผมไม่มีความอิจฉาริษยาอะไรดอก คืนนั้นแแกนอนไม่หลับหมดคืน เขามีดแกก็ไปไหนไปหาเจ้าคณะอำเภอเขาโน่น แกไปขอลาสิกคินเดียว เสี่ยงกระฉอนดังไปหมด เจ้าคณะอำเภอเขาก็รู้เรื่องนี้ด้วย บอกว่าไม่ต้องลาก็ได้สิกเลย แกมาบ้านคือลาพระเป็นครูสอนนักรวมพระเขาก็รู้อีกเหมือนกัน เขาบอกว่าไม่ต้องลาก็ได้ สิกเลย

ผลสุดท้ายสิกแล้วเข้าห้องนอนเมียอยู่บ้านภรรยาเก่าเป็นตั้งหลายวัน จึงค่อยมาให้คนเห็นหน้า”

คนไม่จริง เมื่อเจอคนจริง ก็วิ่งทางจุกตุดอย่างนี้แหละ

อย่าเพิ่งคุยว่าตนรู้ เพราะคนที่รู้มากกว่าก็ยังมี อย่าเพิ่งคุยว่าตนรู้มากกว่า เพราะคนที่รู้มากที่สุดก็ยังมี

ไม่อวด

หลวงเตี้ยทองอินทร์ เป็นพระบวชเมื่อแก่ ท่านเป็นคนโคราช บ้านโคกกอหอ จังหวัดนครราชสีมา ประกอบอาชีพทางการค้าจนร่ำรวย มีชื่อเสียง ภายหลังมีศรัทธาแรงกล้าในทางศาสนา จึงออกบวช ถวายตัวไม่เปลี่ยนแปลง ต่อมาท่านอาพาธหนัก อาจารย์เทศก์ได้รับนิมนต์ให้ไปเยี่ยม “เวลานี้ผมเหมือนคนตายแล้ว” หลวงเตี้ยทองจันทร์กล่าวขึ้น “คนตายแล้วมันดีซิ” อาจารย์เทศก์กล่าวสนับสนุน “ผมไม่ห่วงอะไรทั้งหมด จิตจดจ่อแต่มรรค 4 ผล 4 นิพพาน 1 เท่านั้น” “ถ้ายังปรารถนาอยู่ ก็เรียกว่ายังไม่ตาย คนตายแล้วไม่ปรารถนาอะไรเลย” “ไม่ให้ปรารถนา จะให้ผมทำอะไร” “ให้ภาวนา “พุทโธ พุทโธ” เป็นอารมณ์อย่างเดียว” สนทนาธรรมกันพอสมควรแล้ว อาจารย์เทศก์ก็กลับวัด

รุ่งขึ้นมากุยกัณฑ์อีก

คราวนี้หลวงเตี้ยทองอินทร์พูดเป็นปริศนาว่า

“คืนนี้ผมแปลก ไก่ซึ่งแต่ก่อนมันขันเสียงว่า เอกอี้เอก...เอก แต่เมื่อคืนนี้
ไม่ขันเป็นอย่างนั้น มันบอกว่าจิตเจ้าเป็นเอกๆ”

แสดงถึงจิตมีอารมณ์เป็นหนึ่ง จนเสียงปรากฏออกมาเป็นอย่างนั้น
หลวงเตี้ยทองอินทร์กล่าวต่อไปว่า

“อาจารย์ ! ดูกแก เมื่อก่อนมันร้องว่า ดูกแกๆ คืนนี้มันบอกว่า ตัวเจ้า
แกแล้วๆ”

อาจารย์เทศก์บอกว่า “ถูกแล้ว ให้ตั้งใจภาวนาเข้า ทำให้ใจแน่วแน่ตลอด
ทั้งกลางวันกลางคืน อย่าให้ผลอได้ โทษๆ เราก็ตั้งต่อความตายแล้ว”

ผ่านไปไม่กี่วัน ต่อมาได้มีคนมาแจ้งให้อาจารย์ทราบ ว่า หลวงเตี้ยลาสิก

เป็นไปได้อย่างไร ปฏิบัติธรรมมาถึงขนาดนั้นแล้ว จะสึกได้อย่างไร ฉันท
ข้าวเช้าเสร็จแล้วจึงรีบไป

“เราบอกว่า เดียวก่อนอย่าฟังสึก ฉันทข้าวเสร็จแล้วจะไป พอเราไป กุฎิแก
มีลูกกรงกันสองชั้น เราเปิดชั้นนอกเข้าไป แล้วให้เด็กเฝ้าแกอยู่นั้นเปิดอีกชั้นหนึ่ง
แกได้ยินเสียงของเราเท่านั้นแหละ ความสงสัยหายหมดเหมือนปลิดทิ้ง”

หลวงเตี้ยทองอินทร์เล่าให้อาจารย์เทศก์ฟังว่า

“ผมได้เล่าเรื่องต่างๆ ที่ผมภาวนาเป็นให้ลูกสาวฟังตั้งผมได้เล่าถวาย
อาจารย์นั้น พอเล่าไปเกิดวิตกขึ้นมาว่าตายจริง กุณิเป็นปาราชิก ข้อที่ว่าอวด
อุตตริมนุสสธรรมให้คนฟังแล้ว เกิดความร้อใจแล้วจะสึกให้ได้ พอติได้ยินเสียง
อาจารย์มา ความเดือดร้อนอันนั้นเลยหายวับไป ผมไม่สึกแล้วคราวนี้”

ท่านอาจารย์เทศก์ได้กล่าวสอนหลวงเตี้ยว่า

“ไม่เป็นการอวดอุตตริมนุสสธรรมดอก เราไม่ได้หวังลาภหวังยศ แล

ความสรรเสริญเราพูดเพื่อศึกษาธรรมกันต่างหากไม่เป็นอาบัติ”

อวดมั่งอวดมีก็อปรีย์อยู่แล้ว อวดอุตตริมนุสสธรรมยิ่งบัดซบกว่า พูด
เพื่อเป็นการศึกษาธรรมได้เหมือนกัน แต่การอวดนั้นไม่ดีแน่
พระดี ไม่อวด พระอวด ไม่ดี

คิดถึงอาจารย์

ออกพรรษาปี ๒๔๗๑ อาจารย์เทศก์คิดถึงครูบาอาจารย์ เพราะจาก
ท่านมานานแล้ว จึงไปยังนครพนม เพื่อเยี่ยมอาจารย์เสาร์ กันตสีโล

ทราบว่าคุณอาจารย์เสาร์ได้เที่ยวไปฝั่งโขงปากน้ำนั้น พักอยู่ถ้าสัมปถ้อย เมื่อไป
ถึง ปรากฏว่าท่านไม่อยู่เสียแล้ว จึงตามไปที่ถ้าเสือ

ถ้านี้อยู่ไกลมาก ต้องใช้เวลาในการเดินทางนานกว่าจะถึง

ที่เรียกว่าถ้าเสือเพราะเคยมีแม่เสือมาออกลูกทางใต้ถ้า

เป็นถ้ำยาวลึกทะลุไปอีกปากหนึ่ง ชาวบ้านบอกว่าต้องจุดได้ถึง ๕ เล่ม

จึงเดินทะลุออกปากน้ำนั้นได้

วันนั้น พระที่พาไปจุดเทียนไขหมดไปราวครึ่งเล่ม พบท่านอาจารย์อยู่

ปากถ้ำ มีพระเณร ๒-๓ รูป อยู่ด้วย มีตาแก่คนหนึ่งคอยปฏิบัติรับใช้อยู่

ถ้านี้ราบเกลี้ยง สองข้างเป็นเหมือนหิ้งตุ้รถไฟ มีน้ำย่อยอยู่ข้างใน พระไป

ดักเอาน้ำที่นั่นมาฉัน ไม่ต้องกรอง สะอาดไม่มีตัวสัตว์ พระพาไปจุดเทียนไขหมด
ราวครึ่งเล่ม สบายมากไม่มีอดัดใจ ห่างไกลจากหมู่บ้านราวหนึ่งกิโลเมตร

ใกล้เข้าพรรษา อาจารย์เสาร์ให้อาจารย์เทศก์ไปจำพรรษาที่บ้านนาทราย
ให้พระอาจารย์ภูมิจำพรรษาที่บ้านนาซึ้น เพื่อฉลองศรัทธาญาติโยม ตอน
นั้นเป็น ปีพ.ศ. ๒๔๗๒

พรรษานี้สุขภาพของอาจารย์เทศก์ไม่ดีเลย เพราะสมบุกสมบันมากไป
หน่อย แต่ก็ไม่ต้องถอยในการปฏิบัติธรรม ถึงขนาดตายก็ยอม

ทำไม่ถึงเด็ดเดี่ยวอย่างนั้น เหตุผลที่ท่านให้ไว้ก็คือ

“บรรพชาเพศของเราจะอยู่ตลอดไปได้หรือไม่หนอ บางที่บ้านเมืองเกิด
จลาจล ประเทศชาติถูกข้าศึกรุกราน เราอาจถูกเกณฑ์ไปเป็นทหาร หรือมีฉะนั้น
ชาติบ้านเมืองตกไปเป็นข้าของชาติอื่น เราจะบวชอยู่ได้อย่างไร ถึงแม้จะอยู่ไปก็
ไม่สะดวกแก่การปฏิบัติธรรมวินัย เมื่อเป็นเช่นนั้นเราจะทำอย่างไร

อนึ่งเวลานี้ครูบาอาจารย์ของเรายังมีหลายท่านหลายองค์อยู่ เมื่อท่าน
เหล่านั้นแก่เฒ่าชราร่วงโรยไปหมดแล้ว แสงแห่งพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า
ก็มีแต่จะหริ่งหูกที่

เมื่อคิดไปๆ ก็ทำให้ใจเศร้าสลดสังเวชทั้งตัวเองแลพุทธศาสนาคล้ายๆ กับ
ว่ากาลนั้นจะมาถึงเข้าในวันสองวันข้างหน้า ทำให้ใจว่าเหวอยิ่งขึ้นทุกที

พอมาถึงจุดนี้เราหวนระลึกย้อนกลับเข้ามาหาตัวว่า ขณะนี้สถานการณ์
บ้านเมืองยังปกติดีอยู่ ครูบาอาจารย์ผู้นำก็ยังมีอยู่พร้อมและเราก็ได้อบรมมาพอ
สมควรแล้ว เมื่อมีโอกาสเช่นนี้เราจะต้องริบเร่งทำความเพียรภาวนา จนให้เข้าใจใน
ธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า จนพึ่งตนเองได้ หากจะมีอุปสรรคอะไรเกิดขึ้นข้าง
หน้าไม่ว่าจะเป็นส่วนตัวหรือพุทธศาสนา เราก็จะได้ไม่เสียที”

คิดได้อย่างนั้น ความเด็ดเดี่ยวกล้าหาญในการปฏิบัติธรรมอย่างไม่กลัว

ตายมันก็เกิดขึ้น หึ๊งๆ ที่นั่งไม่ได้เลยตลอดพรรษานั้น ต้องเดินจงกรมเป็นส่วน
ใหญ่

ในเวลาที่ชีวิตมีความพร้อม ไม่ควรประมาทซำอยู่ สิ่งใดที่ควรจะจัดการ
ให้มันเสร็จเด็ดขาดลงไป ก็ให้รีบทำกิจการเสียโดยเร็ว เพราะโอกาสดีๆ ไม่ได้เกิด
บ่อยนัก

ภูตผีปีศาจ

สมัยก่อนผู้คนเชื่อถือภูตผีปีศาจกันมาก แม้จะเชื่อว่าเป็นชาวพุทธอยู่ก็ตาม
ดังนั้นในปี พ.ศ. ๒๔๗๒ ทางราชการบ้านเมืองจึงออกประกาศไม่ให้ประชาชน
นับถือภูตผีปีศาจ แล้วพากันปฏิญาณตนนับถือพระรัตนตรัย

เพราะผีมันช่วยอะไรเราไม่ได้หรอก ผีไม่ใช่ที่พึ่งอันเกษม มีแต่จะทำให้
ขลาดกลัวมากขึ้น หันมาพึ่งพระรัตนตรัย อันได้ พระพุทธ พระธรรม และพระ
สงฆ์ ปลอดภัยกว่า เพราะเป็นที่พึ่งแล้วทำให้เราเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้
เป็นที่พึ่งแล้วช่วยให้เราพ้นทุกข์ได้

อาจารย์เทศน์ได้ยื่นข้อหาการเดินทางของท่านอาจารย์สิงห์และคณะที่ได้
รับนิมนต์จากทางราชการให้ไปช่วยปราบผี จึงได้ลาอาจารย์เสาร์ออกติดตามบ้าง
ได้ร่วมขบวนปราบผีนี้ด้วย

ออกพรรษาแล้วได้เที่ยวแสวงหาความวิเวกที่บ้านโจด ตำบลหนองบัวบาน

อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

ใกล้เช้าพรรษา อาจารย์สิงห์สั่งให้อาจารย์เทศก์ไปจำพรรษาที่อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น

ในพรรษานี้ (พรรษาที่ ๙ พ.ศ. ๒๔๗๔) มีหมอมีหญิงคนหนึ่ง ซึ่งมีลูกน้อง ๑๐ กว่าคน แก่เทียวรักษาคนป่วยอยู่ มีคนนับถือมาก

อาจารย์เทศก์เห็นว่ามันไม่ถูกต้องกับหลักคำสอนของพุทธศาสนา จึงเทศนาสั่งสอน

“เราได้แนะนำให้แก่ทั้งผีเสียแล้วมาตั้งมั่นในพระรัตนตรัย ถือผีเป็นมิจฉาทิฎฐิไม่เป็นบุญ ถือเอาคุณรัตนตรัยไว้เป็นสรณะจึงเป็นบุญเป็นกุศล และได้ชื่อว่า เป็นอุบาสกอุบาสิกา เป็นสัมมาทิฎฐิในพุทธศาสนาด้วย”

หมอมีหญิงฟังแล้วไม่พอใจ เราเองก็เป็นระดับอาจารย์เหมือนกัน อย่ามาสอนเราเสียให้ยาก จึงได้ตอบกลับว่า

“ของช้อยก็ตีหลาย เวลาผีเข้าทรง แล้วนำไปเอาทรัพย์ในดิน และกระโดดเข้าไปในกอไผ่ ทานามไม่เกี่ยวเลย”

“อันนั้นก็ดีดอกสำหรับผู้เชื่อ แต่ผีไม่เคยสอนให้ผู้ถือละบาปบำเพ็ญบุญ และรักษาศีลเลย มีแต่จะบอกให้เซ่นด้วยหัวหมูและเบ็ดไก่ทั้งนั้น มันสอนให้เซ่นแล้วมันก็ไม่กิน แต่คนเป็นผู้ฆ่าสัตว์แล้วเซ่นผี เมื่อผีไม่กิน คนก็เอามากินเสียเอง ผีไม่ต้องรับบาป คนเป็นผู้รับบาป แล้วผีจะมาช่วยอะไรเราได้”

อตตา ทิ อุตตโน นาโถ ตนเท่านั้นที่ช่วยตนได้ ผีที่ไหนจะมาช่วย
ท่านอาจารย์อธิบายต่อไปว่า

“พระพุทธเจ้านิพพานแล้วมิได้ไปเกิดเป็นผี นิพพานแล้วทั้งคำสอนไว้สอนคนให้ละความชั่วบำเพ็ญแต่ความดี ทั้งเพื่อประโยชน์ตนและเพื่อประโยชน์แก่คนอื่น แล้วพระสงฆ์นำคำสอนนั้นมาสอนพวกเราตามแนวที่พระพุทธเจ้าสอนไว้

เราจึงได้รู้จักบาปบุญคุณโทษมาจนตราบเท่าๆกันนี้ มิใช่คำสอนของผี”

ได้ฟังคำอธิบายที่เป็นเหตุเป็นผล ทำเอาหมอมันนั่งอึ้งไปเหมือนกัน เมื่อครุ่นคิดขณะหนึ่งก็เชื่อตาม เลิกนับถือผี หันมาปฏิบัติญาณตนเป็นผู้นับถือพระรัตนตรัย

ในคืนนั้น หมอมันหญิงได้ทดลองนั่งปฏิบัติธรรม จนเกิดผลเป็นที่น่าพอใจ

“คืนก่อนนอนไหว้พระสวดมนต์แล้วนั่งกัมมัฏฐาน ปรากฏว่าแกลเห็นเด็กสองคน ผู้หญิงคนหนึ่งผู้ชายคนหนึ่ง มาโหนชิงข้าวอยู่ที่ราวมือจับกระเบื้องตำข้าวที่ติดบ้านได้บ้านแกนั้นเอง ไม่พูดไม่ทำอะไรทั้งนั้น การเห็นครั้งนี้คล้ายกับว่าเห็นด้วยตาเปล่า แต่ขณะนั้นแกยังหลับตาอยู่ แกลเลยมั่นใจว่า เออฉันมันเข้ามาหาเราไม่ได้แล้วนี่ คุณพระรัตนตรัยนี่ดีจริง

สามีของนางก็เป็นหมอมันเหมือนกัน แกลเป็นคนไม่ไหว้พระ เพราะกลัวจะทำให้วิชาอาคมเสื่อม แม้ก่อนจะเข้าวัดยังต้องยกเท้าขึ้นไหว้ก่อน แต่ในคืนวันนั้น แกลเกิดนอนไม่หลับ พอจะเคลิ้มๆ ก็สะดุ้งตกใจตื่น เหมือนมีอะไรมาทวนให้ตื่น

รุ่งเช้าถามภริยาว่า “ไปหาอาจารย์ได้ของดีอะไรมาหรือ เมื่อคืนนี้ฉันจึงนอนไม่หลับทั้งคืน?”

“อาจารย์ให้ของดีฉันมา ฉันจะพาไปหาอาจารย์”

ภายหลังพบอาจารย์เทศก์ ได้ฟังคำเทศนาแล้ว ทำให้เลิกนับถือสิ่งเหลวไหลเหล่านั้น กลับมาปฏิบัติญาณตนขอถือพระรัตนตรัยอย่างมั่นคง

ใจอันบริสุทธิ์

แต่ก่อนนั้น จังหวัดนครราชสีมา ยังไม่เคยมีพระกัมมัฏฐานสายอาจารย์
มันไปประกาศธรรม เพราะได้ยืนยันว่า คนในจังหวัดนี้จิตใจอำมหิตผิดมนุษย์
ธรรมดา หากคนแปลกหน้าไป ไม่อาจทวนคืนกลับ ต้องลากลับไปปรโลกแน่
ท้องถิ่นแถบนี้ไม่เหมาะสำหรับการประกาศธรรม เพราะพระภิกษุอาจได้รับ
อันตรายถึงแก่ชีวิต นอกเสียจากพระรูปนั้นจะมีอิทธิฤทธิ์ มีความกล้าหาญ จึงจะ
อยู่ได้

ต่อมาพระธรรมปาโมซก (ดำรงสมณศักดิ์ต่อมาเป็นสมเด็จพระมหาธีรวงศ์)
ได้นิมนต์อาจารย์สิงห์ ชันตยาโคโม และพระมหาปิ่น ปัญญาพโล สองอาจารย์ผู้
กล้าลงไป

อยู่ๆ มาได้มี พ.ต.ต.หลวงชาญนิคม ผู้กองเมืองเกิดศรัทธาเลื่อมใส จึง
ถวายที่ข้างห้วยรถไฟโคราช เพื่อสร้างเป็นวัดป่า ภายหลังได้มีพระภิกษุรูปอื่นๆ ตาม

กันไปอยู่จำพรรษา

พ.ศ. ๒๔๗๕ ปีแห่งการเปลี่ยนแปลงการปกครองของไทย จาก สมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นประชาธิปไตย อาจารย์เทศก็ได้พาหมูกุลยามิตรจัด เสนาสนะอยู่ที่วัดป่าสาละวัน ปีนั้นอากาศร้อนมาก จนยากแก่การปฏิบัติธรรม ท่านอาจารย์บอกว่า

“อากาศมันร้อนเป็นบ้าเลย เราไม่ชอบอากาศร้อน แต่กัดฟันอดทนต่อสู้ ทำความเพียรไม่ทอดย สติที่เราอบรมดีแล้วสงบอยู่ตลอดทั้งกลางวันและ กลางคืนนั้น บางครั้งก็รวมเข้าวังค์ แล้วก็หายไปเลยเป็นเวลานับชั่วโมงก็มีแล้ว ไม่ทำให้เกิดปัญญาอะไรเลย”

แก้ไขอย่างไรก็ไม่สำเร็จ ให้อาจารย์ท่านอื่นช่วยก็ไม่หาย นี่แหละเขาเรียก ว่าสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อจิต

แต่ต่อมา “เราแก้ได้แล้วด้วยตนเอง นั่นคือคอยจับจิตที่มันจะรวมเข้าเป็น ภาวังค์ ซึ่งมีอาการเปลวๆ สติแล้วน้อมส่งไปยินดีในความสงบสุข จนผลอสติแล้ว ก็รวมเข้าสู่วังค์ เมื่อเราจับตรงที่มันกำลังเปลวๆ น้อมไปหาความสงบสุขอัน ละเอียดนั้น แล้วรีบตั้งสติให้แข็งแรงปรารถนามรรณที่หายบาย เพ่งพิจารณาออกๆ อย่าให้เข้าไปหาความสงบสุขได้ ก็จะหายทันที พุดง่ายๆ ว่าอย่าให้จิตรวมได้ ให้ เพ่งพิจารณาอยู่เฉพาะกายนี้แห่งเดียว”

ท่านกล่าวต่อไปว่า “อาการอย่างนี้เราเป็นมาตั้งแต่ออกป่าครั้งแรก พึงมา แก่ตนเองได้ ถ้าจะคิดรวมเวลาประมาณถึง ๑๐ กว่าปี เราตัดได้ถึงขนาดนั้นแล้ว เมื่อมีอารมณ์กระทบเข้า จิตของเรายังหวั่นไหวได้ ผู้ปฏิบัติบางคนแม้แต่ความ สงบสุขของจิตก็ยังไม่ทราบเสียเลย เมื่อมีอารมณ์กระทบเข้าแล้วจะเป็นอย่างไรกัน”

ท่านเกิดวิจิกิจฉาสงสัยขึ้นมาว่า “ความบริสุทธิ์มรรคผลนิพพานอันสุด ยอดในพุทธศาสนานี้ เห็นจะไม่มีเสียแล้วกระมัง คงจะยังเหลือแต่ถ่านสมบัติอัน

เป็นโลกีย์เท่านั้นเอง”

ถึงแม้จะสงสัยอยู่ แต่ท่านก็เพียรต่อไม่ย่อท้อต่อความอับอายของอากาศ และแล้ว “วันหนึ่งจิตรวมอย่างน่าประหลาดใจ คือรวมใหญ่เข้าสู่สว่างอยู่คนเดียว แล้วมีความรู้สึกเจเนจนสว่างจ้าอยู่ ณ ที่เดียว จะพิจารณาอะไรๆ หรือมองดูแง่ไหนในธรรมทั้งปวงก็หมดความลังเลสงสัยในธรรมวินัยนี้ทั้งหมด คล้ายๆ กับว่าเรานี้ถึงที่สุดแห่งธรรมทั้งปวงแล้ว แต่เราก็มิได้สนใจในเรื่องนั้น มิแต่ตั้งใจไว้ว่า โฉนหนอเราจะชำระใจของเราให้บริสุทธิ์หมดจด เราทำได้ขนาดนี้ แล้วจะมีอะไรและดำเนินอย่างไรต่อไปอีก เมื่อมีโอกาสจึงเข้าไปศึกษากับท่านอาจารย์สิงห์ ท่านแนะนำให้เราพิจารณาสุภเข้าให้มาก เพ่งให้จนเป็นของน่าเบื่อแล้วกลายเป็นธาตุสี่ในที่สุด”

ความที่เป็นคนชอบสงสัยไม่เชื่อง่าย จึงสอดขึ้นว่า

“ก็เมื่อจิตมันว่างรูปยังเหลือแต่นามแล้วจะกลับมายึดเอารูปอีก มันจะไม่เป็นของหยาบไปหรือ”

อาจารย์สิงห์จึงดูเอา ว่าอาจารย์เทศก์ทำเป็นอวดมรรคผลไม่เข้าเรื่อง

เหตุผลที่ได้แย้งอาจารย์ก็เพราะว่า

“ตั้งแต่ออกปฏิบัติมาเราไม่มีความชำนาญในการพิจารณาสุภจริงๆ อะไรๆ ก็กำหนดเอาที่จิตเลยโดยเข้าใจเอาเองว่ากิเลสเกิดที่จิต เมื่อจิตไม่ส่งสาย วุ่นวายสงบดีแล้ว สิ่งอื่นใดๆ มันก็บริสุทธิ์ไปหมด”

เมื่อถูกดูเสียงดัง อาจารย์เทศก์จึงหยุดได้ตอบ เพราะถือว่ามองต่างมุมกัน ยิ่งเถียงก็จะไปกันใหญ่

พักหนึ่งอาจารย์สิงห์ถามขึ้นว่า “ยังไง?”

“อาจารย์เทศก์ตอบยืงกรานว่า “ยังไม่เห็นด้วย ที่ว่ากระผมมาอวดมรรคอวดผลนั้นขออย่าได้สงสัยเลยครับ กระผมเคารพนับถือครูบาอาจารย์ด้วยความ

บริสุทธิ์ใจจริงๆ ที่มาเปิดเผยความเห็นและความจริงใจในครั้งนี้ ก็เพราะหมดหนทางจริงๆ ว่า อากาการของจิตอย่างนี้ฟังได้ประสบเป็นครั้งแรกก็ไม่ทราบว่าคุณหรือผิด แล้วจะแก้ไขหรือดำเนินการอย่างไรต่อไปอีก กระผมไม่ถือโกรธครูบาอาจารย์หากท่านยังมีอุบายอะไรอีกที่จะแก้ไขความข้องใจของกระผมได้ กรุณาโปรดได้เมตตาให้เต็มที่เลยครับ

อาจารย์สิงห์เมตตาปลอบใจ บอกให้ค่อยทำค่อยไป

บรรยากาศในวันนั้น น่าเมื่อเหลือเกิน ดังที่อาจารย์เทศก์เล่าว่า

“แหมวันนั้นใจเลยหมดที่ฟังเอาเสียจริงๆ ไม่มีความเยื่อใยอาลัยในหมู่คณะเสียเลย ตามปกติท่านอาจารย์ไม่ยอมให้หมู่คณะแตกแยกกัน อยากให้ช่วยกันเผยแผ่พระศาสนาในจังหวัดนี้

แต่เราอยากปลีกตัวหนีเวกมานานแล้ว ตั้งแต่ได้พบเพื่อนเมื่ออยู่ขอนแก่นโน้น เพราะรู้ตัวดีว่าความเพียรและอุบายของเรายังอ่อน พยายามจะปลีกตัวอยู่เรื่อยมา โดยมีให้ครูบาอาจารย์และหมู่เพื่อนสงสัยว่าเราไม่ชอบหมู่ แต่ก็ไม่สำเร็จสักที”

ภายหลังออกพรรษา จึงได้บำเพ็ญภาวนาอย่างเต็มที่กำลัง

อย่าบ่นถึงความทุกข์

ออกพรรษาปี พ.ศ. ๒๔๗๖ อาจารย์เทศก์ประสงค์จะไปหาท่านอาจารย์มั่น ที่จังหวัดเชียงใหม่ จึงออกปากชวนอาจารย์อ่อนสิว่าจะไปด้วยกันไหม ถ้าไปด้วย ต้องปฏิบัติตามกฎกติกา ๓ ข้อนี้ให้ได้

(๑) การไปอย่าได้บ่นถึงความทุกข์ลำบากต่างๆ เป็นต้นว่า การเดินทาง อาหาร ที่อยู่อาศัย แม้ที่สุดถ้าอาพาธ เราสงเคราะห์กันจนสุดความสามารถแล้วตายเป็นตายกัน

(๒) เมื่อคิดถึงบ้าน หรือหมู่คณะมีบิดามารดา เป็นต้น จะไม่ยอมนำส่ง

(๓) ต้องเป็นผู้ยอมสละตายในที่ทุกสถาน ไม่ว่าจะเพราะกรณีใด

กล่าวกำชับอีกว่า “ถ้าท่านตัดสินใจตกลงปลงใจจะทำตามกติกาทั้ง ๓ ข้อนี้ได้จึงไป ถ้ายังไม่สามารถทำตามได้ก็อย่าไปเลย ท่านจะเสียใจภายหลัง และก็จะเป็นเรื่องทำให้ผมเป็นทุกข์อีกด้วย”

เมื่ออาจารย์อ่อนลีไม่ขัดข้อง สามารถปฏิบัติตามกติกานั้นได้ด้วยความเต็มใจ สหธรรมทั้งสองจึงพากันไป โดยมีชีปะขาวร่วมทางไปด้วยอีกคนหนึ่ง

"พวกเราได้ลงเรือยนต์จากนครเวียงจันทร์ทวนกระแสน้ำขึ้นไปนครหลวงพระบาง พักแรมคืนตามบ้านข้างกลางหาดทรายบ้าง สามคืนสี่วันจึงถึงนครหลวงพระบาง

ตามระยะทางสองข้างริมแม่น้ำโขง เราชมวิิวธรรมชาติอากาศเยือกเย็น ทำให้ใจเรารีบเร็วมีความสุขมาก ประกอบกับคนโดยสารถน้อย เขาพากันนอนหลับหมด ยังคงเหลือแต่กับต้นกับลูกเรือไม่กี่คน

ภาพทิวทัศน์อันปราศจากหมู่บ้านมีแต่ป่าดงพงไพร และชะงอกหินที่ยื่นออกมาคลุมแม่น้ำ ทั้งบางที่มีสัตว์ เช่น ลิง ค่าง กระตอดโลดโผนไล่เข้าหาออกกันสนุกตามประสาสัตว์ พอเรือเข้าไปใกล้ต่างก็จับกลุ่มชุมนุมกันมองดูพวกเรา ภาพอันนั้นทุกวันนี้เราเข้าใจว่าจะหาดูได้ยาก เราอนุสรณ์ถึงภาพวันนั้นแล้วทุกวันนี้ก็ยังวิเวกใจอยู่เลย"

ถึงเมืองหลวงพระบางแล้ว ได้พักที่วัดใหม่ใกล้กับพระราชวัง แล้วไปยังวัดหนองสระแก้ว พักอยู่ที่นั่นเพื่อรอเรือที่จะขึ้นไปอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย รออยู่ ๔ คืน จึงได้เดินทาง

ใช้เวลาในการเดินทาง ๔ คืน จึงถึงอำเภอเชียงแสน อยู่ที่นั่น ๔-๕ คืน จึงเดินทางผ่านตัวเมืองเชียงราย ผ่านไปลำปาง แล้วพักอยู่ที่สวนของแขกพระบาทตากผ้า

ตอนนั้น ประชาเกิดล้มป่วย เพราะอ่อนเพลียมาก ปัสสาวะออกมาน้ำขุ่นแดงคล้ายกับน้ำล้างเนื้อเลยทีเดียว

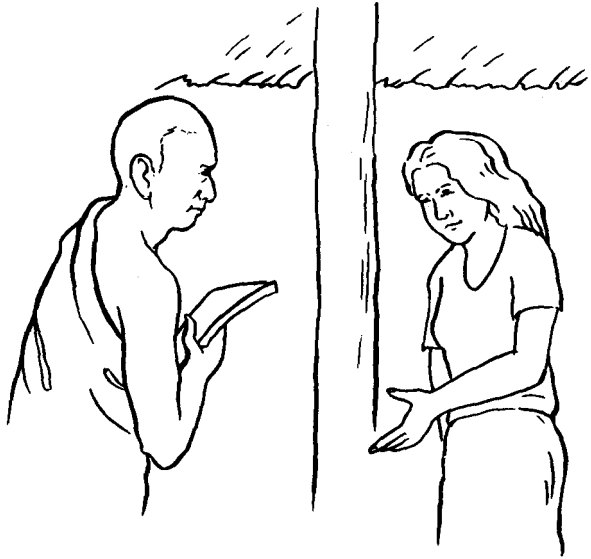
เนื่องจากอยู่ไกลหมอ จึงรักษาตามวิธีการพระพุทธเจ้า คือให้ประชาชนดื่มน้ำปัสสาวะของตนเอง พอถ่ายออกมา ยังอุ่นๆ อยู่ก็ดื่มเข้าไปเลย ทำอยู่ ๑๐ วัน

ปรากฏว่าโรคหายเป็นปกติ

เห็นไหมว่า น้ำปัสสาวะวิเศษขนาดไหน !

การเดินทางจึงดำเนินต่อไปด้วยเท้าเปล่าบ้าง โดยสารรถไฟบ้าง ผ่านลำพูน
เชียงใหม่ โดยลำดับ

เมื่อเข้าไปถึงวัดเจดีย์หลวง จังหวัดเชียงใหม่ ปรากฏว่าท่านอาจารย์มั่น
ไม่ได้อยู่ที่นั่นเสียแล้ว

๗. ฝจญกาม

และ

ความเข้มแข็งแห่งพรหมจรรย์

ขณะพักอยู่ที่วัดเจติยทัฬง อาจารย์เทศน์ได้ประสบกับเหตุการณ์ที่ท่านบอกว่า “เป็นที่อับอายขายขี้หน้าตนเอง” เป็นเรื่องที่ไม่ควรเล่า แต่ท่านก็บอกว่า “หากจะไม่กล่าวหรือ ชีวิตประวัติก็จะไม่สมบูรณ์”

เรื่องเกี่ยวกับสตรีเพศ น่ากลัวออก !

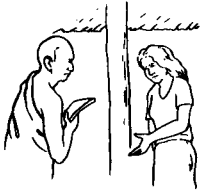
ท่านเล่าว่า “อดีตกาล ขณะเมื่อเราพักอยู่ที่วัดเจติยทัฬง เชียงใหม่นั้น รู้สึกว่าสุขภาพของเราสมบูรณ์ดี ซึ่งไม่เคยมีมาแต่กาลก่อนเลย เห็นจะเพราะเราชอบอากาศเย็นก็ได้ เราได้ไปถ่ายภาพเป็นอนุสรณ์ หลังจากนั้นมาสองวันเราได้ไปรับภาพที่ร้านด้วยตนเอง

ขณะที่เราเอาภาพมาดูอยู่นั้นเอง มีผู้หญิงคนหนึ่งไม่ทราบว่าเป็นคนชนิดไหน เดินมาข้างหลังแล้วพูดว่า “คุณพี่ขา ดิฉันขอสักแผ่นบ้าง” พร้อมทั้งแสดงกิริยาสอไปในทางยั่ว

เราได้ยินเสียงดังนั้นก็ตกใจ เพราะเราเพิ่งมาไม่รู้จั๊กกับใครทั้งสิ้น พอมองไปดูอาการดั่งนั้น เราจึงทำปฏิกริยาที่ตรงกันข้าม แล้วเขาก็หันกลับหลบหน้าหนีไป

หลังจากได้ฟังคำพูดและเห็นอากัปกิริยาของเขานั้นแล้ว เหมือนกับได้รับฟังธรรมเทศนากัณฑ์ใหญ่ เราจึงมาจินตนาการถึงเรื่องของมาตุคามอย่างกว้างขวาง ซึ่งกิริยาในท่านองนี้ของมาตุคามเราได้พบเห็นมามากต่อมากแล้ว แต่หากเราไม่สนใจ เพราะเรามุ่งมั่นอยู่แต่ในธรรมวินัยคำสอนของพระพุทธเจ้า เห็นมาตุคามเป็นภัยของพรหมจรรย์อย่างเดียว”

เหตุการณ์ครั้งนี้ เป็นบทเรียนชีวิตพรหมจรรย์อย่างยิ่ง สมณะที่ไม่อยากมีข่าวคราวโลกีย์ฉาวโฉ่พึงสังวรไว้

เล่ห์หญิง

หลังจากผจญภัยที่วัดเจติยหลวงแล้ว ทำให้ท่านระลึกถึงเหตุการณ์อดีตที่ เคยประสบมาในทำนองเดียวกัน

ท่านเล่าให้ฟังเป็นอนุสติว่า

"มีผู้หญิงคนหนึ่งซึ่งเราก็มักถือเขาว่าเป็นผู้มีจิตศรัทธาแลเขาก็มีอายุมากพอควร เราได้หัดให้เขาอบรมภาวนาตามวิธีของเราดังได้เคยอบรมคนอื่น ๆ มาแล้ว ทีหลัง เขาบอกว่า ถ้ามาอยู่ใกล้ๆ เรา จิตค่อยหายกลุ้มหน้อย บางทีหม่อมอยู่ด้วยมากๆ เขาก็มานั่งอยู่ด้วยเป็นเวลานานๆ

ตอนนี้เรารู้เล่ห์ของเขาแล้ว เราได้สอนให้เขาแก้อจิตด้วยวิธีภาวนา แต่ก็ไม่ได้ผล เราใช้วิธีพูดๆ และกล่าวคำหนักๆ เพื่อให้เขาโกรธก็ไม่ได้ผลอีก

วันหนึ่งเป็นเวลาจวนจะค่ำโพล้เพล้ เขาได้ผลุนผลันขึ้นไปบนกุฏิของเรา เราจะห้ามอย่างไร ก็ไม่เชื่อ ขึ้นไปแล้วนั่งชิมไม้พุงคอะไร เราได้เรียกให้ญาติของ

เขามากกระซอกแขนลงไปเขาโกรธใหญ่

ตอนเช้าเรากำลังเดินจงกรมอยู่ เขาได้เดินตรงขึ้นมาหาเราแล้วยืนอยู่ในที่
ไม้ไผ่กลั่น แล้วตะโกนใส่เราบอกว่า

“สอนกัมมัฏฐานทำไมแบบนี้ สอนให้คนเป็นบ้า อาจารย์โหนๆ ก็ไม่พ้น
จากกามกิเลส”

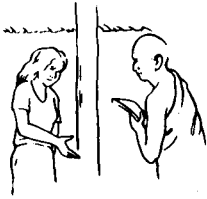
ว่าแล้วก็หันหลังกลับไปเราเห็นแล้วไม่สบายใจเลย ญาติของเขาได้เอาไปที่
โรงพยาบาลหมอตราชดูแล้วก็บอกว่าไม่มีอะไร

ต่อจากนั้นก็ไปอยู่สำนักอีกแห่งหนึ่ง ซึ่งเขาเคยสนิทคุ้นเคยมาแต่เมื่อ
ก่อน

สามเดือนล่วงไปแล้ว เขาจึงได้กลับมาหาเราอีก ตอนนีเขาสำนึกรู้สึก
ความผิดของเขาเอง ได้มาสารภาพพริบผิด โดยคิดว่า “เรามีมหานิยม ได้ทำให้เขา
หลงรักเรา”

แล้วเราก็ได้ขอมาโทษเรา”

ดูรูปร่างหน้าตาของท่านอาจารย์เทศก์สมัยเป็นพระหนุ่ม มันก็นำให้สตรี
เพศหลงใหลได้เหมือนกัน แล้วผู้หญิงนี่ก็แปลก ชอบพระ !

เกิดจากกาม

อาจารย์เทสก์เป็นพระที่มีเมตตาสสูง เทียวอบรมสั่งสอนญาติโยม โดยไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อย ดึกดื่นอย่างไรก็ทนได้

ความเมตตาดากรุณาของท่านแผ่ปกคลุมไปทั่ว ญาติโยมจึงพากันนิยม นับถือท่านมาก จนมีผู้มาบวชอยู่ด้วยมิใช่น้อย ไม่ว่าจะหญิงหรือชาย

บางคนบวชแล้วปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ น่าชื่นใจมาก แต่บางคนภาวนาไม่เป็น กลับมาทำเหตุสร้างกิเลสให้เกิดขึ้น

“วันหนึ่งเรามีธุระต้องจากที่นั่นไป มีแม่ชีคนหนึ่งมาขอติดตามไปด้วย เราได้ห้ามแล้วก็ออกเดินทางไป

หลังจากนั้นแม่ชีคนนั้นงงเซอไปเลยไม่พูดอะไรทั้งหมด ใครจะถามอย่างไร ก็ไม่พูดมีแต่ยิ้มๆ อย่างเดียว

เราไปเสียหลายวัน พอกลับมาเห็นอาการอย่างนั้น เราได้พยายามพูดคำหนักๆ ให้แก่โกรธ เพื่อให้ลิ้มอารมณ์เดิมแก่ก็ยิ้มๆ อยู่อย่างนั้น เราใช้วิธีทวงศาสนาช่วยก็ได้ผล เราจึงใช้ให้คนนำไปส่งญาติๆ ของเขา

ตอนนี้เราไม่สนใจอะไรมากคิดได้แต่ว่า เหตุทั้งหลายนี้เกิดจากความใคร่ในกามเท่านั้น”

หวาดเสียว

เรื่องที่น่ามาเล่าต่อไปนี้เป็นเหตุการณ์ที่น่าหวาดเสียวที่สุดในชีวิตพรหมจรรย์ของอาจารย์เทสก์

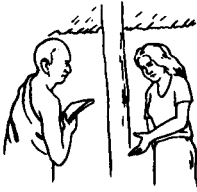
“คือเมื่อครั้งหนึ่งเราเข้ามาในเพศบรรพชิตใหม่ๆ ปกติกลางคืนเวลาว่างบางทีเราก็พาเด็กไปเยี่ยมมบรรดาโยม ซึ่งเคยอุปัฏฐากค้ำจุนเรามา

มาวันหนึ่งพอเราขึ้นไปบนบ้านของโยมผู้หนึ่ง แยกออกมาปิดประตูเลย เราตกใจ

เวลานั้นแก้อยู่กับลูกเล็กๆ คนหนึ่งแล้วเราก็เริ่มคุยสนทนากันในเรื่องต่างๆ ตามประสาของคนนับถือกัน

แต่ไหนแต่ไรมาไปที่ไร แก่มักถามเสมอว่า เราอยากสึกไหม เราคนใจชื้อแล้วก็ชื้อขาย จะบอกทุกครั้งว่า ไม่ แล้วก็พูดเรื่องธรรมะธรรมโมเรื่อยไป มาคราวนี้ก็เช่นกัน

แกถามอย่างเดิมแล้วแกยังคุยถึงเรื่องอดีตของแกว่า เมื่อก่อนแต่งงานมี

พระมารักมาชอบแก่ แต่ไม่ได้แต่งงานกัน สามีคนปัจจุบันแต่งงานกันเพราะญาติ ทั้งสองฝ่ายเห็นชอบด้วยกันแล้วจัดการให้ แล้วก็อยู่กันไปอย่างนั้นแหละ ไม่ทราบว่าจะแตกร้างกันเมื่อไร

เราก็นั่งฟังเฉยๆ โดยถือว่า คนคู่กันแค่นั้น พุดกันโดยความสุจริตใจ แต่แปลกที่กิริยาของแกมีกระเถิบเข้ามาใกล้ทุกที แสงใต้หรีจวนจะดับไม่ดับแหล่ บอกให้เขี่ย แกก็ยี้มๆ เฉยๆ (สมัยจุดใต้) เราชักใจไม่ตี แลร้อนด้วยความใคร่ขึ้นมาบ้างแลความกลัวบาปพร้อมทั้งกลัวคนจะรู้เข้าก็มาก

ในขณะนั้นถึงแม้จะให้เราพูดเวลานี้ เราก็พูดอะไรไม่ถูกเลย มันคือไปหมด ถึงตัวแองเอง เท่าที่สังเกตดูก็เป็นแอมมากๆ ที่เดียว ดูสีหน้าแล้วเกือบจะไม่มีสติเอาเสียเลย

แกทนมไหวต้องลุกออกไปข้างนอกตีม่านเอาหน้าลูบหน้า แล้วจึงกลับเข้ามาใหม่ตั้งหลายหน

แต่กลับเข้ามาที่ไร นั่งใกล้ชิดเราเข้าทุกที เราใจไม่ตี มันงงมันไปหมด ทำให้เราหงุดหงิดรำคาญจึงลากลับวัด

ที่ไหนได้ มองดูเด็กที่ไปด้วย นั่งฟังฝ่าหลังแล้ว แกขอร้องให้เราอนพักที่บ้านด้วย เข้าจึงกลับ

เรายิงงใหญ่พร้อมด้วยความกระตาคใจแอมมากๆ ที่เดียว เรบอกให้ปลุกเด็กครั้งที่สองจึงยอม

เด็กตื่นแล้ว เราสองคนกับเด็กลงบันไดบ้านด้วยความมีนง แลละอายแก่ใจตนเองมากกว่าหมูเพื่อน แลครูบาอาจารย์จะรู้เข้าด้วย

ถึงวัดราวเที่ยงคืนแล้วปรารภถึงเรื่องนั้นว่า อะไรหนอๆ ทำไมจึงเป็นเช่นนั้นนอนไม่หลับจนสว่าง

รอดปากเหยี่ยวปากกามาได้อย่างอัศจรรย์จริงๆ

ขอบคุณกามโลกีย์

สิ่งที่เป็นอันตรายต่อพระงายที่สุดก็คือสตรีกับสตางค์

สตางค์ไม่น่าจะมีปัญหา เพราะพระมิได้ประกอบอาชีพ แต่พอรับกิจ

นิมนต์บ่อยๆ เข้า สตางค์ก็มากขึ้นๆ ทำให้โลกได้เหมือนกัน

ส่วนสตรีนั้นอันตรายกว่าสตางค์มาก พระชื่อดังหลายรูปต้องพินาศจาก

ศาสนาก็เพราะอิทธิพลสตรีเพศนี้แหละ ขนาดอาจารย์เทศก์พระนักปฏิบัติผู้เคร่งครัด

ยังต้องผจญ จนท่านยอมรับว่า ผู้หญิงเป็นอันตรายต่อพรหมจรรย์อย่างที่ท่านบอก

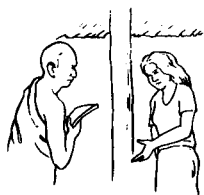
“เรื่องทั้งหลายเหล่านี้ในอดีตที่เราเล่ามาทั้งหมดนั้น เกิดจากผู้หญิงสาวที่เรา

ไม่เคยรู้จักหน้าตาเขามาก่อนเลย ซึ่งเดินเข้ามาขอรูปภาพของเราในวันนั้นเท่ากับ

เทศนาให้เราฟังแท้ๆ อ้อ เล่ห์เหลี่ยมของผู้หญิงทั้งหลายผู้ยังหลงมัวเมาอยู่ในกาม

โลกีย์ในโลกนี้เป็นอย่างนี้แลหนอ”

ท่านขอขอบคุณเรื่องราวที่เกิดขึ้น เพราะเป็นเหมือนท่านได้ฟังเทศนา

ธรรมสอนให้เข้าใจกิเลส

ความเข้มแข็งในพรหมจรรย์ ช่วยให้อาจารย์เทสก์รอดพ้นจากอันตรายแห่งกามมาได้

“เมื่อเราได้อนุสรณ์ถึงเหตุการณ์ที่ได้ผ่านพ้นอันตรายมาอย่างน่าหวาดเสียวแล้ว ทำให้เราเกิดความปลื้มปิติ อิมใจจนทำให้ร่างกายสิ้นสะท้านอยู่หลายวัน แม้หลังจากนั้นแล้ว เมื่อเราปรารภถึงเรื่องนั้นขึ้นมาทีไรก็เกิดปิติขึ้นมาเช่นเคยตลอดกาล เวลาเกือบยี่สิบปีทีเดียว”

เห็นไหมว่าสตรีหรือมาตุคาม น่ากลัวขนาดไหน

อาจารย์เทสก์ท่านไม่อยากจะพูดเลยว่า ผู้หญิงเป็นอันตรายต่อพรหมจรรย์ แต่ความจริงมันก็เป็นอย่างนั้น

“เราละอายแก่ใจมาก ไม่อยากจะพูดเลยว่ามาตุคามเป็นภัยอันตรายแก่พรหมจรรย์ เพราะมารดาของเราก็เป็นผู้หญิง และพุทธศาสนาที่เราซุกหัวฟุ้งรุ่มงายอยู่ในขณะนี้โดยมากก็อาศัยผู้หญิงค้ำจุนไว้แท้ๆ ถึงสมัยพุทธกาลนางวิสาขา ก็มีนามกระเดื่องเลื่องลือว่าเป็นมหาอุบาสิกาในพระพุทธศาสนาคนหนึ่ง

แต่ถึงกระนั้นเมื่อพระพุทธองค์จะเตือนพระสาวกให้ระวังสังวรในพรหมจรรย์แล้ว ก็เตือนให้ระวังสังวรในเพศตรงข้ามโดยส่วนมาก

เช่นในปัจจุบันนี้อาตม คราตรัสสอบคำถามของพระอานนท์ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติต่อสตรีเพศหลังจากพระองค์ปรินิพพานแล้ว “การที่ไม่ได้เห็น ไม่ได้ยินนั้นแลดี หากจะมีการได้เห็นได้ยิน ก็อย่าทำความสนิทและพูดคุยด้วย หากจำเป็นจะต้องพูดคุยด้วยแล้ว ก็จงสำรวมใจไว้ให้ดี” ดังนี้ เป็นต้น

ส่วนสตรีเพศเล่า ผู้จะอบรมใจของตนให้บริสุทธิ์หลุดพ้นจากทุกข์ทั้งปวงได้ ก็มาปรารภบุรุษเพศที่ตรงกันข้าม อันเป็นอริฏฐารมณ์จนให้เห็นโทษแล้วเบือหน่ายเหมือนกัน ดังเรื่องนางอุบลวรรณาเถรีภิกษุณีกล่าวตอนหนึ่ง

ใจความว่า “เราเห็นโทษในกามทั้งหลายเมื่อกามเข้าไปกลุ้มรุมอยู่ในหัวใจของคนใดแล้ว ย่อมทำให้บอดให้มีดี แม้บิดาก็สามารถสังวาสกับบุตรสาวของตนได้”

แต่อันที่จริง กามนั้นมิได้หมายเอาเฉพาะเพศตรงข้ามเท่านั้น เพราะท่านได้สรุปไว้ว่า

“ภัยอันตรายที่ร้ายกาจของพรหมจรรย์ ตัวสำคัญตัวหนึ่งก็คือกามโลกีย์ แต่มิได้หมายเอาเพศตรงข้ามแต่อย่างเดียว เพราะมนุษย์สัตว์ทั้งหลายที่เกิดขึ้นในกามภูมิตั้งแต่เกิดจากบิดามารดาสองคนจึงเกิดฉะนั้นใครๆ จะทำอะไรๆ ก็ต้องหนีไม่พ้นเพศตรงข้ามอยู่ดีๆ นี่เอง

แต่ผู้จะไปให้พ้นจากกามทั้งหลาย ต้องยกเอากามมาเป็นเหตุมาเป็นเครื่องปรารภทั้งนั้น โดยเฉพาะก็คือเพศตรงข้ามอันเป็นวัตถุที่ตั้งเครื่องหมายของกาม-ระคะเพราะความใคร่ความกำหนัดเป็นนามธรรมซึ่งมีอยู่แล้วในจิตของทุกๆ คน

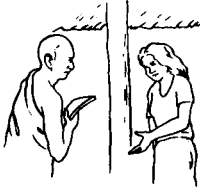
เมื่อมันเกิดขึ้นแล้วก็ต้องเพ่งลงไปในรูปแบบให้เป็นเครื่องหมาย แล้วก็ยึดเอาเป็นอารมณ์ อันรูปแบบที่จิตไปเพ่งเล็งอยู่นั้นก็มีพร้อมที่จะสนองความใคร่ความกำหนัดทุกประการ เป็นต้นว่า รูป-เพศ-สี-กลิ่น-รส-กิริยา-มารยาท และวาจา

ฉะนั้น เพศที่ตรงกันข้ามก็ดี หรือวัตถุกามทั้งหลายก็ดี จึงได้ชื่อว่าเป็นของมีอุปการะแก่ผู้ซึ่งเห็นโทษในกามทั้งหลาย แล้วจะทำให้พ้นจากกามโลกนี้ได้เป็นอย่างดี ถ้าหาไม่แล้วพระธรรมวินัย พุทธบัญญัติหรือการปฏิบัติพระกัมมัฏฐานทั้งหลาย ตลอดถึงอุบายและปัญญาทั้งปวงก็จะไร้ค่าหาประโยชน์มิได้”

กามถึงจะมีโทษให้เราลุ่มหลง แต่ก็กามนั้นแหละช่วยให้เราพ้นทุกข์ เพราะละกามได้

ตราบโคที่ยังไม่พ้นกาม ก็ต้องต่อสู้ไปจนกว่าจะพ้น

“อันมาตุคามเป็นภัยแก่พรหมจรรย์อย่างมหันต์ แต่ก็มีคุณอันดีแก่พระศาสนาเท่ากัน”

อาจารย์เทศก์สรุปในตอนท้าย

เพราะเหตุไร “เพราะมาตุคามเป็นเรือนร่างที่เกิดของพระพุทธเจ้าและพระสาวกทั้งหลาย และยังเป็นทีปรารถนาให้เกิดธรรมของท่านเหล่านั้นด้วย ในทัศนะของเราแล้วภิกษุผู้ล่วงละเมิดในพระวินัยที่น่าเกลียดที่สุด คือสิกขาบทที่เกี่ยวข้องด้วยรูปะ เรื่องความรักๆ ใครๆ ที่เรียกว่ากามโลภี้นี้”

๘. ตามหาอาจารย์มัน

อาจารย์เทสก์พักอยู่วัดเจติยทัฬห ๒-๓ คืน ก็ออกเดินทางตามหา อาจารย์มัน เมื่อเชื่อว่าท่านคงไปประเทศพม่า จึงติดตามไปยังประเทศพม่า ขึ้นไปถึงผาฮังฮั้ง (รังรุ้ง) ติดเขตเมืองปั่นแม่น้ำสาละวิน แต่ก็ไม่ปรากฏ วิแววของท่านเลย

พักอยู่กับชาวเขาเผ่าปะหล่อง ๒ คืน จึงเดินทางกลับ เพราะที่นั่น หนาวมาก

“หนาวอะไรถึงขนาดเดือนมีนา-เมษา แท้ๆ นอนกองไฟตลอดกลางวัน กลางคืนเลยหากเป็นฤดูหนาวหรือปีทีหนาวจัดแล้ว จะขนาดไหนกัน”

การเดินทางตามท่านอาจารย์มันคราวนี้ลำบากมาก โดยเฉพาะหนทางที่ แสนจะกันดาร ทำให้การเดินทางทุลักทุเลมาก บางแห่งต้องเดินตามลำธารหุบเขา บางแห่งเดินเลียบนหน้าผาที่สูงชัน ขากลับลงมา อาจารย์เทสก์ลื่นล้มหัวเข่าแตกแผล

เหวอะหะ แล้วเดินกระเผลกๆ มาบ้านโป่งป่าแถม อันเป็นเขตติดต่อกันระหว่าง ไทย-พม่า นอนรักษาตัวอยู่ อยู่ที่ถ้ำปล่อง ๑๐ คืน

เมื่อแผลที่เขาค่อยหายดีแล้ว จึงเดินทางต่อไป โดยเดินลัดต้องข้าม เขาม่อนนางซาง

วันนั้นพวกเราเดินไม่ถึงหมู่บ้านชาวเขา เพราะภูเขาที่สูงมาก เที่ยงวันถึง ยอดเขา ขาลงมาชันมาก ถึงตีนเขามืดพอดี

เดินมากกลางทางได้ยินเสียงเสื่อร้องอยู่ไม่ไกลนักจากพวกเรา เรากลัวเสื่อ แหบตายแต่ก็ไม่บอกให้เพื่อนของเราว่าเป็นเสียงเสื่อ เพราะท่านเป็นคนบ้านทุ่งไม่รู้จักเสียงเสื่อ หากเราบอกให้ท่านทราบเดี๋ยวท่านจะกลัวไปด้วยอีกคน

พ้นจากเสื่อร้องไปแล้วสักครู่หลงทาง เลยพากันแฉะนอนในป่านี้เอง คืนนั้นเรากลัวเสื่อจนนอนไม่หลับตลอดคืน น้ำค้างก็แรงหนาวก็หนาว เพื่อนเรานอนกรนโครกๆ ตลอดคืน เรากลัวเสื่อได้ยินจะตาย ท่านนอนสบายไปเลย

เข้ามืดพากันเก็บเครื่องบริขารแล้วก็หอบทั้งเปียกๆ นั้นเอง ออกเดินทางต่อไป

ขณะเดินทางเราได้บอกท่านว่า ที่ร้องเมื่อคืนนี้ทำเสียงดังเหมือนกับสุนัขเจ็บจะตายนั่นแหละ คือเสียงเสื่อโคร่งเมื่อมันได้กินอาหารอิ่มแล้ว มันก็สนุกร้องอย่างนั้นเอง พวกเราเดินทางราว ๒ โมงเช้า จึงถึงหมู่บ้าน เตรียมตัวออกบิณฑบาต ฉันทันทีแล้วก็ออกเดินทางต่อไปอีก

มาพักอยู่ที่ถ้ำดับเต่าชั่วคราวระยะหนึ่ง เพื่อพักเอากำลัง"

สิ่งไม่น่าเชื่อ

พักพอหายเหนื่อยแล้ว จึงเดินทางออกจากถ้ำเต่า ระหว่างทางได้เกิดสิ่งที่ไม่น่าเชื่อ

คือมีแก๊งวิ่งผ่านหน้าไป มันวิ่งอย่างซำๆ เหมือนว่าซีเกียจอย่างนั้นแหละ

อาจารย์เทศก์และอาจารย์อ่อนสีไม่ได้สนใจอะไร ถือว่าเรามาบ้านเมืองของเขา แต่พอเดินผ่านหมู่บ้านแล้วตัดข้ามทุ่งนา ซึ่งจะไปเข้าปากทาง ได้มีแก๊ง ๒ ตัว ผัวเมีย ซึ่งปนอยู่กับฝูงควาย เห็นอาจารย์ทั้งสองก็วิ่งออกหน้า

อาจารย์ทั้งสองไม่ได้สนใจอีก

แต่สิ่งที่ไม่น่าเชื่อก็เกิดขึ้น คือพอเดินพ้นจากที่ตรงนั้นไปไม่กี่เส้นกลับพากันแหวะออกจากทางเดิมแล้วเข้าทางเก่าๆ เข้าไปในหุบเขา

“พวกเราเดินตามลำธารไปไม่มีทางขึ้นตลิ่งเลยอยู่ราว ๑๐ ชั่วโมง เพราะสองข้างเป็นภูเขาสูงชัน ตลอดเวลาเดินทางแดดไม่ส่องเลย พวกเราไม่ได้พักแม้แต่

ฉันนี่”

เหนื่อยเพลียหนักๆ เข้า อาจารย์เทศก์จึงชวนอาจารย์อ่อนสืตเดินกลับทางเก่า แต่เพื่อนไม่ยอม

อาจารย์เทศก์คิดว่า ยอดหัวมันต้องมาจากน้ำไหลจากโคนมารวมกัน เหมือนหัวยทางภาคอีสาน แต่พอเดินถึงยอด กลับเป็นหน้าผาหมดทางเดินต่อไป

“พอย้อนหลังกลับเท่านั้นแหละ เจ้ากรรมเราเหยียบก้อนหินพลาดหกล้ม หินบาดเท้าแผลลึกพอติจวนจะมีตอยู่แล้ว หยิบเอาผ้าอังสะมาพันแผล”

แล้วตัดสินใจป็นชิ้นตลิ่งชันๆ ซึ่งมีแต่เห็นลูกรังเต็มไปหมด เหยียบลงตรงไหน ก็คอยแต่จะกลิ้งล้มตะพิด กว่าจะขึ้นถึงยอดเขาได้ ก็ตกราว ๑ ทุ่มแล้ว

มองเห็นคนเดินไปมาร่างๆ บนยอดเขา ก็ดีใจว่าอยู่ใกล้หมู่บ้าน คงจะบิณฑบาตมีอาหารพอประทังชีวิตได้

“ทันใดนั้นกวางมันเห็นแสงไฟเทียนโคมผ้าพวกเรา มันตื่นตกใจร้อง บีบบีบ พร้อมทั้งกระเท็บเท้าเราก็ตกใจแทบหัวใจหยุดเต้น พอตั่งสติได้ เอ๊ะนี่เสียงกวางแน่แล้วมองไปที่เสียงเห็นหน้าอกมันขาวๆ จึงเชื่อแน่ชัดลงไปอีกว่ากวาง ที่หลังมันร้องบีบอีกแล้วมันก็กระโดดลงเขาหายไป”

อาจารย์เทศก์และอาจารย์อ่อนสืตุ้บนอนของเขาที่อยู่ตามทางที่ผ่านๆ ไป แล้วเห็นว้าย่างไกลบ้านคนนัก เวลาที่ค่ำมืดดึกตื่นเข้าไปทุกทีแล้ว จึงจัดหาที่นอนในป่ารก

แต่ตลอดคืน ท่านนอนไม่หลับ

“กลดมุ้งกางไม่ได้ลมแรง ทางพื้นดินนอกจากปลวกจะมารบกวนแล้ว เจ้ามดก็พากันแห่มารุมกินเลือดที่แผลและเหงื่อตามตัว ที่ตาต้องเอาผ้าพันไว้ มิฉะนั้นแล้วมันจะมารุมกินน้ำตาเรา”

ชีวิตพระฤตงค์ เป็นอย่างนี้แหละครับ

มีข่าวดีมาบอก

รุ่งขึ้นเดินทางลัดป่าลัดโคก หึ่งๆ ที่เหง้าเจ็บแต่ก็กัดฟันทนเดินไปเรื่อยๆ
กว่าจะถึงหมู่บ้านก็ปาไป ๓ โมงเช้า (๐๙.๐๐ น.)

พักอยู่ริมน้ำ ปลงเครื่องบริวารลงแล้ว สักครู่มีคนเดินออกมาจึงพูดกับ
เขาว่า

“พวกเรายังไม่ได้ฉันทัวร์เลย แล้วก็เจ็บเท้าจะไปปิดก้นบาทก็ไม่ได้ เรา
อยู่ ณ ที่นี้จะได้ฉันทัวร์ไหม”

เขาบอกว่า “ได้ฉันทัวร์”

เห็นซากกลับเข้าไปในบ้าน อาจารย์เทศก์ก็คิดว่า เขาจะไปเอาข้าวมา
ให้ฉันทัวร์

ระหว่างรอ ได้พากันลงอาบน้ำ พออาบน้ำเสร็จ แผลที่เท้าก็เจ็บ จนเดินไม่ได้
ฝ่ายอาจารย์อ่อนสีกี่เป็นลม ถูกไม่ขึ้น อาศัยยาแก้ลมที่ติดอยู่ในย่าม จึงช่วยให้ตี

ขึ้นได้

รอคอยคนที่จะไปเอาข้าวมาให้ฉัน ก็หายเสียบ ความทิวรุกรานมากขึ้น จึงตัดสินใจเดินเข้าไปในหมู่บ้าน

“เห็นแต่เด็กสองคนเฝ้าบ้านอยู่ ถามได้ความว่าผู้ใหญ่เข้าไปหากินหมดแล้ว หมู่บ้านนี้มีสองหลังคาเรือน อาชีพเขาไปหาตัดยอดตองอ่อนมาริดขายมวน บุหรี่กิน พอท่านอ่อนสิมารายงานแล้ว เราให้ท่านไปตามเอาเด็กสองคนนั้นมาแล้ว ถามแลกข้าวด้วยไม้ขีดไฟ เพราะสมบัติอะไรเราไม่มียังเหลือแต่ไม้ขีดไฟคนละสองกล่อง แลกข้าวได้ข้าวเหนียวสองกระติบ น้ำพริกถั่วเน่าสองจานกับต้มผักชะอมสองมัด”

มีอันฉันอย่างเอร็ดอร่อย

ฉันอาหารแล้ว เข้ายิงเจ็บหนัก ทนทรมาณอยู่จนถึงบ่าย ๓ โมงเศษ จึงค่อยๆ เดินไปอีก ๓ กิโลเมตร จึงถึงหมู่บ้านแห่งหนึ่ง พักเอาแรงและรักษาตัวอยู่ที่นั่น ๑๑ คืน แล้วเดินข้ามเขาบ้านกะเหรี่ยง ถึงเขตอำเภอพร้าว ที่บ้านम्मโนรา

วันนั้นมีคนมาบอกว่า ท่านอาจารย์มันอยู่ป่าเมี่ยง คอยแม่บั้ง และท่านอาจารย์สานอยู่ที่ถ้ำคอกคำ

ได้ทราบข่าวตืออย่างนี้จึงดีใจกันใหญ่

รุ่งขึ้นฉันเช้าแล้ว ออกเดินทาง ถึงถ้ำคอกคำ เวลาค่ำ

“ท่านอาจารย์สานอยู่พอดี พักอยู่ด้วยกับท่านคืนหนึ่ง สนทนาธรรมสากัจฉาและเรื่องราวต่างๆ พอควรแล้ว เข้าฉันแล้ว ท่านแนะทางให้พวกเราสองคนจึงได้ลาท่านไป

พบอาจารย์มัน

สองสหายธรรมชุดงค์ด้นดั้น จนพบท่านอาจารย์มัน ภูริทัตโต ที่ป่าเมี่ยง
ดอยแม่ปิ้ง ขณะนั้นท่านเดินจงกรมอยู่

พักเดินจงกรมเข้าไปยังอาศรม

สองสหายเข้าไปกราบ ท่านถามสารทุกข์สุกดิบพอเป็นเครื่องระลึกถึงกัน
เล็กน้อย แล้วอาจารย์เทศก์ก็เรียนท่านว่า

“ที่ต้องตามหาท่านอาจารย์ในครั้งนี้อยู่ด้วยจุดประสงค์อยากจะมาขอความ
กรุณาให้ท่านอาจารย์ได้ช่วยแก้อุปายภาวนาให้ เพราะกระผมได้คิดและได้ศึกษา
จากหมุ่คณะมานานแล้วเห็นว่า นอกจากท่านอาจารย์แล้ว คงไม่มีใครแก้อุปายนี้
ของกระผมได้แน่

เมื่อเล่าถึงการปฏิบัติของตนแล้ว อาจารย์มันท่านได้สั่งสอนอาจารย์เทศก์
แบบอ้อมๆ ว่า

“ถ้าองค์ไหนดำเนินตามรอยของผมจนชำนาญมั่นคง องค์นั้นย่อมเจริญก้าวหน้าอย่างน้อยก็คงตัวอยู่ได้ตลอดรอดฝั่ง ถ้าองค์ไหนไม่ดำเนินตามรอยของผม องค์นั้นย่อมอยู่ไม่ทนนาน ต้องเสื่อมหรือสึกไป

ผมเองหากมีภาระมากยุ่งกับหมู่คณะ การประกอบความเพียรไม่สม่ำเสมอ พึ่งพิจารณาในกายคตาสลละเอียดยึด จิตใจก็ไม่ค่อยจะปลอดโปร่ง

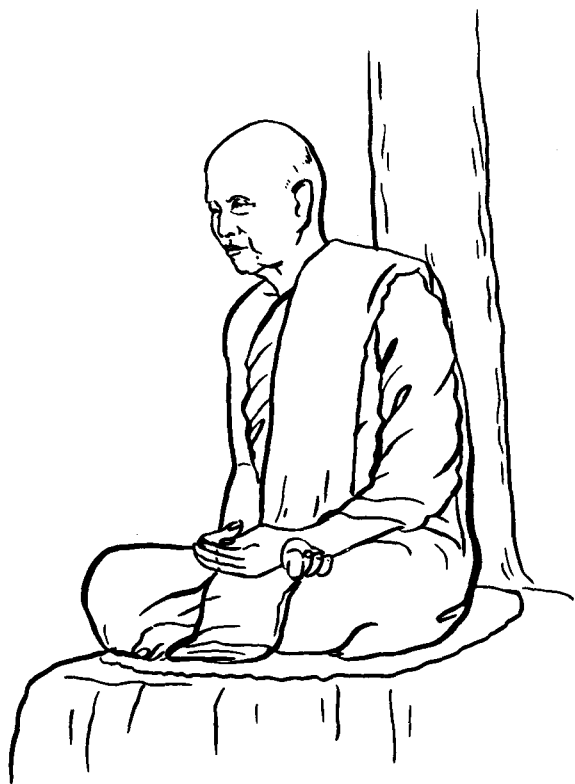
การพิจารณาอย่าให้จิตหนีออกนอกร่าง อันนี้จะชัดเจนแจ่มแจ้ง หรือไม่ก็อย่าได้ทอดยงพึ่งพิจารณาอยู่ ณ ที่นี้จะพิจารณาให้เป็นอนุสสุภหรือให้เห็นเป็นธาตุก็ได้ หรือจะพิจารณาให้เห็นเป็นชั้นหรือให้เห็นเป็นไตรลักษณ์ได้ทั้งนั้น

แต่ให้พิจารณาเพ่งลงเฉพาะในเรื่องนั้นจริงๆ ตลอดอิริยาบถทั้งสิ้นแล้วก็มีใช้ว่าเห็นแล้วก็จะหยุดเสียเมื่อไร จะเห็นชัดหรือไม่ชัดก็พิจารณาอยู่อย่างนั้นแหละ

เมื่อพิจารณาอันใดชัดเจนแจ่มแจ้งด้วยใจตนเองแล้วสิ่งอื่นนอกนี้จะมาปรากฏชัดในที่เดียวกัน”

ท่านอาจารย์มั่นกล่าวสั่งสอนตอนท้ายว่า

“อย่าให้จิตมันรวมเข้าเป็นภวังค์ได้”

๙. เรียนกัมมัฏฐานใหม่

ฟังคำสอนของท่านอาจารย์มั่นแล้ว ชาบซึ่งยิ่งนัก

อาจารย์เทศก์จึงตั้งจิตอธิษฐานว่า

“เอาละครวານี้เราจะเรียนกัมมัฏฐานใหม่ ผิดถูกเราจะทำตามท่านสอน ขอ
ให้ท่านเป็นผู้ดูและชี้ขาดแต่ผู้เดียว”

แล้วตั้งสติกำหนดพิจารณาภายใน โดยความเป็นอิสระ เป็นของน่าหมั่น
ไม่งาม เป็นเพียงธาตุสี่ประชุมกันอยู่ แล้วก่อให้เกิดทุกข์อยู่ตลอดเวลา

ท่านทำความเพียรอยู่ทั้งวันและคืน ตลอด ๖ เดือน โดยไม่รู้จัก
เมื่อยหน่าย จิตใจได้รับความสงบ เข้าใจสิ่งทั้งหลายตามเป็นจริงว่า

“ทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่ในโลกนี้เป็นเพียงสักแต่ความเป็นธาตุสี่เท่านั้น แต่คน
เราไปสมมติแล้วหลงสมมติตนเองต่างหาก มันจึงต้องยุ่งและเดือดร้อนด้วย
ประการทั้งปวง”

เมื่อเข้าใจถูกแล้ว ทำให้จิตใจหนักแน่นมั่นคงขึ้น ผิดกว่าแต่ก่อน จึง
เชื่อมั่นว่าตัวเองเดินถูกทางแล้ว

ปีนั้นเป็นปี พ.ศ. ๒๔๗๗ ที่ป่าเมี่ยง คอยแม่บั้งมีอากาศเย็นมาก หนาว
ขนาดที่มีมือถูกไม้บาด เลือดยังไม่ไหล ทุกคืนจึงต้องนอนคลุมไฟ เพื่อให้เกิดความ
อบอุ่นแก่ร่างกาย มิฉะนั้นอาจหนาวตายได้

ออกพรรษา อาจารย์มันลงมกที่บ้านทุ่งหมากข้าว อาจารย์เทศก์กับอาจารย์
อ่อนสียังอยู่ที่ป่าเมี่ยง

ต่อมาอาจารย์มันมีหนังสือแจ้งให้ลงไปหา

ระหว่างช่วยทำธุระให้ ๑๐ คืน รักสู้สึกว่าที่ตัวเองเคยพิจารณาอยู่ชัดเจน
แจ่มแจ้ง มันไม่มีใครจะชัดเจนเหมือนเดิมเสียแล้ว เพราะเห็นคนเป็นคนจริงๆ หลง
ไปตามสมมติเสียอีกแล้ว

เสร็จธุระแล้วจึงลาท่านออกเที่ยววิเวกกับอาจารย์แหวน สุจิตโธ โดยให้
อาจารย์อ่อนสียอยู่ปฏิบัติจากอาจารย์มันเพียงรูปเดียว

ทั้งสองท่านออกเดินทางไปสัก ๓๐๐ เส้นก็แวะเข้าป่าพักอยู่ตามโคนไม้

ตกกลางคืนได้ยินเสียงเลื่องร้องบนยอดเขา รู้สึกกลัวมากจึงระลึกถึงพุทธคุณ
จนเกิดความรู้สึกศรัทธาหลายอย่างที่ไม่เคยมีมาก่อนเลย

คิดวิปลาส

อาจารย์เทศก์และอาจารย์แหวนอยู่ฟังเสียงเลือที่นั่นสองคืน ก็มุ่งหน้าไป
ยังอำเภอพร้าว

พบอาจารย์สานแล้วพักอยู่กับท่านระยะหนึ่ง เพราะคิดถึงความวิเวก จึง
ลาท่านขึ้นไปบนภูเขามูเซอร์

อยู่ที่นั่น ๙ คืน โดยไม่ได้พูดจากับใคร เพราะคนละภาษาพูดกันไม่รู้เรื่อง
จึงได้นำเพ็ญเพียรอย่างเต็มที่

ขณะนั้นภาวนาอยู่ ท่านเกิดความรู้สึกขึ้นมาว่า

“พระพุทธเจ้าพระสงฆ์ไม่มี มีแต่พระธรรม เพราะพระพุทธเจ้า ก็คือ
พระสิทธิตะถะกุมารารู้พระธรรม จึงได้เป็นพระพุทธเจ้า แม้ตัวพระพุทธเจ้าเองก็
เป็นรูปธรรมนามธรรม พระสงฆ์ก็เช่นเดียวกัน ที่มาได้เป็นพระสงฆ์ทั้งที่เป็นอริยะ
และปุถุชนก็มาดำรงอยู่ในพระธรรมนี้ทั้งนั้น รูปร่างของท่านเหล่านั้น ก็เป็น

รูปธรรมนามธรรม ความเห็นอันนี้ถึงแนวแน่แล้วว่า ต้องเป็นอย่างนั้นแท้จริง”

ท่านบอกว่าความคิดอย่างนี้เป็นความวิปัสสนา คลาดเคลื่อนจากความ
เป็นจริง

เพราะ “เราได้ย้อนมาตรวจดูตามสมมติบัญญัติแล้ว เอ นี่มันไม่ตรงกันนี้
ความเห็นของเราสองแง่นี้ได้โต้กันอยู่หลายวันไม่ตกลง ดีที่เราไม่ยอมทิ้งสมมติ
บัญญัติ ถ้าหาไม่แล้ว ดูเหมือนจะสนุกใหญ่เหมือนกัน”

พอดีอาจารย์सानส่งคนมานิมนต์ให้ลงไปรับไทยทาน
ที่แรกไม่ยอมยกไป แต่มาคิดถึงบริวารผ้าสบงว่า ใช้มาสามปีแล้วเกรงจะไม่
คุ้มพรรษา จึงรับนิมนต์ท่าน

เมื่อลงจากดอยไปอำเภอพร้าว ก็ได้บริวารสมประสงค์ ทั้งความคิด
วิปัสสนาก็หายไปด้วย

ที่บ้านมุเซอร์

หลังจากตัดเย็บสบงและย้อมเสร็จแล้ว ในปี พ.ศ. ๒๔๗๖

อาจารย์เทศก็ได้เดินทางขึ้นไปทางบ้านนุพญา ถิ่นชาวเขาเผ่ามุเซอร์

“เมื่อเราไปถึงเขาพากันใจดีจัดเสนาสนะให้เราอยู่อย่างพร้อมใจกัน โอ้โฮ
เมืองต้น เรามืดหวังไปณัดทีเดียว

เรานึกว่าพูดไม่รู้ภาษากันคงไม่มีใครมายุ่งเกี่ยว ที่ไหนได้ขึ้นไปครั้งแรกพัก
บ้านร้างเขาไม่เคยเห็นพระพุทธรูป ทั้งเด็กเล็กหนุ่มแก่พากันมายืนมองดูเรา จากไกล
จนใกล้ เข้าชิดขนาดจะเหยียบเท้าเราเลย มิ่งไปกุมมา จากเที่ยงถึงราวย่ำสี่โมงเย็น
จากยืนลงนั่ง จากนั่งลงนอน

ความสกปรกเหม็นสาบไม่ทราบว่าจะไรต่ออะไรทำเอาเราเป็นลมมืดหน้า
แทบตาย เขาทำทางให้เดินจงกรม พอเราออกเดินเท่านั้นแหละ แม่เอี้ยพากันกรู
ตามเป็นทางยาวเหยียดสุดทาง

เราทนมั้ไหวกลับมานั่งลง เขายังพากันเดินเป็นกลุ่มสนทนากันอยู่เลย ทีหลังทำ
ความเข้าใจกันกับหัวหน้าเขา (ปุพฺพญาเท่ากับก้านั้น) ว่า ไม่ควรเดินตามท่าน หาก
ต้องการบุญ เมื่อเห็นท่านเดินอยู่เราต้องพากันบี๊ (ประนมมือ) ก็ได้บุญดอก

คราวนี้เมื่อเห็นเราออกเดินจงกรมทีไร พากันมาบี๊เป็นแถวๆ ผู้ที่ยังไม่มากก็
ไปเรียกกันมาเป็นกลุ่มๆ คิดดูแล้วก็น่าสงสารคนบ้านป่าไกลความเจริญแต่ชื่อเสียง
สุจริต ไม่มีใครไปอบรมเขาเป็นลิบๆ หากไม่มีคดีอุกฉกรรจ์แล้ว เจ้านายก็ไม่ขึ้นไป
ไปให้เขาเห็นหน้าเลย"

พวกเขาปกครองกันเอง เชื่อถือหัวหน้าเผ่าเคร่งครัดมาก

ส่วนใหญ่พวกเขากินมันแทนข้าว เพราะทำไร่อะไรก็ได้ไม่ผล (ในตอนนั้น)
เห็นแล้วน่าสงสาร

พอตีอาจารย์เทศก์ชอบมันต้มอยู่แล้ว จึงบอกเขาว่าเราชอบมันต้ม ถ้าไม่
ชอบละก็ ไม่มาดอก

พวกเขาดีใจ จึงพากันไปซูดมันมาต้ม

รุ่งขึ้นนำมาใส่บาตรจนเต็ม ใส่บาตรแล้วก็พากันหัวเราะชอบใจกันใหญ่

ชาวเขากลัวว่าอาจารย์เทศก์จะไม่ฉันทจริง จึงตามมาดูถึงที่ อาจารย์เทศก์จึง
ฉันทมันต้มให้เห็นกับตา

ปีนั้นปลูกข้าวไม่ได้ดี เพราะฝนไม่มี ต้นข้าวเหี่ยวแห้งกันไปหมด

อีก ๑๐ วันจะเข้าพรรษา "เขาพากันจัดเสนาสนะให้เราอยู่เสริงเรียบร้อย
ฝนตกลงมาอย่างน่าอัศจรรย์ เขาพากันดีใจอย่างล้นพ้นว่าเป็นเพราะบุญของเขาที่
ทำวัดให้เราอยู่ ข้าวได้เขียวขจีมาทันหูกันตา ปีนั้นเขาทำไรก็ได้ข้าวมากจนเหลือ
บริโภค บางคนจนได้ขายก็มี"

แต่ไหนแต่ไรมา หากพระไปจำพรรษาอยู่กับพวกมูเซอร์มิได้ อาจารย์เทศก์
บอกว่า "เราอาจเป็นพระองค์แรกในเมืองไทยก็ได้ ที่ได้ไปจำพรรษาอยู่ด้วยมูเซอร์"

ชีวิตเหมือนดอกบัวบูชาพระ

ตอนที่อาจารย์เทศก์จำพรรษาอยู่กับชาวเขามูเซอร์นั้นท่าน มีอายุ ๓๕ ปี
เท่ากับเมื่อคราวพระสิทธัตถะบำเพ็ญเพียรจนตรัสรู้ เมื่อครั้งกระโน้น

ท่านจึงบำเพ็ญภาวนาเพื่อบุชาการตรัสรู้ของพระพุทธองค์ว่า

"แม้ชีวิตของเราจะแตกดับเพราะการภาวนา เราก็จะยอมทุกๆ วิถีทาง
ชีวิตนี้ของเราขอให้เหมือนดอกบัวบูชาพระฉะนั้นเกิด"

ปฏิบัติธรรมตลอดพรรษา แต่ก็ไม่ก้าวหน้า จึงใช้วิธิรมาตนเอง ด้วย
การอดอาหารถึง ๕ วัน

ปฏิบัติการของท่านอาจารย์เทศก์ ทำเอาพวกชาวเขามูเซอร์ตระหนก
ตกใจไปตามๆ กัน เพราะพวกเขาไม่เคยเห็น จึงพากันมาขออ้อน ให้ฉันอาหารต่อ
ไปเกิด แต่อาจารย์เทศก์ยืนยันปฏิธานของตนจนครบ ๕ วัน

ระหว่างอดอาหาร ชาวเขามูเซอร์เวียนกันมาเฝ้าดู

“ถ้าเราปิดประตูทำความเพียรอยู่ในห้อง เขาจะมาเรียกให้เราชานตอบ
เมื่อเห็นเราชานตอบแล้ว เขาก็กลับไป”

ท่านได้กล่าวถึงการอดอาหารว่า

“แท้จริงการอดอาหารมิใช่ทางให้ตรัสรู้ พระพุทธเจ้าของเราได้ทรงบำเพ็ญ
มาแล้ว บอกว่าเป็นอิตถกิลมถานุโยค แม้ครูบาอาจารย์ของเราทุกๆ ท่านก็บอกเรา
เช่นนั้นเหมือนกัน ตัวเราเองก็เคยได้กระทำมาแล้ว มันเป็นเพียงเครื่องทรมาณกาย
เท่านั้น หาได้เกิดปัญญาฉลาดค้นคว้าในธรรมให้ฉลาดเฉียบแหลมอะไรไม่ แต่
นี่เราทำเพื่อทดสอบกำลังใจของตนเองดูว่า ความอასัยในชีวิตกับความเชื่อมั่นใน
คุณธรรมที่เราเห็นแล้ว อะไรจะมีน้ำหนักกว่ากัน เมื่อเราได้ความจริงด้วยใจตนเอง
แล้ว เราก็กลับฉันอาหารตามเคย แต่เราไม่ฉันข้าว ฉันแต่หัวมันหัวเผือกนี่ ฉันอยู่
๔-๕ วันแล้วจึงฉันข้าว ชาวมุเซอร์เห็นเรากลับฉันอาหารแล้วเขาพากันดีใจ

ในพรรษานั้น การภาวนาของท่านได้ผลพอใจมาก

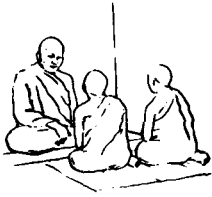
มุเซอร์อาลัย

อาจารย์เทสก์ปฏิบัติธรรมอยู่กับชาวมุเซอร์ ๑ พรรษา ออกพรรษาแล้ว
อำลาญาติโยม

พวกเขาไม่อยากให้จากไป เขาบอกว่า

“ตุ้เจ้า (ท่าน) มาอยู่ด้วยดีมาก ข้าวไร่อุดมได้มากเหลือเกิน บางคนจน
ได้ขาย วัว ควาย (เขาเลี้ยงไว้ไม่ได้ใช้งาน) ที่ไม่เคยได้ขายก็ได้ขาย (ปกติเขา
เลี้ยงหมูขายเป็นรายได้ประจำครอบครัว) พริกแห้งเป็นรายได้ประเภทหนึ่ง นอกนี้
แล้วไม่มีรายได้อะไรเลย เงินทองเราก็เก็บไว้ได้เหลือใช้ ตุ้เจ้ามาสอนไม่ให้เราเล่น
ไฟ-แก้ว-เบียร์ เราก็ไม่เล่น เมื่อก่อนมีพวกกะเหรี่ยง (ชาวเมือ) เขามาหลอกให้เราเล่น
บัดนี้เราฟังคำตุ้เจ้าสอน เราไม่เล่นแล้ว”

ตอนจะลาจากกัน หัวหน้าเผ่าได้นำผ้าขาวหนึ่งพับมาทอดผ้าป่าเรา
ชาวเขาอาลัยนัก พวกนี้ร้องไห้ บอกให้เรา กลับมาอีก

อาจารย์เทศก์ไม่แน่ใจว่าจะได้กลับมาใหม่หรือไม่ จึงบอกเขาว่า
“ให้ไปหาอาจารย์ดูก่อน บางทีอาจได้กลับมาอีก”

เมื่อไปพบอาจารย์มัน ได้เล่าเรื่องราวให้ท่านฟัง อาจารย์มันฟังแล้วชอบใจ
จึงชวนให้กลับไปอีก รวมเป็น ๓ รูป คือ อาจารย์มัน อาจารย์เทศก์ และอาจารย์
อ่อนลี

แต่อาจารย์อ่อนลียังป่วยอยู่ จึงให้รออยู่ก่อน

๑๐. ธรรมทายาทผู้ถ่อมตน

การกลับไปครั้งนี้ ชาวเขาเผ่ามูเซอร์ดีใจมาก แต่ก็ทำให้อาจารย์เทศก์ลำบากใจไปเหมือนกัน เพราะพวกเขาให้ความสนิสนมกับอาจารย์เทศก์มากกว่าอาจารย์มัน

ในคราวนี้ อาจารย์เทศก์ได้ทำความเพียรดีมาก เพราะนอกจากมีอุบายของตนเองแล้ว ยังอาศัยอุบายของอาจารย์มันช่วยอีกแรง

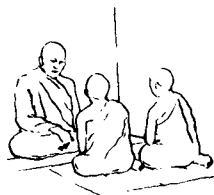
เมื่อใกล้เข้าพรรษา ท่านอาจารย์มันสั่งให้อาจารย์เทศก์ไปรับอาจารย์อ่อนลี อาจารย์เทศก์ใช้เวลาเดินทาง ๕ คืน ๕ วัน หึ่งไปและกลับ

ระหว่างนั้นอาจารย์มันอยู่เพียงลำพังผู้เดียว

ท่านได้นำเพ็ญเพียรอย่างแรงกล้า จนอาพาธที่ท่านเป็นอยู่หายไปเป็นปลิด

หึ่ง

ในพรรษานี้อาจารย์ทั้งสามได้ปฏิบัติธรรมกันอย่างเต็มที่ “ใครมีอะไร

เกิดขึ้น เกือบจะเรียกได้ว่ารู้ด้วยกันทั้งนั้น”

“พระราชนิพนธ์ท่านอาจารย์ได้พยากรณ์อายุของท่านอย่างถูกต้อง บางครั้งท่านก็พยากรณ์ลูกศิษย์ของท่านองค์นั้นบ้าง องค์นี้บ้างต่างๆ นานา ตามนิมิตและความรู้อันเกิดเองเป็นเองในภาวนาของท่าน แต่แล้วก็บอกว่าย่าได้หลงเชื่อทั้งหมดอาจผิดได้

สำหรับเรานั้นตั้งตัวเป็นกลางเฉยๆ เพราะเรื่องเหล่านั้นเป็นเรื่องของแต่ละบุคคลไม่เหมือนกัน เรื่องนั้นมีจุดประสงค์ของผู้กระทำความเพียรภาวนาอย่างแท้จริง จุดประสงค์แท้จริง คือการกำจัดกิเลสให้หมดสิ้นไปโดยไม่มีเหลือต่างหาก”

อาจารย์มันได้อบรมด้วยอุบายต่างๆ มากมาย อย่างไม่เคยเห็นมาก่อน

“เราก็ได้ทำตามแลทำตามถูกต้องตามอุบายนั้นๆ ของท่านทุกประการ จนท่านออกอุทานเปรยๆ ว่าท่านเทศน์นี้ใจร้อน แล้วท่านแสดงนิสสัยตามความจริงของท่านออกมาตรงๆ เลย นับว่าเป็นโชคคติของเราที่ได้อาจารย์ผู้อบรมเช่นนั้นให้แก่เรา”

อาจารย์เทศน์ได้กล่าวถึงการอบรมศิษย์อย่างท่านว่า คงจะหาโอกาสได้น้อย เพราะบุคคล สถานที่ และโอกาสไม่เอื้ออำนวยสักเท่าไร

“ถึงแม้ท่านจะอำนวยให้เราอยู่ในฐานะธรรมทายาท เราก็ไม่เคยจะลืมนิ้วและยอมรับเลย เราถือเสียว่าความจริงมันก็อยู่แค่ความจริงนั้นแหละหาพินความจริงไม่ได้ไม่”

ถึงอาจารย์มันทำนายไว้ล่วงหน้าว่า

“ท่านเทศน์จะเป็นหลักสืบแทนครูบาอาจารย์ต่อมา”

อาจารย์เทศน์ไม่ได้รู้สึกยินดีด้วย เพราะท่านรู้สึกถ่อมตน ไม่เยอหยิ่งรู้จักประมาณตน

พระดีก็อย่างนี้แหละครับ

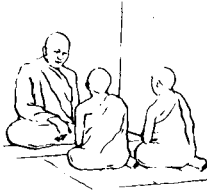
ผีตอเหลือง

ในพรรษานี้ อาจารย์เทศก็ได้เคยพบกับคนป่า ที่เรียกกันว่า "ผีตอเหลือง" เขาเข้ามาหา ท่านจึงสัมภาษณ์เขาหลายเรื่อง

อาจารย์บอกว่า พวกเขาไม่ชอบให้ใครเรียกเขาอย่างนั้นเลย เพราะพวกเขาก็กลัวผีเหมือนกัน เรียกเขาว่า "คนป่า" จะดีกว่า

อาจารย์เล่าถึงเรื่องราวของคนป่า (ผีตอเหลือง) ว่า

"คนเผ่านี้เป็นคนไทยเดิม เท่าที่เคยสนทนากับชาวเมืองยอง เมืองรวง ซึ่งอยู่เหนือเชียงตุงขึ้นไปสำเนียงคำพูดภาษาเหมือนกัน ที่อพยพลงมาทำมาหากินอยู่เชียงใหม่ด้วยการจักสาน (ทำขันโตกขันพาน) เรียกว่าขันเงิน (คือฝีมือของคนเผ่าเงินนั่นเอง) เรื่องของคนป่าเผ่านี้แต่เดิมเขาบอกว่ามีราว ๖๐ คน มาภายหลังเกิดไข้ทรพิษตาย เดี่ยวนี้มีหญิงชายรวมกันราว ๓๐ คน พอจะสรุปเรื่องของเขาดังนี้

ความเป็นอยู่ ไม่มีหลักแหล่ง ตัดไม้เล็กๆ ลักแต่ว่าเป็นเสาปักแล้วเอากิ่งไม้ใบไม้อะไรไปคลุมพอนอนบังน้ำฝนน้ำค้างเล็กๆ น้อยๆ บางทีก็นอนตามถ้ำเพิงหินหรือใต้ต้นไม้โคนต้นไม้ ลักแต่พอบังๆ ผ่ารุ่งหม่ไม่มี ที่ไปขอมาได้ไว้ปกปิดกายในเวลาเข้าไปในหมู่บ้าน อยู่เป็นกลุ่มๆ กัน กลัวผีกลัวเสือเหมือนกัน ที่อยู่เขาในขณะที่เขาอาศัยอยู่ไม่ค่อยมีคนไปเห็น หากบังเอิญมีคนไปเห็นเข้า ผู้หญิงจะต้องวิ่งหนี ถ้าวิ่งไม่ทันก็ล้มตัวนอนกลิ้งไป ถ้ามีผู้ชายจะต้องออกมาต่อสู้ด้วยอาวุธหอก (เข้าใจว่าเนื่องจากผู้หญิงไม่มีผ้าห่มตัวนั่นเอง) เขาถือกันว่าผู้หญิงเห็นผู้อื่นนอกจากหมู่ของเขาแล้วเป็นเคราะห์ร้ายเสียกินตาย อยู่ที่ไหนถ้าอาหารอุดมสมบูรณ์ก็อยู่ได้นาน อาหารหมดก็อพยพกันไปอยู่ที่อื่น เขาจึงเรียกชื่อนี้ผิดว่า ผีตองเหลืองคือพอไปไม้เครื่องมุงเหี่ยวแห้งเหลืองก็หนีไป

อาหารการกิน อยู่ได้ด้วยเนื้อสัตว์และหัวมัน ป่า รวงผึ้งน้ำผึ้งสัตว์บางชนิดเขาไม่รับประทาน เช่น งู เป็นต้น แล้วก็กินสุกจี๋เผาแล้วจึงกิน กินแต่กับ ไม่มีข้าวและข้าวสาลีเป็นหลักอย่างพวกคนธรรมดา ถ้าเป็นน้ำผึ้งจะเอามาคลุกกับไม้ผุหรือดิน เพื่อให้มีเนื้อมากๆ แล้วจึงจะกิน ไฟใช้เหล็กตีกับหิน (ที่เรียกเหล็กไฟพราน) หรือมีดนั้นก็ใช้ไม้สีกิน เขาไม่ขีดกลองให้กึกกัว เพราะเวลาขีดมันพู่

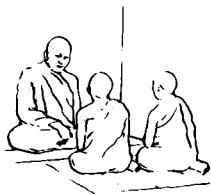
วิธีล่าสัตว์ ล่าด้วยหอกปายน้ำยาพิษ (ยางนอง) เมื่อเห็นรอยสัตว์ก็จะค่อยๆ ย่องตามไป พอเห็นสัตว์นอนกลางวันเข้าใกล้แล้วก็จะพุ่งหอกใส่เลย ถ้าเห็นสัตว์กำลังหากินอยู่ก็จะค่อยๆ หาทักบัง แอบเข้าไปให้ใกล้เท่าที่จะใกล้ได้ แล้วพุ่งหอกขึ้นบนอากาศให้ตกใส่เอง เขาบอกว่าระยะไกลราว ๒๐-๓๐ เมตร ก็ได้กิน หากหอกเข้าลึกถึง ๑ นิ้วพุดแล้ว เนื้อสัตว์เป็นพิษกินไม่ได้ เข้าตื้นกว่านั้นกินได้ เขาเคยเอามาให้เราเนื้ออย่าง همینเขียวควันไฟมาก เขาเอามาวางไว้คาบนต้นไม้ไกลขนาด ๑๐ เมตร همینเขียวตลอดคืนแทบนอนไม่หลับท่านอาจารย์บอกให้มุเซอร์เอาไปต้มดู แหมเป็นดินเกือบครึ่งหนึ่ง ฉ้นไม้ได้เลย

ชนบธรรมนิยมประเพณี อยู่ป่าเป็นพื้น โดยไม่ยอมออกมาให้คนเห็น โดยมากหากจะออกมาก็จะมาขอผ้าขอข้าวแลเกลือแลเหล็กไปทำเหล็กไฟ คนเผ่านี้ บรรพบุรุษเดิมเขาเข้าใจว่าคงจะหนีเจ้าหนีนายเข้าป่ามานานแล้ว ดังจะเห็นได้จาก ประเพณีเขาที่ว่าห้ามเดินผ่านที่เตียนโล่ง และที่ซึ่งเขาปลูกฝัง ไม่ว่าจะอะไรทั้งหมด แม้แต่ของปลูกในไร่ หรือไร่ที่ได้ปลูกพืชลงแล้ว พวกเขาเหล่านี้จะไม่เดินเข้าไป กล้ากรายเลย ไร่จะกว้าง ทางแสนจะกันดาร เขาก็จะต้งวัน ทั้งๆ ที่ไม่มีใคร ห้ามเขา นี่แสดงถึงคนเก่าเฒ่าแก่เขาจะหลอกลวงไม่ให้ออกไปในที่โล่ง กลัวคนจะ เห็นเอานั่นเอง และที่ว่าผู้หญิงคนเข้าแล้วจะต้องถูกเลือกกินก็เหมือนกัน การเข้ามา ขอกินข้าวหรือข้าวสาลี หัวเผือกมันต่างๆ เขากินจนหมดไม่มีเหลือ เราได้บอกให้ เขาเอาไปปันผู้หญิงกินบ้าง เขากลับตอบว่า ไม่ได้ เขาได้กินแล้วมันจะติดรสเคยตัว เมื่อเขาเข้ามาอยู่ในสังคมคนมุเซอร์ ดูท่าทีของเขาเหล่านั้นแสดงอาการกลัวคน แปลกหน้าโดยเฉพาะคือกลัวเจ้านายนั่นเอง เดินไปซ้าๆ มีการสำรวจระมัดระวังตัว อยู่ตลอดเวลาอย่างน่าสังสาร เวลาเข้าป่าจะคล่องตัว เรามองตามแทบไม่ทัน เห็น แต่ไปไม่ปลิวกับเสียงควคากๆ เท่านั้นเอง

การสมรส หญิงชายต่างมีอิสระในตัวของตัวเอง เช่น ธรรมดาสามีญของคนทั่วไป ต่อเมื่อชายใดมีโชคลาภร่ำรวยได้เนื้อได้อาหารมา หญิงใดชอบรักก็จะไปนอนเป็นคู่เคียงด้วย ส่วนจะแบ่งกันอย่างไรเราลืมหามเขา การเลี้ยงลูกจะเป็นภาระของผู้หญิงแต่ฝ่ายเดียว”

“เห็นเขาแล้ว คิดสังสาร เพราะเขาเป็นคนเผ่าไทยเดียวกับเรา พูตรู้เรื่องกันทุกๆ คำ รูปร่างหน้าตาก็เหมือนกันกับพวกเราทั้งสิ้นทุกอย่าง”

สังสารแล้วอยากช่วยให้เขามีอาชีพเป็นหลักแหล่ง จะได้ไม่เดือดร้อน

อีสานกับเหนือ

ขณะจำพรรษาอยู่บนคอยสูงของชาวเขาเผ่ามูเซอร์

วันหนึ่ง อาจารย์มันได้ปรารภถึงการตั้งสำนักทางเชียงใหม่ได้บอกให้
อาจารย์เทศ์ลองพิจารณาดู

อาจารย์เทศ์แม้จะตั้งใจที่ท่านรับจะเอาภาระของหมู่คณะอีก แต่เพื่อคิด
ทบทวนเปรียบเทียบระหว่างภาคเหนือกับอีสานแล้ว จึงแสดงความคิดเห็นว่า คน
ภาคอีสานเหมาะสมควรแก่การปฏิบัติธรรมมากกว่าภาคอื่น ยิ่งเป็นภาคเหนือ
ด้วยแล้ว ยิ่งได้ผลน้อย ได้ชี้ให้ท่านเห็นว่า

“ดูแต่ท่านอาจารย์มาอยู่ทางนี้ได้ ๗-๘ ปี แล้ว มีใครบ้างที่ออกปฏิบัติตาม
หมู่ที่ตามๆ ท่านอาจารย์มาแล้วล้วนแต่ลูกศิษย์เก่าคณาอีสานทั้งนั้น บัดนี้คนทาง
ภาคอีสานไม่ว่าพระและฆราวาสมีเจ้าคุณธรรมเจดีย์เป็นต้น ต่างก็พากันบนถึงท่าน
อาจารย์ กระผมมานี้ทุกคนร้องขอให้กระผมอาราธนาให้ท่านอาจารย์กลับทั้งนั้น

ส่วนการจะกลับทางไหนเขายอมยินดีรับภาระทั้งหมด ขอให้กระผมบอกข่าวเขาก็แล้วกัน”

ท่านอาจารย์มั่นเริ่มเห็นด้วย จึงกล่าวว่า

“ภูเขาทางอำเภอหนาเกวว่าน่าอยู่น่าสบายมาก ท่านชอบภูเขาเช่นนี้ พวกเราพากันไปอยู่ทางโน้นเถอะ แต่ว่าท่านต้องเป็นนายประตูให้ผมนะ หากใครมาหาถ้าท่านเห็นไม่สมควรขออย่าได้ปล่อยให้เข้ามาหาผม”

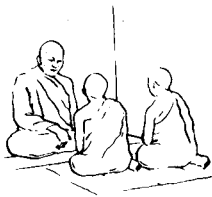
ออกพรรษาแล้ว อาจารย์มั่นได้ลงไปทางดอยแม่บึง อำเภอพร้าวอีก ส่วนอาจารย์เทศก์กับอาจารย์อ่อนลีได้ขออนุญาตท่านอยู่ประกอบความเพียรในที่เดิมต่อไป

ไม่กี่วัน อาจารย์มั่นก็ได้พาอาจารย์सान อาจารย์แหวน และอาจารย์ขาว ขึ้นสู่ดอยมุเซอร์อีกครั้ง

มาครั้งนี้ ท่านอาจารย์มั่นยังได้ปรารถนาที่จะตั้งสำนักรับหมู่คณะอีก อาจารย์เทศก์จึงยินยอมไม่เห็นด้วย แต่ถ้าอาจารย์มั่นเอาจริง ๓ ปีให้หลังท่านจะมาช่วย

อยู่ที่นั่นเพียง ๒ คืน อาจารย์सान อาจารย์แหวน และอาจารย์ขาว ก็กลับไปอำเภอพร้าว ส่วนอาจารย์มั่นไปอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

สำหรับอาจารย์เทศก์กับอาจารย์อ่อนลี ยังอยู่ที่เดิม เพียรพยายามบำเพ็ญสมณธรรมอย่างเต็มกำลัง

กิเลสใต้สำนึก

ขณะอาจารย์เทศก์กับอาจารย์อ่อนสีบำเพ็ญเพียรอยู่กัน ๒ รูปนั้น ท่านได้แยกกันอยู่คนละแห่ง โดยอาจารย์อ่อนสีอยู่ที่เดิม ส่วนอาจารย์เทศก์อยู่ที่ภูเขาลูกหนึ่ง

ที่ที่ท่านอาจารย์เทศก์ได้ต่อสู้กับกิเลสใต้สำนึก (อนุสัยกิเลส) ซึ่งเมื่อพูดไปแล้วก็เป็นการขายชู้หน้าตนเอง “แต่กิเลสมันยังขายชู้หน้าตัวมันเองเสียยิ่งกว่าเราเสียอีก”

ท่านจึงเล่าเรื่องนี้ให้ฟังโดยละเอียด

“เมื่อเราแยกจากท่านอ่อนสีไปอยู่องค์เดียวแล้ว คินวันหนึ่งเสื่อรองเรากลับเสียงเสื่อจนตัวสั่นสะท้านนอนไม่ได้ ภาวนาไม่ลงเลย ผู้คนก็ช่วยไล่ขนาดยิงปืนชู่เอาดุ้นพินติดไฟแดงโรยอยู่นั้นแหละขว้างใส่แล้วมันก็หนีไปครู่หนึ่งแล้วก็กลับมาอีก

บางทีตื่นเข้ามาเขาออกไปทำงาน เห็นนั่งตงโหมงดักหน้าอยู่แล้วก็มี เขาเห็น

แล้วก็พากันวิ่งหนี แต่มันก็ไม่เห็นทำอะไรใคร

เรานั่งภาวนาอย่างไร ๆ ก็ไม่รวมลงได้ แต่เราก็ทำได้อัตโนมัติว่ามันกลัวเสียงหรือเปียกโชกหมดทั้งตัว เอ๊ะนี่อะไรนะ ทนหนาวทำไมจึงมีเหงื่อ ลองเอาผ้าห่มออกดูก็ยังสั่นเทาอยู่

เมื่อภาวนาไม่ลงแล้ว มันเหนื่อยมากนึกว่าเอนหลังลงนอนพักเอาแรงสักหน่อยก่อน แล้วจึงจะลุกขึ้นมาภาวนากันใหม่ ขณะนั้นเองพอดีได้ยินเสียงเล็กร้องขึ้น เลยสั่นสะบัดกันใหญ่เหมือนกับเป็นไขจับสั่น

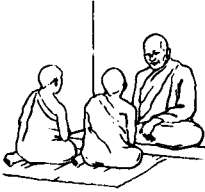
จึงได้รู้ว่านี่มันกลัวเสียงเล็กร้องอย่างไรเล่า เราได้ลุกขึ้นตั้งสติกำหนดจิตให้อยู่หนึ่งในอารมณ์เดียวอมสละชีวิต ว่า เรายอมสละความตายแล้วมิใช่หรือ จึงได้มาอยู่ ณ ที่นี้ เสือกกับคนก็ก่อนธาตุ ๔ เหมือนกันมิใช่หรือตายแล้วก็มีสภาพเช่นเดียวกันแล้วใครกินใคร ใครเป็นผู้ตายและใครเป็นผู้ไม่ตาย

เมื่อยอมสละพิจารณาด้วยความกล้าหาญเด็ดเดี่ยวอยู่นั้น เสียงเล็กร้องก็ไม่ได้ยิน ภายหลังเมื่อได้ยินเสียงมัน ใจก็เฉยๆ เห็นเป็นลมกระทบวัตถุอันหนึ่งแล้วมันเกิดเสียงออกมาเท่านั้น”

อาจารย์เทศน์บอกว่าท่านมีนิสัยซัดใจมาตั้งแต่เด็กเป็นทุนอยู่แล้ว พอได้ยินเสียงเล็กร้องเข้า จึงทำให้กลัวโดยไม่รู้ตัว ความกล้าซึ้นมาอย่างง่ายดาย

ท่านบอกว่า “กิเลสนิสัยที่นอนจมอยู่ในห้วงลึกของดวงใจ จึงยากที่จะละได้ ถ้าหากไม่ยอมสละความยึดถืออุปาทานในสังขารอันไร้สาระ แลกเอาอมตรสที่ปรากฏอยู่เฉพาะกับใจแล้วก็จะเอาชนะกิเลสไม่ได้เลย แม้พระสารีบุตรอัครสาวกผู้ถึงพระอรหันต์แล้วก็ได้แต่ทว่าสนานิสัยยังละไม่ได้เลย ไม่เหมือนกับพระสัมมาสัมพุทธเจ้า”

ระหว่างระดมความเพียรอย่างกล้าหาญอยู่นั้น ภาพนิมิตอันหนึ่งได้เกิดขึ้น ท่านได้นำมาเล่า เพื่อเป็นการประจานขายชีหน้ากิเลส ซึ่งบางทีอาจจะเป็นประโยชน์

แก่ผู้อื่นบ้าง

“ภาพนั้นปรากฏเป็นหญิงวัยกลางคนซึ่งเมื่อปรากฏขึ้นเราก็จำได้ชัดเจน เพราะเมื่อราว ๕-๖ ปีล่วงมาแล้ว เราได้เห็นเขาแล้วเขาก็ได้ปฏิบัติเราด้วยเจตนา ศรัทธาอันจริงใจ”

เรานึกว่าเขาเป็นคนดีมีศีลธรรมสุภาพเรียบร้อยน่าคบ สมเป็นอุบาสิกาใน พุทธศาสนาโดยแท้ ส่วนรูปร่างเราก็เห็นว่าเป็นธรรมดาอย่างสามัญชนหญิงทั่วไป

จากนั้นแล้วเราก็ไม่นึกคิดอะไรอีก นอกจากจะระลึกถึงอุปการคุณของเขา ตามวิสัยของพระผู้มีชีวิตเนื่องด้วยคนอื่น ขณะที่ปรากฏภาพของเขามานั่งแอบสนิท เคียงข้างชาวอยู่นั้น ภายในใจของเราในขณะนั้น มันให้รู้สึกว่าเป็นกันเองนี่กระไร ทั้งตัวเราและตัวเขาดูเหมือนกันว่า เคยได้อยู่กินร่วมกันมานานเป็นสิบๆ ปี แต่หา ได้มีความใคร่กำหนดอะไรไม

เราตกใจออกจากภาวณาแล้วตรวจดูจิตของตนก็ไม่มีสัญญาอารมณ์ในเรื่อง นั้น แล้วก็ลืมไม่เคยนึกถึงเลยตั้ง ๕-๖ ปีมาแล้ว ทำไมถึงมาเป็นเช่นนี้ได้”

พิจารณาต่อไป ก็รู้เรื่องของกามกิเลสานุสัย “ที่มันจมดิ่งอยู่ในกันทะเล็ กจนเหลือวิสัยของผู้ประมาทแล้วจะตามจับตัวมันได้

ท่านกล่าวเป็นคติสอนไว้ว่า

“ผู้มีปัญญาแต่ขาดศรัทธาความเพียรแลความอดทนกล้าหาญ ก็ไม่สามารถจะค้นคว้าจับเอาตัวของมันออกมาประจันหน้าได้

ผู้มีศรัทธา มีความเพียรกล้าหาญแต่ขาดปัญญา ก็ไม่สามารถจะประหาร มันได้เหมือนกัน

ผู้มีศรัทธา มีความเพียรด้วย และมีความอดทน กล้าหาญ ประกอบด้วย ปัญญา ประกอบความเพียร รักษาความดีนั้นๆ ไว้ติดต่อกันอย่าให้ขาด นั้นแลจึง สามารถขจัดกิเลสานุสัยให้หมดสิ้นไปได้”

อาจารย์เทศก์พิจารณาต่อไปว่า

“นักภวานาผู้ได้มานั่งทั้งหลายกามกิเลสมันลวงให้ตกหลุมลึงด้วยเหตุ
 นี้เองกล่าวคือ เมื่อปรากฏภาพนิมิตดังกล่าวก็เลยถือเอาเป็นจริงเป็นจังว่า เคยเป็น
 บุปผะเสนหาสันนิวาสแต่ชาติก่อน แล้วก็เกิดความเอ็นดูสงสารกำหนดรักใคร่เป็น
 ไปตามสายของมัน

จนกระทั่งเสาะแสวงหาภาพนั้น แล้วก็เสาะความจริงในสิ่งที่ไม่น่าเล่าสู่กัน
 ฟัง

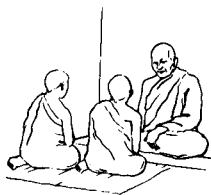
ไฟฟ้าสายคู่ไฟมันดินอยู่แล้ว แม่โลหะของแข็งเมื่อเข้าใกล้กันแล้วไหนจะ
 ทนอยู่ได้ จำจะต้องดึงดูดสัมพันธ์ให้เข้าหากันจนได้

เรื่องในท่านองนี้ นักภวานาโดยเฉพะพระ บางทีถึงขนาดเป็นคณาจารย์
 ก็เคยตกหลุมทะเลลึกมากต่อมากแล้ว เมื่อเห็นภาพปรากฏเช่นนั้นแทนที่จะกลัว
 เห็นเป็นภัยอันตรายอันน่ากลัว แล้วจับเอาอาวุธลุกขึ้นต่อสู้เพื่อชิงชัย กลับไป
 สวามิภักดิ์ซัดศึกอย่างน่าเสียดาย

พระพุทธเจ้าทรงตรัสว่า มนุษย์และสัตว์ทั้งหลายที่เกิดมาในโลกนี้ล้วน
 แล้วแต่ได้เกิดเป็นพ่อเป็นแม่เป็นที่ เป็นน้องหรือเป็นพี่เป็นเมีย แลเป็นญาติซึ่งกัน
 และกันทั้งนั้น ไม่ชาติใดก็ชาติหนึ่ง บางทีเนื้อไก่และสุกรที่เรบริโภคนี้อาจเป็นเนื้อ
 บิดามารดาของเราก็ได้ เพราะคนเรายังมีกิเลสอยู่ ย่อมตายแล้วเกิดตายแล้วเกิด
 อีกนับชาติไม่ถ้วน นับประสาอะไร เมื่อมาเห็นภาพปรากฏยั่วยุเพียงครั้งเดียวแล้ว
 ตามมันไป”

มาถึงตรงนี้ ท่านอาจารย์มีเรื่องมาเล่าให้ฟังอีก

“คือมีหญิงสาวสวยคนหนึ่งซึ่งเขาและญาติพ่อแม่ก็เคารพนับถือเรา
 มาก และเราก็ได้สงเคราะห์ด้วยการอุปการบรมศีลธรรม โดยเฉพาะก็อยากให้เห็น
 โทษในภาวะเป็นหญิงแล้วรักษาพรหมจรรย์ให้ตลอดชีวิตสมตามเจตนาของเรา

แต่เหตุการณ์หาได้เป็นอย่างนั้นไม่ เขากลับยอมทำความชั่วเสียตัว
เมื่อมารู้สึกแล้วเสียใจร้องไห้ เราบังเอิญไปรู้เรื่องนั้นเข้า แล้วเกิดความ
เบื่อหน่ายอย่างยิ่งในความใจเบาของหญิง

จากนั้นมาตัวเขาเองทั้งเคารพและละอายเรามาก เราได้แต่คิดว่าอะไร
หนอๆ ทำไมจึงได้เป็นไปถึงเพียงนั้น มองดูตัวเขาแล้วดูเหมือนเป็นคนแต่ร่าง ส่วน
ใจเป็นสัตว์ดิรัจฉานไปเลย”

อาจารย์คิดถึงเรื่องนี้ที่ไร ทำให้เบื่อหน่ายผู้หญิงขึ้นมาที่นั้น

ท่านมองเห็นโทษของกามว่า “มันร้ายกาจถึงเพียงนี้ เมื่อมันเกิดขึ้นใน
สันดานของใครวันพระอรหันต์และสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว ไม่ว่าผู้นั้นจะมีศีลธรรม
หรือเป็นอันธพาล

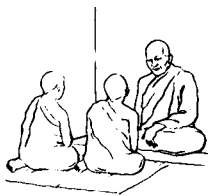
แม้แต่ท่านผู้ได้ฉานสมาบัติแล้วก็ตาม มันจะต้องใช้อ่านาจฆ่าเอาเป็น
เหยื่อของมันฝ่ายเดียว โดยปราศจากเมตตาปราณีเอาเสียเลย เหมือนเสือตะครุบ
ลูกสุนัขอันไม่มีทางต่อสู้กันอย่างใจเย็น

แล้วทำให้เอ็นดูผู้หญิงคนนั้นว่า แท้จริงตัวเขาเองก็ยังตั้งใจหวังดีต่อความ
ดีอยู่ แต่ตัวกามก็เลศนินลิ้มมันร้ายกาจมาก ใช้อ่านาจฆ่าไม่เลือกหน้าใคร

จึงนำตำหนิตัวกามอย่างยิ่งแลไม่นำให้อภัยในที่ใดๆ ทั้งนั้น แล้วเกิด
สงสารผู้หญิงคนนั้นเป็นกำลัง

ท่านบอกว่า “ผู้ที่ยังตกอยู่ในห้วงของกามโอะมะแล้วจะต้องมาเกิดใน
กามภพอันนี้ กามภพหรือกามภูมินี้เป็นที่บำเพ็ญบารมีของผู้ต้องการความเจริญ
ก้าวหน้าด้านจิตใจก็ได้เป็นสนามต่อสู้ของผู้ต้องการชิงชัยก็ได้ หรืออาจเป็นหลุมฝัง
ศพของพวกอันธพาลก็ได้ กามภพหรือกามภูมิอันนี้มีทรัพยากรธรรมชาติทั้ง
ภายนอกและภายในครบเสร็จสรรพ เป็นแหล่งของผู้มีปัญญาสามารถหามาใช้ให้
เป็นประโยชน์ได้ตามต้องการ

ต้นไม้ในป่าไม่มีแล้วจะไปหารากยามาจากไหน หมอไม่มีรากยาก็หา
ประโยชน์ไม่ได้ รากยามีหมอก็กมี แต่คนไข้ไม่ยอมรักษาหรือรับประทานยาโรคก็ไม่
หาย ผู้เห็นคุณในกามภพแล้วเพลิดเพลินอยู่ในกามทั้งหลายเรียกว่ากามคุณ ผู้ได้
รับพิษสงของกามทั้งหลายเห็นเป็นภัยอย่างร้ายแรง เรียกว่ากามโทษ ผู้สละกามได้
ทั้งหมดเรียกว่า เนกขัมมะ”

เพชฌัญญ์

ต่อมาอาจารย์เทศก์อาจารย์อ่อนลีได้สลับที่ปฏิบัติธรรม อาจารย์เทศก์ไปอยู่ที่อาจารย์อ่อนลี อาจารย์อ่อนลีไปอยู่ที่อาจารย์เทศก์

พอเปลี่ยนที่กันเท่านั้นแหละ อาจารย์เทศก์ก็ได้ผจญกับเสือเข้าอย่างจัง

คืนวันหนึ่งเสือได้มาตะครุบกินควายริมกุฎิเรานั่นเอง เราได้เคาะไม้ช่วยไล่ทั้งตะโกนแรงๆ ด้วย แต่เสือก็ไม่ยอมปล่อยลากไปกินจนได้

คราวนี้เราไม่กลัวแต่ไม่กล้าออกมาช่วยควายได้ เพราะกลัวมันจะขมำเราเข้าไปอีกคน”

เมื่อเอาไม้ไล่ เสือมันก็กลัวคนเหมือนกัน จึงวิ่งหนีไป

สองสหายบำเพ็ญสมณธรรมอยู่ที่นั่นพอสมควรแล้วก็ย้ายไปตามหมู่บ้านมูเซอร์

เมื่อปลุกศรัทธาความเชื่อและปลาทะเลความเลื่อมใสให้เกิดขึ้นแก่ชาวเขาพอสมควรแล้ว ทั้งสองจึงกลับมาที่อำเภอพร้าว ไปอำเภอเชียงดาวแล้ววกกลับมาอำเภอแม่แตง

คนเก่งผู้พ่ายแพ้

ปี พ.ศ. ๒๔๘๐ อาจารย์เทศก็ได้เข้าพรรษาที่บ้านโป่ง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

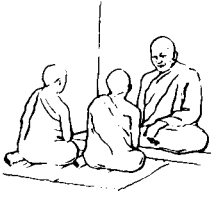
ออกพรรษาแล้วจึงกราบลาท่านอาจารย์มั่น ออกหาที่วิเวกกับพระเชื่อง อดีตนักเลงเก่าแห่งบ้านน้ำก่ำ อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม

ในการออกวิเวกครั้งนี้ อาจารย์เทศก็ได้ไปพักอยู่ใกล้ป่าเมี่ยง ภูเขาแห่งหนึ่ง ให้พระเชื่องอยู่เฝ้าบริวารที่วัดร้างเชิงเขา ตัวท่านอาจารย์เทศก็ไปพักบนเขา

ระหว่างนั้นผู้หญิงเดินหยอกล้อกันมากับชายหนุ่ม พระเชื่องเห็นแล้วเกิดความกำหนัดอย่างรุนแรง

อาจารย์เทศก็กลับมารู้เข้าใจอบรมเธอด้วยอุบายต่างๆ แต่ไม่ได้ผล

“เรื่องนี้เราเข้าใจดีแล้วตั้งแต่เมื่อเธอจะมาอยู่ด้วยเราที่แรก เธอเล่านิมิตก่อนแต่เธอจะมาหาเรา ขณะที่เธออยู่อำเภอแม่สรวยกับท่านอาจารย์มั่นว่า เธอได้

ทราบข่าวเราแล้วทำให้เกิดศรัทธามากอยากจะมาหาเรา

เธอได้นิมนต์ว่า ปราภฏเป็นถนนจากที่อยู่ของเธอตรงแนวพุ่งมาหาเรา เธอได้เดินตามถนนมาถึงที่อยู่ของเราโดยราบรื่น หัวถนนจดเชิงบันไดกุฏิเราพอดี

แล้วเธอกะบันไดขึ้นไปหาเราสูงมาก พอถึงได้กราบเราแล้ว เราได้มอบผ้าให้เธอหนึ่งไตร แต่เธอไม่ยอมรับ

พอดีเหตุการณ์ได้มาตรงกับนิมิตของเธอพอดี เราเองก็หมดเยื่อใยในตัวของเธอลงเพียงเท่านั้น

ตอนเช้า เมื่อฉันเข้าไปหาเธอแสดงความโกรธให้เธอด้วยเหตุเล็กน้อย พอตอนเย็นจึงเข้าไปหาเราแล้วได้แสดงโทษต่อเราและบอกว่า เย็นวานนี้มีผู้หญิงมาพูดเย้าหยอกกับผู้ชายหนุ่มให้เห็นแล้วจึงเกิดความกำหนัด จากนั้นภาวนาไม่ลงตลอดคืนเลย แล้วขอลาแยกทางเราเที่ยวไปตามลำพัง

หลังจากนั้นมาราวสามเดือนได้เจอเธออีก เราได้ชักชวนให้เธอเริ่มต้นทำภาวนากันใหม่อีก "หากตั้งใจทำกันจริงจังก็น่าจะไม่เหลือวิสัยนา ขอเริ่มทำกันใหม่อีกทีเถอะ" แต่เธอก็ไม่ยอม

ภายหลังทราบข่าวว่า เธอได้ลาสิกขาออกจากสมณเพศไปแล้วอย่างน่าเสียดาย เธอเป็นคนใจเด็ด ทำอะไรทำจริง มีทิฏฐิจัด แม้แต่ท่านอาจารย์มั่นเทศน์ก็ไม่ยอมลงด้วย"

พระเชื่องรูปนี้ เธอสามารถอบรมจิตให้สงบได้ดีมาก จะทำให้จิตสงบตลอดวันคืนก็ยังได้ ยามเดินไปเดินมา มันปราภฏในใจเหมือนเดินอยู่บนอากาศหรือไม่ก็เหมือนกับอยู่ใต้บาดาล เพราะจิตมีสมาธิตลอดเวลาเช่นนั้นเอง

แต่เพราะท่านขาดปัญญาพิจารณาเห็นไตรลักษณ์ มองไม่เห็นชีวิตของคน ทุกสิ่งทุกอย่างมันเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ท่านจึงพ่ายแพ้แก่กิเลส เป็นคนเก่งที่พ่ายแพ้ แยกเหลือเกิน

๑๑. เป็นสมภาร

พ.ศ. ๒๔๘๑ อันเป็นพรรษาที่ ๑๖ แห่งการบวช ท่านอาจารย์เทศก์ ได้ไปเป็นสมภารอยู่ที่วัดชามอญ บ้านหนองตุ อำเภอบางบาล จังหวัดลพบุรี เป็นครั้งแรกที่ท่านได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัด หลังจากที่เที่ยวจาริกมานาน

ที่บ้านหนองตุ ประชาชนเป็นชามอญ

พระที่วัดดุกี้ดูเหมือนจะเคร่งครัดในวินัยพอสมควร

สมภารองค์เดิม อายุได้ ๘๐ ปี ชาวบ้านบอกว่าท่านขลังพอดูเหมือนกัน

“ชาวบ้านจะไปในงานใด ท่านเสกน้ำมันมาให้เขากินให้ทาแล้วแทงไม้เข้าตีไม้แตก คนแถบนั้นเมื่อเห็นชาวหนองตุไปในงานไหนแล้ว ต่างก็จะพากันจ้องจับตาดูกันเป็นแถว ส่วนชาวบ้านได้อาจารย์ดีแล้วก็กำเริบไม่กลัวใครทั้งนั้น”

ชาวบ้านมักเป็นเช่นนั้นแหละ บ้าบออะไรไม่เข้าเรื่อง

วันหนึ่งจึงถูกบ้านใกล้เคียงเขาหมั่นไล่ เขารวมหัวกันอาวุธครบ

ยกขบวนล้อมบ้านหนองตุ้ จะแก้แค้น เอาให้ตายทั้งหมู่บ้านพวกผู้ชายรู้ตัวก็พากัน
วิ่งป่าราบ หนีหัวซุกหัวซุน เอาตัวเกือบไม่รอด

ที่ใครที่มัน ที่เอ็งช้าไม่ว่า แต่ที่ช้า เอ็งเลือกไทย

อาจารย์เทศก็ได้เล่าถึงสมภารองค์เดิมาว่า

“สมภารอาจารย์ต้องค์นี้แหละอายุได้ ๘๐ ปีแล้ว ถูกพระกัมมัญฐานเที่ยว
ขุดคุ้ยมาขอพักอาศัยได้อบรมเอา เกิดความรู้แจ้งเห็นจริงในพระธรรมคำสั่งสอน
ของพระพุทธเจ้าอย่างน่าอัศจรรย์เลยเกิดความเลื่อมใสยอมสละมานะทิฐิขอ
เป็นลูกศิษย์ท่าน ภายหลังพร้อมกันทั้งวัดโดยการสนับสนุนของชาวบ้านด้วย ได้
เปลี่ยนแปลงเป็นคณะธรรมยุต”

ว่าถึงการที่อาจารย์เทศก็ได้มาเป็นเจ้าอาวาสที่วัดนี้ ก็เพราะสมเด็จพระ
มหาวิรวงศ์ (พิมพ์ ชัมมธโร) ครั้งยังเป็นพระญาณดิลกไปรักษาการที่วัดเจติยทัฬห
จังหวัดเชียงใหม่ ได้ขอร้องให้อาจารย์เทศไปเป็นสมภารวัดหนองตุ้

“ในพรรษาที่เราได้อบรมประชาชนให้เกิดศรัทธาปสาθε เข้ามารักษาศีล
อุโบสถมากเป็นประวัติศาสตร์ บางบ้านปิดประตูบ้านแล้วพากันมานอนรักษาศีล
อุโบสถที่วัดหมดครอบครัวเลยก็มี” อาจารย์เทศก็กล่าว

ท่านได้สอนให้คนมอญเลิกนับถือผี ให้หันมานับถือพระรัตนตรัยแทน ซึ่ง
ก็ได้ผลมิใช่น้อยเลย

อาจารย์เทศก็ได้กล่าวถึงคนมอญที่เห็นว่า

“ประเพณีคนมอญเด็กสาว ๆ จะไม่มีการรักษาศีลอุโบสถเลย ซึ่งตรงกัน
ข้ามกับชายหนุ่ม ชายหนุ่มสึกจากพระแล้วจะเข้าวัดรักษาอุโบสถไม่ขาดเลย นำ
ชมเขยเขา คนบ้านนี้ถึงแม้อาชีพเขาจะไม่ค่อยคล่อง แต่เขาก็ศรัทธาดีมาก”

ที่ขณะที่ท่านชมวัดไว้ตอนท้ายนั้นนำคิดมาก

“ความเป็นศรัทธามีจนคนอนาถา ก็มีได้

เป็นอุปสรรคแก่การจับจ่ายอริยทรัพย์ของผู้
มีศรัทธาปัญญา ฉะนั้นอริยทรัพย์จึงเป็น
ของมีคุณค่าเหนือกว่าทรัพย์ทั้งปวง”

จนเงินไม่เป็นไร ขออย่าให้จิตใจเป็นใช้ได้

สู่อีสาน

อาจารย์เทศก์อยู่กับมอญได้ไม่นาน ออกพรรษาแล้วก็กลับไปภาคอีสาน ก่อนกลับได้กราบลาอาจารย์มั่นที่วัดเจติยหลวง จังหวัดเชียงใหม่แล้วได้อาราธนาให้ท่านกลับอีสานด้วยกัน แต่ท่านยังรออยู่ก่อน

อาจารย์เทศก์จึงกล่าวว่า “ผมขอลากลับไปเพราะมาหาวิเวกทางนี้ก็เป็นเวลานานพอสมควร จะตีฆ้องขนาดไหนก็พอจะพิสูจน์ตัวเองได้แล้ว”

ท่านได้มีจดหมายฉบับหนึ่ง เรียนท่านเจ้าคุณพระธรรมเจติยด้วย อาจารย์เทศก์เดินทางกลับอีสาน โดยมีเด็กคนหนึ่งไปเป็นเพื่อน ส่วนอาจารย์อ่อนลืออยู่ที่ติดตามท่านอาจารย์มั่นต่อไป

“เมื่อกลับมาถึงท่าบ่อ จังหวัดหนองคายแล้ว เราตั้งใจจะอบรมหมู่เพื่อนให้เคร่งในด้านปฏิบัติ แต่ก็ทำมาไต่ราว ๓-๔ ปี ได้ผลราว ๒๐%-๓๐% ต่อจากนั้นมาไม่ค่อยได้ผล จึงได้หันมาส่งเสริมในด้านการศึกษาควบคู่กันไป

พร้อมกันนี้เราได้นำหมูไหว้พระสวดมนต์ประจำ หลังจากไหว้พระสวดมนต์แล้วได้ซ้อมสวดมนต์ทั้งมธ-สังโยคและร้อยแก้ว ทั้งปาฏิโมกข์ก็สวดต่อท้ายสวดมนต์ประจำ เราผลิตนักสวดได้มากที่สุดทีเดียว เราเห็นคุณประโยชน์ประจักษ์แล้วจึงได้ทำเช่นนั้นเรื่อยมาจนกระทั่งบัดนี้"

ท่านพำนักอยู่วัดอรุณวาสี (ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็น วัดนิโรธรังสี) อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย

ประสาธดี

ปกติท่านจะอยู่ที่ไหนได้ไม่นาน เพราะชอบจาริกเที่ยวหาความวิเวก แต่
ภายหลังกลับจากเชียงใหม่ ท่านก็อยู่วัดอรุณวาสี นานเกือบ ๔ ปี

การอยู่ที่ไหนนานๆ ย่อมมีสิ่งจำเป็นเกิดขึ้น แม้ไม่ยากทำก็จำเป็นต้องทำ
โดยเฉพาะเรื่องของการก่อสร้าง

“เมื่อก่อนเราไม่สนใจในการก่อสร้างเพราะถือว่าเป็นเรื่องยุ่ง และไม่ใช่งาน
ของสมณะ ผู้บวชจำต้องประพฤติเฉพาะสมณกิจเท่านั้น

เมื่อเราได้มาอยู่ ณ ที่วัดนี้แล้ว มองดูเสนาสนะที่อยู่อาศัยล้วนแล้วแต่
เป็นมรดกของครูบาอาจารย์ได้ทำให้เราอยู่ทั้งนั้น แล้วมาคิดคำนึงพระวินัยบางข้อ
ท่านอนุญาตให้บูรณปฏิสังขรณ์เสนาสนะได้ แล้วเกิดความละอายแก่ใจว่า เรามา
นอนกินของเก่าเผ้าสมบัติเดิมของครูบาอาจารย์แท้ๆ

ต่อจากนั้นจึงได้เริ่มพาญาติโยมทำการก่อสร้างมาจนกระทั่งบัดนี้”

แต่สิ่งที่น่าสนใจก็คือ ท่านไม่เคยเรียโรยอย่างเจ้าอาวาสทั่วไป ท่านบอกว่า ทำเท่าที่มี ไม่มีก็ไม่ทำ ประการสำคัญท่านไม่ติดในงาน แม้งานไม่เสร็จ เพราะไม่มีทุน ท่านก็ทิ้งไว้อย่างไม่มีเยื่อใย

ที่ท่านสร้างก็เพราะจำเป็น ไม่ใช่สร้างเพราะหวังตำแหน่ง

ตั้งแต่ที่ท่านมาอยู่วัดอรุณวาสี อำเภอท่าบ่อ อันเป็นการอยู่นานปีนี้แหละ จะเป็นเพราะเหตุนี้หรือไรไม่ทราบ

ท่านบอกว่า โรคเส้นประสาทของท่านมันกำเริบขึ้น แต่ท่านก็อดทนอยู่ไป เพื่อประโยชน์สุขของหมู่คณะ

"เราเป็นโรคประสาทอย่างร้ายแรง ขนาดเทศนาอบรมญาติโยมอยู่บนธรรมาสน์ ไม่รู้ตัวเลยว่าเราพูดอะไรต่ออะไร แต่ก็พูดได้ เมื่อพูดจบแล้วถามญาติโยมผู้ฟังว่า เราพูดอะไร ได้ความไหม เขาก็ตอบว่ามีความดีอย่างเดิมไม่ผิดแปลกอะไร"

๑๒. นิमितผืนพล้นเป็นจริง

เหตุการณ์ในชีวิตมักมีกลางบอกเหตุให้รู้ล่วงหน้า หากคนเรามีการผูกคิดสักนิด อาจเข้าใจกาลข้างหน้า และหาวิธีการเพื่อต้อนรับสถานการณ์ในอนาคตได้บ้าง ไม่มากก็น้อย

เหมือนอย่างครั้งหนึ่ง อาจารย์เทศก์ท่านผั้นไปว่า

“เรากับท่านเกต (พี่ชาย) ได้เดินรุกรวมลไปในป่าด้วยกัน ไปถึงลำธารแห่งหนึ่ง ได้พากันเดินตามลำธารนั้นไป

น้ำไม่ลึกเพียงสะเอว แต่เดินไปก็ไม่ปรากฏผ้าเปียก

เราเห็นน้ำใสจิตสนิทอดอยากวักมาบ้วนปากดู จึงเอามือวักใส่ปากอมแล้วก็พ่นทิ้ง ไอ้โฮ ทีไหนได้พ่นในปากของเราหลุดออกมากับน้ำ

ตื่นขึ้นมานึกว่าเป็นจริง พอคาล้ำดูในปากจึงรู้ว่าเป็นการผั้น”

อาจารย์เทศก์ไม่เชื่อว่าความผั้นมันจะเป็นจริงเป็นจังขึ้นมาได้ จึงไม่สนใจ

อะไร

ต่อมานิมิตปรากฏให้เห็นทางใจ

“ก่อนถึงเดือนสิบเพ็ญซึ่งเขานิยมทำบุญกันตามประเพณี เรียกว่าบุญข้าวสลากภัตต์ เราได้ป่วยล่วงหน้ามาก่อน ๔-๕ วัน แล้วดังกล่าวมาข้างต้น คราวนี้เป็นหนักมากลุกไม่ได้ ลูกซึ้นก็อาเจียนนอนหลับตาอยู่พอสิมตามองเห็นท้องฟ้ามีเมฆเคลื่อนผ่านพระอาทิตย์ก็เจ็บนัยน์ตาทำให้อาเจียน”

วันนั้นเป็นวันพระ อาจารย์เทศก์ขึ้นเทศน์ไม่ได้ จึงได้มีการนิมนต์ท่านเกตเทศน์แทน ปรากฏว่าท่านเทศน์อยู่ชั่วโมงครึ่งถึงจบ

ญาติโยมแปลกใจกัน เพราะไม่เห็นว่าท่านจะเทศน์ได้ถึงขนาดนั้น

รุ่งอรุณ อาจารย์เทศก์ก็หายจากโรคประสาธ นำแปลกเหมือนกัน

และในวันนั้น ได้มีการประชุม ราว ๑๑ นาฬิกา ก็มีคนมาบอกอาจารย์เทศก์ว่าท่านเกตปวดท้องหนัก

ไปถึงก็ช่วยอะไรไม่ได้ เพราะไม่มีหมอยา อาจารย์เทศก์บอกว่า “โรคนี้ท่านเคยเป็นมากกว่าปีแล้ว บางทีฉันยาตามมีตามได้ก็หาย บางทีไม่มียาฉันฉันก็หายเอง มีครั้งหนึ่งไปป่วยอยู่บ้านนาสีดา (บ้านเดิม) ๕ วัน ๕ คืน นอนไม่ได้ฉันไม่ได้ เวลาจะหายเอานิ้วมือล้วงเข้าที่ทวารหนัก มีอะไรไม่ทราบออกมาเป็นก้อนเล็กๆ สามสี่ก้อนจากนั้นก็หายเลย”

“ในสมัยนั้นการแพทย์แผนปัจจุบันยังเจริญไม่ทั่วถึง ปวดท้องก็หายแก้ปวดท้องมากิน ไม่ทราบว่ามีสิ่งเป็นอย่างไร ถ้าปวดท้องเพราะอาหารเป็นพิษหรือของแสลงหรือท้องมีลมก็หายไป ถ้าเป็นไส้ติ่งอย่างนี้ก็ไม่หาย คนตายเพราะไส้ติ่งนี้ นับไม่ถ้วนท่านเกตปวดท้องครั้งนี้เป็นเรื่องไส้ติ่งโดยแท้และไม่มียาเจ็บเอาเหลือจะทนดินคัลกๆ แต่ไม่เคยได้ยินเสียงร้อง”

ปกติท่านเกตเป็นพระที่มีความอดทนมาก แต่ในวันนั้นท่านปวดอย่างที่สุด

คำพูดจึงหลุดปากออกมาว่า

“อดทนไม่ไหวแน่”

ได้ช่วยพยุงให้ท่านเดินจงกรม เมื่อว่าจะทำให้ทุเลาลงบ้าง แต่เดินไปได้

๔-๕ ก้าว ก็ล้มและ จึงพาท่านมานอนที่เดิม

ตอนนั้นอาจารย์เทศก์อ่อนเพลียมาก จึงขอตัวไปพักผ่อนนิดหนึ่ง

ต่อมาก็มีเณรไปเรียกอาจารย์เทศก์ว่า ท่านกตอ่อนเพลียจนสลบไปแล้ว

อาจารย์รีบมาดูที่ชาย พอเห็นคนแน่นิ่ง จึงเตือนสติอยู่ใกล้ๆ ว่า

“ได้ยินไหม?”

“ได้ยิน”

คอยเตือนสติอยู่เรื่อยๆ เพื่อไม่ให้หลงลืม

ประมาณ ๒ ชั่วโมง ท่านกตก็มรรณภาพ

โยมมารดาาล่าปลั่ง

ท่าฉานปนกัจศพท่านเกดได้ไม่นานนัก โยมมารดาก็มาป่วยหนักด้วยโรคแผลเปื่อย

"ในปีนั้นเขาเป็นโรคแผลเปื่อยกันทั้งบ้านทั้งเมือง โยมเราก็ก็นที่แข่งกับเขาบ้าง เขาเป็นพากันรักษาหายหมด โยมเราเป็นรักษาไม่หาย ยาอะไรดี ๆ เขารักษาหายเราก็ก็นเอามารักษา ก็ไม่หาย เปื่อยจนกระทั่งเนื้อหนังหลุดออกยังเหลือแต่กระดูกแต่ไม่รู้สึกเจ็บ"

"เราได้พยายาลโยมมารดาด้วยธรรมโอสถและยาภายนอกจนสุดกำลัง แต่สังขารมันแก่หง่อมเต็มที่ได้ ๘๒ ปีแล้ว เค้ายาอะไรมาใส่รักษามันก็ไม่ทุเลา กินไม่ได้มีแต่ทรุดลง ๆ จนทนไม่ไหว ร่วงโรยไปเหมือนกับไม้ไผ่แก่ฉนั้น แต่ด้นจิดใจเราได้พยายาลรักษาให้อยู่ในความสงบอย่างยั้ง จนวาระสุดท้ายเกือบจะไม่มิลมแล้ว เราจึงหยุดให้สติ

เราได้ทำหน้าที่อุตมบุตรอย่างยิ่งในขณะที่ปกติดิอยู่ ท่านถือเราเสมอ อาจารย์องค์หนึ่ง ชัดชัดต้องการสิ่งใดปรึกษาหารือเรา เมื่อเราออกความเห็นให้ก็ ยอมรับทั้งนั้น ยามป่วยไข้เราได้ให้สติ บางทีถึงกับไม่ต้องรับประทานยาเลย ก็ หายด้วยความเชื่อมั่นศรัทธาในคำสอนของเรา ตอนจะถึงแก่กรรมก็เหมือนกัน อาจเป็นเพราะความเชื่อมั่นในคำสอนของเราก็ได้ทำให้ไม่เจ็บแปลที่ซา”

จากกรณีของโยมมารดา อาจารย์เทศก็ได้ข้อสรุปใหม่ว่า

โรคที่ไม่เชื่อความฝันว่าจะเป็นจริงก็พลอยหายไปโดยฉับพลัน ในเมื่อฝัน ว่าฟันหลุดออกจากปาก พอรุ่งเช้ามาเราพยากรณ์ได้เลยว่าวันนี้เราจะต้องออกเดินทางแน่นอน กลับจากบิณฑบาต เห็นคนมารอทำอยู่แล้ว บอกว่าโยมมารดาป่วยหนัก ใครจะหาว่าความฝันเป็นเรื่องเหลวไหลไม่เชื่อก็ตามใจ แต่เราเชื่อร้อยเปอร์เซ็นต์เลย ถ้าฝันว่าฟันหลุดออกจากปาก ไม่มีบิดาก็มารดา หรือพี่น้องคนใด คนหนึ่งจะต้องเจ็บหนักหรือถึงแก่ความตายแน่ ถ้ามีฉะนั้นก็คนใกล้ชิดสนิทคุ้นเคยกับเรา”

ใครที่ฝันอย่างนี้ ก็ควรจะเตรียมตัวเตรียมใจไว้ก่อนเผชิญกับความจริง จะได้ตั้งสติไว้อยู่

กับคนเมา คนโง่

ในพรรษาที่ ๒๖-๒๗ อันเป็นปี พ.ศ. ๒๔๕๑-๒๔๕๒ อาจารย์เทศก์ได้
จาริกไปจำพรรษาที่วัดเขาน้อย ท่าแฉลบ จันทบุรี

ท่านได้พูดถึงภูเขาลูกนี้ว่า "ก่อนที่จะเราจะไปอยู่ เราได้ภาพนิมิตแล้ว ตั้งแต่
อยู่วัดอรัญวาสี อำเภอท่าบ่อ แต่เราก็ไม่ยกเชื่อว่ามันจะมีเช่นนั้น"

ท่านบอกว่า "ภูเขาลูกนี้มันไม่น่าจะวิเวกเลยเพราะเป็นภูเขาเล็กๆ อยู่กลาง
ทุ่งมีหมู่บ้านอยู่รอบเชิงเขา แต่เป็นที่แปลกใจมาก ไม่ว่าใครจะเป็นพระเป็นเณร
หรือแม้แต่คฤหัสถ์ชาวบ้าน เมื่อมาอบรมภาวนา ณ ที่นั้นแล้วจะได้รับผลเป็นที่น่า
อัศจรรย์ทุกๆ คนไป ไม่นานก็น้อยตามกำลังของตนๆ"

ที่น่าแปลกกว่านั้นก็คือ "มีตาแก่คนหนึ่งอายุ ๗๐ กว่าปีแล้ว อาศัยเขาอยู่
แก่เป็นนักดื่มเมาเบ็ดลอดวัน เขาจ้างให้แกไปอุปัฏฐากพระประจำให้เดือนละ ๕๐
บาท แก่ไม่ยอมพอเราไปอยู่แก่เกิดศรัทธาเลื่อมใสไม่ต้องจ้างแกมาภาวนา

กัมมัฏฐานเกิดภาพนิมิตให้เป็นที่น่าอัศจรรย์ใจ ละสุราเข้ามารักษาศูโบสถได้”

หลังจากแกตั้งอยู่ในศีลในธรรม ใครๆ ก็พากันนับถือแก ไม่ดูหมิ่นตั้งแต่ก่อน จะเข้าบ้านไหน ก็สามารถกินข้าวที่บ้านนั้น โดยไม่มีใครเขาว่า ชาวบ้านเขาให้แกกินฟรี

แกเห็นอนาถสงฆ์ของธรรมะ จึงพอใจในการปฏิบัติธรรมมากขึ้น และทำตนรับใช้พระด้วยดีตลอดมา

เรื่องแปลกอีกเรื่องหนึ่งคือ เรื่องของคนใบ้

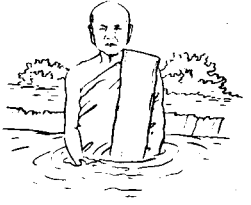
“เราได้สอนภาษาใบ้ให้เขารักษาศูโบสถและภาวนาจนเป็นที่น่าอัศจรรย์ใจของเขา แล้วเขาได้สอนคนอื่นด้วยภาษาใบ้ให้เห็นโทษของการดื่มสุรา

เขากฎานอยูที่บ้านยังสว่างเห็นตัวของเราที่อยู่วัดเลยเวลานี้ คนคนนี้ได้ข่าวว่ายังมีชีวิตอยู่ แล้วก็ได้สร้างวัดเฉพาะส่วนตัวอยู่ ได้นิมนต์พระไปอยู่และปฏิบัติด้วยตนเองด้วย”

ผลแห่งการปฏิบัติธรรม เกิดขึ้นทันตาเห็นจริงๆ !!

ส่วนตัวท่านอาจารย์เอง ท่านก็สามารถค้นธรรมที่ไม่เคยคิด ไม่เคยรู้มาได้ลำดับอุปายและแนวปฏิบัติได้อย่างละเอียดถี่ถ้วน

นี่จึงนับเป็นอัศจรรย์ !

เหตุร้ายฉาน

ภายหลังออกพรรษา ปี พ.ศ. ๒๔๙๒ ได้ข่าวท่านอาจารย์มั่นอาพาธ อาจารย์เทศก็จึงรีบไปเยี่ยมท่าน และอยู่จนท่านมรณภาพไป

ทำฌาปนกิจศพอาจารย์มั่นแล้ว ท่านไม่ได้กลับไปที่ทำแฉลบ จันทบุรีอีก แต่ส่งพระรูปอื่นไปแทน

เมื่ออาจารย์มั่น ผู้เป็นอาจารย์ใหญ่ฝ่ายกัมมัฏฐาน ไม่อยู่เสียแล้ว ทำให้ อาจารย์เทศก็วิตกมากกว่า

“เมื่อก่อนเรามีหมู่คณะยังไม่มากแล ยังไม่เป็นที่รู้จักของผู้คนกว้างขวาง อนึ่งพระผู้ใหญ่ที่เป็นร่มเงาเช่นเจ้าคุณพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (สิริจันทโท จันทร์) ก็ยังมีเป็นที่พึ่งอาศัยอยู่หากมีเรื่องเกี่ยวข้องกับทางคณะสงฆ์ ท่านก็รับเอาเป็นภาระเสีย

เมื่อท่านมรณภาพไปแล้วเจ้าพระคุณสมเด็จพระมหาธีรวงศ์ (ติสโสธวัณ) ก็รับ

ภาระแทน เมื่อท่านนั้นมรณภาพไปแล้วท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตเถระ ก็เป็นที่รู้จักและเคารพนับถือของพระผู้ใหญ่เป็นอันมาก

เวลานี้ท่านอาจารย์มั่นก็มามรณภาพไปเสียแล้ว คงยังเหลือแต่พวกเรา ในคณะของพวกเรานี้ก็ไม่กึ่งองค์ที่พระผู้ใหญ่รู้จักและจะรับเอาภาระของหมู่คณะอย่างจริงจัง

ต่อไปนี้พระคณะลูกศิษย์ของพระอาจารย์มั่นก็นับวันแต่จะเป็นที่รู้จักของคนเป็นอันมาก (แต่เรามันโง่ไปหาว่า ท่านที่ยังมีชีวิตเหลืออยู่ ณ บัดนี้ต่อไป ท่านก็จะเป็นพระผู้ใหญ่ และมีความสามารถด้วยกันทั้งนั้น ความวิตกนี้มันอาจเลอะเลือนไปก็ได้)

อย่าเลยถ้ากระนั้นเราจะเดินทางเข้ากรุงเทพฯ หากมีโอกาสจะได้สังสรรค์กับพระผู้ใหญ่ เพื่อฟังมติและอุบายของท่านเหล่านั้นว่าท่านจะมีความคิดเห็นอย่างไรบ้างในคณะของพวกเรา”

อาจารย์เทศก์เดินทางไกลอีกครั้งหนึ่ง

ท่านไปที่กรุงเทพฯ เพื่อนมัสการพระเถระ ฟังทัศนะของท่านที่มีต่อคณะของพระปว ซึ่งทำให้อาจารย์เทศก์รู้สึกเชื่อมั่น ตนเองและหมู่คณะยิ่งขึ้น

ต่อจากนั้นได้ไปยังสำนักปฏิบัติที่มีชื่อเสียงอีกหลายแห่ง เช่น ที่ราชบุรี เพชรบุรี

ยังได้ไปที่จังหวัดสงขลาอีกด้วย

และที่สงขลาในขณะนั้น ได้มี “พระขุนศิริเตโชดม (อำพัน) ซึ่งเคยเป็นอดีตนายอำเภอ แล้วก็เคยอยู่ด้วยกันมาแล้ว เธอไปเผยแพร่พระธรรมปฏิบัติทางภูเก็ต พังงา”

แต่เหตุการณ์ที่ไม่น่าปรารถนาก็เกิดขึ้น เมื่อพระมหาปิ่น ชลิต (พระครูวิโรจธรรมจารย์) ชาวนครปฐม ซึ่งไม่ใช่คณะของฝ่ายอาจารย์เทศก์ได้เข้าไปปาว

ประกาศธรรม ประโคมหนักเข้าไปอีก ผู้คนตื่นตื่นและเอิกเกริกจนเกินเลยไป ทำให้เกิดความรำวามกันขึ้น

พระมหาปิ่นไม่สามารถคุมสถานการณ์ไว้ได้ ทั้งหมู่คณะของตนก็ไม่มีด้วย เมื่อรู้ว่าอาจารย์เทศก์อยู่ที่สงขลา จึงไปขอร้องให้ท่านช่วยแก้ไขสถานการณ์ด้วย

ท่านจำใจอยู่ถูกเกิดเพื่อแก้ไขสถานการณ์ เพราะเจ้าถิ่นไม่ต้อนรับ แต่ญาติโยมที่ศรัทธาช่วยจัดเสนาสนะให้

ปีนั้น (ปี พ.ศ. ๒๔๕๓) ท่านจึงจำพรรษาที่ภูเกิด โดยแบ่งแยกกันพักเป็นสามแห่ง ที่ตะกั่วทุ่งแห่งหนึ่ง ห้ายเมืองแห่งหนึ่ง และโคกกลอย ซึ่งอาจารย์เทศก์อยู่อีกแห่งหนึ่ง

ในพรรษานี้ คณะอาจารย์เทศก์ซึ่งเป็นพระฝ่ายธรรมยุต ได้มีเหตุให้ทะเลาะกับพระฝ่ายมหานิกาย จนถึงกับมีเรื่องมีราวกันใหญ่โต ได้มีการฟ้องไปยังกรมการศาสนาเลยทีเดียว

เหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้อาจารย์เทศก์สรุปว่า

“คนเราเกิดมาในโลกนี้ไม่ว่าใครจะทำอะไร ไม่ว่าดีหรือชั่วจะเป็นไปเพื่อ ความเสื่อมหรือความเจริญก็ตาม จำต้องมีอุปสรรคด้วยกันทั้งนั้น ที่จะสำเร็จตาม เป้าหมายได้อยู่ที่ความรอบคอบอดทนหาเหตุผลมาแก้ไข ถ้าหาไม่แล้วก็จะไม่บรรลุ ได้เลย แล้วก็เป็นการกำลังใจในอันที่จะทำสิ่งนั้นๆ ให้บรรลุผลรวดเร็วเข้าอีกด้วย”

เสือที่ภูเก็ต

พ.ศ. ๒๔๙๔ ปีต่อมา อาจารย์เทศก์พร้อมด้วยพระภิกษุสามเณรอีก ๕ รูป ได้เดินทางจากโคกกลอยไปจำพรรษาที่เชิงเขาโต๊ะแซะ ช้างศาลากลางจังหวัด ตามคำนิมนต์ของผู้มีจิตศรัทธา

ท่านได้ทำการก่อสร้างห้องเล็กๆ พอกางกลดกางมุ้งได้ แต่กุฏิสมภารนั้นใหญ่ เพราะต้องเอาไว้ต้อนรับญาติโยมด้วย

“เราทำกุฏิเล็กๆ และบริเวณก็แคบพอปิดกวาดรอบได้ แล้วก็ทำทางพอดูเดินไปหากัน”

ณ ที่ตรงนี้ กลางคืนท่านมักเจอเสืออยู่บ่อยๆ

“กลางคืนเราเปิดกุฏิออกมาจะเดินไปหากัน เสือกระโดดเข้าป่าโครม บางทีพากันนั่งจั่นน้ำร้อนตอนเย็นๆ เสียงร้องตะกรุยๆ ออกมาจากป่าแทบจะเห็นตัวเลย กลางวันแสกๆ ยังตะครุบเอาสุนัขเอาแมวไปกินก็มี ดีว่าเสือเหล่านี้ไม่อาละวาด

เลือกร้อยตามเรื่องของเสือ คนก็อยู่ตามประสาคน”

อาจารย์เทศกว่า คนภูเก็ตคงไม่มีใครรู้ว่ามิเสืออยู่ แต่ตัวท่านเอง รูดงค์มามาก รู้เรื่องท่านเองนี้ได้ดี

คณะอาจารย์เทศก็อยู่จำพรรษาที่เกาะภูเก็ตนานถึง ๑๕ ปี คือ ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๔๕๓-๒๕๐๖ โดยไม่ได้กลับไปพังงาอีกเลย

“แต่พังงาตลอดถึงกระบี่ในสามจังหวัดนี้ อยู่ในคุ้มครองของเราทั้งหมด เปรียบเหมือนกับวัดเดียวกันมีกติกาสั้วตราบแนวปฏิบัติระเบียบอันเดียวกันทั้งหมด

พระเณรองค์ไหนไม่ว่าอยู่ ณ สำนักใดก็ตาม หากขัดข้องต้องประสงค์สิ่งใดในสิ่งที่จำเป็น

ใครมีอะไรก็เฉลี่ยแบ่งปันสงเคราะห์กันตามมีตามได้ มิงานในสำนักไหนก็พร้อมใจพร้อมแรงกันทำด้วยความสามัคคี

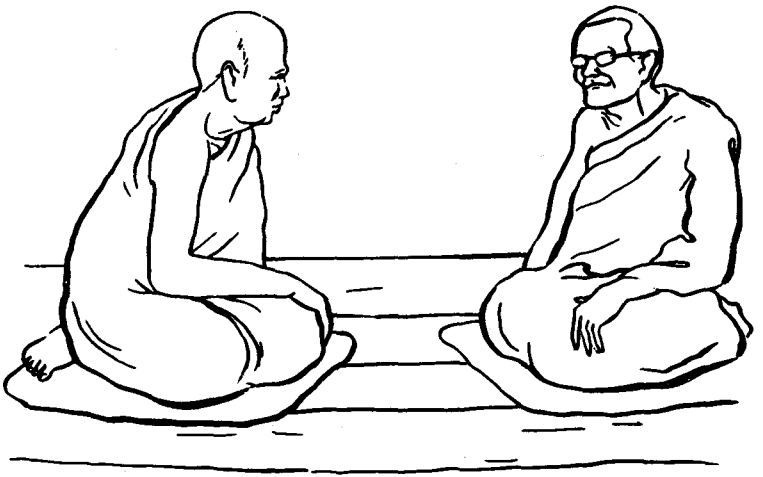
หากจะมีปัจจัยลากเกิดขึ้นพร้อมกันมอบถวายไว้เพื่อบำรุงในสำนักนั้นๆ ต่อไป

ปัจจัยเขาถวายเฉพาะส่วนตัวก็พากันเก็บไว้เป็นกองกลาง เราเป็นอุปัชฌาย์ เขาถวายส่วนตัวเรามอบถวายไว้เป็นกองกลางยังถูกเขาต่อว่าเลย

แต่พวกเราก็มีได้มีความเดือดร้อนเพราะไม่มีเงินในกระเป่าเลย ญาติโยมเขาเอาใจใส่ดูแลปฏิบัติพวกเราอย่างดีเลิศ ขาดเกินอะไรแม้แต่ค่ารถไฟไปมา เขาก็พากันจัดการให้เรียบร้อยทั้งนั้น”

ตั้งแต่นั้นมา ท่านบอกว่่าก็ครั้งนี้แหละที่ได้รับความสะดวกมากที่สุด จนท่านต้องกล่าวขอบคุณว่า

“ขอขอบพระคุณชาวภูเก็ต-พังงา ที่ได้อุปถุภากพวกเราไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย” เพราะซาบซึ้งในน้ำใจ

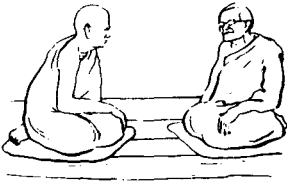

๑๓. สมณศักดิ์

ท่านอาจารย์เทศน์ได้พูดถึงช่วงเวลาที่อยู่ภูเก็ที่ว่า

“เราพยายามสร้างแต่ความดีทั้งเพื่อตนเองแลส่วนรวม ได้ติดต่อกับเจ้าคณะท้องถิ่นต่างๆ องค์กร และท่านเหล่านั้นก็ให้ความเอื้อเฟื้อแก่พวกเราเป็นอย่างดี มีธุรกิจการงานอะไรเกิดขึ้นก็เคยได้ร่วมกันปรึกษาหารือกันบ่อยๆ และเข้าใจกันดี เข้าพรรษาเราได้พาคณะของเราไปถวายเครื่องสักการะแก่พระเถระทั่วทุกๆ องค์กร ทุกๆ ปีไม่เคยขาด ไม่เหมือนที่พังงา แม้ที่พังงาก็มีบางคนส่งข่าวมาบอกเราว่า เขาไม่พากันรังเกียจคณะของเราดอก เขาเกลียดเฉพาะพระมหากษัตริย์เดี๋ยวเท่านั้น เห็นจะเป็นเพราะพระมหากษัตริย์ชกชกไปปางโมงแฝงลิมตัว เมื่อมีคนยกเข้าก็ได้ใจคนแบบนั้นถือไม่ได้ดอก เข้าตำราภาษาอีสานว่า ใครถือคนชนิดนั้นจะไม่มีชั้นชดหน้าแกง

ส่วนด้านญาติโยม พวกเราที่อุตส่าห์พยายามอบรมสั่งสอนให้รู้จัก

ชนบธรรมเนียมในทางพุทธศาสนา แล้วก็ทำเป็นตัวอย่างให้ดู ตลอดถึงสอนให้รักษาอุโบสถ ไม่ใช่แต่ในพรชานอกพรชาก็ให้รักษาด้วย สนับสนุนพระที่ท่านสอนเป็นทุนไว้ก่อนแล้วให้มันคงยิ่งขึ้น ข้าพวงเรายังได้ฝึกอบรมฆราวานทำสมาธิทุกๆ คืน จนทำให้เขาเหล่านั้นได้ผลเป็นที่ประจักษ์แก่ตนเองตามกำลังศรัทธาของตนๆ อีกด้วย”

ต่อมาใน ปี พ.ศ. ๒๔๕๔ นั้นเอง เจ้าคณะภาคฝ่ายธรรมยุตได้สั่งให้ท่านอาจารย์สิงห์ ชนตยาโคโม ไปอบรมกัมมัฏฐานแก่ประชาชนชาวเพชรบุรี

แล้ววันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๕๕ เจ้าคณะภาคท่านก็ได้ขอสมณศักดิ์ “พระครูญาณวิเศษ” ให้พระอาจารย์สิงห์ ได้ขอให้อาจารย์เทศน์ด้วย แต่ตอนนั้น อาจารย์เทศน์ยังไม่มีส่วนเป็นหลักแหล่ง จึงตกไป

แต่ต่อมาวันที่ ๓๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๕๖ ท่านก็ได้รับแต่งตั้งเป็นพระอุปัชฌาย์ และเป็นเจ้าคณะอำเภอฝ่ายธรรมยุติ ที่ภูเก็ท-พังงา-กระบี่

วันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๕๘ ก็ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระครูนิโรธรังสี

ทำให้การพระศาสนาใน ๓ จังหวัดดังกล่าวเจริญรุดหน้าขึ้นตามลำดับ พระแถบภาคอีสานก็พากันลงมาอยู่ด้วย แม้กุลบุตรในท้องถิ่นก็ศรัทธาออกบวชกันมากขึ้น

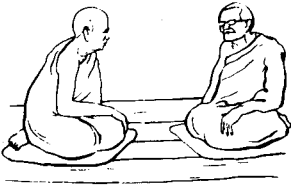
สำหรับเรื่องสมณศักดิ์นั้น ท่านได้รับแต่งตั้งในชั้นสูงขึ้นมาเรื่อยๆ คือจากพระครูนิโรธรังสี ก็มาเป็นพระนิโรธรังสีคัมภีรปัญญาจารย์ (เจ้าคุณชั้นสามัญ) และสุดท้ายคือเป็นพระราชนิโรธรังสีคัมภีรปัญญาวิเศษ (เจ้าคุณชั้นราช)

อำลา

อาจารย์เทศก์อยู่ภูเก็ต นานถึง ๑๕ ปี พ.ศ. ๒๕๐๗ จึงอำลาชาวภูเก็ต-
พังงา-กระบี่

สาเหตุก็คือว่า "เราเข้ามาอยู่เกาะภูเก็ต ๒-๓ ปีแรกก็ติดดอก สุขภาพก็พอ
เป็นไป แต่ปีต่อๆ มาโรคของเราไม่ค่อยถูกกับอากาศเสียเลย มันเป็นธรรมชาติ
โรคนักเที่ยวของเรา อยู่ไหนสุขภาพจะดีปกติไม่เกิน ๓ ปี ต่อนั้นไปแล้วจะเปลี่ยน
แปลงเป็นอื่นไปเลย แล้วในใจของเราก็มีได้ตั้งใจจะอยู่ ณ ที่ภูเก็ตนี้อย่างถาวรไปเรา
เคยได้บอกเรื่องนี้กับหมู่เพื่อนและญาติโยมไว้แต่ปีมาอยู่ที่แรกแล้ว แต่เราก็อยู่มา
ได้นานถึง ๑๕ ปี เพราะการขอร้องของพระผู้ใหญ่และญาติโยมแท้ๆ

แม้จะสงสารอย่างไรจำต้องลาไกล "ด้วยความสงสารในน้ำตาอันนองหน้า
ของเขาเหล่านั้น พร้อมด้วยสำนักต่างๆ ที่พวกเราได้ทุ่มเทกำลังกายกำลังใจโดยได้
ใช้พัสดุและทรัพย์ของชาวปักษ์ใต้ ก่อสร้างเป็นถาวรวัตถุทั้งปวงมอบให้เป็นมรดก

แก่ชาวบักษีได้ทั้งหมดพร้อมด้วยตำแหน่งอันมีเกียรติของเราด้วย”

ท่านได้อวยพร “ขอให้ชาวบักษีที่ได้ได้อุปถัมภ์ค้ำจุนพวกเราทุกๆ คน
จงประสบแต่ความสุขความเจริญภิญโญยิ่ง ด้วยลาภ อายุ วรรณะ สุขะ สมบูรณ์
ทุกๆ คนเถิด

อนึ่งวัดและสำนักต่างๆ ของจวจริงถาวร เจริญรุ่งเรือง เพื่อประโยชน์แก่
คนส่วนรวมเถิด”

ปลายปี ๒๕๐๗ อาจารย์เทศก์เดินทางออกจากภูเก็ท และปี ๒๕๐๘
ก็ได้ลาออกจากเจ้าคณะทั้งสองตำแหน่ง คือตำแหน่งเจ้าคณะอำเภอ (ธรรมยุต)
และเจ้าคณะจังหวัด (ธรรมยุต) แห่งภูเก็ท-พังงา-กระบี่ เป็นกิตติมศักดิ์
สมณศักดิ์

ภาวนาตลอดกาล

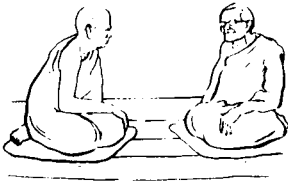
หลังจากวางภาระออกแล้ว ท่านมุ่งไปที่ถ้ำขาม อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร ของท่านอาจารย์ฝั้น อาจาโร

“ไปเห็นวัดถ้ำขามของท่านเข้า เรารู้สึกชอบใจ เราจึงขอจำพรรษา ณ ที่นั้นหนึ่งพรรษา

ที่นี้ถึงแม้บริเวณวัดจะไม่กว้างขวางเท่าไรนักแลเขาก็ไม่สูงแต่อากาศดีมาก”

“ผู้ที่ขึ้นไปถึง แม้จะได้รับความเหน็ดเหนื่อยหายใจไม่ทั่วท้องก็ตาม พอขึ้นไปถึงวัดท่านแล้วพักอยู่ ๕-๖ นาที อากาศที่นี้เรียกเอากำลังมาเพิ่มให้คุ้มค่าเหนื่อยที่เสียไป”

การได้สลับปายะในหลายสิ่งหลายอย่างที่เอื้ออำนวย จะช่วยให้การปฏิบัติเป็นไปง่ายขึ้น ได้ผลเร็วขึ้น

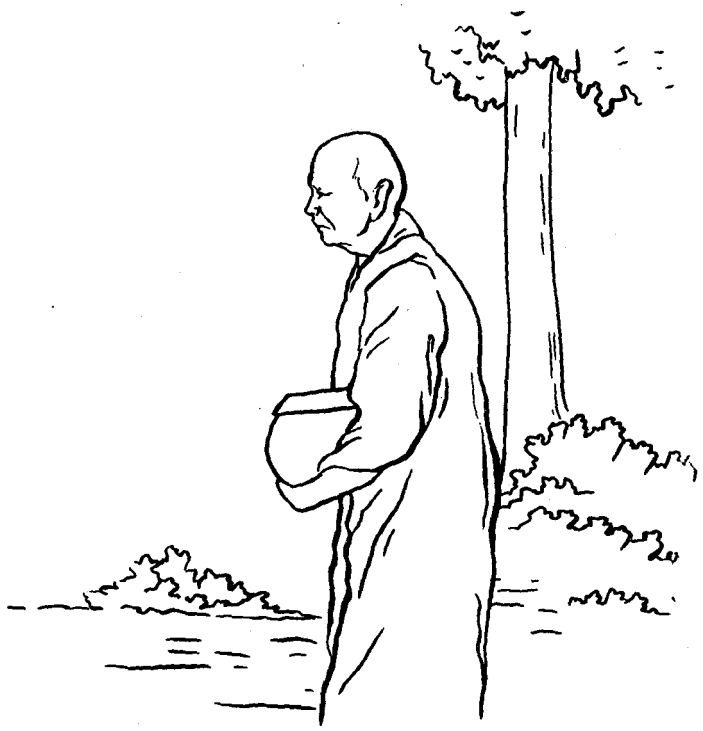

"ในพรรษานี้ เราได้บำเพ็ญความเพียรอย่างเต็มที่เพราะญาติโยมและหมู่เพื่อนที่อยู่จำพรรษาดูแลก็ล้วนแต่เป็นลูกศิษย์ของท่านอาจารย์ฉัน ที่ท่านได้อบรมมาดีแล้วทั้งนั้น เราไม่ต้องเป็นภาระที่จะต้องอบรมเขาอีก"

ท่านอาจารย์บอกว่า "เมื่อเราได้มีโอกาสประกอบความเพียรติดต่อกันอย่างสม่ำเสมอ ความรู้และอุบายต่างๆ ที่เป็นของเฉพาะตัวย่อมเกิดขึ้นอย่างน่าอัศจรรย์ เราไม่ต้องนั่งหลับตาภาวนาละ แม้จะนั่งอยู่ ณ สถานที่ใดเวลาไหน มันเป็นภาวนาไปในตัวตลอดเวลา จะพิจารณาตนและคนอื่นตลอดถึงทิพทัศน์มันให้เกิดอุบายเป็นธรรมไปทั้งนั้น อติदारมณฺ์ ไม่ว่าจะเป็นส่วนอภิญ्ञารมณฺ์และอนิฏฐารมณฺ์ก็ตาม สัจญญาเก่ามันนำหยาบยกขึ้นมาให้ดูล้วนแล้วแต่เป็นไปเพื่อธรรมสังเวชทั้งสิ้น"

ภายหลังจากออกพรรษาแล้ว อาจารย์เทศก์ได้จาริกไปวัดถ้ำกลองเพล จังหวัดอุดรธานี ของอาจารย์ขาว

อาจารย์ขาวชักชวนให้อยู่ถ้ำกลองเพลแทนท่าน แต่อาจารย์เทศก์ไม่ต้องการความยุ่งยาก จึงมุ่งไปที่หินหมากเป้ง จังหวัดหนองคาย กับพระคำพัน

๑๔. หินหมากเป้ง

หินหมากเป้ง เป็นดินแดนที่หนาวจัด จนมีคำพังเพยว่า “ไม่มีผ้าห่ม อย่าไปนอนหินหมากเป้ง” นอกจากนี้ยังมีผีดู และสัตว์ร้ายต่างๆ อีก

ใครเดินทางเรือผ่านมาแถวนี้ จะกลัวกันมาก จึงปรากฏว่าไม่มีใครมีใครอยากเข้ามาบริเวณนี้ นอกจากพระกัมมัญฐานที่กล้าหาญ

อาจารย์เทศก์เข้ามาสู่หินหมากเป้ง เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๘ ครั้งแรกที่เข้ามา ท่านบอกว่า

“เรายังได้ดูและฟังเสียงอีแก้งและนากกระทากชั้นอยู่เลย ลิงโหมนตัวเบ้มยังอุตสาห์ด้อมๆ ใต้กิ่งไม้มาให้เราชมเป็นขวัญตาในวาระสุดท้ายของมันอีกด้วย ทั้งอากาศและทิวทัศน์เช่นนี้จะหาดูได้ยากเหมือนกัน”

อาจารย์เทศก์ได้มาเห็นแล้ว ชอบใจมาก จึงตั้งใจจะมากอยู่จำพรรษา

“ในใจเราคิดว่าจะหยุดการก่อสร้างและรับภาระใดๆ ทั้งหมดละ แต่คนอื่น

อาจเห็นไปว่าความคิดเช่นนี้อาจเป็นของเลอะเลือนไปก็ได้ แต่ในใจจริงของเราแล้ว เห็นว่า การก่อสร้างและการบริหารหมู่คณะตลอดถึงการรับแขก เราได้ทำมามาก แล้วควรจะหยุดเสียที แล้วรีบเร่งประกอบความเพียรเตรียมตายเสียดีกว่า เพราะอายุของเราอีกมากถึงขนาดนี้แล้ว ไม่ทราบว่ามันจะตายวันไหน"

จึงปรารภกับพระคำพันธ์ว่า

"ผมจะมาขอพักพื่อนอยู่กับคุณ เรื่องการก่อสร้างและอื่นๆ โดยขอให้เป็นการของคุณทั้งหมด หากต้องการจะศึกษาอบรมในด้านปฏิบัติแล้ว ผมยินดี แนะนำให้"

พระคำพันธ์เห็นด้วย และบอกว่า "ผมไม่มีความสามารถในการหาทุนมา ก่อสร้าง หากมีทุน ผมจะรับภาระได้"

"บางทีอาจมี ก็ไม่แน่ แต่ผมก็ไม่หาแล้ว มีผู้ให้เขาก็เอา ไม่มีผู้ให้ก็แล้ว ไป" อาจารย์เทศก์ตอบ

ท่านอาจารย์เทศก์อยู่วัดหินหมากเป้งมาตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๐๘ เรื่อยมา แล้ววันที่ ๒๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๓ วัดหินหมากเป้งก็ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา ได้เป็นวัดโดยสมบูรณ์

เตรียมตัวตายอย่างมีสติ

เดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๔ ก่อนเข้าพรรษา อาจารย์เทศน์ได้อาพา
หนัก

“ที่แรกเป็นไข้หวัดประสมกับหลอดลมอักเสบซึ่งเป็นอยู่ก่อนแล้ว ได้ให้
แพทย์ประจำไร่ยาสูบบ้านหม่อมรักษา แต่อาการก็ไม่ทุเลาลง แพทย์หญิงทวินศรี
อมรไกรสรกิจ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงพยาบาลหนองคายกับคุณแก้ว เศรษฐการ
จังหวัดได้เอารถมารับไปรักษาที่โรงพยาบาลหนองคาย หมอได้ให้การรักษา
อยู่ ๕ วัน แต่อาการก็ไม่ดีขึ้น เมื่อฉายเอ็กซเรย์ ดูก็ได้ทราบว่าน้ำท่วมปอดและที่
ปอดมีพยาธิสภาพเล็กน้อย”

อยู่ที่โรงพยาบาลหนองคาย ปรากฏว่าอาการไม่ดีขึ้นเลย ท่านเลยเตรียม
ตัวมันหันที ไหนๆ ก็จะตายแล้ว ควรจะได้หันทุกข์ไปด้วย จึงยอมสละทุกสิ่งทุก
อย่าง ปลอ่ยวางทั้งหมด

ท่านบอกกับตัวเองว่า

“ร่างกายและโรคภัยของเจ้าจงมอบให้เป็นธุระของหมอเสีย เจ้าจงเตรียมตายสำรวมจิตตั้งสติให้แข็งแรง แล้วพิจารณาชำระจิตของตนให้บริสุทธิ์หมดจดก็แล้วกัน”

แต่เมื่อทางโรงพยาบาลมีเครื่องมือไม่เพียงพอ

“คุณตุ๊ ไผ่วินทะ จึงได้โทรเลขติดต่อศาสตราจารย์นายแพทย์อุดม ไประกะกฤษณะ นายแพทย์อุดม ไประกะกฤษณะ เมื่อได้ทราบดังนั้น จึงให้นมนต์ไปกรุงเทพฯ และคุณหมอได้รอรับอยู่ที่โรงพยาบาลศิริราชแล้ว

อนึ่งเนื่องจากหมอกที่หนองคายนี้ที่เชี่ยวชาญเรื่องโรคค่านี้นี้ไม่มี เครื่องมือก็ไม่พร้อม ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องไปกรุงเทพฯ

เจ้าแก๊กก็มกกายพร้อมด้วยนายแพทย์สมศักดิ์ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลหนองคายได้นำเอาเราขึ้นเครื่องบินส่งที่โรงพยาบาลศิริราช

เราเป็นคนไข้ของคุณหมออุดม ไประกะกฤษณะ โดยมีคุณหมอธีระ ลิมศิลา เป็นหมอดูแลประจำ

หมอบุคคลได้ให้การรักษาเราเป็นอย่างดีเลิศ หมอได้ดูดเอาน้ำออกจากช่องปอดเป็นจำนวนมาก

ในอาทิตย์แรกอาการของโรคดีขึ้นเป็นลำดับ แต่ในอาทิตย์ที่สองเริ่มแพ้ยากลีบมีอาการอย่างอื่นเกิดแทรกแซงขึ้นอีก และจะเป็นเพราะเดิมปกติเราก็ไม่ค่อยถูกกับเรือนตึกอยู่แล้ว หรืออย่างไรก็ไม่ทราบ เมื่อไปนอนอยู่โรงพยาบาลนาน ตอนหลังอาการจึงได้ทรุดลงๆ จนลมอ่อนพูดเสียงแผ่วเกือบจะไม่ได้ยิน

หมอบได้มาดูดเอาน้ำออกจากช่องปอดอีกเป็นจำนวนมาก อาการของร่างกายค่อยเบาขึ้นมานิดหน่อย แต่ความอ่อนเพลียยังไม่ดีขึ้น เราจึงได้ขอลาหมอบออกจากโรงพยาบาล แต่หมอบก็ได้ขอร้องให้เราอยู่ต่อไปอีก

เราไม่สามารถจะอยู่ต่อไปได้ จึงลาออกจากโรงพยาบาลเมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๑๔”

ท่านเห็นคนอื่นต้องเป็นทุกข์เพราะตัวเอง และเห็นโรคที่รุมเร้าร่างกายของท่านแล้ว ท่านรู้สึกเบื่อหน่ายในชีวิตมากขึ้น

อาหารที่ฉัน ก็ฉันได้เพียงวันละนิดหน่อย ท่านจึงตัดสินใจที่จะเลิกฉันอาหาร

ได้บอกกับคุณกัณฑ์รัตน์ ทรัพย์ยิ่ง ผู้ถวายอาหารประจำว่าวันนี้อย่าเอาอาหารมาเลย เราไม่ฉันละ

คุณกัณฑ์รัตน์ร้องให้ไปตามแพทย์หญิงชวติ รัตพงศ์ แล้วแพทย์หญิงชวติได้ไปเชิญคุณหมอโรจน์ สุวรรณสุทธิ์มาเพราะคุณหมอมุดมไปราชการต่างจังหวัด

เราได้เล่าอาการของโรคที่เป็นอยู่และความที่เราไม่ค่อยถูกกับบ้านตึกให้หมอฟัง คุณหมอโรจน์จึงได้อนุญาตแลจัดรถส่งเราไปพักที่บ้านคุณกัณฑ์รัตน์ ๓ คืน

ก่อนออกจากโรงพยาบาล คุณหมอบัญญัติ ปริชญานนท์ ได้มาตรวจอาการ และให้คำแนะนำในการรักษา คุณหมอโรจน์และคุณหมอชวติ ได้ตามไปรักษาและถวายทุกวันอาการค่อยดีขึ้น

เราพิจารณาตัวเองแล้วเห็นว่า ยังไม่ตายก่อน แต่ในสายตายคนทั่วไปแล้ว อาจเห็นตรงกันข้ามก็ได้ หมอบางคนยังทายเราว่าไม่เกิน ๕ วัน ต้องตายแน่

เมื่อศาสตราจารย์นายแพทย์อวย เกตุสิงห์ ไปเยี่ยม เราขอความเห็นจากคุณหมออวยว่า “อาตมาจะกลับวัดหมอเห็นอย่างไร”

คุณหมออวยตอบว่า “กลับได้เร็วเท่าไรยิ่งเป็นการดี”

เราแปลกใจและดีใจที่จะได้กลับวัดเพราะเราคิดว่าถึงจะตายก็ขอได้

ไปตายที่วัดเรตีกว่าและสมแก่สมณสารูปโดยแท้”

“วันนั้นเจ้าแก้มก็มาได้เหมาเครื่องบินพิเศษส่งเรา มีพระและญาติโยมตามมาส่งเราเต็มเครื่องบิน ถึงสนามบินหนองคายเกือบเที่ยง พอดีแม่น้ำโขงกำลังนองเจิ่งล้นฝั่ง จึงต้องขอยืมเรือ น.ป.ช. จากบ้านกองนาง นำส่งถึงวัดหินหมากเป้งถึงวัดราว ๕ โมงเย็น หมอชะวติ ก็ได้ตามมารักษาโดยตลอดจนถึงวัดและอยู่เฝ้าดูอาการไข้ถวายยาประจำราว ๕-๖ วัน เห็นว่าเรามีอาการดีขึ้นและปลอดภัยแล้ว หมอจึงเดินทางกลับกรุงเทพฯ”

อาจารย์บอกว่า การอยู่โรงพยาบาลนานๆ มันน่ารำคาญ จึงกลับวัดดีกว่า

เมื่อมองถึงเหตุการณ์ต่างๆ ที่ผ่านมา ท่านบอกกับตัวเองว่า

“เราได้ยอมสละตายแล้วมิใช่หรือ ทำไมจึงต้องไปยุ่งเกี่ยวกับเรื่องพรรค์นี้ เรื่องเหล่านั้นเขาก็ยอมเป็นไปตามกาลเวลาหน้าที่ของเขาต่างหาก ความตายหาได้เกี่ยวข้องกับเรื่องเหล่านั้นไม่ต่างก็ทำหน้าที่ของตนๆ จนถึงที่สุดด้วยกันทั้งนั้น

ตอนนี้ความรู้สึกของเราที่ยอมสละเรื่องต่างๆ แล้วเข้ามาสงบอยู่ในปัจจุบันธรรมจนไม่มีความรู้สึก ว่า เวลาไหนเป็นกลางวันเวลาไหนเป็นกลางคืน มีแต่ความสว่างจ้าของจิตแล้วสงบอยู่เฉพาะตนคนเดียว”

เมื่อจิต สว่างอยู่ ก็ทำให้มองเห็นตนเองมากขึ้น

กลับวัดหินหมากเป้งแล้ว อาการของท่านค่อยบรรเทา โดยมีคุณหมอคอยดูแลอย่างใกล้ชิด

๑๕. ประกาศธรรมต่างประเทศ

ภายหลังจากการเจ็บป่วยของท่านอาจารย์เทศก์ ปรากฏชื่อเสียงของท่าน ระเบิดไกลมาก คนในกรุงเทพฯ ที่รู้จักกันน้อยก็รู้จักกันมากขึ้น ในต่างประเทศไม่มีใครรู้จัก ก็หันมาสนใจกันอย่างกว้างขวาง ประกอบกับที่ท่านได้อบรมสั่งสอน ชาวต่างชาติที่วัดหินหมากเป้งด้วย ผู้คนจึงสนใจพระป่าองค์นี้เป็นพิเศษ

พ.ศ. ๒๕๑๔ จึงได้รับนิมนต์ ไปแสดงธรรมที่ต่างประเทศ เริ่มจาก สิงคโปร์ ออสเตรเลีย และอินโดนีเซีย

ท่านกล่าวถึงเรื่องนี้ว่า

“มันเป็นสิ่งที่น่าสนใจอย่างหนึ่งก็คือรู้สึกตัวว่าแก่จนจะตายอยู่แล้ว ยังอุตสาหะไปเมืองนอกกับเขา มีหน้าซ้ำภาษาของเขาก็ยังไม่รู้เสียอีกด้วย ว่าที่จริงแล้ว การเดินทางไปต่างประเทศครั้งนี้ยังไม่ถูกต้องตามอุดมคติของเราในเรื่องของการเดินทางสามประการ คือ

๑. การไปในภูมิภาคหรือถิ่นฐานใดๆ ก็ตาม ต้องรู้ภาษาคำพูดของเขา
๒. ต้องรู้จักเข้าใจขนบธรรมเนียมประเพณีของเขา
๓. ต้องรู้จักการอาชีพในภูมิภาค และถิ่นฐานอื่นๆ ของเขา

ทั้งนี้ เพื่อเราจะได้สมาคมกับเขาและพูดเรื่องราวของเขาได้ถูกต้อง แต่เมื่อเราไม่รู้ภาษาของเขาเสียอย่างเดียวแล้ว สองข้อข้างท้ายก็เลยเกือบไม่ต้องพูดถึง อย่างไม่รู้ก็ เราได้รับความอนุเคราะห์จากท่านผู้รู้มากหลายช่วยเป็นสื่อภาษาให้ความรู้ความเข้าใจแก่เราเป็นอย่างดี ทำให้อุปสรรคด้านภาษาแทบจะหมดความหมายไร้ค่าไปทีเดียว”

แม้ท่านจะไม่อยากไปไหนมาไหน เพราะล่องเข้าวัยชรามากแล้ว แต่เมื่อพิจารณาแล้ว ก็เห็นว่าควรจะได้รับนิมนต์เขา เพราะมีเหตุผล ๓ ประการ คือ

“ประการแรก ประเทศอินโดนีเซียมีพลเมือง ๑๓๐ กว่าล้าน ยังนับถือพุทธศาสนาอยู่ ๑๐ กว่าล้านในท่ามกลางของศาสนาอื่น คือ ฮินดู อิสลาม คริสต์ โดยมีได้มีพระภิกษุสงฆ์เป็นผู้นำเลย เราได้ฟังจากคนอื่นมาแล้วเรื่องนี้ให้ฟังแล้วทำให้เกิดความสงสัยชาวอินโดนีเซียมาก แล้วยังได้ทราบว่าเขาเหล่านั้นชอบในการทำภาวนานั่งสมาธิอีกด้วย (ทุกๆ ศาสนาที่เขาถือพระเจ้าเขาจะต้องนั่งสมาธิรวมใจให้สงบ ยึดเอาพระเจ้าของเขาเป็นอารมณ์) เรายิ่งชอบใจใหญ่

ประการที่สอง พระที่มาจากวัดบวรนิเวศวิหารกับสมเด็จพระญาณสังวรที่มาจากสายอินโดนีเซีย-ออสเตรเลียก็มีจำนวนมาก ก่อนเข้าพรรษาปีนี้พระดอน (Donald Riches) ซึ่งเป็นชาวอังกฤษก็ได้นำเอาเทปอัดธรรมเทศนาและรูปของเราไปเผยแพร่ทางออสเตรเลียก่อนแล้ว เมื่อเขาได้ทราบว่าเราพร้อมด้วยคณะจะเดินทางไปออสเตรเลียก็พากันเตรียมรับรองบางคนตั้งใจถึงกับนอนไม่หลับ ที่ออสเตรเลียนี้มีพระไทยรูปหนึ่งชื่อนฤฤทธิ์ เธอบวชมานานได้ออกไปเผยแพร่พุทธศาสนาอยู่ก่อนแล้ว ท่านรูปนี้ได้ทำประโยชน์แก่การเผยแพร่พุทธศาสนาในออสเตรเลียมาก

มีหลายองค์ที่ได้ไปบอรร่วมกับท่านแล้วเข้ามาบวชในเมืองไทย

ประการที่สาม เรานึกอยู่เสมอว่า ต่อไปพุทธศาสนาจะเผยแพร่ออกไปในนานาชาติมากขึ้น และอาจเผยแพร่วิถีปฏิบัติของคริสตศาสนา ถ้าเป็นพระไทยออกไปเผยแพร่ออกแล้วมักจะเอาเปลือกของพุทธศาสนาออกไปเผยแพร่ว่า หากเป็นคนชาติของเขาเองเข้ามาบวชและบอรร่วมให้เข้าถึงแก่นของพุทธศาสนาที่แท้จริงแล้ว เขาได้นำเอาแก่นแท้ของพุทธศาสนาออกไปเผยแพร่ออกไปเผยแพร่ออกไปนั้นแหละจึงจะได้แก่น เมื่อพรรษาที่แล้ว (พ.ศ. ๒๕๑๙) ก็ได้มีพระสุธัมโมชาวอินโดนีเซีย ซึ่งบวชกับสมเด็จพระญาณสังวรที่วัดบวรนิเวศวิหาร มาจำพรรษาที่วัดหินหมากเป้งเวลานี้เขายังรอรับคณะของเราอยู่ที่อินโดนีเซียนั่นเอง ซึ่งเป็นพระสำคัญรูปหนึ่งที่จะนำเอาแก่นของพุทธศาสนาออกไปเผยแพร่ออกไปเผยแพร่ออกไป

เมื่อพิจารณาถึงเหตุผลทั้ง ๓ ประการดังกล่าวแล้ว จึงได้ตัดสินใจด้วยตนเองว่า ชีวิตของเราเท่าที่ยังเหลืออยู่จะขอยอมสละทำประโยชน์เพื่อพระศาสนาเท่าที่สามารถจะทำได้ เมื่อตกลงอย่างนั้นแล้ว ก็มองเห็นคุณค่าชีวิตของตนมากขึ้น อันเป็นเหตุให้เรายอมสละความสุขส่วนตัวเพื่อพระศาสนาอย่างเด็ดเดี่ยว”

กับความรู้สึกในการไปต่างประเทศ ท่านบอกว่า

“แม้จะเป็นระยะเวลาสั้น แต่ก็ได้ประโยชน์เกินกว่าที่คาดหมายไว้มาก ที่สิงคโปร์และออสเตรเลียมีผู้สนใจศึกษาธรรมะอย่างจริงจังจำนวนมาก ส่วนในอินโดนีเซียยังมีผู้สนใจศาสนาพุทธมากขึ้นไปอีก เมื่อเราไปบอรร่วมเพิ่มเติมก็ยิ่งมีความกระตือรือร้นมากขึ้น

เราไปเห็นแล้วน่าสงสาร แม้จะมีคนสอนน้อย แต่กระนั้นการปฏิบัติของเขาก็เป็นไปโดยส่วนมาก”

อาจารย์เทศก์ประกาศธรรมที่ต่างประเทศ ไม่มีปัญหาอะไรกลับมา แต่บางองค์ไปแล้วกลับมีแต่เรื่องฉาวโฉ่ นี่มันเพราะอะไร

ลามลักการะฆ่าคนได้

พ.ศ. ๒๕๒๑ พล.อ.อ.हरิน หงสกุล (ขณะนั้นเป็นประธานรัฐสภา) ได้
นิมนต์อาจารย์เทศก์ไปหาความสงบสงัดที่ออบหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัด
เชียงใหม่

เป็นการเยือนเชียงใหม่ครั้งที่สอง (ครั้งแรกปี พ.ศ. ๒๕๑๖)

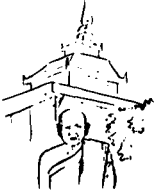
ไปครั้งนี้มีผู้ติดตามไปเป็นพรวน

“แทนที่จะอดอาหาร ทรมานกาย ทำความเพียรภาวนา มั่นตรงกันข้าม
อาหารการกินก็รุ่มรวยมาก มีเบาะมีเตียงชั้นดีให้นอน

เรื่องปัจจัยชาติสี่นี้ ถ้ามันพุ่มเฟื่อยมากก็เป็นอุปสรรคแก่การภาวนาของผู้ที่
ยังไม่เป็นอย่างสำคัญ วัดใดสำนักใดที่ปัจจัยลามมากมักทะเลาะกัน และการ
ศึกษาธรรมะก็ไม่เจริญเท่าที่ควร ถึงทางโลกๆ ที่เป็นพื้นฐานนี้ก็เช่นเดียวกันลาม
ลักการะเกิดมีขึ้น ณ ที่ใด ที่นั้นย่อมเป็นภัยอันตรายแก่คนหมู่มาก

เป็นเจ้านายจ้อราชฎ์บังหลวง โกงกินกันเหลุกรานไปหมด ทะเลาะกัน เพราะผลประโยชน์ไม่เท่ากัน พ่อค้าประชาชนผู้มีอิทธิพลขัดผลประโยชน์กัน ฆ่ากันตายนับไม่ถ้วน พระพุทธองค์จึงตรัสไว้ว่า "สกุกาโลกา บุริสंहติ" สักการะ ย่อมฆ่าบุรุษ (ผู้มีปัญญาทราวม) ดังนี้"

พระดีๆ ต้องเลวไปก็เพราะลาภสักการะนี้แหละ รู้สึกกันบ้างหรือเปล่า

วัดพัฒนา

อาจารย์เทศก์อยู่บริหารวัดหินหมากเป้ง จนเจริญรุ่งเรืองโดยมีการก่อสร้างถาวรวัตถุสิ่งจำเป็นขึ้นด้วย

“เมื่อก่อสร้างสวยงามขึ้นมาแล้วก็จำเป็นอยู่เองที่จะต้องรักษา เมื่อไม่รักษาก็เป็นโทษตามวินัยของพระ ผู้รักษาก็ใครละ ก็พระแก้นั้นแหละ”

ประการสำคัญก็คือ ได้ทำการอบรมสั่งสอนธรรมวินัย ศีลาจารวัตรแก่พระภิกษุสามเณรทั้งหลาย ตลอดจนญาติโยมทั้งหลาย

จนปี พ.ศ. ๒๕๒๒ วัดหินหมากเป้งได้รับคัดเลือกให้เป็นวัดพัฒนา

“พ.ศ. ๒๕๒๒ นี้ วัดหินหมากเป้งได้รับเลือกเป็นวัดพัฒนาทางโลกเขาถือกันเป็นเกียรติประวัติ แต่เราก็ไม่ทราบว่ เรามีกฎเกณฑ์เลือกกันอย่างไร เกียรติประวัติอย่างไร วัดก็มีอยู่ พระเณรในวัดก็ทำหน้าที่ไปตามสมณวิสัย โลกเขาตัดสินกันไปเอง สมเด็จพระสังฆราช เสด็จมาประทานพัดและใบประกาศนียบัตรให้จนถึงวัด เป็นพระเมตตาอย่างยิ่ง” อาจารย์เทศก์กล่าว

มณฑป

สิ่งก่อสร้างอย่างหนึ่งที่สำคัญของวัดหินหมากเป้ง คือ “มณฑป” ซึ่ง
อาจารย์เทศก์ได้ปรารภว่า

“เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๕ เราได้พิจารณาเห็นว่า สถานที่ตรงริมแม่น้ำโขงนี้เป็น
ทำเลเหมาะคิดอยากจะทำมณฑปขึ้นสักหลังหนึ่ง ให้มีลักษณะเป็นศิลปะแห่งลุ่ม
แม่น้ำโขง”

เพื่อเป็นสถานที่ประดิษฐานสิ่งสักการบูชา มีพระพุทธรูป พระบรม-
สารริกธาตุเป็นอาทิ นอกจากนั้นเราได้แอบนึกปรารภไว้ในใจว่า เพื่อความไม่
ประมาท หากเรามีอันเป็นไปก็จะได้ไม่ต้องเป็นภาระให้คนอยู่หลังจัดทำที่เก็บ
กระดูกของเราให้ยุ่งยากไปด้วย

เราได้ปรารภความประสงค์การจัดสร้างมณฑปนี้แก่บุคคลเป็นจำนวนมาก
แต่ในที่สุดเรื่องนั้นจำต้องเจียบหายไป เพราะไม่มีทุนทรัพย์

ต่อมาปี พ.ศ. ๒๕๒๐ คุณประพัฒน์ เกษสะอาด ได้มาเยี่ยมที่วัดเราได้ปรารภเรื่องนี้อีก คุณประพัฒน์เกิดความสนใจเห็นดีด้วย ได้รับอาสาว่าจะเขียนแบบแปลนตัวมณฑปมาให้ดู เมื่อคุณประพัฒน์ เขียนแบบโครงสร้างมณฑปเสร็จแล้ว ก็นำไปปรึกษา คุณประเวศ ลิมปริงสี ผู้อำนวยการกองหัตถศิลป์ แห่งกรมศิลปากร ให้ช่วยพิจารณาตกแต่งแก้ไขเพิ่มเติมรายละเอียดต่างๆ ของตัวมณฑป คุณประเวศ เป็นผู้ที่สัมผัสกับศิลปกรรมแห่งลุ่มแม่น้ำโขงผู้หนึ่งในปัจจุบันนี้ ได้ให้ความสนใจช่วยเหลือด้วยความยินดียิ่ง และในโอกาสต่อมาก็เป็นผู้รับออกแบบตรวจตราแก้ไขเพิ่มเติมงานก่อสร้างมณฑป ตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จสมบูรณ์ รวมทั้งการตกแต่งภายในด้วย

เมื่อแบบแปลนมณฑปเสร็จเรียบร้อยแล้ว คุณประพัฒน์ได้นำมาให้ดูนับว่าเป็นแบบมณฑปที่งดงามสง่าน่าดูหลังหนึ่งทีเดียว แต่ยังมีได้คำนวณเกี่ยวกับเรื่องโครงสร้าง ซึ่งเป็นคอนกรีตเสริมเหล็ก จึงได้นำแบบแปลนกลับไปดำเนินการต่อ แล้วก็หายเงียบไปอีกครึ่งหนึ่ง เป็นระยะเวลานานพอสมควรจนคิดว่าคงจะไม่สำเร็จเสียแล้ว เราจึงได้ตัดสินเลิกล้มความคิดที่จะทำเสีย

ต่อมาเมื่อต้นปี พ.ศ. ๒๕๒๒ คุณประพัฒน์ได้มาพบเราในระยะเวลาที่เงียบหายไปนั้น เธอได้นำแบบไปให้วิศวกรช่วยคำนวณโครงสร้างคอนกรีตของตัวอาคารอยู่ และในเวลาเดียวกันก็ได้พยายามหาผู้มาช่วยคำนวณพื้นฐานรากด้วย เมืองงานยังไม่เสร็จ จึงยังไม่ได้มาแจ้งเรื่องราวให้ทราบเธอขอดำเนินการต่อไป

เมื่อนายแพทย์ วันชัย พงศ์พิพัฒน์ แห่งโรงพยาบาลพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี ผู้เคยมาบวช และจำพรรษาที่วัดหินหมากเป้งนี้ เมื่อทราบเรื่องเข้าก็ถวายเงินให้ไว้สองแสนบาทเพื่อเริ่มต้นงานก่อสร้าง และภายหลังยังได้ถวายเพิ่มอีกหนึ่งแสนบาท

ตัวมณฑปเป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็กขนาดใหญ่ ๓ ชั้น ความกว้าง x

ยาววัดได้ ๑๓ x ๑๓ เมตร ส่วนสูงประมาณ ๓๖ เมตร ได้อาศัยผู้เชี่ยวชาญหลายฝ่ายร่วมกันพิจารณาและดำเนินการ กล่าวคือ งานด้านสถาปนิกและศิลปกรรม คุณประพัฒน์และคุณประเวศเป็นผู้ควบคุมดูแลงานด้านโครงสร้างอาคาร ซึ่งเป็นคอนกรีตเสริมเหล็กทั้งหมดนั้น ร.อ.ชัยชาย ภิญาวัฒน์ ร.น. เป็นผู้คำนวณให้ ส่วนความมั่นคงของฐานรากของมณฑปหลังนี้ ซึ่งมีความยากลำบากเป็นพิเศษ เพราะพื้นฐานรากทั้งหมดของตัวอาคารต้องสร้างลงบนดินตลิ่งที่ลาดชันของฝั่งแม่น้ำโขง จะต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญโดยเฉพาะ การนี้ศาสตราจารย์ ดร.ชัยมุกตพันธ์ ได้รับภาระมาตรวจสอบพื้นที่ และชั้นหินต่างๆ แล้วออกแบบกำหนดฐานรากอาคารให้ทั้งหมด ทั้งๆ ที่ท่านมีงานรัดตัวอยู่มากมาย ก็ยังหาโอกาสปลีกตนและเวลามาเป็นธุระให้ด้วยความยินดี นำนุโมทนาในกุศลจิตของท่าน

ผู้ทำการก่อสร้าง คือ คุณประมุข บรรเจิดสกุล แห่งบริษัท ป.ว.ชลิจิต การสร้าง ได้ช่วยเหลือถือเสมือนเป็นการก่อสร้างของตนเองมิสิ่งใดไม่ตี ไม่เหมาะก็พยายามแก้ไขดัดแปลงให้ดีขึ้นอยู่เสมอ แม้ว่าจะอยู่นอกรายการข้อผูกพันสัญญาก็ตาม

การก่อสร้างได้เริ่มขึ้นโดยทำสัญญาการก่อสร้างฉบับแรก เมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๒๒ และฉบับที่สอง เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ปีเดียวกัน ในราคาก่อสร้างทั้งสิ้นสองล้านเจ็ดแสนหนึ่งหมื่นหกพันเก้าร้อยสิบสามบาทนี้เป็นราคาเริ่มแรก ภายหลังจากต่อมาได้มีการปรับปรุงเพิ่มเติมรายการต่างๆ เพื่อความเรียบร้อยสวยงามและเหมาะสมขึ้นไปอีก เมื่อรวมเบ็ดเสร็จแล้วเป็นค่าก่อสร้างทั้งสิ้นประมาณห้าล้านบาท

เมื่อการก่อสร้างเริ่มขึ้น ก็มีผู้มีจิตศรัทธาถวายปัจจัยร่วมการก่อสร้างมาโดยลำดับ มีคุณเกษมา (ดี) ศุภสมุทร ถวายหนึ่งแสนบาท คณะการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยและบริษัทการบินไทยได้ร่วมกันทอดกุฐินสามัคคี ปี ๒๕๒๒

เพื่อหาปัจจัยสร้างมณฑป ได้เงินหกแสนสี่หมื่นบาท กรมการศาสนาอนุมัติเงินอุดหนุน สองแสนห้าหมื่นบาท และเมื่อก่อสร้างดำเนินมาจนปรากฏเป็นรูปร่างบ้างแล้ว ก็มีผู้ศรัทธามาจากทั่วทุกสารทิศ เป็นรายบุคคลบ้าง เป็นคณะบ้าง มาได้เห็นการก่อสร้างก็เกิดจิตศรัทธาร่วมบริจาคสมทบทุนการก่อสร้างเป็นอันมาก จนเหลือที่จะกล่าวนามท่านเหล่านั้นได้ในที่นี้ได้หมดสิ้น ผู้ที่ร่วมบริจาคมากที่สุดและเป็นกำลังสำคัญเห็นจะเป็นคุณธเนศ เอียสกุล ได้บริจาควัสดุอุปกรณ์และเงินสด ซึ่งเมื่อคิดรวมทั้งหมดแล้วก็เป็มูลค่ามากกว่าหกแสนบาท นับว่าเป็นกำลังอันสำคัญผู้หนึ่งทีเดียว

มณฑปหลังนี้ นับว่าเป็นสิ่งก่อสร้างที่ค่อนข้างพิเศษ กล่าวคือได้รับการเอาใจใส่และเลือกสรรอย่างพิเศษทุกขั้นตอน เริ่มแต่การเลือกตำแหน่งสถานที่ก่อสร้าง ซึ่งจะเห็นว่าเป็นจุดที่เด่นและเหมาะสม เมื่อมองจากภายในอาคารสามารถเห็นทิวทัศน์โดยรอบ ไม่มีจุดอับ การออกแบบรูปทรงของอาคาร เป็นมณฑปซึ่งมีความงดงาม มีลักษณะพิเศษ เป็นศิลปะแห่งลุ่มแม่น้ำโขงโดยเฉพาะ โครงสร้างตลอดจนฐานราก สร้างอย่างแข็งแรงเป็นพิเศษ ทั้งนี้ด้วยความมุ่งหมายจะให้เป็นการวัตถุ เป็นปูชนียสถานอันมั่นคงไว้ชั่วกาลนาน

พระพุทธรูปประธาน ราคา ๔๕,๐๐๐ บาท บริษัท ป.ว.ช. ลิขิตการสร้าง และคุณจวบจิต รอดบุญ คุณโรสบริบาลบุรีภัณฑ์ และคณะ ออกคนละครึ่ง เป็นพระพุทธรูปที่ได้รับการออกแบบและสร้างขึ้นอย่างงดงามสมส่วนในลักษณะศิลปะร่วมสมัย โดยปฎิมากรผู้ชำนาญแห่งกรมศิลปากร มีความสง่างามและมีความกลมกลืนเป็นพิเศษผิดไปจากพระพุทธรูปตามวัดหรือปูชนียสถานอื่นๆ

ชุดที่ประดิษฐานของพระพุทธรูป พร้อมทั้งเครื่องประดับประดาตกแต่งทั้งหมด น.พ.แสวง วัจนะสวัสดิ์และญาติมิตร เป็นผู้ถวายค่าก่อสร้างเป็นเงินสี่แสนสองหมื่นห้าพันบาท

ความพิเศษสุดท้าย ซึ่งอาจเรียกว่าเป็นความพิเศษยอดสุดก็คือว่ามณฑปหลังนี้สำเร็จเป็นรูปร่างขึ้นมาได้ ก็ด้วยแรงศรัทธาล้วนๆ ทุนทรัพย์ที่ใช้ในการก่อสร้างทั้งหมดมาจากการบริจาคด้วยศรัทธาอันบริสุทธิ์ของสาธุชนทั้งหลาย โดยที่ทางวัดไม่ได้มีการเรียหรือออกฎีกาบุญแต่อย่างใดเลย นับว่าเป็นความพิเศษอย่างยิ่ง ยากที่จะมีได้ในยุคปัจจุบันนี้

นับตั้งแต่ริเริ่มมา จนกระทั่งสำเร็จเสร็จสิ้นสมบูรณ์ลงได้ในที่สุด ก็ด้วยความร่วมมือร่วมใจกันด้วยความยินดี เต็มอกเต็มใจ ทั้งนี้เพราะทุกคนที่เราได้กล่าวนามถึงกิติ ไม่ได้กล่าวนามกิติ ต่างก็มีศรัทธาตรงกัน จึงได้มาร่วมกันทั้งกำลังทรัพย์ ทั้งกำลังกาย กำลังปัญญาความคิด อันเป็นเหตุผลักดันให้เกิดมณฑป ที่ทรงความสง่าเป็นเอก ยากที่จะมีอาคารหรือปูชนียสถานอื่นในสมัยนี้ทัดเทียมได้ สมควรที่สาธุชนทั้งหลายจะได้มีความภาคภูมิใจ เราปลื้มปิติในกุศลเจตนา และขออนุโมทนาในส่วนกุศลอันเกิดจากศรัทธาของท่านทุกผู้ทุกคน”

บุญคุณของศาสนา

อาจารย์เทศน์ถึงครูบาอาจารย์สมัยก่อนแล้ว ทำให้ซาบซึ่งบุญคุณของท่านยิ่งนัก ท่านบอกว่า

“เมื่อมาคิดถึงครูบาอาจารย์ และพระผู้ใหญ่แต่ปางก่อนมีพระพุทธเจ้า เป็นต้น ท่านนำพระศาสนาได้ด้วยอาการอย่างนี้ แล้วก็มีใจกล้าหาญขึ้นมาว่า เราคนหนึ่งก็นำพระศาสนามาได้โดยลำดับ ไม่เสียทีที่เกิดมาเป็นคน แล้วยังบวชในพระพุทธศาสนา ยังได้ทำหน้าที่ของตนให้สมบูรณ์เมื่อเขาทำอัฐศีลกรรมกราบไหว้หรือทำทานวัตถุต่างๆ ก็นึกถึงตนเสมอว่า เขากราบไหว้อะไร เขากับเราก็คงเหมือนกัน คือเป็นก้อนดิน น้ำ ไฟ ลม เหมือนกัน แท้จริงอย่างน้อยเขาก็เห็นแก่ผ้ากาสาหวัดตร์อันเป็นเครื่องหมายของพระอรหันต์แล้วจึงกราบไหว้

พระศาสนาอยู่ได้ด้วยความเชื่อถ้อยอย่างนี้ ถึงแม้จะไม่เห็นจริงจังด้วยใจของตน แต่เชื่อด้วยความเห็นที่สืบๆ กันมา”

ท่านได้คิดถึงตัวเองที่ได้มีพระศาสนา ว่า

“เราคิดถึงบุญคุณของพุทธศาสนาเป็นอย่างยิ่ง แต่บวชมาก็นานแล้ว ศาสนาได้ปรนปรือตัวของเราให้เป็นคนดีตลอดเวลาศาสนามีได้แนะนำสอนให้เราทำความชั่วแม้แต่น้อย

แต่ถึงขนาดนั้นพวกเราก็ยังฝ่าฝืนคิดจะทำชั่วอยู่รำไป ที่อยู่ ที่นอน เสื้อหมอน มุ้งม่านและอาหารการกินทุกอย่างที่เราบริโภคใช้สอยอยู่ทุกวันนี้ ล้วนแต่เป็นของพุทธศาสนาทั้งนั้น ยาแก้โรคภัยไข้เจ็บก็เป็นของผู้มีศรัทธาในพระศาสนา สละมาทำทานทั้งนั้น

เราบวชมาเป็นพระครั้งแรกก็ต้องอาศัยผ้ากาสาพัทธอันเป็นเครื่องหมายของท่านผู้วิเศษที่อุปัชฌาย์อาจารย์ให้แก่เราแล้วทั้งนั้น (อุปัชฌาย์อาจารย์ก็เป็นเพียงตัวแทนพุทธศาสนาเท่านั้น เพราะท่านทั้งหลายเหล่านั้น ก็ล้วนแล้วแต่ยึดเอาพระรัตนตรัยมาเป็นหลักด้วยกันทั้งนั้น)

เมื่อได้เครื่องทรงอันวิเศษนี้แล้ว เขาก็กราบไหว้ทำบุญสุนทานจนเหลือหลาย เราไม่ตายอยู่มาได้จนตราบเท่าทุกวันนี้ก็เพราะศาสนา

พุทธศาสนามีคุณเอนกอนันต์มหันต์เหลือที่จะพรรณนานับแก่ตัวของเรา พร้อมทั้งโลกทั้งหมดด้วยกัน”

ผู้เขียนเองก็เป็นอีกผู้หนึ่ง ที่เป็นผู้เป็นคนมาทุกวันนี้ได้ ก็โดยอาศัยพุทธศาสนาตลอด

คุณบิดามารดา

มีคนอยู่สองคนที่อยู่ในบ้าน แล้วเราไม่มีใครได้คิดถึงท่านเลยก็คือ พ่อและ
แม่

ในหนังสือกุหลาบประดับดวงใจ ของท่านดิช นัท ฮันท์ ซึ่งแปลโดยคุณ
รสนา โตสิทธะกุล มีข้อเขียนลึกซึ้งตลอดทั้งเล่ม ผมขอคัดมาลงไว้เพียงบางส่วน
ท่านเขียนไว้ดังนี้

“แม่คือต้นธารแห่งรักอันไร้ขอบเขต
เป็นสมบัติล้ำค่าที่ไม่มีวันเหือดแห้ง
แต่นำเสียดายที่บางครั้ง
เราหลงลืมไป

แม่คือของขวัญอันงดงามที่สุดที่ชีวิตมอบให้แก่เรา
เธอทั้งหลายที่ยังมีแม่อยู่ใกล้

ไปรตอয়ারจนถึงวันตายของท่านที่จะกล่าวว่า
 “คุณพระช่วย ฉันมีชีวิตอยู่เคียงใกล้แม่ตลอดหลายสิบปีนี้
 โดยมีเคยได้มองดูท่านอย่างใกล้ชิด
 เพียงแต่เหลือบมองดูท่าน พุดด้วยไม้ก้ำคำ
 หากไม่ขอเงินก็ขอสิ่งนั้นหรือสิ่งนี้”
 เมื่อเล็กๆ เธออนนเบียดแม่
 เพื่อรับไออุ่นจากท่าน
 เธอบูตบึ้งหรืออแงกับท่าน
 เธอได้แต่ทำให้ชีวิตท่านยุ่งเหยิงไปหมด
 ทำให้ท่านกังวลใจ
 บั่นทอนสุขภาพของท่าน
 ทำให้ท่านต้องนอนดึกและตื่นแต่เช้า
 แม่จำนวนมากตายตั้งแต่ยังสาวเพราะลูกๆ ของเธอ
 ตลอดชีวิตของท่าน
 เราคาดหวังให้ท่านทำอาหาร ล้างถ้วยล้างชาม ซักเสื้อผ้า
 และทำความสะอาดที่เราทำสกปรกเอาไว้
 ในขณะที่เราคิดถึงแต่เพียงผลการสอบและอาชีพของเรา
 แม่ของเราไม่มีเวลาที่จะมองดูเราอย่างลึกซึ้งอีกต่อไป
 และเราก็ยุ่งเกินกว่าจะมองดูท่านอย่างใกล้ชิด
 ต่อเมื่อท่านจากไป เราจึงจะตระหนักว่า
 เราไม่เคยรับรู้ถึงการมีแม่มาก่อนเลย”
 อาจารย์เทศน์ได้พรรณนาคุณของบิดามารดาไว้ว่า
 “คนเกิดมาได้ชื่อว่าเป็นบุญคุณของกันและกัน บุตรธิดาเป็นหนี้บุญคุณ

ของบิดามารดา บิดามารดาเป็นหนี้ใหม่ของบุตรธิดา ต่างก็คิดถึงหนี้ของกันและกัน โดยที่ใครๆ มิได้ทวงหนี้ แต่หากคิดถึงหนี้เอาเองแล้วก็ใช้หนี้ด้วยตนเองตามความสำนึกของตนๆ

บางคนก็น้อยบ้างมากบ้าง เพราะหนี้ชนิดนี้เป็นหนี้ที่ตนหลงมาทำให้เกิดขึ้นเอง ไม่มีใครบังคับและค้ำประกัน

บางคนคิดถึงหนี้สินที่ตนมีแก่บิดามารดามากมายเหลือที่จะคณานับ แต่เกิดจนตายบิดามารดาถนอมเลี้ยงลูกด้วยความเอ็นดูทุกอย่างเป็นต้นว่า นึ่ง นอน ยืน เดิน พูตจา ต้องอาศัยบิดามารดาสั่งสอนทุกอย่าง

เวลาเกิดโทษะพาดตีด้วยไม้หรือฝ่ามือก็ยังมีอารมณ์รักด้วยอยู่ว่า นี่ลูกนะๆ บางทีตีไม่ลงก็ยังมี

มันเป็นสัญชาตญาณของสัตว์ผู้เกิดมา บิดามารดาย่อมมีความรักบุตร แม้แต่สัตว์เดรัจฉานก็ยังมีความรักลูกโดยไม่ทราบความรักนั้นว่า รักเพื่ออะไรและหวังประโยชน์อะไร จะช่วยเหลืออะไรแก่ตนบ้าง

ลูกๆ ก็ทำนองเดียวกันนี้ แต่สัตว์มันยังรู้หยาบเป็นรักกันชั่วประเดี๋ยว ประด่า รักกันแต่ยังเล็กๆ เมื่อเติบโตแล้วก็ลืมกันหมด

มนุษย์นี้รักกันไม่รู้จักหยาบ ถึงตายแล้วยังรักกันอยู่อีก ตายแล้วมันคืนมาได้อย่างไร

มนุษย์คนใดไม่รู้จักบุญคุณบิดามารดา และไม่สนองตอบแทนบุญคุณของท่านมนุษย์ผู้หนึ่งได้ชื่อว่าเลวร้ายกว่าสัตว์เดรัจฉานไปเสียอีก”

เพราะฉะนั้น จงอย่าลืมพ่อแม่ รีบหาโอกาสทดแทนคุณท่านเสียแต่ตอนที่ท่านยังมีชีวิตอยู่

ท่านอาจารย์เทศก์บวชตั้งแต่เล็ก จึงไม่ได้ช่วยโยมพ่อโยมแม่ในทางวัตถุ แต่ท่านได้ตอบแทนคุณท่านมีมลยิ่งใหญ่มาก คือชักนำไปให้โยมเข้าหาทางธรรมจน

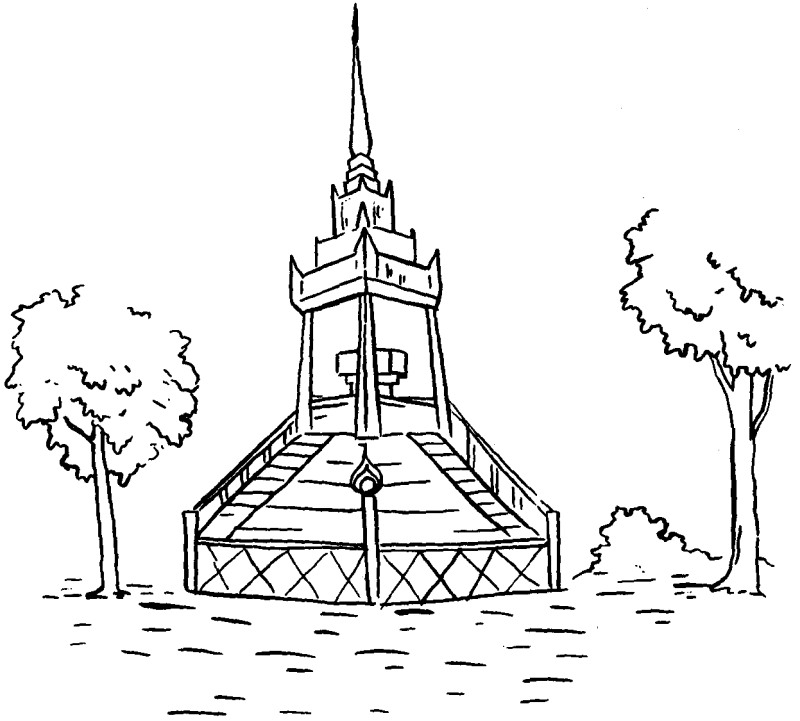
สำเร็จ ซึ่งดีกว่าการอนุเคราะห์ท่านทางวัตถุอย่างเทียบกันไม่ได้

“เราเกิดมาเป็นลูกผู้ชาย ได้บวชแต่เล็กมิได้เลี้ยงบิดามารดาเหมือนคนธรรมดาสามัญทั่วไป แต่หล่อเลี้ยงน้ำใจของท่านทั้งสองด้วยทัศนะสมณเพศอันเป็นที่ชอบใจของท่านเป็นอย่างยิ่ง ระลึกอยู่ถึงเสมอว่า ลูกของเราได้บวชแล้วๆ ถึงอยู่ไกลหรือไกลตั้งพันกิโลเมตรก็มีความดีใจอยู่อย่างนั้น แล้วก็สมประสงค์อีกด้วย

ตอนท่านทั้งสองแก่เฒ่าลงเราก็ได้กลับมาสอนท่านให้เพิ่มศรัทธาบารมีขึ้นอีกจนบวชเป็นชีปะขาวทั้งสองคน (แท้จริงท่านก็มีศรัทธาอยู่แล้วเรามาสอนเพิ่มเติมเข้ากระทั่งมีศรัทธาแก่กล้าจนได้บวชเป็นชีปะขาว) และภาวณาเกิดความอัศจรรย์หลายอย่าง ทำให้ศรัทธามั่นคงขึ้นไปอีก เราสอนไปในทางสุดดีท่านทั้งสองก็ตั้งใจฟังโดยดีเหมือนอาจารย์กับศิษย์จริงๆ เต็มใจรับโอวาททุกอย่าง

ท่านไม่ถือว่าลูกสอนพ่อแม่ บิดาบวชเป็นชีปะขาวอยู่ได้ ๑๑ ปี ถึงแก่กรรมเมื่ออายุ ๗๗ ปี มารดาบวชเป็นชีอยู่ได้ ๑๗ ปี จึงถึงแก่กรรมอายุได้ ๘๒ ปี มารดาเสียชีวิตหลังบิดา ตอนจะตายเราก็ได้แนะนำสั่งสอนจนสุดความสามารถ

เราได้ชื่อว่าได้ใช้หนี้บุญคุณของบิดามารดาสำเร็จแล้วหนี้อื่นนอกจากนี้ไม่มีอีกแล้ว ท่านทั้งสองล่วงลับไปแล้ว เราก็ได้ทำฃาปนกิจศพ ให้สมเกียรติท่าน และตามวิสัยของเราผู้เป็นสมณะอีกด้วย”

๑๕. ดับขันธุ์

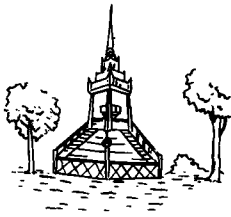
ในปี พ.ศ. ๒๕๓๖ ท่านอาจารย์เทศก์ไปพำนักอยู่ที่วัดถ้ำขาม ซึ่งเป็นป่า
ทुरกันดารมาก ลำบากต่อการดำรงอยู่ของภิกษุผู้ชราภาพอย่างอาจารย์เทศก์มาก
แต่มีผลต่อการเข้าถึงธรรมยิ่ง

อยู่ที่นั่นจนถึงกาลมรณภาพ ดับขันธุ์ด้วยโรคชรา ในปี พ.ศ. ๒๕๓๗
สิริรวมอายุได้ ๙๒ ปี

หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน ฉบับวันจันทร์ที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๓๗ ได้
รายงานข่าวดังนี้

“หลวงปู่เทศก์” มรณภาพด้วยโรคชรา

ผู้สื่อข่าวรายงานจาก จ.สกลนคร เมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคมว่าพระราชนิโรธ-
รังสีคัมภีร์ปัญญาวชิษฐ์ หรือหลวงปู่เทศก์ เทศรังสี เจ้าอาวาสวัดหินหมากเป้ง

จ.หนองคาย พระอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนากรรมฐานชื่อดังของภาคอีสาน ซึ่ง
 อาพาธด้วยโรคชรา และก่อนหน้านี้อได้ไปพักจำพรรษาอยู่ที่วัดถ้ำขาม ต.ไร่
 อ.พรรณานิคม ได้มรณภาพลงอย่างสงบภายในกุฏิที่พักเมื่อเวลาประมาณ
 ๒๒.๐๐ น. วันที่ ๑๗ ธันวาคมที่ผ่านมา พระอาจารย์เยี่ยม ไสโรโย เจ้าอาวาสวัด
 ถ้ำขาม พระทรงวุฒิ ชัมมาโร เลขานุการของหลวงปู่เทสก์ นายสถิตย์ พงษ์ไพโรจน์
 ปศุสัตว์จังหวัดสกลนคร และคณะศิษย์ที่เฝ้าดูแลอย่างใกล้ชิดตลอดเวลา ต่างร่วม
 กันเปิดเผยว่า ก่อนมรณภาพตลอดทั้งวัน หลวงปู่เทสก์ยังคงมีสติสัมปชัญญะ
 สมบูรณ์เป็นปกติ ไม่ได้แสดงอาการกระวนกระวายหรือแสดงสัญญาณใดๆ ว่าจะ
 มรณภาพ

เปิดให้ประชาชนรดน้ำศพ ๒ วัน

เวลา ๑๐.๓๐ น. คณะศิษย์ได้ร่วมกันนำสังขารหลวงปู่เทสก์ไปตั้ง ทำพิธี
 รดน้ำศพที่บริเวณศาลาวัดถ้ำขาม โดยมีเรือตรีสุนัย ณ อุบล ผู้ว่าราชการจังหวัด
 สกลนคร เป็นประธานฝ่ายฆราวาส, พระสกลธรรมณี เจ้าคณะจังหวัดสกลนคร
 และพระสุเมธีธรรมภาณ เจ้าคณะจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นประธานฝ่ายสงฆ์ จากนั้น
 มีการกำหนดเปิดให้ศิษยานุศิษย์และพุทธศาสนิกชนทั่วประเทศเข้าสักการะและรด
 น้ำศพได้ตลอดทั้งวัน ระหว่างวันที่ ๑๘-๑๙ ธันวาคม แล้วจึงจะบรรจุลงโลงศพ
 ดำเนินการตามขั้นตอนที่หลวงปู่เทสก์สั่งไว้ต่อไป

“ในหลวง” รับไว้ในราชานุเคราะห์

เวลา ๑๒.๐๐ น. คณะศิษย์ซึ่งมีประธานทั้งฝ่ายฆราวาสและฝ่ายสงฆ์ ได้
 มีการประชุมเตรียมการเกี่ยวกับพิธีศพ เนื่องจากหลวงปู่เทสก์ได้มรณภาพไปอย่าง
 กระทันหัน

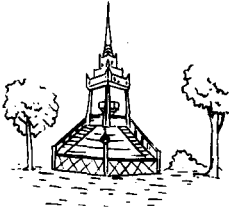
นายสถิตย พงษ์ไพโรจน์ แจ้งต่อที่ประชุมว่า เมื่อเวลา ๒๓.๐๐ น. หลังจากหลวงปู่ละสังขารแล้ว ได้แจ้งทางโทรศัพท์ไปยังสำนักพระราชวัง ตามที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงมีพระเสาวนีย์ไว้ และได้รับแจ้งกลับมาว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ โปรดเกล้าให้พิธีการต่างๆ อยู่ในพระบรมราชานุเคราะห์ โดยจะจัดส่งเจ้าหน้าที่กองการราชพิธี สำนักพระราชวัง มาดำเนินการทั้งหมด ดังนั้นในระหว่างนี้ให้ทางวัดดำเนินการรอไปก่อน ซึ่งจะมีการประสานผ่านมาทางผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนครอีกครั้ง

หลวงปู่สั่งให้แยกอัฐิเป็น ๒ ส่วน

พระอาจารย์ทรงวุฒิ ชัมมาโร พระเลขาณุกาหลวงปู่เทศก์กล่าวว่า

ในที่ประชุมกำลังกล่าวถึงนั้น เป็นการพูดแบบย้อนเกล็ด ตนขอลำดับเหตุการณ์ว่า ก่อนหน้าหลวงปู่จะละสังขารได้บอกความประสงค์ไว้ว่า ท่านละสังขารที่วัดถ้ำขามแล้วแบ่งอัฐิออกเป็น ๒ ส่วน ส่วนหนึ่งให้เก็บไว้ที่เทศก์เจดีย์วัดถ้ำขาม อีกส่วนหนึ่งให้นำกลับไปวัดหินหมากเป้ง จ.หนองคาย ส่วนพิธีต่างๆ หลังจากละสังขารแล้ว ให้ตั้งศพไว้ที่ถ้ำขาม แต่ให้นำไปพระราชทานเพลิงที่วัดหินหมากเป้ง

หลังการประชุม ผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร กล่าวว่า ทราบข่าวหลวงปู่ละสังขารรีบเดินทางมาร่วมพิธีทันที เนื่องจากหลวงปู่อาพาธมานานแล้ว ทางจังหวัดได้มอบหมายให้สาธารณสุขจังหวัดสกลนครถวายการรักษาตลอด จนกระทั่งมรณภาพลงอย่างสงบ ตามรายงานทราบสาเหตุเนื่องจากโรคชรา ส่วนหมายกำหนดการต่างๆ เกี่ยวกับพิธีพระราชทานเพลิงศพ ยังไม่สามารถให้รายละเอียดได้ ต้องรอกทางสำนักพระราชวังแจ้งมาก่อน

พระราชทานโลงเหมือนหลวงปู่ฝั้น

นายประสาธ ตงศิริ ลูกศิษย์และกรรมการดำเนินการจัดสร้างเทสก์เจดีย์ที่วัดถ้ำขาม จ.สกลนคร เปิดเผยว่า เมื่อเวลา ๑๔.๐๐ น. ได้รับแจ้งจากทางสำนักพระราชวังว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานโลงทองที่บ (โลงบรรจุศพพระผู้ใหญ่ ชั้นสมเด็จพระสังฆราชหลวงปู่เทสก์ ซึ่งโลงชนิดนี้ได้เคยพระราชทานแก่พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร และหลวงปู่ชา มาแล้วโดยโลงทองจะมาพร้อมกับเจ้าหน้าที่กองการราชพิธี ในวันที่ ๑๔ ธันวาคม

รายงานข่าวแจ้งว่า วันเดียวกันพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้พระราชทานน้ำอาบศพ ให้นายกำทอน สินธุวานนท์ องคมนตรี เป็นผู้แทนพระองค์สงฆ์น้ำศพหลวงปู่เทสก์ ที่วัดถ้ำขาม อ.พรรณานิคม เวลา ๑๗.๐๐ น. วันที่ ๑๔ ธันวาคม ส่วนการจัดการเรื่องศพล่าสุดคณะกรรมการฝ่ายสงฆ์ได้กำหนดจะทำตามเจตนารมณ์ของหลวงปู่เทสก์ โดยจะตั้งศพไว้ที่ถ้ำขาม ๗ วัน จากนั้นจะเคลื่อนไปที่วัดหินหมากเป้ง จ.หนองคาย เพื่อเตรียมพระราชทานเพลิงศพต่อไป

เผยประวัติ "ปฏิบัติ" เครื่องวัด

สำหรับประวัติหลวงปู่เทสก์ เทสรังสี เดิมชื่อ เทสก์ เรียวแรง เป็นบุตรของนายอุตสาห์ และนางครั้ง เรียวแรง เกิดเมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๔๔๕ ปีชาดที่บ้านนาสีดา ต.กลางใหญ่ อ.บ้านผือ จ.อุดรธานี มีพี่น้องร่วมบิดา-มารดาเดียวกัน ๑๐ คน หลวงปู่เทสก์ เป็นคนที่ ๔ ปัจจุบันพี่น้องทุกคนเสียชีวิตหมดแล้วเมื่ออายุ ๑๘ ปีได้ บรรพชาเป็นสามเณร มีพระอาจารย์สิงห์ ชันตยาคุณโม เป็นผู้ชักชวนและอุปสมบทเมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๔๖๖ ตรงกับวันพุธขึ้น ๒ ค่ำ เดือน ๗ ที่วัดสุทัศนาราม อ.เมืองอุบลราชธานี มีพระมหาวรรุ เป็นพระอุปัชฌาย์

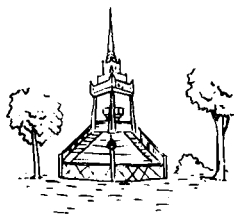
พระมหาปิ่น ปัญญาพโล เป็นพระกรรมวาจาจารย์

หลังอุปสมบท ได้ฝากตัวเป็นศิษย์ของพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต ผิกปฏิบัติกรรมฐาน ออกธุดงค์ถือรุกขมูล ตั้งแต่บัดนั้นเรื่อยมา และระหว่างธุดงค์ไปเผยแผ่ธรรมทางภาคใต้ ได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าคณะจังหวัดภูเก็ต พังงา และกระบี่ ฝ่ายธรรมยุต เมื่อปี ๒๕๐๐ และได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็น พระราชานิโรรังสี ต่อมาปี ๒๕๐๘ ได้ขอลาออกจากตำแหน่งเจ้าคณะจังหวัดทั้ง ๓ จังหวัด กลับไปจำพรรษาอยู่วัดหินหมากเป้ง จ.หนองคาย กระทั่งปี ๒๕๓๖ จึงไปจำพรรษาที่วัดถ้ำขามและมรณภาพลงในที่สุด รวมอายุได้ ๘๓ ปี ๗๑ พรรษา

หลวงปู่บอกก่อน “๑๕ คำนอนยาว”

ข่าวแจ้งว่า ก่อนการมรณภาพไม่นาน หลวงปู่เทศก์ได้บารวากับลูกศิษย์ว่าจะอยู่จำพรรษาที่วัดถ้ำขามแห่งนี้ ไปจนกว่าจะละสังขาร เพราะเป็นสถานที่เหมาะแก่การเจริญวิปัสสนา และเดินจงกรมอย่างยิ่ง เป็นวัดที่พระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต เคยพำนักและแสดงธรรมแก่พุทธศาสนิกชน รวมทั้งพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร สหธรรมิกพระอาจารย์ฝายวิปัสสนาชื่อดังอีกรูปหนึ่งก็เคยจำพรรษาอยู่หลายพรรษา ก่อนมรณภาพลงเช่นกัน

ข่าวแจ้งด้วยว่า เมื่อ ๒ สัปดาห์ที่ผ่านมา หลวงปู่เทศก์ยังพูดเป็นนัยให้บรรดาลูกศิษย์ใกล้ชิดฟังว่า อีกไม่นานเมื่อถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ หลวงปู่ก็จะนอนยาวตลอดไป อย่างไรก็ตาม ไม่มีศิษย์คนใดนึกเฉลียวใจ ในที่สุดหลวงปู่เทศก์ก็ได้มรณภาพไปจริงๆ ซึ่งตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑ (เดือนอ้าย ของชาวอีสาน) ซึ่งใกล้เคียงกับพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร ที่ละสังขาร เมื่อวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๒ (เดือนยี่)

สร้างเจดีย์เก็บอัฐิ-สังขาร ๑๔ ล.

"เมื่อประมาณเดือนตุลาคมที่ผ่านมา หลวงปู่ได้ให้ลูกศิษย์กำหนดหาสถานที่ และสร้างเทสก์เจดีย์ โดยระบุให้สร้างขึ้นที่วัดถ้ำขาม อ.พรรณานิคม เพื่อเก็บเครื่องอัฐบริขารและอัฐิของหลวงปู่เอง ทุกฝ่ายจึงพร้อมกันสร้างขึ้นบนพลาญหินถ้ำขาม งบประมาณ ๑๔ ล้านบาท การก่อสร้างได้เร่งดำเนินการเพื่อให้แล้วเสร็จทันฉลองครบ ๕๐ ปี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองราชย์ และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จฯ ทรงวางศิลาฤกษ์ ไปเมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ที่ผ่านมานี้" ศิษย์ใกล้ชิดรูปหนึ่งกล่าว

คนกว่า ๒ หมื่นหลังไหลรตน้ำศพ

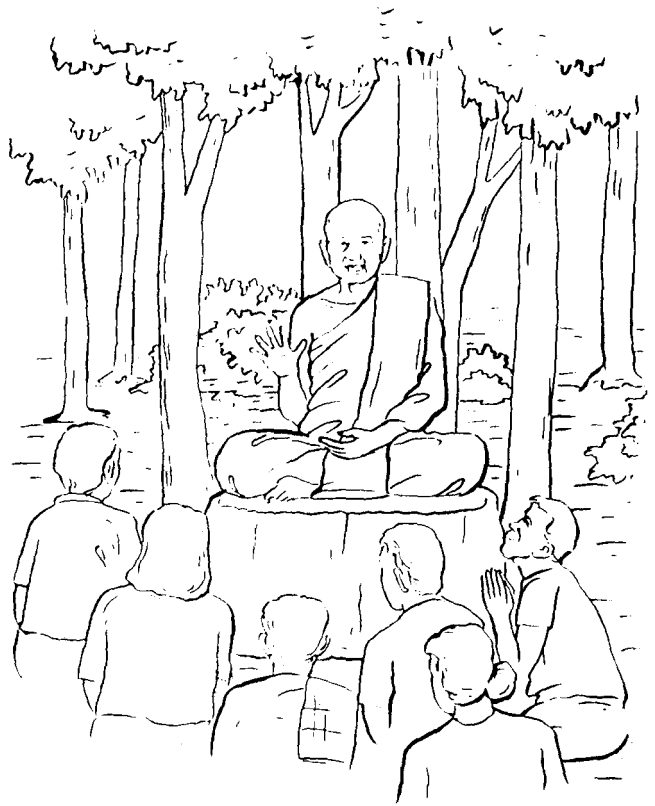
ผู้สื่อข่าวรายงานว่า สำหรับบรรยากาศภายในวัดถ้ำขาม หลังจากที่ชาวหลวงปู่เทสก์กรรมภาพลงได้แพร่สะพัดออกไป ปรากฏว่า มีบรรดาศิษยานุศิษย์พุทธศาสนิกชนทั่วไป ทั้งจากใน จ.สกลนคร, หนองคาย, อุดรธานี และจังหวัดใกล้เคียง ต่างเดินทางด้วยรถบัสประจำทาง และรถยนต์ส่วนตัวไปที่วัดถ้ำขามเป็นระยะๆ ตลอดวันตลอดคืน เพื่อสักการะและรดน้ำศพกว่า ๑ หมื่นคน นอกจากนั้นในช่วงบ่ายวันเดียวกันนี้ ผู้ชนยังทยอยเดินทางไปเพิ่มมากขึ้นและลำดับมีจำนวนไม่น้อยกว่า ๒ หมื่นคน ทำให้การจราจรบนเส้นทางเข้าสู่วัดถ้ำขามติดขัด

จังหวัดต้องระดมกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจจากอำเภอต่างๆ หลายร้อยนายไปคอยอำนวยความสะดวก และมีการสั่งให้จรถยนต์ไว้บริเวณเชิงเขาปากทางขึ้นวัดถ้ำขาม จากนั้นให้นั่งรถที่ทางวัดจัดไว้เดินทางต่อไปอีกทอดหนึ่ง เนื่องจากเส้นทางขึ้นวัดคดเคี้ยวสูงชันมาก ผู้ไม่ชำนาญทางอาจเกิดอุบัติเหตุเป็นอันตรายได้

นายสำรวย สารดีดี ผู้อำนวยการกองศาสนูปถัมภ์ กล่าวว่า ขณะนี้ยังไม่ได้รับรายงานกรณีการมรณภาพของหลวงปู่เทสก์ว่าจะให้กรมเข้าไป

ดำเนินการอย่างไรเกี่ยวกับการจัดพิธีศพ แต่กรณีของหลวงปู่เทสก์นี้หากได้รับพระบรมราชานุญาตเคราะห์ในการเป็นเจ้าภาพจัดพิธีศพ ทางสำนักพระราชวังจะแจ้งมาให้ทราบ ขั้นตอนนี้โดยธรรมเนียมปฏิบัติแล้วทางสำนักพระราชวังจะเป็นผู้กำหนดพิธีกรรมต่างๆ เองทั้งหมด

โดยจะกำหนดขั้นตอนดังนี้ ในช่วงระยะเวลา ๗ วันแรกจะเป็นเรื่องพิธีเฉพาะสำนักพระราชวังเท่านั้นห้ามบุคคลภายนอกเกี่ยวข้อง หลังจากนั้น จึงอนุญาตให้ทางจังหวัดหรือหน่วยงานราชการเป็นเจ้าภาพสวดอภิธรรม อย่างไรก็ตามการตั้งศพบำเพ็ญกุศลโดยทั่วไป จะไว้ไม่ต่ำกว่า ๑๐๐ วัน ถึงจะปลงศพได้ "เรื่องนี้คาดว่าทางกองคงได้รับคำสั่งไม่เกินวันที่ ๑๔ ธันวาคมนี้แน่นอน"

หลักธรรมและคำสอน

ของ

หลวงปู่เทสก์ เทสรังสี

แห่งวัดหินหมากเป้ง จังหวัดหนองคาย

ส่ง...รับ

๗ มกราคม ๒๕๐๖

บัดนี้จะได้แสดงธรรมเทศนาอันให้ฉายาว่า ส่งท้ายปีเก่ารับเอาพรปีใหม่ เพื่อให้สมกับกาลนิยมดังที่ทราบกันดีอยู่แล้ว ปีเก่าได้ล่วงเลยไปแล้ว ๗ วัน และได้รับปีใหม่เข้ามาแทนแล้วก็ตาม แต่ยังไม่ทันพ้นกาลซึ่งควรจะกล่าวถึงอยู่ เพราะคำว่าเก่านี้หมายถึงของที่ล่วงเลยมาแล้ว เช่นดังปีหนึ่งมี ๑๒ เดือนที่ล่วงไปแล้วนี้เป็นต้น นี้ก็ล่วงมาแล้วเพียง ๗ วันเท่านั้น ไม่นานอะไร จึงสมควรจะกล่าวถึงอยู่โดยแท้ ความจริงเดือน ปีเป็นเรื่องของพระอาทิตย์พระจันทร์และนักษัตริย์เดือนดาว หากหมุนเวียนไปตามจักราศีของมันต่างหาก ไม่น่าจะมาเกี่ยวข้องกับมนุษย์ของเราเลย คนเราจะนับหรือไม่นับมันก็หมุนเวียนไปตามธรรมตาของมันอยู่ เช่นนั้นตลอดกาลแต่ไหนแต่ไรมา โน่นมันเป็นมาตั้งแต่โลกเกิดโน้น ก่อนเราเกิดเป็นไหนๆ ปีใหม่คนเราจะทำการสนุกหรือไม่ เดือนปีเขาก็ไม่เห็นมีการเดือดร้อนอะไร คนเราเสียอีกบางคนงานสนุกปีใหม่เที่ยวหลายๆ วันกระเป๋าทิ้งกลับบ้านไม่มีข้าวรอกหม้อหน้าเศร้าหนักเข้าผิวเมื่อยทะเลาะกันลูกเต้าพลอยเป็นทุกข์ไปด้วย บางคนเที่ยวสนุกจนเลยขอบเขตกลับบ้านไม่ถูก โน่นกว่าจะกลับได้ไปปรากฏตัวอยู่ที่เรือนจำ

โน้นก็มี

ที่เกี่ยวข้องกับคนเรานั้น ก็คือความเสื่อมสลายอายุของคนเรา ซึ่งขึ้นอยู่กับ วันคืน เดือน ปี ถ้าไม่มีสิ่งเหล่านั้นเป็นเครื่องวัดแล้ว ก็ไม่สามารถทราบได้ว่า อายุชีวิตของคนเราหมดไปแล้วเท่าไร ได้ก็ปีก็เดือนแล้ว มิใช่วัน คืน เดือน ปี จะมาสร้างฐานะร่ำรวยเกียรติยศชื่อเสียงให้แก่เรา นอกจากจะมาส่องแสงสว่างหรือทำ ความมิดให้แก่เรา เพื่อเราจะได้ประกอบกิจการมกระทำความคิด เพื่อความผาสุก พละนามัยให้เจริญก้าวหน้า เมื่อประกอบกิจการเหน็ดเหนื่อยพอควร มิดแล้วจะ ได้พักผ่อนหลับนอนเอากำลังไว้ทำงานต่อไป

ทุกคนเกิดมาในโลกนี้ มีความต้องการความสุข ความร่ำรวย มิเกียรติยศ ชื่อเสียง มีบริษัทวีรवारคนนิยมชมชอบมาก พยายามทุกๆ วิถีทาง เพื่อให้สำเร็จ ผลอันนั้น แม้เกิดก็จะให้ได้ วัน คืน เดือน ปี ที่ดีๆ แต่ก็ไม่สำเร็จ พอครบกำหนด ถ้วนกำหนดแล้ว ไม่ว่าจะ วัน เดือน ปี อะไร มันไม่รอหั่งนั้น แม้แต่เวลาหรือสถานที่ไม่ว่าบ้านหรือป่า มันคลอตออกมาหั่งนั้น ผู้แม่ของเด็กเล่าก็ได้คำนึงถึงเรื่องนั้น เลย อยากจะคลอตๆ ให้หมดทุกซัร่อนไปเสียที

การแต่งงานก็ไม่เป็นไปตามปรารถนาอีก บางคู่ห่มกันไว้แล้วหากฤกษ์งามยามดีก็ห่มอยู่ ก็ไม่ได้สักที จนถึงกับเลิกร้างกันไปก็มี คู่ที่หากฤกษ์ได้ดีๆ เล่า บางทีอยู่กินด้วยกันไปไม่กี่วัน ต้องเลิกร้างกันก็มี หรือมิฉะนั้นอยู่ด้วยกันไปด้วยการ เตือดร้อนระทมทุกข์ ทะเลาะเบาะแว้งกันตลอดวันคำก็มี บางทีสามีเป็นนักสุรา ภรรยาเป็นนักไฟ ไม่มีเวลาประกอบสัมมาอาชีพ ความจนบีบบังคับหัวใจ เพราะ รายได้ไม่พอแก่การประกอบบอบายมุข ถูกเต้าตาต่างๆ เกิดขึ้นมาไม่เพียงสาอะไร กับพ่อแม่เลย ก็พลอยได้รับความเตือดร้อนไปด้วย

ฉะนั้น วัน คืน เดือน ปี จึงมิได้ทำอะไรให้คนดีขึ้นมาเลย นอกจากตัวของเราเท่านั้นที่จะทำตัวของเราให้ดีขึ้น

งานปีใหม่ที่คนไทยเราถือมีการทำบุญตักบาตร เพื่อเป็นการส่งท้ายปีเก่าต้อนรับเอาพรปีใหม่ นั่น เป็นการกระทำที่ดีแล้ว นำสรรเสริญ ถึงแม้ว่า คิน เดือน ปี เป็นเรื่องของการหมุนเวียนตามจักราศีของเดือนดาวดังกล่าวแล้วก็ตาม แต่คนเรา มาถือเอาพรเป็นเลิศทำความดีเท่านั้น หากไม่ยึดถือเอาเรื่องเหล่านั้นมาเป็นเครื่องหมายเสียแล้ว คนเราก็จะไม่รู้จักกาลเวลาซึ่งกันและกัน ดังวันงานปีใหม่ที่แล้วไปนี้ ต่างก็ทราบกันดีทุกๆ คน แต่จุดประสงค์ที่พวกเขาจะทำความดีมีได้ อยู่ที่วันขึ้นปีใหม่ อยู่ที่นิมิตพระท่านมารับบิณฑบาตไทยทานของที่พวกเขาพากัน มาเตรียมไว้ เมื่อมารวมกันในที่แห่งเดียวแล้ว นอกจากจะเป็นการแสดงความพร้อมเพรียงกัน และเพื่อเป็นการรักษาประเพณีประจำปีของชาวพุทธแล้ว ยังเป็นเครื่องเพิ่มพูนประสาทรักธิดาของกันและกันอีกด้วย

ความจริงแล้วการทำความดี ย่อมทำได้ทุกๆ เมื่อไม่เลือกกาลเวลา และสถานที่ การทำความชั่วก็เช่นเดียวกัน แต่การทำความชั่วให้เกิดอัมภมฺล การทำความดีให้เกิดศิริมงคล สมกับพุทธนิพนธ์คาถาในสุภพัตถหะสูตร ที่ยกขึ้นไว้ในเบื้องต้นนั้นว่า

สุนกฺขตฺตํ สุมงฺคัลลํ ลภนฺตตฺถ ปทกฺขิณ ๑

ซึ่งแปลใจความว่า เวลาที่สัตว์ประพฤติชอบ ชื่อว่าฤกษ์ มงคลดี สว่างดี รุ่งดี และขณะดี ครุดี ภูชาติแล้วในพรหมจรรย์บุคคลทั้งหลาย กายกรรม วชิกรรม มโนกรรมเป็นประทัภษิณ (ทำให้หนักแน่นเป็นเหมือนแขนส่วนเบื้องขวา) ความปรารถนาของท่าน (จึงจะ) เป็นประทัภษิณส่วนเบื้องขวา สัตว์ทั้งหลายทำกรรมอันเป็นประทัภษิณ ส่วนเบื้องขวาแล้ว ย่อมได้ประโยชน์ทั้งหลาย อันเป็นประทัภษิณเบื้องขวา ดังนี้

รวมความแล้วการที่จะต้องกระทำทั้งหมด ด้วยกาย วาจา และใจ ถ้ากระทำให้เป็นประทัภษิณ พร้อมด้วยองค์ ๓ นี้ คือ มีความเพียรหนักแน่น

เปรียบเหมือนกับความแข็งแรงของช้างขา ๑ มีสติปัญญารอบคอบในการงานนั้นๆ ๑ ทำให้ถูกต้องกับกาลเวลานั้นๆ ๑ แล้วการงานนั้นๆ ย่อมสำเร็จได้ผลเป็นที่พึงพอใจ ไม่ว่าจะงานทั้งฝ่ายโลกและฝ่ายธรรม ทั้งดีและชั่ว แต่ในคณานี้หมายเอาเฉพาะการงานที่ดีเป็นผลให้เกิดความสุข

งานปีใหม่นี้ก็เพื่อรับเอาพรความสุขปีใหม่ ส่งท้ายปีเก่าเหมือนกัน ฉะนั้นจึงควรพูดถึงพรอันเราทั้งหลายจะพึงได้รับในปีใหม่นี้ คืออะไร และอะไรในปีเก่าที่เราทั้งหลายควรส่งเสียให้พ้นๆ ไป มิใช่อะไรก็รับเอาทั้งหมดและส่งเสียทั้งสิ้น

ศิริมงคลอันเป็นผลให้เกิดความสุขความเจริญจะเกิดขึ้นแก่คนเรา ก็ต้องอาศัยการกระทำความดี ด้วยกาย วาจา และใจ ให้เป็นประหัตกษิณดังแสดงมาแล้วมิใช่อยู่เฉยๆ เมื่อขึ้นปีใหม่วันที่ ๑ มกราคมแล้ว พรปีใหม่ก็จะเข้ามาสวมเอาเลย

พุทธศาสนิกชนทั้งหลาย ต่างก็มีจิตศรัทธา มีหน้าตาอันยิ้มแย้มแจ่มใส ซึ่งแสดงถึงความสุขกายสบายใจยิ่งกว่าวันอื่นๆ แล้วในวันนี้ การรอคอยตักบาตรอยู่นั้น นับว่าพากันได้รับพรปีใหม่ทั่วหน้ากันทุกคนแล้ว เมื่อพากันได้รับพรปีใหม่วันที่ ๑ มกราคมฉันทใด วัน เดือนต่อไปของปีใหม่ที่ย่างเข้ามาถึงนี้ ก็ของพากันทำอย่างนั้นให้ได้รับพรอย่างนั้นตลอดปีนี้เถิด จึงสมกับว่ารับพรปีใหม่แท้ มิใช่รับเอาวันเดียวจะคุ้มค่าตลอดปี เพราะโลกอันนี้มันมีความสุขมากกว่าความสุข ฉะนั้นรับเอาความสุขทีเดียว เอาไปใช้ตลอดจึงไม่คุ้มค่า เหมือนกับความหิวอาหารของคนเรา หิวมากกว่าความอิ่ม อิ่มไม่กี่ชั่วโมงหิวอีกแล้ว จำเป็นจึงต้องรับประทานอยู่บ่อยๆ จึงจะคุ้มความหิว แล้วมีกำลังทำงานได้ฉะนั้น

แต่พรสำหรับพวกเราจะพึงได้รับเพื่อความสุขตลอดปีนั้น มิใช่มีอย่างเดียว แต่ทำบุญตักบาตรเท่านั้น ความจริงมีอยู่มากมายหลายอย่าง เมื่อกาลเวลาผ่านไปมาได้ ๑ ปี เรายังไม่ตาย มีชีวิตเหลือไว้ให้เราได้ทำความดีอีกก็ควรที่จะพากันยินดีกับการได้ของเรา แล้วสร้างความดีอันจะให้ เป็นผลเกิดความสุขยิ่งๆ ขึ้นไป

อย่าพากันประมาทปล่อยกาลเวลาให้ล่วงไปเสียเปล่า โดยมีได้ทำความดีอะไรทดแทนไว้เสียเลย

นอกจากการทำทานอันจะเป็นศิริมงคลให้เกิดผลความสุขแล้วยังมีอีกมากในที่นี้จะนำมาแสดงเพียง ๔ ข้อ พอเป็นอุทาหรณ์ที่จะนำมาให้เกิดพรความสุข ทั้งแก่ตนและคนอื่นด้วย

๑. ให้มี ทาน การสละแบ่งปันของๆ ตนให้แก่คนที่ควรให้
๒. พุดไฟเราะ ไม่เป็นเครื่องแสลงหูแก่คนอื่น
๓. จงทำแต่สิ่งที่จะให้เกิดประโยชน์แก่กันและกัน และ
๔. ทำตนให้สม่ำเสมอ ไม่เยอหยิ่งจองหอง

พรสี่ประการนี้หากทุกคนนำไปเก็บไว้ใช้จนตลอดปีแล้ว อาจเหลือไว้ใช้ใน ปีต่อไปก็ได้ เพราะยังใช้ก็ยิ่งองงามไม่หมดเหมือนอย่างสตางค์ ทานการสละวัตถุ สิ่งของแก่คนอื่น ถึงจะให้ไปของเราก็ก็น่าไม่หมด นอกจากไม่หมดแล้ว เรายังได้ ความอิมใจ ความเลื่อมใส ความสุขใจในการกระทำความดีของตน แล้วยังเป็น เครื่องสมานมิตรไมตรี เกิดความนิยมยินดีแก่ผู้ได้รับและผู้รู้ทั้งหลายอีกด้วย ความดีทั้งหลายดังกล่าวมานี้ จะประทับแน่นแน่นอยู่ในดวงใจของเราไม่มีวันเสื่อม หายเลยตลอดวันตาย

วาจาที่พุดไฟเราะ ก็ยิ่งดีเลิศ โดยที่เรามิได้ลงทุนแม้แต่สตางค์เดียว ขอ แต่ให้พุดไฟเราะ พุดจริง พุดแต่สิ่งที่มีประโยชน์ เว้นการพุดเท็จโกหกมารยา หลอกลวง เพื่อเจ้อ เหลวไหล หรือเสียดสีสับสอก่อให้เกิดความวิวาทกันแล้ว เรายังจะมีแต่ความสุขใจ ได้เพื่อนมิตรที่ดี มีศีลธรรมทำให้เกิดสันติสุขทุกเมื่อ

การงานไม่ว่าจะทำด้วยกาย ด้วยวาจา และใจก็ตาม ถ้ามุ่งแต่จะให้เกิด ประโยชน์แก่กันและกันแล้ว เว้นสิ่งอันจะให้เกิดโทษเสื่อมเสียและเดือดร้อน ทั้ง แก่ตนและคนอื่นเสีย โลกอันนี้ก็จะเป็นโลกสันติสุข เป็นโลกที่น่าอยู่อาศัย ไม่

ดินรนต่อไปอีกแล้ว มนุษย์ทั้งหลายที่เดือดร้อนดินรนเป็นทุกข์อยู่ทุกวันนี้ ก็เพราะมนุษย์เราเห็นแก่ตัว แล้วกระทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อประโยชน์ส่วนตัวเป็นส่วนมากปราศจากความเห็นอกเขาอกเรา มันจึงได้เป็นอยู่เช่นนี้

ทำตนให้สม่าเสมอในบุคคลนั้นๆ ในสิ่งนั้นๆ ไม่เย่อหยิ่งจองหอง ยกตนข่มเพื่อนเห็นคนอื่นสู้ตนไม่ได้ ใครจะคบค้าสมาคมเขาก็ทำเป็นที่ว่าคบเพื่อเป็นสมบัติความรู้ไว้เท่านั้น แต่ในใจแล้ว เขาเกลียดชังหน้าไม่อยากจะเห็นเลย การทำตนให้สม่าเสมอ ย่อมได้รับความนิยมชมชอบในสังคมทั่วไป เป็นผู้ใหญ่คนก็รัก เป็นผู้น้อยเขาก็เอ็นดู ประชาชนย่อมช่วยบริหารรักษาเขาตลอดเวลา

พรทั้งสี่นี้ยังไม่ได้รับ หรือรับเอาไว้แล้ว แต่ยังไม่ครบสี่ก็ขอได้พากันรับเอานั้นเสีย ในปีใหม่จึงจะมีความสุขอันแน่นอนถาวร ความสุขที่ได้รับหรือส่งเป็นของขวัญก็ดี สุขกินเลี้ยงปีใหม่ส่งท้ายปีเก่าก็ดี หรือสุขเที่ยวชมงานก็ดี เป็นความสุขไม่คุ้มค่าและไม่ถาวรอะไรนัก บางทีบางรายอาจสุขฝ่ายหนึ่ง แต่อีกฝ่ายหนึ่งอาจเจ็บหรือไหม้ไปก็ได้ ใครจะไปตามรู้เห็น นี่เป็นการรับพรความสุขปีใหม่อ่างไม่ผิดหวัง หากเราไม่ประพฤติตนตามหลักให้เกิดความสุขสี่ข้อดังกล่าวมานั้นแล้วจะไปขอพรจากคนเฒ่าคนแก่ หรือผู้ที่เราเคารพนับถือ เข้าวัดหาพระอาจารย์ก็อาจารย์ ก็เอาเถิด คงไม่สำเร็จผล นอกจากจะรักษาประเพณีอันดีงามไว้เท่านั้น

ส่วนปีเก่าที่เราส่งท้ายนั้นเล่า ก็โดยทำนองเดียวกัน คือว่าให้ตรวจดูความประพฤติของเรา ตามข้อปฏิบัติทั้งสี่ข้อที่ได้แสดงมาแล้วนั้น หากข้อใดเราได้ปฏิบัติมาถูกต้องดีแล้ว ก็จงรักษาไว้เพื่อเป็นพรปีใหม่ต่อไป และได้ชื่อว่าเราได้พรเหลือมาจากปีเก่าไม่ขาดทุน คำว่าส่งท้ายปีเก่า นั้น มิใช่เราจะส่งทั้งหมดทุกๆ อย่าง สิ่งที่ดีมีประโยชน์เราก็เก็บไว้ใช้บ้าง ภาษาเมืองเหนือเขาเรียกว่า "สังขารล่อง-ล่อง" เป็นสำนวนที่ลึกลับซึ้งมาก แต่คนสมัยนี้ไม่ค่อยคิดและสนใจในคำพูดนั้นเท่าไรนัก สังขารหมายถึงสิ่งปัจจัยปรุงแต่งถ้าเป็นรูปก็ได้แก่มนุษย์-สัตว์ เป็นต้น ถ้าเป็น

นามก็ได้แก่ความคิดนึกปรุงแต่งภายในจิตใจของคนเราเป็นต้น คำว่า ล้วง หมายถึงถึงอาการกิริยา ที่ล้วงเลยหรือพันไป เก่าแก่ ล่องหมายถึงอาการไปตาม เช่น ล่องตามกระแสน้ำไปไหลไปสู่ที่ต่ำ ความหมายก็พันล้วงเลยไปอย่างเดียวกัน ปีเก่าพันไป รูปร่างสังขารชีวิตคนเราก็สิ้นไปหมดไป

ฉะนั้นความชั่วเหลวไหลทั้งหลายที่มีอยู่ในใจของเรา ที่ประพฤติไม่ตรงต่อหัวข้อความสี่ประการดังแสดงมาแล้วนั้น จงปล่อยให้มันล่อง-ล่องเลยพันไปกับอายุสังขารชีวิตปีเก่าเสีย

อนึ่ง ความผิดพลาดประการใด ที่ได้ล้วงเกินด้วยทวารทั้งสาม จะด้วยเจตนาหรือไม่ก็ตาม ในบุคคลหรือในการงานใดๆ ก็ตาม ทั้งสองฝ่ายจงได้ส่งไปพร้อมกับความสิ้นไปแห่งปีเก่านี้ ให้หมดสิ้นเสีย แล้วตั้งต้นระวางสังวรปฏิบัติตามพรปีใหม่ต่อไป แม้ในจิตของท่านทั้งหลายหากยังมีนึกคิดเกลียดโกรธเพ่งโทษปองร้ายใครอยู่ หรือได้พูดคำส่อเสียดกล่าวเท็จ ยุยงให้เขาแตกความสามัคคีซึ่งกันและกันก็ดี ความเลวร้ายทั้งหมดดังกล่าวมาแล้วนี้ก็ดี หรือความเลวร้ายนอกเหนือจากที่ได้กล่าวมาแล้วนี้ก็ดี ทุกๆ คนจงพากันส่งไปพร้อมกับความสิ้นไปแห่งปีเก่านี้เสีย นี่ปีเก่าก็เพ็งจะพันไปไม่นานนัก หากทุกคนจะตามไปส่งก็ยิ่งทัน

การส่งท้ายปีเก่ารับพรปีใหม่ ดังแสดงมานี้ จึงจะถูกต้องเป็นของแน่นอน ผลของความสุกก็ถาวรดีกว่า เมื่อทำได้ดังว่านี้ โลกจึงจะเป็นสันติสุขไม่เพียงแต่ส่งเสียงไชโยๆ ขอให้ได้รับความสุขปีใหม่เท่านั้น แต่กายยังไม่ละบาปปากก็ยังเหม็นกลิ่นน้ำเมาฟุ้งอยู่ในใจก็ยังผูกพยาบาทอาฆาตแค้นเจ็บใจใครต่อใครอยู่ หากสำเร็จอันแท้จริงไม่

ดังแสดงมาในธรรมิกถาอันวยพรความสุขปีใหม่ ส่งท้ายปีเก่า เท่าที่แสดงมาแล้วนี้ หวังว่าพอจะเข้าใจนำไปปฏิบัติได้ เพื่อสำเร็จประโยชน์ดังความหวังเอาไว้ ก็มีด้วยประการฉะนี้

ธรรมที่ควรปฏิบัติ

๒๘ กรกฎาคม ๒๕๐๖

ณ บัดนี้ จะได้แสดงธรรมิกถา พรรณนาศาสนธรรมคำสั่งสอนของ สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า เพื่อเป็นเครื่องประดับสติปัญญา เพิ่มพูนบุญราศีแก่ พุทธศาสนิกชนทั้งหลาย ที่ได้พากันมาประชุมในสวนะสถานที่นี้ เพราะวันนี้เป็นวัน ธรรมสวนะ ต่างก็พากันตั้งใจคิดว่าจะทำบุญกุศล น้อมกาย วาจา ใจ ของตนเข้ามาสู่สวนะสถานที่นี้แล้ว ได้บริจาคทำบุญเป็นเบื้องต้น ต่อมาก็ได้สมาทานศีลห้า ศีลแปด ตามกำลังศรัทธาของตนๆ

ต่อไปนี้จึงตั้งใจฟังธรรมิกถา คำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพื่อเป็น เครื่องอบรมบ่มอินทรีย์ เพิ่มพูนบุญญาบารมีของตนให้แก่กล้าขึ้นโดยลำดับ แท้ จริงธรรมะเป็นเครื่องอบรมบ่มอินทรีย์ได้เป็นอย่างดีที่สุด ธรรมะเป็นเครื่องชำระจิต ใจทำให้ผ่องใสสะอาด ธรรมะคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทำตนของเราผู้ ประพฤติตามให้เป็นคนดีขึ้นโดยลำดับ

เพราะฉะนั้น เป็นการจำเป็นที่สุด ที่เราจะต้องฟังคำสั่งสอนของ

พระพุทธเจ้า ถ้าหากไม่มีธรรมเป็นเครื่องแทรกซึมเข้ากับจิตกับใจ จิตใจของเรา มันจะหันเหไปในทางอื่น คือไปทางโลกเสียส่วนมาก เพราะคนเกิดขึ้นมาในโลก จิตก็ต้องเป็นไปกับโลก ความคิดความเป็นอยู่ด้วยประการต่างๆ มันหันเหไปทางโลกมาก

ทราบดีอยู่แล้วว่า โลกเป็นทางหมุนเวียนไม่มีที่สิ้นสุด โลกเป็นบ่อเกิดของเครื่องเดือดร้อน โลกเป็นทางนำมาซึ่งความฉิบหาย ไม่มีทางที่สิ้นที่สุด มนุษย์ทั่วโลกทั้งหลายที่เกิดขึ้นมาในโลก จิตติดอยู่กับโลก หมุนเวียนอยู่กับโลก เสื่อมสูญอยู่กับโลกอย่างนี้ตลอดกัปตลอดกัลป์แต่ไหนแต่ไรมา หากเราไม่รู้สึกรู้ถึงตัวเสียเลย และไม่รู้จักโทษของมันเสียเลย เราก็จะพากันจมอยู่ในเรื่องเครื่องหมุนเหล่านั้น หรือกองทุกข์ทั้งหลายเหล่านั้น

เพราะฉะนั้น จึงพากันหันมาสนใจพระธรรมเทศนา คำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ เป็นเครื่องอบรมบ่มอินทรีย์ดังอธิบายมาแล้ว ธรรมะซึ่งจะอธิบายในวันนี้ มี ๒ กระทง อย่างที่ยกขึ้นเป็นอุเทศคาถาว่า

ธมฺโม หเว รกฺขติ ธมฺมจารี ธมฺโม สุจิณฺโณ สุขมาวหาติ.

แปลเนื้อความโดยย่อๆ ว่า บุคคลผู้ประพฤติธรรม ธรรมย่อมตามรักษา และธรรมที่บุคคลประพฤติดีแล้วให้เกิดความสุข นี้ความโดยย่อในพระคาถานั้น พึงจำอุเทศคาถาเบื้องต้นโดยย่อๆ เท่านั้นเสียก่อน

ต่อไปนี้จะได้อธิบายคำว่า ธมฺโม หเว รกฺขติ ธมฺมจารี ผู้ประพฤติธรรม ธรรมย่อมตามรักษา จะแยกข้อความนี้ออกให้เห็นชัดว่า การประพฤติธรรม ๑ ธรรมย่อมตามรักษาผู้นั้นด้วยเหตุใด ๑

ธรรมในที่นี้หมายถึงสุจริตธรรม ไม่ใช่หมายเอาทุจจริตธรรม แท้จริงธรรมมี ๓ ประการ คือ สุจริตธรรม หรือเรียกกุศลธรรม ทุจจริตธรรมหรือเรียก

ว่า อกุศลธรรม และอัปยาคธรรม หรือเรียกธรรมเป็นกลางๆ ไม่ได้ ไม่ชั่ว ธรรมมี ๓ ประการดังนี้

ที่จะอธิบายในวันนี้ถึงเรื่อง กุศลธรรม คือ สุจริตธรรม ซึ่งเป็นเครื่องรักษาบุคคลผู้ประพฤติกให้ดีได้ ธรรมนั้นหากจะว่าโดยทั่วไปแล้ว เป็นของกว้างขวางมาก สภาวะที่ทรงไว้ซึ่งคุณงามความดี มีอยู่ในโลกนี้ตลอดเวลา เรียกว่า ธรรม พระพุทธเจ้าจะเกิดหรือไม่เกิดก็ตาม บุคคลจะปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติก็ตาม แต่ธรรมมีอยู่เช่นนั้น คิดดูเหมือนกันกับว่าไฟเป็นของมีอยู่ประจำโลกแต่ไหนแต่ไรมา ไฟเป็นของร้อน เด็กหรือผู้ใหญ่ใครจะรู้หรือไม่รู้ก็ตาม ไปถูกต้องเข้าจำเป็นจะต้องร้อนหรือไหม้ได้ไม่เลือกหน้า บุญและบาปก็ฉันนั้นเหมือนกัน ใครทำลงไปแล้วต้องได้รับผลตอบแทนตามกำลังแห่งการกระทำของตนๆ ทำดีได้รับผลความดี เป็นความสุข ทำชั่วได้รับผลความชั่วเป็นความทุกข์ ไม่ได้เลือกว่ากลางวันกลางคืน หรือว่าคนชั้นใด วรณะใด คนประเภทไหน ทำลงไปต้องได้รับผลเช่นเดียวกันทั้งหมด คำว่า ธรรมในที่นี้หมายถึงเรื่องของมีอยู่ เป็นอยู่ นี้แหละธรรม อัปยาคธรรมก็เช่นเดียวกัน ที่จะอธิบายในวันนี้เรียกว่ากุศลธรรม ซึ่งถือเอาความหมายคำว่า ผู้ประพฤติกปฏิบัติธรรม ธรรมย่อมตามรักษาผู้ประพฤติกปฏิบัติกุศลธรรม คือ ความดี หมายถึงเรื่องความดีโดยเฉพาะ คำว่า ดี ในที่นี้กินความกว้างอยู่เหมือนกัน แต่จะพูดให้เข้าใจง่าย ๆ คือ ความดี นั้น ถ้าหากว่าทำลงไปแล้ว ทำตนของตนให้ได้รับความสุข ความสบาย ทั้งแก่คนอื่นก็ได้รับความสุข ความสบาย ไม่เป็นเรื่องเบียดเบียนตนและคนอื่น ไม่ทำความเดือดร้อนให้แก่ตนและคนอื่น อันนี้เรียกว่ากุศลธรรม การประพฤติกสุจริตธรรม ชักตัวอย่างให้เห็นง่าย ๆ อย่างเช่น พระพุทธเจ้าท่านเทศนาฆราวาสธรรมเรียกว่า สังคหะวัตถุ ๔ ประการ คือ

๑. ทาน การให้การเสียสละ

๒. ปิยวาจา วาจาอ่อนหวาน
๓. อัตถจริยา ทำประโยชน์ให้กันและกัน
๔. สมานัตตตา คือการทำตนให้เป็นคนสม่ำเสมอ

นี่แหละธรรมที่พระพุทธเจ้าท่านแสดง ว่าเป็นธรรมสุจริต เราจะเห็นได้ว่า สุจริตธรรมมีความหมายว่าไม่ทำตนและคนอื่นให้เดือดร้อน ไม่เบียดเบียนตนและคนอื่น ไม่ทำทุกข์ให้เกิดขึ้นแก่ตนและคนอื่น

ท่าน การให้ การสละลงคิดดู ธรรมดากการให้ใครจะได้รับความเดือดร้อนตนไม่มีจะให้ทานได้ที่ไหน ตนต้องมีเสียก่อน ตนมีแล้วต้องเหลือกินเหลือใช้ จึงค่อยให้ทาน ถ้าไม่เหลือกินเหลือใช้ก็ให้ทานไม่ได้ มันจะเดือดร้อนตรงไหน สำหรับผู้ให้ทานไปแล้ว มีแต่ปลื้มปิติอิ่มใจในความดีของตนอยู่เสมอ

ผู้รับทานเล่า จะเดือดร้อนตรงไหน เขาได้แล้วก็จะมีแต่ความพอกพอใจ ปลื้มปิติแสดงความยินดีอย่างยิ่ง ในการที่เขาได้รับสงเคราะห์จากผู้ให้ นอกจากนี้ผู้ที่ได้รับทานจะแสดงความเคารพนับถือ ผูกสัมพันธ์กับผู้ให้อย่างไม่วันลืม สมกับพุทธพจน์ว่า

“ท ทํ มิตตา นิคณฺถติ” ผู้ให้ยอมผูกมิตรไว้ได้ นี่ข้อที่แรก ที่เรียกว่าธรรม คือทำให้เกิดเป็นความสุจริต ไม่ใช่ทุจริต

ปิยวาจา คือวาจาที่อ่อนหวานนิมนวล ชวนให้ระลึกถึงซึ่งกันและกันลงคิดดูคนใดมีวาจาสัมมาคารวะก็ดี หรือมีวาจาอ่อนหวานนิมนวลก็ดี เขาจะพูดถึงอยู่เสมอ เขาจะปรารภกล่าวขวัญอยู่เสมอว่า ยายคนนั้น ตาคคนนั้น แก่ช่างพูดดี นิมนวลและอ่อนหวานน่าชมน่ารัก น่าเคารพนับถือ หรือน่าสังคมเราเองก็ไม่มี ความเดือดร้อน เพราะจิตไม่คิดประทุษร้ายหมายมาดในการที่จะพูดชั่ว นี่ก็แปลว่าเป็นธรรมอันหนึ่ง ซึ่งเรียกว่าเป็นสุจริตธรรม ไม่ทำความเดือดร้อนแก่ตนและคนอื่น

อรรถจริยา การทำสิ่งให้เกิดประโยชน์แก่กันและกัน ไม่ว่าในทางโลก และทางธรรม ย่อมเป็นความดีแก่ตนและคนอื่น จึงจัดเป็นกุศลธรรมส่วนหนึ่ง

สมานัตตา ยิ่งเป็นของสำคัญนัก การทำตนให้เสมอต้นเสมอปลายอย่าให้ เป็นคนโรคเส้นประสาท ตอนเช้าดี ตอนบ่ายกลับโกรธกลับร้าย ตอนบ่ายดี ตอน เช้ากลับร้ายกลับโกรธ คนแบบนี้เขาเรียกว่าคนโรคเส้นประสาท ใครจะพูดอะไร กระทั่งสักนิดไม่ได้ มันจะวูบวาบออกไปทันที อันไฟกองนั้นมันคอยที่จะติดเชื้ออยู่ เสมอ อะไรมาถูกไม่ได้ อันนั้นเรียกว่าโรคเส้นประสาทคนแบบนี้เรียกว่าคนยังไม่ เสมอต้นเสมอปลาย คบค้าสมาคมกับหมู่เพื่อน เข้าสังคมยากที่สุดเขาจะติดต่อ สังคมได้ยาก เพราะเขากลัวเสียแล้ว จึงทำตนให้เป็นคนสม่ำเสมอ ลองคิดดูคนที่ เขาหวาดกลัวอยู่เสมอเช่นนั้นะ ไม่เป็นความสุขแก่ตนและคนอื่นเลย เราเองเห็นเขา แสดงปฏิกิริยาอันนำหวาดกลัวไม่ยอมคบค้าสมาคมแล้ว เราก็อึกกระดากๆ เหมือนกัน ทีหลังมาถ้าหากว่าเราทำให้สม่ำเสมอ ไม่ว่าคนชั้นต่ำชั้นสูงหรือคนจะมี ฐานะอยู่เช่นไรก็ตาม คบค้าสมาคม พูดจาสนทนากัน ถือว่าเป็นมนุษย์ด้วยกัน เกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกัน เกิดจากกิเลสคือโรคตัดنها มีกิเลส โลก โกรธ หลง เท่ากันเกิดขึ้นมาในที่อยู่สภพภูมิลูก สกปรกโสโครกเหมือนกัน มาเป็นสัตว์โลก เหมือนกัน เราถือเช่นนั้นแล้ว สบายใจ ไปมาหาใคร เข้าหาใคร สังคมสมาคมกันไม่ มีการกระดากกระเดื่อง จิตใจของเราก็เรียบร้อย คนที่สมาคมกับเราก็ไม่มีระแวง ระวังไม่มีการเกรงออกเกรงใจ สนทนากันอย่างสนิทเป็นมิตรสหายได้อย่างดีที่สุดคน นั้นจะไปตกบ้านใดเมืองใด อยู่สถานที่ใดๆ ย่อมได้รับความอุปการะอุดหนุนค้ำจุน ในสถานที่นั้นๆ ถ้าหากทำได้อย่างนี้ เรียกว่าประพฤติดุจริตธรรมวางตนให้ เสมอ การวางตนให้สม่ำเสมอนี้เป็นข้อ ๔ ในสังคหะวัตรอุทธรณ

นี่อธิบายเรื่องธรรมยัตถยามาเสียแล้ว โดยเฉพาะก็คือมี ๔ ข้อ ที่เรียกว่า ทาน ก็ไม่เป็นเครื่องเบียดเบียนตนและคนอื่น ปิยวาจา คำพูดที่อ่อนหวาน

อรรถจริยา การทำให้เป็นประโยชน์แก่กันและกัน สมานัตตา ทำตนให้สม่ำเสมอ ทั้ง ๔ ประการนี้ไม่เป็นเครื่องเดือดร้อนแก่ตนและคนอื่น นี้แหละคำว่าธรรม

คราวนี้ ใครเป็นคนรักษาธรรม ให้ใครมารักษา จ้างคนอื่นรักษาให้ไม่ได้ ไม่เหมือนวัตถุอื่น เพราะธรรมเป็นของมีอยู่ที่ตนทุกคนแล้ว ฉะนั้น ทุกคนต้องรักษาด้วยตนเองทั้งนั้น ใครรักษาในที่ใดก็มี กรรมสิทธิ์ ในที่นั้นเหมือนกับพื้นปฐพีแผ่นดินนี้แหละเป็นของกว้างขวางใหญ่โต มีมาตั้งแต่กัปแต่กาลป์ เป็นของมีอยู่อย่างนี้ ถ้าใครเข้าไปจับจองและปกปักรักษา ทำสถานที่นั้นให้เกิดผลประโยชน์ขึ้น ในสถานที่นั้นเรียกว่าที่ของตน มีกรรมสิทธิ์ปกครองธรรมก็เป็นสาธารณะแก่สัตว์ทั่วไปเช่นเดียวกัน

คราวนี้ถ้าหากเราไปครอบครองธรรม คือเรารักษาตามนัยที่อธิบายมานี้ คือให้เป็นของสุจริต ธรรมนั้นจะเป็นของตนขึ้นมา เรามีอิสระรักษาธรรมไว้ได้ เราก็เป็นเจ้าของธรรมนั้น ผลของการรักษาธรรมนั้นเกิดขึ้น ก็เป็นกรรมสิทธิ์แก่ตัวเอง อย่างเดียวกับผลไม้ที่เกิดจากสวนที่เราปลูกสร้างขึ้นเองจะเป็นของใคร ก็ตกลงเป็นของตนอยู่ดีใครจะเอาไปได้ เราต้องมีกรรมสิทธิ์เต็มในที่สวนซึ่งทำผลประโยชน์ให้แก่เรา คือให้เราได้รายได้รวย เรามีอันอยู่อันกิน การรักษาธรรมก็ฉนั้นเหมือนกัน คือว่าเรารู้จักธรรมแล้ว เรารักษาธรรม ธรรมนั้นก็ต้องตามรักษา เราเหมือนกันกับผลไม้ที่ให้ผลแก่เราผู้สร้างสวนเช่นนั้น นี้แหละให้ผลอย่างนี้ การปฏิบัติธรรม จึงว่า "ธมโม ทเว รกฺขติ ธมฺจารี" บุคคลผู้ประพฤติธรรม ธรรมย่อมตามรักษา "ธมโม สุฉินฺโณ สุขมาวหาติ" นัยต่อไปอีกว่า ผู้ประพฤติธรรมดีแล้ว ย่อมนำความสุขมาให้ ไม่มีใครนำมาให้แต่ที่อื่นที่ไกลเลย เกิดขึ้นในที่นั้นเอง เมื่อเราประพฤติธรรมสุจริตแล้ว ความสุขก็ต้องเกิดขึ้นที่กาย วาจา ใจของตน ไม่มีการเดือดร้อน เนื้อความก็ย้าของแก่นั่นเอง เป็นแต่ข้อแรกแสดงถึงอำนาจของธรรม สามารถรักษาผู้ประพฤติธรรมมิให้เป็นคนเลว คือรักษาธรรมที่

เป็นสุจริตแล้วธรรมที่เป็นทุจริตก็เกิดขึ้นไม่ได้คนนั้นก็เป็นคนดี ไม่ตกไปเป็นคนเลว

ข้อท้ายแสดงถึงอันสงส์ของการประพฤติธรรมที่สุจริต ผลคือความสุขที่พลอยได้รับตามมาด้วย เป็นอันว่าได้รับผลของสุจริตธรรมเหมือนกันทั้งสองข้อ

เพราะฉะนั้น ทุกๆ คน จงพากันมาคิดถึงตนในด้านที่จะปฏิบัติต่อไป การที่เราจะรักษาธรรมนั้น เราจ้างให้คนอื่นมารักษาให้ไม่ได้ และเราไม่ต้องใช้เครื่องมืออื่นไกล ไม่ต้องไปหาเครื่องมือวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ เพราะเครื่องมือวิทยาศาสตร์เดิมของเรามีอยู่แล้ว นักวิทยาศาสตร์คู่แรก คือบิดามารดาของเราผลิตไว้ให้ครบครันแล้ว เครื่องมือเหล่านั้นมี ๓ อย่างเท่านั้น ไม่มากมายเลย คือกาย วาจา และใจ นำมาใช้ในการที่เราจะปฏิบัติธรรมให้ได้ผลดีขึ้นมา การที่ว่ารักษาก็คือ การปฏิบัติตามโอวาทคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า เรียกว่าการรักษาหรือการปฏิบัติธรรม การปฏิบัติไม่ได้เอาอื่นไกล เอากายของเรานี้ เช่นการทำสังคหะ-วัตถุในการทำทาน ดังได้อธิบายมาแล้ว มิใช่เอาที่อื่นทำ เอาของเราแน่แหละ ทำด้วยไม้ด้วยมือของเราแน่แหละ มีสิ่งใดยกยื่นส่งให้ แจกจ่ายให้เป็นทานก็ที่ตัวของเราเอง ไม่ได้ไปหามาจากอื่น

ปิยวาจา การพูดจาอ่อนหวาน ก็ได้ยืมคำพูดใครมา ถึงสมัยใหม่เขาใช้ไมโครโฟนมันก็ออกไปจากปากคนดีๆ นี้แหละ แต่ว่าเพิ่มเสียงให้ดังขึ้นหน่อยเท่านั้น เราเอาปากของเราแน่แหละพูดไพเราะอ่อนหวาน หรือจะพูดชั่วก็ต้องปากนี้แหละพูด จึงว่ามีครบแล้วเครื่องที่เราจะต้องทำ ที่เราจะต้องรักษา ที่เราจะต้องปฏิบัติธรรม

อັตตจริยา การทำประโยชน์แก่กัน ไม่ว่าจะโดยทางกาย ทางวาจา หรือทางใจก็ดี ก็ใช้เครื่องมือวิทยาศาสตร์ของเดิมเราทั้งนั้น

สมานัตตตา คือการปฏิบัติตนให้สม่ำเสมอก็เช่นเดียวกัน เมื่อใจบังคับ

กายวาจาได้แล้ว มันก็สม่ำเสมอ แสดงว่ามาจากใจ ที่ฝึกฝนอบรมรมาติแล้วนั้น เป็นผู้บัญญัติกาย วาจา ให้ทำ ให้พูด เมื่อเราฝึกฝนหรือรมาติได้แล้ว มันก็สม่ำเสมอทั่วไป นี่การปฏิบัติธรรมเป็นอย่างนี้

เมื่อสรุปรวมใจความแล้ว ให้คิดดูตั้งอธิบายมานี้ ธรรมทั้งหลายนั้นเป็นของน่าพิจารณา และน่าปฏิบัติหรือไม่ ถ้าเราปฏิบัติได้แล้วเราจะติเพียงใด ดีกว่าเราจะพากันนั่งนอนใจ ให้มันเป็นไปตามยถากรรม คนเราหากไม่มีการกระทำอะไรเสียเลย ผลอะไรก็จะไม่เกิดขึ้น แต่ทุกคนที่จะไม่ทำอะไรเสียเลยไม่มี เมื่อเกิดขึ้นมาในโลกแล้ว ต้องทำ ไม่ดีก็ต้องชั่ว ไม่บาปก็ต้องบุญ หากว่าเราไม่มีธรรม และไม่เข้าใจในธรรม โดยนัยตั้งอธิบายมานี้

เมื่อเราไม่ปฏิบัติธรรม ใจของเราที่จะเข้าไปในทางทุจริต จะทำความชั่ว เพราะฉะนั้นเราอย่าปล่อยวางเลย ไท่หนๆ เครื่องไม้เครื่องมือ คือ กาย วาจา และใจของเราที่มีอยู่แล้ว ธรรมที่เราจะปฏิบัติให้ดีขึ้นก็มีอยู่ครบมูลบริบูรณ์แล้ว จงอุตสาหะ วิริยะ ตั้งหน้าพากันฝึกหัดปฏิบัติ เป็นหน้าที่ของตนทุกๆ คน หากไม่ปฏิบัติปล่อยไปเวลาล่วงเลยไปเสียเปล่า ตายแล้วเราจะไม่ได้ปฏิบัติอีก จะไม่ได้ฝึกฝนอบรมอีก เกิดขึ้นมาทีหลังก็จะเป็นเด็ก และกว่าจะรู้ภาษาที่เป็นเวลาอีกมิใช่น้อย ตั้ง ๑๐ ปี ๒๐ ปี ขึ้นไป หรือบางที ๔๐-๕๐ ปี ยังไม่รู้เรื่องสาเลยก็ได้ การที่เราเข้าใจในธรรม และเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา พากันน้อมกาย วาจา ใจ ตั้งหน้าฝึกหัดปฏิบัติเช่นนี้ นับว่าเป็นบุญกุศลอันยิ่งใหญ่ไพศาล ควรแก่การปลื้มปิติเป็นอย่างยิ่ง

เพราะฉะนั้น จงอาศัย อัมมาทธรรม คือ ความไม่ประมาท และพากันตั้งใจปฏิบัติตามศาสนธรรมคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า โดยนัยที่อธิบายมานี้ก็จะนำผลคือความสุข ความเจริญมาให้แก่ตนทุกๆ คน โดยนัยที่ได้แสดงมาในธรรมิกถาสควรแก่เวลา

เอว่ ก็มีด้วยประการฉะนี้ ฯ

ธรรมที่บุคคลปฏิบัติดีแล้ว

๒๘ กรกฎาคม ๒๕๐๖

เมื่อตอนเช้าได้อธิบายถึงธรรมที่ควรปฏิบัติอันจะนำผลคือความสุขสงบมาให้ ได้ยกเป็นอุเทศคาถาขึ้นว่า ธมโม หเว รกขติ ธมมจารี ธมโมสุฉินโณ สุขมา วหาติ. ผู้ปฏิบัติธรรม ธรรมย่อมตามรักษา ธรรมที่ปฏิบัติดีแล้วนำสุขมาให้

ตอนเช้านี้ได้อธิบายเป็นสาธตนะทั่วไป คราวนี้จะอธิบายเฉพาะพวกเราผู้ เป็นนักปฏิบัติให้เข้าถึงจิตถึงใจ แท้จริงธรรมที่พวกเราปฏิบัติอยู่นั้น มิได้ปฏิบัติ นอกเหนือออกไปจาก กาย วาจา ใจ เมื่อตอนเช้าได้อธิบายว่า กาย วาจา ใจนี้ เป็นเครื่องมือสำหรับปฏิบัติธรรม ทั้งที่เป็นสุจริตและทุจริตต้องใช้เครื่องมือ กาย วาจา ใจนี้ทั้งนั้น แต่ได้อธิบายโดยย่อ คราวนี้การภาวนาไม่ได้ทำกิจการงานด้วย กายอย่างนั้น แต่เรานั่งภาวนาทำกายให้เป็นปกติ ไม่มีทุจริตอะไร วาจาก็เช่นเดียวกัน ปิดเลยไม่ต้องพูด แต่ทำกิจด้วยทางใจอย่างเดียว และได้อธิบายแล้ว เหมือน กันว่า คำว่า ธรรมในที่นี้หมายถึงเฉพาะสภาพที่ทรงไว้ซึ่งของดีแต่อย่างเดียว เรียก

ว่าธรรม และธรรมที่ว่านี้จะต้องใช้เครื่องมือสามอย่างดังกล่าวมาปฏิบัติเหมือนกัน แต่มันเป็นเครื่องที่ละเอียดกว่าและมีประสิทธิภาพสูงกว่า สามารถดำเนินให้ถึงชั้น อริยะภูมิได้เช่น มรรค ๘ การงานที่เราทำด้วยกายมี ๓ คือ การงานชอบ ๑ อาชีพชอบ ๑ เพียรชอบ ๑ ที่ทำด้วยวาจามี ๑ คือ เจรจาชอบ ที่ทำด้วยใจมี ๔ คือ ความเห็นชอบ ๑ ดำริชอบ ๑ ตั้งสติชอบ ๑ ทำใจให้ตั้งมั่นชอบ ๑ เวลานั่งภาวนาสงบอยู่ไม่น่าจะเรียกว่า การทำงานด้วยกาย วาจาเลยส่วนใจนั้นสมควรแก่ เพราะมีงานเต็มมือ อธิบายว่า เพราะการทำกรรมสงบแห่งกาย ไม่มีการเกะกะวุ่นวายคิดขวางใครๆ นั้นเอง จึงเรียกว่าการงานชอบ มิใช่ไปทำมาค้าขายหาอาชีพอะไรที่ไหน ความเป็นอยู่ก็ชอบเช่นกัน เมื่อการงานชอบแล้ว ความเป็นอยู่ก็ชอบตามกันไป คือความเป็นอยู่ไม่เปลืองเสียจากประโยชน์ และไม่ให้เกิดโทษแก่ใคร แม้แต่ลมหายใจเข้าออกก็ได้ปล่อยให้ล่องผ่านไปโดยมิได้พิจารณา ความเป็นอยู่ของผู้ยังมีชีวิตอยู่ไม่ตาย แต่ไม่ได้ทำความเดือดร้อนให้แก่ใคร และมีสติเป็นไป กับด้วยลมหายใจอยู่อย่างนี้ จะไม่เรียกว่า "เป็นอยู่โดยชอบ" อย่างไร

การพยายามชอบ ประกอบแต่กิจที่ควร ละสิ่งที่ไม่ควรเสียพยายามรักษาความดีของตนไว้ ก็มีแต่ทางจะดียิ่งๆ ขึ้นไป จะไม่เรียกว่า "เพียรชอบอย่างไร" นี้คือการทำงานของผู้เจริญมรรค ๘ ทางกาย

ส่วนทางวาจานั้นพูดไม่มีเสียง แต่บ่นพึมพำอยู่ในใจด้วยตนเองคนเดียวคือวิตก ตรึกในเรื่องเหตุการณ์ต่างๆ เพราะการที่จะพูดออกมาได้ต้องวิตกเสียก่อน ถ้าไม่มีวิตกก่อนพูดออกมาไม่ได้ศัพท์ได้แสงเลย เช่นคนละเมอเป็นต้น วิตกก่อนจึงพูดออกมาได้ วาจาชนิดนี้ไม่เป็นภัยแก่สังคมเลย จึงเรียกว่า "วาจาชอบ"

ส่วนการงานของใจใช้ความคิดความเห็นที่ประกอบด้วยเหตุผล อันจะเป็นประโยชน์แก่ตนและส่วนรวม ที่ถูกต้องตามความเป็นจริง เช่นเห็นว่ารูปขันธ์อันนี้มิเกิดขึ้นด้วยอำนาจเหตุปัจจัย มีอวิชชา ตัณหา อุปาทาน กรรมเป็นที่ตั้ง แล้ว

เดือดร้อนกระสับกระส่ายอยู่ด้วยทุกข์นานัปการ เมื่อเห็นรูปฉันท์เป็นภัยร้ายแรงอย่างน่ากลัว จิตก็คิดอยากจะพ้นจากกองทุกข์ ด้วยการพยายามละปล่อยวางในอุปาทานชั้นธัมมนี้เสีย ตั้งสติจดจ่อพิจารณาเฉพาะสติสัมโพชฌมคป์ลงปัญญาลงสู่พระไตรลักษณ์ญาณ เห็นสังขารทั้งปวงตามเป็นจริง จนให้เกิดวิมุตติหลุดพ้น จึงเรียกว่า “ความเห็นชอบ” ไม่วิปริต เป็นกิจของจิตโดยเฉพาะ

สรุปแล้ว คนเราเกิดมาในโลกนี้ ใครจะทำอะไรๆ สำเร็จได้ก็ต้องใช้เครื่องมือสามอย่างนี้ทั้งนั้น การปฏิบัติธรรมหรือรักษาธรรม ก็ต้องใช้เครื่องมือสามอย่างดังกล่าวมา คราวนี้ธรรมย่อมตามรักษาผู้ปฏิบัติสุจริตธรรมได้อย่างไร ธรรมมิใช่ตำราวจ และลูกจ้างใครพอที่จะมาปกป้องรักษา ได้อธิบายมาแล้วว่า ธรรมคือสภาพของดีของจริง หรือสภาพที่ทรงไว้ซึ่งของดีของจริงมิได้เป็นตนเป็นตัว หากจะเป็นตนเป็นตัวก็คือตัวของคนเราแต่ละคนนี่แหละ เมื่อเราประพฤติสุจริตทั้งสาม คือกาย วาจา ใจ ดังอธิบายมาในมรรค ๘ นั้นแล้ว ใครจะมาตามรักษาเรา เมื่อเราทำสุจริตอยู่แล้วไม่ต้องให้คนอื่นตามรักษา ทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้ที่เรารักษากัน ล้วนแล้วแต่เป็นของไม่ติสุจริตทั้งนั้น เขาจึงต้องรักษากันเช่นคนเป็นไข้ เป็นแผล เด็กชน ผู้ใหญ่ทุจริต เป็นนักโทษทำผิดต่อกฎหมาย ฯลฯ และอะไรต่ออะไรอีกมากทำนองนี้ทั้งนั้น ส่วนคนดีๆ ไม่มีแผล เด็กสุขภาพเรียบร้อย ผู้ใหญ่ที่ตั้งอยู่ในสุจริต ไม่มีใครทำผิดกฎหมายบ้านเมือง ใครจะออกกฎหมายใครจะควบคุมใครทุกคนทำตนเป็นคนสุจริตอยู่แล้ว ก็เรียกว่า สุจริตนั่นเองตามรักษาคนไม่ให้ทำชั่ว ดังได้อธิบายมาแล้วในมรรค ๘ เมื่อทำถูกต้องตามนั้นแล้ว นอกจากธรรมที่เป็นสุจริตเกิดขึ้นรักษาตัวเองแล้ว ยังเป็นมรรควิธีทางดำเนินให้พ้นจากทุกข์ ไม่ต้องรักษาอะไรต่อไปอีกด้วย

ปัญหาต่อไปว่า ที่ว่าธรรมที่บุคคลปฏิบัติดีแล้วย่อมนำมาสุขมาให้ ข้อนี้ก็มีผลสืบเนื่องมาจากข้อต้นเหมือนกัน คำว่านำมาสุขมาให้ นั้น เป็นแต่โวหารสำนวนคำ

พูดเฉยๆ แท้จริงความสุขนั้น มิได้มีคนใดใครคนเอื้อมนำมาให้ แต่หากสุขเกิดขึ้นจากการประพฤติธรรมที่เป็นสุจริตนั่นเอง การประพฤติก็ต้องใช้เครื่องมือสามอย่าง ดังอธิบายมาแล้วในข้อก่อน เมื่อกาย วาจา ใจประพฤติอยู่ในสุจริตสามประการ คือ ไมโลภ ไมโกรธ และไม่หลง ผลคือความสุขไม่เดือดร้อน ก็เกิดขึ้นมีขึ้น ที่กาย วาจา ใจ นั้นเอง เปรียบเหมือนต้นไม้ที่มีผลเมื่อบุคคลปลูกลงไปในพื้นดินที่ดี ถูกต้องตามหลักวิชาการแล้ว ผลของมันก็จะออกมาให้เราได้รับประทานตามประสงค์ มิใช่ผลจะเอามาจากที่อื่นที่ไกล แต่เป็นผลเกิดขึ้นที่ต้นของมันเอง เพราะเราปลูกลงในที่ดินดีถูกต้องตามหลักวิชา ธรรมที่เราปฏิบัติดีแล้วก็ฉนั้นเหมือนกัน

บางคนอาจเข้าใจผิด คิดผิดว่า เราปฏิบัติธรรมเป็นสุจริตดีอยู่แล้ว แต่โดนไม่ได้รับความสุข เกิดโรคภัยไข้เจ็บ การอาชีพก็ลำบากขาดแคลนได้อะไรมากก็มีแต่คนมาลักขโมยฉ้อโกงเอาไป คนบ้านใกล้เรือนเคียงและหมู่เพื่อน เห็นว่าเราประพฤติสุจริต คิดคดโกง นิ่งเฉยไม่ได้ตอบ ก็ดูเหมือนจะกำเริบขึ้นทุกที ธรรมที่ว่าไว้นั้นเห็นจะไม่จริงกรรมัง

ธรรมเป็นของจริงพระพุทธเจ้าตรัสไว้แล้ว ไม่มีคำสอน โรคภัยไข้เจ็บเป็นของได้มาจากความเกิด ความแก่และความตายก็เช่นเดียวกัน พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้แล้วว่า เรื่องเหล่านั้นเป็นทุกข์มิใช่มิได้แสดงไว้ ที่เราเห็นว่าเป็นทุกข์ก็ถูกแล้ว เห็นตรงตามพุทธวจนะคำสอนของพระพุทธองค์แล้วนี้ แต่เรายังเห็นไม่ตลอด เห็นเพียงผลของการกระทำทุจริตเท่านั้น เมื่อเข้าใจตลอดเข้าไปถึงมูลเหตุของทุกข์อย่างนี้แล้ว เราจะได้เว้นเสียจากการกระทำทุจริตต่อไป แล้วจะได้ทำแต่กรรมที่เป็นสุจริต ที่เราประพฤติสุจริตด้วยกายวาจาใจนั้น ก็ถูกต้องแล้วจะไปสงสัยอะไร ความสุจริตที่เราประพฤติอยู่นั้นอย่างน้อยเราก็จะได้รับความสุข ดีกว่าผู้ทำความชั่วแล้วได้ลาภยศ เพราะความไม่มีวิปปฏิสารเดือดร้อนในใจ ที่เรามิได้มองเห็นความชั่วของตน ทุกข์ที่เราได้รับอยู่เดี๋ยวนี้ เป็นผลกรรมคือความชั่วที่เราได้ทำไว้

แล้วแต่อดีต เราจะหยิบยกให้ใครไม่ได้ เพราะเป็นของตนทำไว้เอง หากเข้าใจโดย
 uly นี้แล้วเรายินดีพอใจกับผลกรรมที่เราได้กระทำไว้แล้ว ก็จะไม่เกิดความทุกข์
 เดือดร้อน เหมือนกับเราได้อัฒตภาพเป็นหญิงเป็นชายมาแต่ละคน ใครจะมีรูปร่าง
 ลักษณะผิวพรรณเช่นไรต่างคนก็พอใจยินดีกับความได้ของตนๆ แล้วก็สบายใจ

ส่วนเรื่องความทุกข์อื่นๆ มีอาชีพผิดเคือง และมีผู้คนเบียดเบียนเป็นต้น
 เหล่านั้น ไม่มีปัญหา เมื่อมีการเกิดมาอยู่ในหมู่เขาเหล่านั้นแล้ว จำเป็นจะต้องเป็น
 ไปตามเรื่องของเขาเพราะเขาเป็นกันมาอย่างนั้น ก่อนเราจะมาเกิดนี้แล้ว โลกเรามี
 ทนาวมีร้อนประจำอยู่แล้ว เราเกิดมาภายหลังไม่อยากจะร้อน ถูกทนากับเขา เรา
 ก็มีปัญหาคำเครื่องปกปิดกำบังเอาเอง ร้อนและทนาวมิใช่จะมีแต่โทษอย่างเดียว คุณ
 ก็มีมากเหมือนกัน คนเราไม่มีชาติ ๔ ก็ตายเท่านั้นเอง ไฟใช้หุงต้มกินก็ได้ ไม้
 บ้านไหม้เรือนผาคนก็ตาย ใช้ไม่เป็น ใช้ไม่ถูกเรื่องก็เลยให้โทษ จะไปโทษไฟไม่ได้
 ต้องโทษตนเอง ธรรมก็เช่นกัน เมื่อปฏิบัติไปยังไม่ทันอะไรคอยแต่จะทวงเอา
 ผลหาได้คิดถึงตนไม่ว่า เราสมควรจะได้รับผลตอบแทนแล้วหรือยัง พอทำทานสัก
 นิดสักหน่อยก็หวังอยากได้ลาภได้รวยเป็นเศรษฐี อยากให้ถูกหวยล็อตเตอรี่
 รางวัลที่ ๑ เมื่อไม่สมปรารถนาก็ทว่าบุญไม่มี รักษาศีลเพียงวันสองวันก็คิดจะ
 ให้ได้ความสุขไปสวรรค์นิพพาน เมื่อมีทุกข์เกิดความเดือดร้อนขึ้น ก็ทว่าศีล
 ไม่ช่วย ปฏิบัติภาวนาพอหลับตาลงก็อยากจะเห็นนางฟ้า นางสวรรค์ เมื่อไม่เห็น
 ก็ทว่าภาวนาเป็นของไม่จริง

สรุปแล้ว คนเราจะทำอะไรสักนิด คอยแต่จะทวงหนี้บุญคุณถ่ายเดียว
 ไม่คิดถึงการกระทำของตนว่าผิดถูก สมควรแก่คุณค่าหรือไม่ เมื่อไม่ได้สมหวัง
 ก็เกิดความท้อถอย พระพุทธเจ้าท่านตรัสว่า ตัดหนา คือความอยาก เป็นทุกข์

ปฏิบัติธรรมก็เหมือนกัน พอปฏิบัติเข้าคิดอยากจะให้ธรรมมารักษา คอย
 ให้รางวัลสุขอยู่เรื่อยไป มิได้คิดถึงการกระทำตนว่าผิดหรือถูก สมควรแก่คุณค่าที่

จะได้รับหรือไม่ เมื่อไม่ได้ผลสมหวังก็เกิดความท้อถอย พระพุทธเจ้าท่านตรัสว่า ความอยาก มันเป็นทุกข์ แต่เรากลับยินดีไปคว้าเอาความอยากมาเป็นความสุขเสีย มันเลยตรงกันข้ามเสียทุกอย่าง พระองค์ตรัสว่า ทุกข์เป็นของควรพิจารณา แต่เราเป็นอนาถาหนีทุกข์เสีย ดัดแปลงความทะยานอยากเป็นของควรละ แต่เรากลับชอบ ฉะนั้น ธรรมจะตามรักษาและให้ความสุขแก่เราได้อย่างไร เพราะเหตุคือการปฏิบัติก็ไม่ตรงจุดประสงค์อยู่แล้ว ผลอันจะพึงได้ก็ยิ่งจะห่างไกลกันมาก ทาน มีใช่เรื่องปรารถนา แต่เป็นการสละที่รำรวยและมีความสุขเพราะผลพลอยได้ต่างหาก คิด ก็เหมือนกัน มีใช่เป็นความสุข แท้จริงคือเป็นการทรมานแก้ตัว ที่ตนทำความชั่วมาแล้ว สังวรระวังเพื่อจะไม่ทำซ้ำต่อไปอีก

ที่พรรณนาคุณว่า รักษาศีลแล้วตายได้สุดดีถึงพระนิพพาน ก็เป็นผลพลอยได้ต่างหาก ภาวนา ก็มีใช่เรื่องปรารถนา แต่มันเป็นเรื่องสละทุกสิ่งทุกอย่าง แม้แต่ของที่มืออยู่ เวลาภวานาก็ทำเหมือนกับไม่มี ถ้ายังปรารถนาอยากเห็นนั่นเห็นนี่อยู่แล้ว มีใช่ภวานา เป็นพาวน พาวุ่น พาเวียนต่างหาก ที่เห็นนางฟ้าเทวดาก็เป็นผลพลอยได้จากการสละนั้นต่างหาก และมีใช่จุดมุ่งหมายที่แท้จริงในการภวานานั้นด้วย จุดมุ่งหมายของการภวานาแท้ คือการพิจารณาเห็นอัฐภาพขันธ อันนี้เป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา มีสภาวะเกิดดับอยู่อย่างนั้น จนจิตสลดสังเวช เบื่อหน่าย คลายความกำหนัดยินดีในรูปนามปล่อยาวอุปาทานเสียได้ด้วยอำนาจ วิปัสสนา นั้นจึงจะเรียกว่า ภวานา

สรุปรวมแล้ว เมื่อเราประพฤตีสัจจธรรมด้วย กาย วาจา ใจ จะเป็นทาน การเสียสละให้ก็ดี คิด การงดเว้นจากความชั่ว แล้วระวังสังวรทรมานตนเอง ไม่ให้ทำความชั่วอีกก็ดี ภวานา ซึ่งเป็นการประพฤตีสัจธรรมภายในใจอันรวมเข้าในมรรค ๘ ที่ถูกต้องแล้วย่อมสละสิ่งทั้งหมด แม้แต่รูปนามอัฐภาพของตนก็สละสิ้น สัจจธรรมที่เราประพฤตีดุ๊กตึ้งนั้นแล ตามรักษาเรามิให้เราละเมิดหลงลืม

ทำความชั่วอีก อันจะเป็นผลให้เราได้รับความทุกข์ เช่นเป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ ผู้ที่
สละความชั่วทุจริต เพราะเห็นเป็นโทษภัยอย่างร้ายแรง แล้วกลับมาทำความดี มี
สุจริตสามเป็นต้น แม้ถึงจะเป็นการทรมานฝ่าฝืนจิตใจที่เคยเลวร้ายมาแล้ว แต่ก็
ไม่ได้ทำให้เขาได้รับความทุกข์เดือดร้อนต่อไป เปรียบเหมือนกับผ้าหาวผีเอา
น้ำเนาออก ล้างชะให้สะอาดแล้ว ถึงแม้จะเป็นทุกข์เจ็บปวดบ้าง ต่อไปก็จะมีแต่
ความสบาย

ฉะนั้น พวกเราที่ใคร่ต่อธรรมปฏิบัติ จึงควรสนใจในเรื่องนี้ให้มาก การ
ปฏิบัติสุจริตธรรมมิใช่เป็นการลำบาก เพราะสุจริตธรรมก็มีไว้ให้พวกเราปฏิบัติ
อยู่แล้ว เครื่องไม้เครื่องมือที่เราจะปฏิบัติก็มีครบครันบริบูรณ์ เราจะปฏิบัติหยาบ
ละเอียด ขึ้นไหนก็มีสิทธิเสรีเต็มที่ ไม่ต้องเกรงใจใคร ผลอันจะพึงได้ก็รอทำอยู่
แล้วข้างหน้าโน้น ยังเหลืออย่างเดียว คือตัวของเราผู้จะลงมือทำการปฏิบัติกัน
เท่านั้น ปฏิบัติกันเมื่อไร ถ้าทำถูกต้องดังอธิบายแล้ว ย่อมได้รับผลเห็นประจักษ์
ไม่เลือกกาลเวลา

แสดงมาในธรรมมิกถาก็สมควรแก่การเวลา

เอว่ ก็มีด้วยประการฉะนี้ ฯ

เนกขัม

๒ สิงหาคม ๒๕๐๖

ได้แสดงถึงเรื่องการทำทาน และอันสงฆ์ของการทำทาน ตลอดถึงการ
รักษาศีล และอันสงฆ์ของการรักษาศีล ส้ารวมอินทรีย์ จนถึงหัดสมาธิภาวนา
ให้เกิดปัญญาวิปัสสนาเป็นลำดับมาแล้ว

การฟังเทศน์ในตอนคืนวันนี้ จะต้องฟังด้วยความสงบ และจะได้ฟังเรื่อง
การทำทาน รักษาศีล ภาวนา อย่างแสดงมาแล้วนั้นด้วย แต่ทาน ศีล ภาวนาที่จะ
ฟังต่อไปนี้เป็น ทาน ศีล ภาวนา ที่มีอยู่ในภาวนาแห่งเดียวกัน แท้จริงว่ากันโดย
เฉพาะแล้ว ภาวนา คือการเสียสละ หรือที่เรียกเนกขัม คำว่า สละ หรือว่า ออก
กัฏฐิ มิได้สละให้ใคร แต่สละในใจ ทำทานในใจ ทานของที่มีอยู่ในใจ ทานแบบ
นี้มีใช้ทานของดีของตนเป็นทานสิ่งให้ผู้รู้ทั้งหลาย เห็นน่าเกลียด แต่เป็นสิ่งที่คนโล่ง
ทั้งหลายปรารถนา

ฉะนั้นการทำทานจึงไม่จำเป็นให้เฉพาะคนนั้นคนนี้ ทอดบังสกุลเลย เมื่อ

สละทอดบังสกุลของไม่ตี ศิลก็จะเกิดมีขึ้นในคนผู้ฉลาดทั้งหลาย เพราะศิลปะใช้ของคนโง่ ส่วนสละหรือเนกขัม การออกก็ตี มิได้ออกไปไหน ใครบวชก็มีได้ออกไปนอกโลกนอกฟ้า พระพุทธเจ้าและพระสาวกทั้งหลาย ท่านออกบวช ท่านก็บวชอยู่ในบ้านในเมือง อาศัยบิณฑบาตฉันกับข้าวชาวบ้าน เหมือนดังพระภิกษุที่เห็นกันอยู่ในปัจจุบันนี้เอง ที่ท่าน ออก หรือ สละ นั้น คือออกจากสิ่งที่สกปรก ท่านไม่ต้องการอันได้แก่กามคุณทั้ง ๕ คือ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ซึ่งเป็นเครื่องยั่วชวนชวนให้ใจติดหลงมัวเมาต่างหาก ผู้เข้าถึงภาวนาทำจิตให้เป็นสมาธิได้แล้ว ไม่ว่าจะออกบวชหรือไม่ก็ตาม ย่อมเห็นโทษในเบญจกามคุณนี้เหมือนกันทั้งนั้น เรียกว่า เนกขัมด้วยใจ

ดังมีเรื่องในพุทธกาลว่า มีแม่บ้านคนหนึ่ง เห็นพระจำนวน ๓๐ รูป เดินรุกขมูลมาจนเข้าพรรษา เกิดศรัทธาเข้าไปหาไหว้แล้ว ถามถึงความต้องการของพระภิกษุเหล่านั้น ก็ได้ทราบที่ท่านต้องการเสนาสนะที่อยู่จำพรรษา แก่พร้อมด้วยลูกบ้านจึงจัดเสนาสนะถวาย เมื่อพระภิกษุเหล่านั้นได้เสนาสนะแล้ว วันเข้าพรรษา พระเถระผู้ใหญ่จึงประชุมตั้งกติกากำความเพียรกันว่า พวกเราไม่อยู่รวมกันถึงสองรูป หากใครมีธุระอะไรแล้ว ขอให้มาตีระฆังสัญญาณที่ศาลานี้

หลังจากเข้าพรรษาแล้วหลายวัน ยายแก่แม่บ้านคิดถึงพระของแกจึงได้หาของถวายพระ ให้คนใช้ถือตามหลังแกไป พอไปถึงวัดเห็นศาลาวางไม่มีพระอยู่แกตกใจว่าพระหายไปในไหนกันหมด พอดีเจอคนเฝ้าศาลายังอยู่ แกจึงถามได้รับตอบว่าพระยังอยู่ เมื่อคุณยายต้องการพบท่านแล้ว ตีระฆังสัญญาณท่านก็จะมาเอง แกก็ให้ตีระฆัง พอพระได้ยินเสียงระฆังต่างก็พากันคนละทิศละทาง ทำเอายายแก่ตกตลึงงงัน พร้อมกับอุทานในใจว่า ตาย ! พระของเราจะทยอยจะทะเลาะกันเสียแล้ว เราไม่รู้เลยว่าเพราะเรื่องอะไรกัน

พอท่านมารวมกันเรียบร้อย ยายแก่กลานเข้าไ้หาท่านผู้เป็นเถระถามว่า

ท่านทะเลาะอะไรกันหรือ จึงมิได้อยู่รวมกัน พอท่านผู้เป็นหัวหน้าอธิบายให้ฟังว่า พวกอาตมามีได้ทะเลาะอะไรกัน แต่แยกกันอยู่ทำความเพียรภาวนา แก่จึงโล่งใจ แล้วก็สนใจในคำว่า ภาวนา แก่จึงซักถามท่านว่า คำว่า ภาวนาๆ นั้น ทำอย่างไรกันแน่จะ เช่นตัวดิฉันนี้จะทำได้หรือไม่ ท่านก็ตอบว่า คือพิจารณาเกิดดับของอัฐภาพอนันน์ โยมก็ทำได้ไม่เลือก โชคดีพอแก่ไปทำเข้าก็ได้ ปรตตวิชา คือรู้วาระจิตของคนอื่น พระเหล่านั้นคิดนึกอะไรแก่ก็รู้ได้หมดพอออกพรรษาแล้วพระเหล่านั้นละลายใจ เกรงว่าแก่จะรู้วาระจิตของตน เพราะเรายังเป็นปุถุชนอยู่ มันอาจคิดไปต่างๆ นานาก็ได้ แล้วพากันลาแก่ไปเพื่อเฝ้าพระศาสดา พอพระองค์ทราบเหตุนั้นแล้ว จึงทรงบัญชาให้กลับไป ณ ที่นั้นอีก ทำความเพียรจนสำเร็จ พระอรหันต์ทั้งหมด

เรื่องนี้แสดงว่า เนกขัม คือการสละหรือการออกจากกามคุณ ๕ มิใช่ทำได้แต่ผู้บวชหรือบวชแล้วจึงจะสละได้ ยายแก่แม่บ้านแก่ก็ยังสามารถบวชใจแก่ได้ ก่อนพระเสียด้วยช้ำ บวชกายแล้ว ใจยังไม่ออกบวชเลย นี่แหละเนกขัม คือการสละหรือออกมิได้สละไปไหน ออกไปไหน สละแล้วออกแล้ว ก็อยู่ในโลกนี้กับเขา ผู้ที่ยังไม่สละไม่ออกด้วยกัน แต่มันเป็นการสละภายในออกภายใน กามคุณ ๕ มิได้มีติดอยู่ที่ใจของผู้นั้นต่างหาก ในเมื่อผู้หนึ่งยกเอารูปนามอันเป็นที่ตั้งของกามคุณ ๕ ขึ้นมาพิจารณาให้เห็นเป็นของเสื่อมสูญสิ้นไปอยู่เสมอ เหมือนกับยายแก่แม่บ้านคนที่กล่าวนั้น เมื่อแก่มีความสมัครรักใคร่สนใจในอุบายที่พระสอนให้ แก่ไม่ประมาทเร่งทำความเพียร ปรารถนาความสิ้นความเสื่อมแห่งอัฐภาพของตน จะเมื่อหน่ายเห็นโทษในเบญจกามคุณ จิตเข้าถึงภาวนาเอกก็คะตารมณเกิดปรตตวิชา รู้วาระจิตของคนอื่นได้ คราวนี้พวกเราเล่าจะทำอย่างไร จึงจะสละหรือเนกขัมได้อย่างยายแม่บ้านคนนั้น

จริงอยู่ทุกคนเกิดมาแล้ว ต้องได้อัฐภาพอนันน์มีค่านีมาพร้อมแล้วทุกคน

ยายแม่บ้านคนนั้นก็เช่นเดียวกับพวกเรา และก็ต้องถนอมเลี้ยงรักด้วยกันมา ทั้งนั้น ฉะนั้นจึงยากอยู่สำหรับผู้มีได้พิจารณา ให้เห็นสภาพตามเป็นจริงของมัน จะเห็นโทษของมันได้ เพราะมีหลายอย่างเป็นเครื่องปกปิดไว้ โดยเฉพาะก็คือ เห็นว่า เรายังเป็นหนุ่มเป็นสาว เราไม่มีโรคภัยไข้เจ็บเรายังไม่แก่ยังไม่ตาย เป็นต้น

แต่ถ้าพิจารณาถี่ถ้วนแล้ว การที่เราถนอมเลี้ยงดูอัตภาพอันนี้ ด้วยอาหาร การบริโภคเป็นต้น ก็เพื่อบำบัดความทุกข์ คือมันทุกข์อยู่แล้วจึงหาของมาบำบัด มิใช่ส่งเสริมความสุข การหาเครื่องนุ่งเครื่องห่มห่อปกปิดมัน ก็คล้ายกับผ้าพันแผล ของเน่าของบวมปฏิกลนั้นเอง หาเครื่องมุงเครื่องบัง กันแดดร้อนลมฝน หรืออันตราย ต่างๆ ก็คือเป็นการป้องกันทุกข์อันจะมาถึงการแสวงหาหมอยามารักษา ก็คือการ ยาแผลยาเรื้อรัง หลังคาบ้านรั่วนั้นเอง

สรุปแล้วปัจจัยทั้ง ๔ ที่อัตภาพอันนี้อาศัยอยู่นั้น เพื่อเป็นการบำบัดทุกข์ ชั่วคราว มิใช่เป็นการแก้ทุกข์แท้ และเพื่อกันแตกมิให้มันบวมสลายไปเร็ว ผู้ที่อาศัย ปัจจัยทั้ง ๔ นั้นด้วยความเพลิดเพลีนมัวเมา จึงได้ชื่อว่าเป็นผู้หลงอยู่ในเบญจจากม-คุณโดยแท้ ท่านผู้มีปัญญาพิจารณาเห็นโทษแห่งอัตภาพอันนี้แล้ว ท่านก็ปกปิด รักษาเลี้ยงดูอนามัยชำระซัดถู เหมือนกับผู้ที่ยังไม่เห็นโทษ แต่ท่านทำโดยไม่เป็นที่ เพื่อความเมาหลงลืมตัว ทำด้วยความไม่ประมาทมิสติเห็นโทษอยู่เสมอ

ถ้าจะเปรียบก็เหมือนกับคนป่วยเป็นแผล อาหารคนไข้มิใช่รับประทาน ด้วยความหิวและอร่อย แต่เพื่อบำบัดให้มีกำลังพอทรงตัวอยู่ได้ ผ้าถุงผ้าห่มถึง จะเป็นของดีและไหมเอี่ยม มิใช่ห่มด้วยความหลงเพลิดเพลีน นุ่งห่มเพื่อปกปิด ร่างอันรูปร่างสกปรกต่างหาก อาคารที่อยู่ถึงแม้จะทรูทรุ โอบงลักปานใดก็ดี คน ไข้ที่ไปอยู่อาศัยนั้นมิได้อยู่ด้วยความสนุกสนาน เหมือนการไปพักชายหาดชาย ทะเลเลย ไปอยู่ด้วยการจำเป็นเพื่อสะดวกแก่การรักษาไข้เท่านั้น ยาที่กินก็

เหมือนกัน มิใช่เป็นของเฮอร์ดิอรรอยอะไรถึงแม้บางอย่างจะเคลือบน้ำตาล ก็เพื่อให้กลืนง่ายสบายคอเท่านั้น ที่กินก็เพื่อประโยชน์แก่การบำบัดใช้ ทุกคนเกิดมาในโลกนี้แล้ว จำเป็นต้องเป็นไปกับโลกเขา หากทำผิดแปลกแตกต่างความนิยมประเพณีของเขา เขาก็หาว่าเราเป็นบ้าเดี๋ยวอยู่กับเขาไม่ได้

ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องเป็นไปกับโลกเขา แต่อย่าให้เมาหลงจนเกินขอบเขต มีสติเพ่งพิจารณาให้เห็นให้เห็นตามสภาพเป็นจริงอยู่เสมอ การเป็นอยู่ของผู้รู้กับผู้หลงผิดกัน ผู้หลงมิใช่หลงแต่ตัวคนเดียวเท่านั้น ยังทำให้คนอื่นพลอยหลงตามอีกด้วย การหลงในความเป็นหนุ่มเป็นสาวก็คือหลงเงาหลงงมหลงจมอยู่ในความแก่นั่นเอง แล้วก็ประดิษฐ์คิดแต่งรูปแก่แปรสภาพให้คนอื่น เห็นว่าเป็นหนุ่มสาวสวยงามพลอยตามหลงอีกด้วย หลงว่าตนไม่เจ็บไม่ไข้ คือไหลไกลผิดไปจากความจริง ความจริงแล้ว ความไม่สบายไม่ว่าจะด้วยประการใดทั้งหมด เรียกว่าใช้ด้วยกันทั้งนั้น หลงว่าตนไม่ตายยังเป็นการหลงมกมายใหญ่ สิ่งใดถ้าแปรจากสภาพเดิมแล้ว เรียกว่าตายทั้งนั้น เราแปรมาจากวัยต่างๆ ก็คือเราตายมาแล้วโดยลำดับ แต่กลับว่าตนยังไม่ตาย

ฉะนั้น ทุกคนขอได้พิจารณาตามอุบาย ดังได้บรรยายมานี้ จึงจะเห็นโทษของอตภาพอันนี้ อันเป็นที่ตั้งของกามคุณ ๕ จึงจะปล่อยวางอุปทานเสียได้ แล้วจะเห็นอตภาพอันนี้เป็นแต่เพียงบัญญัติอันหนึ่ง ตามที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ว่า ธาตุกิติขันธกิติ มิใช่ตัวตนบุคคลอะไรเลย การพิจารณาแยกบุคคลออกให้เป็นแต่สักว่า เป็นธาตุ ๔ กิติ เป็นขันธ ๕ กิติ เป็นวิธีการปล่อยวางความยึดมั่นถือมั่น ในรูปกายได้อย่างดีที่สุด จะเห็นชัดตามเป็นจริงหรือไม่ก็ตามขอให้ยึดแนวพิจารณานี้ไว้ให้มั่น อย่าประมาทเพียรพยายามพิจารณาอยู่เสมอ อาจได้ความรู้ และความเห็นอันแปลกๆ เกิดขึ้นมาในความเพียรนั้นในวันหนึ่งจนได้ การปฏิบัติธรรม ถ้าทำไม่ถูกต้องตามหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า หรือปฏิบัติถูกต้องอยู่แต่เราไม่ทำ ฉันทะ

ความพอใจในคำสอนนั้น ก็จะไม่เกิดความเพียร เมื่อขาด ฉันทะ วิริยะ ทั้งสองประการนี้แล้ว ก็จะได้ผลอันตนปรารถนา แล้วจะมีแต่ความเบื่อหน่ายเกียจคร้าน ในการปฏิบัติธรรม นอกจากจะไม่เป็นกุศลแก่ตนแล้ว จะเพิ่มบาปโทษให้เกิดมีขึ้นอีกด้วย นั่นก็คือจะไปโทษคำสอนของพระพุทธเจ้า อันสมบูรณ์ด้วยเหตุผลและคุณค่าอย่างประเสริฐว่าปฏิบัติตามแล้วไร้ผล เหมือนคำพูดของบางคนผู้ไม่เข้าใจในพระศาสนาว่า "บวชอยู่นานบาปมาก บวช ๒-๓ วันก็พอแล้ว" คือการบวชนานมันท้อใจ ทำอะไรก็ไม่ถูกไม่เป็นกับเขา จับวอกจับลิงมาขังไว้ในกรงมันก็น่าเห็นใจเป็นบาปแน่เพราะความกลัวใจ บวช ๒-๓ วันแรกกำลังศรัทธายังกล้า และไม่รู้จักอะไร เป็นอะไร บวชชนิดนั้นเขาถือว่าบวชเอาบุญ มิใช่บวชให้รู้จักบาปบุญคุณโทษอะไร เกือบจะถือเอาตัวเหลืองๆ นั้น เป็นตัวบุญไปอีกด้วยซ้ำ

ความคิดเห็นชนิดนี้ มันไกลจากหลักคำสอนของพระพุทธเจ้ามากเกินไปเสียเหลือเกิน ซึ่งก็มีอยู่ในใจของเหล่าพุทธบริษัทเป็นจำนวนมากทีเดียว

แท้จริง การบวชเป็นการบำเพ็ญบุญโดยแท้ ขอแต่ให้รู้ว่ามาบวชนั้น คือเรามาทำความงดเว้นจากการทำชั่วทุกประการ มีการฆ่าสัตว์ เป็นต้น งดเว้นจากการทำความชั่วมากกว่าฆราวาส แล้วพึงทำความพอใจในความดีของตนที่ตนได้ทำติดอยู่นั้น แล้วหมั่นพยายามรักษาความดีอันนั้นไว้ให้มั่นคง ก็จะทำให้เกิดความพอใจในของดีอันตนไม่เคยได้มาก่อน บุญ คือความอึดใจพอใจในการที่ได้เห็นความดีที่ตนได้บำเพ็ญแล้ว ก็จะเกิดมีขึ้นในตนของตน จึงจะเรียกว่าบุญผู้เห็นบุญอย่างนี้แม้จะบวชอยู่ตั้งร้อยปีก็จะไม่บาป เห็นเป็นการบำเพ็ญบุญตลอดเวลา เขาบวชอยู่นานก็เหมือนการบวชของเขาครูเดียวเปรียบเหมือนบุคคลประกอบธุรกิจเมื่อได้รับผลเจริญก้าวหน้า เวลา ๑๒ ชั่วโมงของเขาเหมือนครูเดียว เวลาของเขาเป็นของมีค่ามาก

การละชั่วทำดีเห็นเป็นบาป การไม่ทำดีและความชั่วก็ไม่ละเห็นเป็นบุญ

เช่นนั้นก็ไม่ต้องทำอะไรกันต่อไปอีกแล้ว เมื่อพวกเราพากันมาหัดภาวนา พิจารณา
 ความเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา แห่งอตภาพอันนี้ หากยังไม่เห็น
 ชัดเจนตามเป็นจริงก็ดี ก็ได้ชื่อว่าเราพากันมาเจริญภาวนา ทำอุบายกรรมฐานซึ่งแต่
 ก่อนเรายังมัวเมาหลงอยู่ ไม่เคยเจริญภาวนา มาบัดนี้เราได้เจริญอุบายนั้นให้เกิดมี
 ในใจของเรา จึงควรทำความพอใจ รักใคร่เพียรพยายาม ทำไปเสมออย่าได้
 ท้อถอย เมื่อทำไปจนเกิดความรู้แจ้งเห็นชัดตามเป็นจริง เพราะความปล่อยวางใน
 เบญจกามคุณ แล้วจะเกิดความปลื้มปิติอิมใจ เห็นตัวบุญเกิดขึ้นมาในใจของตน
 นั้นเอง นั่นแหละเป็นปรมัตถทาน ทานอย่างอุกฤษฏ์ ได้อานิสงส์อย่างเลิศ เมื่อ
 จิตปล่อยวางไม่เพลิดเพลिनหลงมัวเมาในกามคุณแล้ว ก็สงบเป็นปกติ เป็นศีล-
 ปรมัตตะ พ้นจากอภายอย่างหายได้ จิตที่สงบละนิวรณ์ ๕ เข้าถึงเอกัคคตา จน
 เป็นอัปปนาสมาธิ ย้อนออกมาพิจารณาขันธ อันเป็นที่ยึดมั่นของอุปาทาน บังเกิด
 ญาณเห็นอาการของขันธ ทั้งภายในเป็นไปตามพระไตรลักษณ์ จิตก็จะหลุดพ้น
 ไม่ถืออะไรว่าเป็นเรา เป็นของๆ เราต่อไปอีก

รวมความแล้ว ทาน ศีล ภาวนา สงเคราะห์ลงเป็น เนกขัมม คือการสละ
 ออกจากกามคุณ ๕ และกองกิเลสบาปกรรมทั้งปวงโดยสิ้นเชิง

แสดงธรรมิกถา ก็สมควรแก่กาลเวลา เอว ด้วยประการฉะนี้

มาร

๕ สิงหาคม ๒๕๐๖

ตอนเช้าได้แสดงธรรมมาถึงเรื่องขันธโลกมันยุ่ง แยกอำนาจชิงกันเป็นอิสระ เปรียบเหมือนโลกภายนอกแบ่งออกเป็นสองค่าย คือโลกเสรีและโลกคอมมิวนิสต์ ต่างก็ชิงอำนาจกันเป็นใหญ่ จึงต้องประสพความวุ่นวายอยู่ตลอดเวลา ขันธก็คือรูป ภายของคนเรานี้ก็ฉันทเดียวกันคือแบ่งออกเป็นสองค่าย ได้แก่รูปกับนาม รูปก็ชิงความเป็นใหญ่ มีอิสระในการที่จะ แก่ เจ็บ ตาย เพราะเขาได้ครองอำนาจหน้าที่นี้มานานแล้ว ส่วนฝ่ายจิตก็คิดจะป้องกัน หันมาบังคับเขาจะไม่ให้เป็นไปตามนั้น โดยลืมนหน้าที่ของตน มีแต่คิดจะป้องกันบีบบังคับอำนาจหน้าที่ของคนอื่นให้อยู่ในกำมือของตนแต่ฝ่ายเดียว จึงต้องเกิดเป็นสงครามกลางเมืองกันขึ้น เลยยุ่งกันใหญ่ เมื่อเราไม่รู้เท่าเรื่องขันธโลกอันนี้ ก็เกิดยุ่งใหญ่อยู่เรื่อยไป เรื่องความไม่รู้สภาพและหน้าที่ของตน ไม่ว่าเรื่องอะไรและที่ไหน มันให้เกิดความยุ่งยากอย่างนี้ทุกหนทุกแห่งไป

คราวนี้จะไม่เปรียบเทียบอย่างนั้น จะใส่โทษชั้น ๕ เรียกให้เป็นปีศาจตัวมารร้ายเลยทีเดียว นิมิใช้เรามาสมมติเอาใหม่ แต่พุทธพจน์ที่พระองค์ได้ตรัสไว้นานกว่า ๒๕๐๐ ปีเศษมาแล้วว่าเป็นมาร ชั้น ๕ คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เป็นตัวมาร มาร ๕ คือ ชันธมาร กิเลสมาร อภิสังขารมาร มัจจุราชมาร เทวบุตรมาร เป็นสิ่งที่คอยกีดกันหรือทำลายความคิดความสุขสงบของคนอื่น ในเมื่อตนเองไม่ได้ ทุกๆ คนก็คงเจอหน้ามารตัวนี้มาแล้ว ไม่มากก็น้อย บางทีจนออกปากชี้หน้ามันตรงๆ เลย เมื่อเราเผชิญหน้ามันโดยได้รับความยุ่งยากลำบากนานาประการว่านี่เป็นมาร

ฉะนั้น จึงควรยกเอาตัว มาร เหล่านี้ขึ้นมาพิจารณา เพื่อจะได้รู้เห็นหน้าตาของมารให้ชัดเจน หากมันเข้ามารบกวนเราเมื่อใด ก็จะได้ชี้หน้ามันถูก และเป็นการอบรมปัญญาในการภาวนาอีกทีหนึ่งเหมือนกัน หากเราไม่ยกเอาธรรมหรือคำสอนของพระพุทธเจ้าขึ้นมาพิจารณา อยู่ด้วยความนิ่งสงบอย่างเดียว เราก็จะมีความซึมเฉย จิตใจไม่ผ่องใสไม่ได้รับแสงสว่างอันเกิดจากความรู้อันแล้วจะไม่มี ความสนุกในการภาวนา นานๆ ไปก็มี แต่จะคอยเข้าสู่วังค์เรื่อย (นอนหลับ) ฉะนั้นจงพากันติดตามธรรมเทศนา ดังจะอธิบายต่อไปนี้

ชั้น ๕ ตอนเข้าได้ยกเป็นอุเทศขึ้นว่า ภาธา ทเว ปญฺจกฺขนฺธา เป็นอาทิ แปลว่า ปัญจกัซันท์เป็นภาวะหนักจริง คำว่าภาระหนักในที่นี้ หมายความว่าเรามีสิ่งใดแล้วจำจะต้องรับเอาฐานะรักษาดูแล เอาใจใส่ในหน้าที่และกิจธุระสิ่งที่ควรที่จำเป็นในสิ่งนั้นๆ อยู่ตลอดเวลาในเมื่อของสิ่งนั้นยังมีอยู่ รูปร่างของคนเรานี้ที่เรียกว่าซันท์ก็เช่นนั้นเหมือนกัน เมื่อเกิดเป็นรูปเป็นกายขึ้นมาแล้ว ก็เป็นภาวะของแต่ละบุคคลที่จะต้องทำเช่นนั้น ถึงแม้มันจะเป็นภาวะอย่างหนักสักปานใด จะมอบให้คนอื่นรับแทนไม่ได้ จำเป็นต้องรับภาวะด้วยตนเอง ดังจักเห็นได้ง่ายๆ รูปร่างเกิดขึ้นมาติดตัวของเรายู่ตลอดเวลา จะไปหยิบยกให้ใคร ดีหรือชั่วหยาบหรือ

ละเอียดจำต้องแบกหามคนเดียว

ดูซิคนเป็นโรคมะเร็งสกรปรกน่าเกลียดจะตาย ทั้งตนและคนอื่นดูแล้วก็ เบ้าหน้าเบ้าตา แต่แล้วจะไปยกให้ใคร ก็เรานั้นแหละเป็นผู้รับแบกหามทั้งความ สกรปรกและอับอายขายหน้ากลุ่มใจ คนแก่บางคนไม่มีกำลังจะทรงน้ำหนักของ ตัวเองได้ต้องใช้ไม้เท้าช่วยค้ำยัน จึงเป็นของน่าทุเรศมาก วิบากชั้นอื่นนี้จะดี หรือชั่วก็ตาม ไม่ทราบว่าจะเอาแลกเปลี่ยนกับใคร ชุกไว้ไหนก็ไม่มีที่ชุก จำต้อง แบกมันไปจนกว่ามันจะถึงอวสาน

ชั้นร์ พระพุทธเจ้ายังอุปมาเหมือนกับเรือลำหนึ่ง ทุกๆ คนพากันได้เรือ คนละลำ ต่างก็พากันแจวพายขึ้นเหนือสองใต้อยู่ตลอดเวลา แต่เรือลำนี้มิใช่เรือดี เป็นเรือรั่วทะลุตั้ง ๔ ช่องต้องอุดยาอยู่ตลอดเวลา วันยังค่ำ คืนยังรุ่ง และก็ไม่หายรั่ว ลักที มือขวาแจวไปพายไป มือซ้ายอุดยา คนเดียวไม่ไหวขอร้องคนอื่นช่วย อุดยาให้ อาชีพทุกๆ ประเภทที่มนุษย์ชาวโลกนี้พากันแย่งแย่งกันอยู่ทุกแห่งหน จน ถึงกับฆ่าฟันกันกินเป็นที่สุด

เมื่อจะพูดให้ตรงๆ แล้วก็คือหาซื้อขึ้นและน้ำมันยางมาอุดเรือรั่วลำนี้เอง นี้ เป็นเพียงภาวะและของหนกภายนอก ซึ่งคนอื่นจะพอเห็นด้วยและช่วยได้บางกรณี ถึงแม้จะเป็นภาวะหนกสักเพียงใด ก็ต้องปล่อยปลงที่ป่าช้าเป็นที่จบสิ้นเรื่อง ส่วน ของหนกยิ่งขึ้นไปกว่านั้นและไม่มีเครื่องวัด ว่าใครมีมากน้อยหนกเบาสักเท่าไร นั้น ได้แก่ความหนกใจ ซึ่งเกิดไม่ตีไม่งามขึ้นในตนและคนใกล้เคียงเป็นต้น เช่น คน ทำผิดมีจฉาชีพบีบบังคับข่มเหง ฉ้อโกงคนอื่น ถูกปรับไหมใส่โทษลงทัณฑ์กรรมนานา ประการ คนในบ้านวิวาทไม่ปรองดองสามัคคี ซิงเอาดีเอาเด่นเห็นแก่ตัว ลูกเต้าทำ ชั่วสอนไม่ฟังนั่งร้องไห้ปนครวญคราง เหล่านี้เป็นต้น ล้วนแล้วแต่เป็นภาวะ ของหนก ซึ่งคนอื่นมองเห็นไม่ได้ ไม่สามารถจะช่วยแบกหามให้ได้เลย พ่อแม่ เลี้ยงลูกมาเพื่อหวังพึ่งสุข ในเมื่อได้รับความทุกข์จะได้ช่วยเปลื้อง แต่ลูกเกิดมา

แทนที่จะเป็นความสุขของมารดาบิดา กลับให้เกิดทุกข์ ตั้งแต่อยู่ในครรภ์นั้น คลอดออกมาแล้วยิ่งเพิ่มทวีคูณ มนุษย์เราเอ๋ยไม่น่าจะเกิดและให้เกิด ใครจะเกิด มาอยู่ในฐานะเช่นไรก็ตกอยู่ในทำนองเดียวกันนี้ทั้งนั้น เมื่อความเกิดไม่มีแล้วก็หมดเรื่องกันไป

ที่นี่จะอธิบาย มาร ๕ พระพุทธเจ้าตรัสไว้ ๕ ประเภทด้วยกัน มาร แต่ละประเภทล้วนแต่ทำหน้าที่เบียดเบียนกัดกินความดีความสุขของผู้อื่นใน ทำนองเดียวกันจะต่างกันบ้างก็หยาบและละเอียดกว่ากันเท่านั้น ที่เรียกว่า ชนธมาร คือมันเบียดเบียนทั้งตนเองและผู้อื่นด้วย เบียดมารดาตั้งแต่อยู่ใน ท้องนั้น ทำให้มารดาเดือดร้อนวิตกวิจารณ์คิดหน้าคิดหลัง หลายด้านหลายทาง กล่าวตนจะตายเอ๋ย ลูกจะตายเอ๋ย ยิ่งเกิดแพ้ท้องหรือป่วย ก็จะไปกันใหญ่เลย ส่วนลูกแล้วไม่ต้องพูด ทุกคนนี้กวาดภาพเอาเองก็แล้วกัน นี่ว่าเฉพาะชนธมารพอ เป็นเครื่องพิจารณาโดยย่อ หากได้พิจารณาตามด้วยกำลังปัญญาของตนเอง ยังจะ ได้ความรู้ซาบซึ้งและกว้างขวางกว่านี้มาก

กิเลสมาร เป็นอาการของจิตผู้แฝงอยู่ในรูปขันธ์ จะดีและชั่วไม่มีใครเห็น ตัวมัน แต่มันรู้ตัวมันเอง เช่นมันโลกเพ่งเล็งอยากได้ของๆ คนอื่นโดยไม่เป็น ชกรรมมาเป็นของส่วนตัวก็ดี โกรธแค้นเคืองคนอื่นมีแต่จะคิดจ้องล้างจ้องผลาญเขา ง่ายเดียวก็ดี จิตเช่นนั้นถึงแม้มันจะแฝงอาศัยอยู่ในรูปขันธ์ก็ตาม แต่มันหาได้นึก คิดถึงบุญคุณของเขาไม่ มีแต่จะนึกคิดฟุ้งซ่านส่งออกไปทำใจให้มีตมิต ไม่ได้คิด ถึงคุณและโทษประโยชน์ที่ควรหรือไม่ควร จนกินไม่ได้นอนไม่หลับ ทำเอาเรื้อน ร้างที่อาศัยอยู่พังทะลายตายไปก็มีที่เรียกว่ามารๆ ก็คือกิเลส มันมาทำจิตให้เศร้า หมองไม่ส่องใสนั่นเอง จิตเดิมเป็นของส่องใส แต่กิเลสเข้ามาดลกล้ำเลย เศร้าหมองไป

สมกับพระพุทธองค์ตรัสว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย จิตนี้เป็นของประภัสสร

ที่เต้าหมอง เพราะกิเลสเข้ามาคลุก ดังนั้น เรื่องนี้มีปัญหาถกเถียงกันมาก ในวง
 นิกกรรมทั้งหลายว่าเมื่อจิตผ่องใสมาแต่เดิมแล้ว ทำไมจึงต้องมาทำความเพียรชำระ
 จิตกันอยู่อีก เพราะจิตทุกดวงก็ผ่องใสมาแต่เดิมแล้ว คำว่าจิตผ่องใส ในที่นี้มีได้
 พุดถึงเรื่องปัญญา และมีใช้ปัญญา ชำระแล้วจิตจึงผ่องใสเหมือนเราพุดถึงเรื่อง
 น้ำใสสะอาด แต่ไม่ได้พุดถึงเรื่องประโยชน์ของการบริโภคน้ำของแต่ละบุคคล น้ำ
 จะใสสะอาดสักเท่าไรก็ตามที่ หากไม่มีคนใช้คนบริโภคน้ำแล้วจะมีประโยชน์อะไร
 เพชร นิล จินดา หรือแร่ที่มีราคาต่างๆ ซึ่งมีอยู่ที่พื้นพสุธา มีคนมาบอกว่ามีอยู่
 ตรงนั้นๆ จะมีประโยชน์อะไรแก่คนผู้ไม่มีปัญญา ที่จะแสวงหาเอาของเหล่านั้นขึ้น
 มาใช้ พระพุทธเจ้าก็ฉันนั้นเหมือนกัน พระองค์ชมคนที่มีปัญญาสามารถคิดค้น
 กลั่นกรองเอาจิตที่ผุดผ่องอยู่แล้ว ในกองแห่งกิเลสนั้นออกมาใช้ได้ ว่าเป็นผู้
 ประเสริฐ

ทุกสิ่งทุกอย่างในโลกจะเป็นของวิเศษได้ ก็ด้วยอำนาจความสามารถของผู้
 มีปัญญาทั้งนั้น ถ้ามีฉะนั้นปัญญาก็จะไม่ปรากฏ เมื่อชำระจิตให้ผ่องใสออกจาก
 กองกิเลสได้แล้ว ปัญญาย่อมรู้ได้ดีว่านี่กิเลส นี่ไม่ใช่กิเลส หากกิเลสจะเกิดขึ้น
 ตามทวารทั้งหก ปัญญาย่อมรู้ดี แล้วที่ไหนปัญญาผู้ชำระใจให้ใสสะอาดถึงขนาด
 นั้นแล้ว จะปล่อยให้ของสกปรกเช่นกิเลสเข้ามาล้อมจิตใจได้

ที่เรียก กิเลส ว่าเป็นมาร เพราะมันเป็นศัตรูบ่อนทำลายของจิตที่ผ่องใส
 ให้เต้าหมองดังอธิบายมาแล้ว จิตที่เต้าหมองไม่มีแสงสว่าง ย่อมมองเห็นสิ่ง
 ต่างๆ ที่อยู่รอบตัวไม่ได้ เหมือนกับดับไฟในเวลากลางคืน

ฉะนั้น ความโลภ ความโกรธ ความรัก ความชัง แต่ละอย่างเป็นกิเลส
 เข้าไปหุ้มเกาะจิต ความโลภเกิดขึ้นกับจิตของใครแล้ว สมบัติมีอยู่ในโลกทั้งหมดดู
 เหมือนจะเป็นของเราคนเดียว ความโกรธก็เช่นเดียวกัน เมื่อเกิดขึ้นแล้วดูเหมือน
 โลกนี้ทั้งหมดเราจะเป็นคนครองอำนาจเสียคนเดียวเลย จิตที่เต้าหมองเห็นสิ่งใด

ย่อมผิดพลาดจากความเป็นจริงไปทั้งสิ้น สมกับคำที่ว่าเห็นช้างตัวเท่าหมู ไม่รู้ฐานะและสิ่งที่ควรหรือไม่ควร พร้อมกันนั้น จะทำ จะพูด จะคิด ย่อมเป็นภัยแก่โลกทั้งนั้น

อภิสังขารมาร ก็เป็นกิเลสส่วนหนึ่ง ซึ่งเกิดกับใจแล้วทำให้ใจไม่สงบ เป็นกิเลสฝ่ายดี ทำใจให้พลัดเพลินยินดีแต่จะทำความดี บางทีจนเกินขอบเขต เป็นเหตุทำให้ตนเดือดร้อน เพราะทำให้ไม่สมหวัง หรือทำให้คนอื่นพลอยเป็นทุกข์ไปด้วย เพราะการไม่สบบารมณฺ์ของคนอื่น หรือกระทบกระเทือนแก่ผลประโยชน์ของคนอื่น จึงจัดว่าเป็นมาร

มัจจุราชมาร เป็นตัวมารอย่างแน่นอน เพราะมาบั่นทอนเอาชีวิตของผู้อยากเป็นอยู่ให้ดับไป

เทวบุตรมาร เป็นเทพพวกอันธพาล คอยรังควาญคนอื่นในเมื่อเขาจะทำดีบิฑฑาดีถึงแม้จะไม่ขัดต่อผลประโยชน์ของตนเอง ก็อดพาลเกรเขาไม่ได้ ตามวิสัยของมารอันธพาล เทวบุตรมาร คือเทพผู้ชายเป็นมาร ทำไม่เป็นมารแต่เทพผู้ชายผู้หญิงก็ทำบุญมากตายไปแล้วไม่ได้เป็นกับเขาบ้างหรือ และไม่เป็นมารบ้างหรือ ไม่ว่าจะไหนอะไรก็ตามถ้าของมีมากแล้ว ของชั่วต้องมากกว่าของดีเป็นธรรมดา แต่ที่จัดเทวบุตรเข้าจำพวกมาร ๕ เพราะจัดตามภาษาคำพูด ตัวหนังสือ คือชั้นมารเป็นชื่อของผู้ชาย ส่วนมารพวกนี้ก็จัดให้เป็นชื่อของผู้ชายตามๆ กัน เมื่อเทวบุตรเป็นมารได้ เทพธิดาก็เป็นได้เหมือนกัน เพราะอยู่ในภพภูมิเดียวกัน มีสิ่งแวดล้อมเกี่ยวพันกันอยู่ตลอดเวลา

สรุปรวมแล้ว ตัวคนเราทุกๆ คนเป็นมารด้วยกันทั้งหมด เพราะมีชั้นมีกิเลสความคิดใหญ่ใฝ่สูง อยากส่งเสริมตนเองให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป และทุกคนจะตายด้วยกันวันหนึ่ง ถึงแม้เราจะทำแต่กรรมที่ดี ให้ได้รับผลความสุขสักเท่าไร ใจของเราที่ยังไม่บริสุทธิ์ด้วย ปัญญา มันอาจให้เกิดมิจฉาทิฐิความเห็นผิด ให้โทษแก่

ตนได้เวลาหนึ่ง ที่เราพากันพูดว่า โลกนี้วุ่นวายเป็นทุกข์ เดือดร้อนนั้น ความจริงมีไซ้โลก โลกมันเป็นโลกอยู่ดีๆ นั้นแหละ แต่เจ้าท้าวมาร นางมาร สองพวกนี้ชี้เขามาพากันทำให้โลกวุ่นวายเดือดร้อนแล้วไปโทษเอาโลกตามวิสัยของมาร ตนทำผิดไม่ยกเห็น แต่คนอื่นแล้วไม่ว่าเขาจะทำผิด ทำถูก ดีหรือชั่ว โพนทนาเอาๆ ทุกคนเมื่อพูดถึงชื่อของมารแล้ว พากันเกลียดหน้าหน้าและกลัวด้วยทั้งนั้น แต่เมื่อมารมาเป็นตัวของเราเองแล้ว กลับชอบรักยิ่งกว่าอะไรทั้งหมดจะมีกลัวอยู่บ้างก็คือ มัจจุราชมาร เพราะมันใช้อานาจมากและไม่รู้จักผ่อนปรน ถึงคราวมันแล้วไม่ว่าหน้ายักษ์หน้ามาร มันจะต้องปราบราบเรียบเลย คนไม่รู้จักกลัวมัจจุราชมารทำกันว่า มี ๒ จำพวก คือจำพวกที่กิเลสมากที่สุด ๑ และกับผู้พ้นเสียแล้วจากกิเลสทั้งปวง ๑ พวกกิเลสมากได้แก่สัตว์ หรือมนุษย์ที่เขาอบรมให้หลงมึนเมา เช่น ช้าง ม้า นักรบ นก ไก่ วัวชน และคนผู้ยอมสละเป็นอาชีพ เป็นต้น พวกที่พ้นจากกิเลสแล้วมีพระพุทธเจ้า เป็นต้น

ฉะนั้น ผู้เกิดมาประสบกับภพของมารแล้ว จึงควรพากันมาพิจารณาให้รู้เรื่องของมาร ดังได้แสดงมาแล้วนี้ว่า ชันถโลก คือตัวเราที่เราได้มาประคองอยู่ที่นี่ แท้จริงแล้วมีไซ้ตัวตนของเรา แต่มันเป็นโลกที่อยู่ของมาร เรามาขออาศัยอยู่ด้วยเขาต่างหาก เหมือนกับเราพรากบ้านไปทางไกลไร้ญาติมิตร อยู่คนเดียวก็ไม่ได้จะไปอาศัยเขาก็มีแต่ศัตรู เมื่อจำเป็นแม้ศัตรูก็ต้องอยู่อาศัย เพียงระยะ ๒๔ ชั่วโมงเท่านั้น

เราจะมีความรู้สึกอย่างไรบ้างไม่ต้องอธิบาย ทุกๆ คนเมื่อสถานการณ์เป็นไปเช่นนั้นแล้วจะต้องตอบได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องนึกคิดให้เสียเวลา แล้วก็เกิดความเบื่อหน่ายสลดสังเวชในใจของตนเองว่า ตัวของเรานี้ได้พลาดหลงผิดมาเสียแล้ว แต่ก่อนเราเข้าใจว่า มนุษย์เกิดขึ้นมาร่วมโลกเดียวกัน คงจะเป็นเชื้อชาติสายโลหิต มีจิตเมตตาปรารถนาดีต่อกันทั้งหมด แท้จริงที่ไหนได้ความเข้าใจ

ของเราผิดทั้งหมด ผู้มีปัญหาเมื่อมาพิจารณาเห็นโทษของขันธ มันเป็นวิบากได้รับมรดกตกทอดมาจากกรรมของตนทำไว้เองแล้ว จะทอดทิ้งหรือยกให้ใครก็ได้ เพราะเป็นทายาทของตน จึงได้ยกเอาขันธวิบากขึ้นมาค้นคิด พิจารณาให้เห็นตามเป็นจริงว่า ขันธเป็นแต่เพียงลูกจ้างทำงานให้แก่บริษัทหรือรัฐเท่านั้น งานใหญ่จะทำคนเดียวไม่ได้ต้องใช้คนหมู่มาก มาร ๕ อย่างนี้ก็เป็ลลูกสมุนเช่นเดียวกัน ไม่มีคนทำงานบริษัทหรือรัฐก็ตั้งอยู่ไม่ได้ ไม่มีบริษัทหรือรัฐคนก็ไม่มีการทำงาน บริษัทหรือรัฐมิใช่คนงาน งานมิใช่บริษัทหรือรัฐ แต่ต่างก็อาศัยซึ่งกันและกัน ผลได้ผลเสียก็ร่วมกัน เมื่อมาพิจารณาเห็นแจ้งชัดตามความเป็นจริงอย่างนี้แล้ว จะมีความสุขเพลิดเพลินอยู่กับการดูละครโลกอันวุ่นวายเดือดร้อน

แท้จริงขันธ ๕ กิติ หรือมาร ๕ กิติ ที่พระพุทธเจ้าตรัสสอนไว้นั้น มิใช่สอนให้เข้าไปยึดถือเอา แต่สอนให้รู้จักหน้าตา ตัวตน และกิจหน้าที่ของเขาแต่ละอย่าง ผู้รู้เท่าเข้าใจตามเป็นจริงของมันแล้วจะไม่เป็นทุกข์ ผู้รู้แล้วรับเอามาถือไว้ได้ชื่อว่า เข้าใจผิดโดยแท้จะมีแต่ความทุกข์ร้อนโดยถ่ายเดียว และการพึงธรรมอบรมธรรมก็จะไม่เกิดผลแก่ตนเลย

ฉะนั้น ขอทุกๆ ท่านที่มาสดับธรรมปริยายตั้งอธิบายมานี้แล้ว จงนำเอาไปคิดค้นให้เห็นชัดแจ้งด้วยตนเองอีกทีหนึ่งก่อน ความรู้อันนั้นจึงจะเป็นของตนเอง และการรู้เช่นนั้นเรียกว่ารู้ธรรมที่เป็นปัจเจกตั้ง ผู้ใคร่ธรรมทั้งหลายปรารถนายิ่งนัก ความรู้อย่างนี้

แสดงธรรมิกถาก็สมควรแก่เวลา เอว่ ด้วยประการฉะนี้ ฯ

ขั้นที่ ๕

๕ สิงหาคม ๒๕๐๖

บัดนี้ จะได้แสดงพระธรรมิกถา พรรณศาสนธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า เพื่อเป็นเครื่องประดับสติปัญญาเพิ่มพูนบุญราศีแต่ท่านทั้งหลายที่ได้พากันมา ประชุมในสวนะสถานที่นี้ การฟังธรรมถ้าจะให้เข้าใจดีแล้ว จงให้มีโยนิโสมนสิการ ภายใต้อาตมของตณฯ ไว้ให้ดีจึงจะได้ความเข้าใจชัด ถ้าโดยไม่มีโยนิโสมนสิการไว้ ภายใต้อาตมแล้ว ถึงฟังได้ความ แต่ไม่ซาบซึ่งเข้าใจถึงจิตใจแล้วก็สันทาย การฟังโดยมี โยนิโสมนสิการ มีแบบคายน่าคิดติดตามธรรมเทศนานั้น ให้เกิดปัญญาทำ อสวะให้สิ้นไปพร้อมในตัว ดังพระอริยเจ้าทั้งหลายแต่กาลก่อน ท่านฟังธรรมได้ สำเร็จมรรคผล ในขณะที่นั่งฟัง ก็ด้วยเหตุดังกล่าวแล้ว แท้จริงถ้าจะพูดถึงการ เทศน์การสอนแล้ว ทั้งผู้เทศน์ผู้สอนและผู้ฟัง ก็นับว่าได้ทำกันมามากพอได้อยู่ แต่ผลอันจะฟังได้ยังไม่เป็นที่พอใจ

นี่ก็เนื่องมาจากเหตุดังกล่าวมา คือการฟังยังใช้โยนิโสมนสิการไม่ถูก

ความซาบซึ้งในรสของพระสัทธรรมจึงยังตื่นนัย หยั่งไม่ถึงห้วงแห่งใจอันเป็นที่ตั้งของปัญญา เมื่ออารมณ์มากกระทบจิตใจก็หวั่นไหวไปตามเสียว ธรรมเทศนาที่รับไปจะนำมาใช้เป็นเครื่องต้านทานก็ไม่ไหว เหมือนกับเสาไม้ที่ฝังตื้นย่อมต้านทานต่อกำลังลมแรงไม่ไหวฉะนั้น

ธรรมที่เราฟังถ้าได้ฝังลึกเข้าถึงใจ ด้วยโยนิโสมนสิการแล้ว ย่อมมีกำลังกล้าสามารถจะต้านทานต่ออารมณ์ได้ ไม่ว่าจะมาจากจตุรทิศใดหาได้หวั่นไหวไม่แท้จริงโลกอันนี้ เป็นโลกที่กระเทือนอยู่เป็นนิตย์เหมือนน้ำในมหาสมุทรหาเวลานิ่งมิได้ฉะนั้น เราคงจะได้ยินจากชาววิทูรและหนังสือพิมพ์ซึ่งโฆษณากันอยู่ทั่วทุกมุมทุกบ้านตลอดวันว่า ประเทศต่อประเทศ ชาติต่อชาติ บ้านต่อบ้าน แม้กระทั่งบุคคลต่อบุคคล เกิดทะเลาะวิวาทฆ่าฟันกันอยู่ตลอดเวลา หากความสงบสุขที่ไหนได้ที่เป็นส่วนใหญ่โลกเตี้ยวันนี้เข้าจัดเป็นสองค่าย คือฝ่ายรุกราน เขาสมมุติให้เป็นคอมมิวนิสต์ หรืออธรรม ฝ่ายรับหรือฝ่ายต้านทาน เขาสมมุติให้เป็นฝ่ายโลกเสรี หรือฝ่ายยุติธรรมมีแต่ป้องกันเสรีภาพเอกราชของตนไว้ ไม่พยายามเพื่อจะเบียดเบียนรุกรานใคร นั่นเป็นเรื่องของโลกภายนอก เขาพากันยุ่งวุ่นวายเดือดร้อนกันอยู่อย่างนี้

คราวนี้ เราพากันมาพิจารณาดูโลกภายในของเราดูซิ ตัวของเรานี้ทั้งหมดพระพุทธรเจ้าตรัสว่าเป็นโลกอันหนึ่งเรียกว่า "ขันธโลก" นี้ก็แบ่งออกเป็นสองค่ายเหมือนกัน คือแบ่งออกเป็นรูปกับนามต่างก็แย่งอำนาจกันเป็นใหญ่ ฝ่ายไหนรุกก็จัดเป็นคอมมิวนิสต์ ฝ่ายไหนป้องกัน ฝ่ายนั้นสมมุติให้เป็นฝ่ายเสรีใจมีความดีนรณะระสับกระส่ายอยากได้โน้นได้นี้ บังคับกายให้ทามาให้ ใช้อำนาจไม่เป็นธรรม โดยมีได้เห็นแก่ความทุกข์ความเดือดร้อนของร่างกาย แม้แก่จวนจะตายมิตายແหล່อยู่แล้ว ใจก็ไม่ลดอำนาจเลย

ฉะนั้นใจจึงเปรียบเหมือนคอมมิวนิสต์ กาย เริ่มแต่ปฏิสนธิมา ก็เริ่ม

ทำลายตนเองเรื่อยมา คือ แก่ เจ็บ ตาย เรียกว่ากายเป็นฝ่ายถูกรุกราน ส่วนใจ
ก็บริหารจัดการต่อสู้ดิ้นรนอยากให้พ้นจากความแก่ เจ็บ ตาย ด้วยประการต่างๆ นาๆ
แต่ชั้นธโลกนี้ฝ่ายรุกรานดูเหมือนจะมีกำลังเหนือกว่าฝ่ายป้องกัน

ชั้นธโลก แบ่งออกเป็น ๕ กลุ่ม ดังนี้ คือ รูป ได้แก่ตัวของเราที่เห็น
ปรากฏอยู่ ๑ จัดเป็นรูป นาม คืออาการแฝงอยู่ในรูปนี้ ไม่มีตัวตน แต่มีอาการ
ปรากฏให้รู้ได้เรียกว่านาม มี ๔ กลุ่ม คือ เวทนา อันเกิดจากเหตุภายนอกและ
เหตุภายในกระทบกันแล้วเกิดเป็นความทุกข์บ้าง สุขบ้าง หรือเฉยๆ ก็มี ๑ สัญญา
ความจำได้หมายรู้ในเหตุการณ์ที่ผ่านพ้นไปแล้ว ทั้งดีและชั่ว แม้นานแล้วก็จำ
ได้ ๑ สังขาร ความปรุงแต่งนึกคิดด้วยเจตสิกอันหนึ่ง แต่ไม่ยอมรับรู้และหยุด
ยั้ง ๑ วิญญาณ คือ ความรู้สึกสัมผัสเมื่ออายตนะภายนอกกับอายตนะภายในกระทบ
กัน ๑

ต่อไปนี้จะคอยดูพวกค่ายทั้งสองเขาจะรุกรานกัน ฝ่ายไหนจะมีพรรคพวก
มากน้อย และมีอำนาจกว่ากัน จงรู้ไว้ว่าถ้าฝ่ายไหนเป็นผู้รุกราน พึงเข้าใจว่านั่นคือ
คอมมิวนิสต์ ฝ่ายป้องกันเป็นฝ่ายเสรี

รูป กายอันนี้เมื่อเกิดขึ้นมาแล้ว เขามีสิทธิ์ที่จะต้องแก่ ต้องเจ็บ ต้องตาย
ส่วน เวทนา ป้องกัน ไม่อยากให้แก่ เจ็บ ตาย เพราะเป็นทุกข์ไม่อยากเอา
ใจใส่จำไว้แต่สัญญาไม่ยอม เข้ามาสนับสนุนเป็นกำลังให้จำว่ารูปตรงนั้นแก่ ตรง
นั้นเจ็บ ตรงนั้นตาย เราเจ็บ แก่ ตายเพิ่มให้เกิดทุกข์โศกเสียใจ อาลัยอาวรณ์
เป็นต้น สังขาร คิดแก้ไข หามคทาหม้อ หาเงินทองมาป้องกัน หายามาบ่าบัด มิ
ให้แก่ เจ็บ ตาย แต่ไม่รับรู้โยนกลองให้รูปเป็นผู้วิ่งหา วิญญาณ ทำตัวเป็นผู้ใหญ่
รับรู้แล้วชั่วช้างิ ดิช่างพราหมณ์ ชั้นธโลก อันนี้ มันวุ่นวายรุกรานกันอยู่อย่างนี้
ตลอดเวลา แม้แต่นอนหลับแล้วมันก็ไม่ยอมหยุดเลย ต่างก็ชิงเอาชนะตีเต้นตาม
ต้องการของตน ลมล้างอิทธิพลอีกฝ่าย ซึ่งตนเห็นว่าไม่ชอบไม่ดีโดยวิธีต่างๆ นาๆ

เมื่อคิดดูให้ดีแล้วฝ่ายรุกรานจะมีมาก และอำนาจเหนือกว่า เพราะอันนี้พอเกิดมาฝ่ายรุกรานเขามาตั้งทัพไว้พร้อมแล้ว ไม่ทำอะไรนั่งนอนอยู่เฉยๆ จะป้องกันต่อสู้กับมันหรือไม่ ฝ่ายรุกมันก็ได้เปรียบอยู่ตลอดเวลา อย่างน้อยก็คือความแก่ต้องรุกรานติดตามทุกอิริยาบถ ยืน เดิน นั่ง นอน อยู่กิน แม้กระทั่งทายามาบำบัดรักษาต่อสู้มันอยู่นั้น ความแก่ ชรา ก็มีได้ลดละ คนอื่นเขามิได้รุกรานมัน ตัวมันเองก็รุกรานมันเองไปในตัว “สนฺตบฺปคฺคิ” มีไฟกองหนึ่งซึ่งเกิดขึ้นมาพร้อมกับรูปกายนี้ แล้วก็ทำหน้าที่เผาภายนี้ ให้แก่เผาชำระหลุดโรคมลงไปอยู่ตลอดเวลา นอกจากพวกรุกรานโดยตรงแล้ว ยังพวกแทรกซึมบ่อนทำลายก็มาก แทรกซึมเข้ามาด้านต่างๆ เป็นต้นว่าตาเห็นรูป หูได้ฟังเสียง ถ้าชอบใจก็คลั่งไคล้หลงใหล ถ้าไม่ชอบใจก็เกลียดโกรธคลุ้มใจ กินไม่ได้นอนไม่หลับ นับว่าเป็นเครื่องบ่อนทำลายความกล้าหาญ ในการประกอบคุณงามความดี เพื่อเอาชัยชนะในการครองชีพอยู่ในโลก

ฉะนั้นโลกคือขันธอันนี้ จึงหาความสุขได้ยาก สมกับที่พระองค์ตรัสไว้โดยความว่าโลกอันนี้นอกจากทุกข์เกิดขึ้นและดับไปแล้วไม่มีอะไรเลย เราพากันมาคิดดูที่ว่า ในครอบครัวเล็กๆ แต่ละครอบครัวนั้น แม้ที่สุดสามีภรรยาสองคนอยู่ด้วยกัน หากเกิดการทะเลาะวิวาทชิงอำนาจแข่งดีซึ่งกันและกันแล้ว จะหาความสุขมาจากไหน ผลที่สุดก็ต้องแยกทางกัน แต่ขันธโลกคือตัวของเราแต่ละคนนี่ ถึงแม้จะมีการทะเลาะวิวาทกันตั้งอธิบายมาแล้วก็ตาม ก็ไม่ทราบว่าจะแยกกันไปอย่างไร ขนาดหายใจแหม่วๆ อยู่แล้วก็ยังไม่ยอมไป ต้องช่วยกันพยุงทั้งตนเองและผู้อื่นอยู่เรื่อยๆ ไปสมกับอุเทศคาถาที่ยกขึ้นมาในเบื้องต้นนั้นว่า ภารา หเว ปญฺจกฺขนฺธา การทโร จ ปุคฺคโล, ซึ่งแปลความว่า ปัญจักขันธเป็นภาระหนักจริงแต่บุคคลก็ยังนำภาระนั้นไป, ถอดเอาใจความว่า ขันธทำนุเป็นภาระของแต่ละคน แต่ถึงกระนั้นก็ไม่มีการทอดทิ้งได้ ต้องประคับประคองมันไปจนกว่าจะถึงอวสาน อธิบายว่า ขันธทั้ง ๕ มีรูป

เป็นต้น นับแต่ก่อตั้งตัวมันขึ้นมา ไม่ว่าจะอยู่ในภพไหนภูมิไหนก็ตาม หรือจะอยู่ในฐานะมีจนอย่างไรก็ดี จำเป็นจะต้องรับผิดชอบด้วยตนเองทั้งนั้น เช่น เรื่องของกาย สภาพมันจะต้อง แก่ เจ็บ ตาย แล้ว คนอื่นหรือใครๆ จะมาช่วย แก่ เจ็บ ตาย ให้ไม่ได้ ต่างก็รับภาระด้วยตนเองทั้งนั้น หนักก็ต้องเอาเบาก็ต้องแบก จะแยกแบ่งปันให้คนอื่นไม่ได้เด็ดขาด คล้ายกับเปรตส่วยกรรม เวทนา ก็เช่นเดียวกัน ความสุข ความทุกข์และอุเบกขาที่เกิดขึ้นในตัวยุติได้มีใครรู้ด้วยไม่ว่ามีกำลังแรงกล้ามากน้อยเท่าไร จะหยิบยกออกมาให้ใครๆ ดูไม่ได้ หรือจะให้ใครช่วยก็ไม่ได้เหมือนกัน เราต้องอดกลั้นกัดฟันสู้เสวยอยู่คนเดียว หากจะมีการระบายความอันนั้นออกมาให้คนอื่นรู้บ้างก็เพียงแต่กิริยาของกายเท่านั้น ส่วนตัวเวทนาที่แท้จริงหาไม่มีใครรู้เห็นด้วยไม

สัญญา คือ ความจดจำค่าที่ได้พูดกิจที่ทำได้ แม้เวลานานแล้วก็หวนเอามาจำจนได้ เรื่องใดหากชอบใจ หรือไม่ชอบใจ สัญญาจะเพิ่มจำมากขึ้นเป็นทวีคูณจนกินไม่ได้นอนไม่หลับ ถึงแม้หลับตาไปก็จะแสดงภาพให้ปรากฏอยู่ จะละเมอเพื่อฝันไปตามสัญญานั้น ที่สุดก็จะเหลวบั้นน้ำให้เป็นตัว สังขาร เป็นเจตสิกอันหนึ่งที่เกิดขึ้นกับใจ มีอาการให้หวั่นไหวคิดนึกปรุงแต่งทั้งของที่มีอยู่และของที่ไม่มีมีวาดภาพเป็นนายช่างใหญ่ทำงานให้เขาเสร็จแล้วตัวเองก็ไม่อยู่ มีแต่รับจ้างเขาเรื่อยๆ ไป วิญญาณ ในขั้นตอนนี้เป็นที่รวมอยู่ของรูปและนาม กองทุกขในขันธโลกอันนี้ ก่อตั้งขึ้นมาจากวิญญาณตัวนี้ แต่แล้ววิญญาณก็ทำได้จัดการอะไรกับขันธโลกอันนี้ไม่ ปลดปล่อยให้เป็นไปตามมยตากรรม ขันธโลกแต่ละชั้นมีภวนายกกันอยู่อย่างนี้ เมื่อมีมากชั้นความภวนายกของโลกก็ขยายกว้างออกไปทุกที ทั้งโลกจึงต้องเป็นดังที่เห็นกันอยู่นี้

สรุปรวมแล้วเป็นเพราะชั้น ๕ อันนี้เป็นต้นเหตุ ถ้าชั้น ๕ อันนี้ ไม่มีเสียอย่างเดียวแล้ว ความภวนายกทั้งหลายที่มีอยู่ในโลกนี้ทั้งหมดก็จะหายไป

ฉะนั้นพระพุทธเจ้าจึงได้ทรงสั่งสอนให้พวกเราพากันยกชั้น ๕ ขึ้นมาพิจารณา ให้เห็นตามความเป็นจริงของมัน มิใช่สอนให้ยึดชั้น ๕ เอามาเป็นตนเป็นตัว หรือจำเอาชื่อชั้น ๕ มาเป็นความรู้ของตัว แต่สอนให้รู้เห็นตามเป็นจริงแล้วปล่อยวาง ด้วยการพิจารณาว่าชั้นทั้ง ๕ มีรูปเป็นต้น เกิดขึ้นแล้ว ณ ที่ใด ก็ย่อมดับลง ณ ที่นั้น ทั้งอดีต อนาคตและปัจจุบันก็เหมือนกัน ใครจะไปสำคัญยึดมั่นว่าเป็นเรา เป็นของเราก็แค่นั้น หรือไม่ยึดก็แค่นั้น สภาพของเขาเกิดขึ้นมาแล้วจะต้องแปรสภาพไปและก็แตกดับไปตามเรื่องของเขา เราจะไปเป็นสุขยินดี หรือเป็นทุกข์เดือดร้อนกับเขาก็เท่านั้น เขาหากพากันเป็นอยู่อย่างนั้นแต่ไหนแต่ไรมา นี่เราเพิ่งมาประสบเหตุการณ์ใหม่ในชีวิตของเราที่ต่างหาก ถ้าพวกเราไม่รู้เท่าเข้าใจตามความเป็นจริง โดยนัยที่พระพุทธองค์ได้ทรงแสดงไว้แล้ว ก็จะทำให้หลงมัวเมาเข้าไปแบกหามเอาชั้น ๕ มาไว้เป็นทุกข์อยู่ตลอดเวลา

ชั้น ๕ เป็นสภาวะทุกข์ เกิดจากผลกรรมของอดีต ถึงแม้พระอรียเจ้า และพระพุทธเจ้าที่ท่านรู้เท่าตามความเป็นจริง ถอนความยึดมั่นถือมั่นว่าเป็นเราเป็นของๆ เราแล้วก็ตาม ชั้นนี้ก็ยังคงสภาพอยู่เช่นเดิมนั่นเอง จะปล่อยวางและทอดทิ้งให้ใครหรือทำลายเสียก็ไม่ได้ จำต้องเยียวยารักษาไปจนกว่ามันจะแตกดับเอง

ฉะนั้น รูปชั้นนี้ ท่านจึงอุปมาเหมือนกับเรือที่รั่ว ต้องอุดตอมยาอยู่ตลอดเวลาในเมื่อเรายังขับขีมันอยู่ จึงเป็นภาระอันหนัก หนักทั้งเป็นของธรรมดา และหนักทั้งการบริหารดังกล่าวมาแล้ว หนักตามธรรมชาตินั่นคือรูป กายของคนเรานี้ มันหนักอยู่แล้ว อย่างน้อยคนๆ หนึ่ง ขนาดรูกกลาง หนักราวๆ ๔๐-๕๐ กิโลกรัมขึ้นไป หากไปหยิบยกเอาของคนอื่นมาเป็นของตนก็จะรู้สึกเอากการอยู่ แต่มันหนักขึ้นกับเราค่อยๆ โตขึ้นที่เรา จึงไม่ค่อยจะรู้สึกหนักเท่าไรนัก จะรู้สึกก็เมื่อเราไม่สบายป่วย ลดกำลังลงแล้ว จะรู้สึกว่าตัวของเรานี้มีความหนักมาก นี้เรียกว่าหนักตามธรรมชาติ เหมือนลูกฟัก ลูกแตงเกิดขึ้นที่กึ่งก้านของมัน ค่อยโตขึ้น

ณ ที่นั้น ถึงแม้จะลูกโตสักเท่าไรๆ กิ่งก้านก็ยังทาน้ำหนักลูกของมันไว้ได้ ถ้าหากเราเอาไปจากที่อื่น ไปแขวนกับกิ่งก้านมันเข้า ต้องขาดตุ้มลงเลย ส่วนหนักในการบริหาร จงคิดดูเปรียบเหมือนกับเรือที่เราขี่ประจำอยู่ รั้ว ๔ รู่ เวลาเราขี่ไป ไท่นจะต้องแจวต้องพาย ไท่นจะต้องอุดต้องวิดน้ำ มันจะเป็นภาระสักปานใด

ฉะนั้น เมื่อพากันได้มาฟังธรรมเทศนาดังแสดงมานี้แล้ว จงนำเอาคำสอนนี้ไปคิดค้น ตามเหตุผลคำสอนของพระพุทธเจ้าจนให้เข้าใจตามเป็นจริงว่า สังขารโลกนี้เป็นของวุ่นวาย และมันเป็นไปตามสภาพของเขาอยู่อย่างนั้น ชันธมีไซ้ของใคร มันเกิดขึ้นมาแล้วก็แปรไปตามสภาพของมัน ที่สุดก็แตกดับไป ตามเหตุปัจจัยของมัน ถึงอย่างไรเราทิ้งมันไม่ได้ เพราะมันเป็นวิบากผลกรรมของเรา เมื่อเราเข้าใจตามเป็นจริงแล้ว หากจะมีเหตุการณ์อะไรมากระทบ ตามวิสัยของโลกซึ่งเป็นของหวั่นไหวอยู่ตลอดกาลก็ดี จิตใจของเราก็มิได้หวั่นไหวไปตามเหตุการณ์นั้น เพราะสติควบคุมจิตพิจารณาเห็นด้วยปัญญาแจ่มชัดอยู่ จึงจะได้ชื่อว่าเป็นผู้รู้อยู่ในโลกอันวุ่นวายด้วยความสันติสุข

ตั้งวิสัยขึ้นมาในธรรมิกถา ก็สมควรแก่กาลเวลา เอวี่ ฯ

ขอกราบขอบพระคุณแด่ทุกท่านที่สนับสนุนและอุปถัมภ์การจัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้
โปรดช่วยสมทบค่าจัดพิมพ์หนังสือ ธรรมะเล่มนี้ ในจำนวนเล่มละ ๙๙ บาท